

Regionális Tanulmányok Regionalne Studije Regionale Studien Studia Regionalis VII.

**Regionális Tanulmányok
Regionalne Studije
Regionale Studien
Studia Regionalis
VII.**

**PannonIQm
2015**

© *Krisch András, Igor Šipić, Franjo Pajrić, Tóth Imre*

Felelős kiadó:

PannonIQm

Hrvati-Horvátok Egyesület – Društvo Hrvati

Soproni Horvát Nemzetiségi Önkormányzat

Hrvatska Samouprava grada Šoprona

Hrvatska matica Šopron

Čakavska katedra Šopron

Szerkesztő / Urednik

Payrits Ferenc

Fotók, illusztrációk

Payrits Ferenc,

Borítófotó:

Payrits Ferenc

ISSN 2061-1358

Nyomdai munkák:

Palatia Nyomda, Sopron

Tartalom – Sadržaj

Predgovor	5
Előszó	9
Einleitung	13
Operacija Oluja – A Vihar hadművelet	27
Čuvajmo Jezik	71
Őrizzük a nyelvet	95
SABRATHA – KRONOMETAR	111
SABRATHA – KRONOMÉTER	144
SIMETRALA PLEJADA – DAN 23. LISTOPADA 2014.	180
A PLEJÁDOK (FIASTYÚK) SZIMMETRIA TENGELYE – 2014. OKTÓBER 23.	181
Simon Gerengel 450 éve alapította a soproni evangélikus gyülekezetet ..	204
Hodočašće Sv. Kvirina 2015., Szent Quirinus zárándoklat 2015.	227
Országkép alap- és középfokon, azaz mit gondolhatnak rólunk az osztrák és burgenlandi történelem tankönyvek alapján?	251

Végre összejöttek a koreográfiai a 2015-ös Őseink nyomdokain projekthez

Egy párás nyári kora reggelen valahol Pannóniában

Predgovor

Poštovani Štitelju!

Opet je jako friško prošlo još jedno ljeti i mi se nanovič javljamo s jednim novim izdanjem Regionalnih Studijov. Ovoga puta je to već VII. u redu broj. Moramo reć, da se je od prošloga ljeta dosta toga dogodilo i kod nas u užoj našoj okolini, kako u Gradišću, ali isto kod Hrvatov u Ugarskoj pa i u cijelom svitu. Organizirali smo čuda predavanj, izložbov, i objavili nekoliko brošurov da bi naše ljude informirali o aktivnosti i malo bolje razložili programe, i zbivanja.

Šopronski dani kot i vsenek bili su dobra prilika, da se opet družimo i vidimo u centru našega varoša lipi program, prvestveno zahvaljujući našim gostom iz Našica, ki su svojim dirljivim programom neke od publike i rasplakali. U suradnji s našičkimi autori i glumci, ki su istovrimeno i naši prijatelji, su nedavno imali premijeru mjuzikla o Ružica gradu podno Papuk planine. Rejpál hiža u Šopronu se polako budi i imamo dost aktivnosti u njoj. Bili smo nanovič na velikoj viteškoj igri, zapravo rekonstrukciji opsade u Kisegu, kade naši Hrvati igraju važnu ulogu ne samo kot akteri nego i kot vrli organizatori.

Po staza naših starih 2015. će se ganuti iz neosvojivoga kraljevskoga grada Bobovca, iz srca brdovite i šumovite Bosne, da bi kolona putnikov, ki ćedu ovoga puta bit iz 5 zemalj za 17 dan kašnje prik 7 orsagov došli do Mikulova, blizu Frielištofa, kod naših Moravskih Hrvatov.

Projekt „Po staza naših starih” je višedimenzionalno putovanje, ko će se po drugi put organizirati. Putovanje kroz 7 držav i to počev iz BiH prik Hrvatske, Slovenije, Austrije, Ugarske, Slovačke do Češke (južne Moravske) u spominak na veliko seljenje Hrvatov u 16. stoljeću.

Kako je već spomenuto put začinje na Bobovcu, nekadašnjem kraljevskom gradu 7 km od Kraljeve Sutjeske u prelipom kraju same centralne Bosne.

No to će biti putovanje i kroz vrime. Mi ćemo na putu poiskat važne objekte, ki su interesantni za našu skupnu hrvatsku, ali i panonsku povijest, a datirani su iz prapovijesti do 20. stoljeća.

To je putovanje ali i med različnih disciplin: povijesti, etnologije, zemljopisa, lingvistike, bajoslovlja, geometrije prostora, folklora, običaja i tradicije, ke po-

stoju samo da bi nas samo zbunili, aš je sve u jednom kompletno, jedno cijelo. A to se zove žitak.

Mi ćemo putovati kroz kulinarsku kartu u ovih 900 km i imati različne starinske specijalitete pojedinih krajev na stolu.

To je istodobno i jezično putovanje, kade išćemo prajezik naših krajev. Na putu će mladi učiti i klinasto (rovaš) pismo. Pa znamo reć da putujemo i kroz različita pisma – (prošli put smo naučili) glagoljice, bosančice, klinastog pisma i latinskog pisma.

Glavni organizator putovanja je Zaklada EMC GRAH „KUME” (tj. Etnomemorijalni i Informacijski Centar Gradišćanskih Hrvatov) uz brojna civilna društva, općina i gradova, ki nas pomažu na putu, za koju pomoć im se već najper zahvaljujemo.

Ista je Zaklada u lozi kraj željezničke pruge, kade je kada koč bio željezni firhong i kade su stare grabe, ke su se hasnovale za dostat zemlju bogatu željezom još u željezno doba, dala načiniti poučnu stazu s različnimi temami.

Povijesnu poučnu stazu je u suradnji s šumarijom Šopronskog Fakulteta dalo načinjiti i selo Koljnof u Gori na putu do novoizgrađenoga vidikovca, turma za razgledavanje okolice, ča je bila dugogodišnja želja Društva ljubitelja prirode u Koljnofu i svih nas.

U međuvrimenu se je nanovič izabralo članstvo Hrvatske Državne Samouprave u Ugarskoj. Na pet ljet na čelu s Ivanopm Guganom. Na izbori su zapadnougarski Hrvati (gradišćanski Hrvati i Hrvati kre Mure), dostali već nek jednu trećinu glasov biračev, ki su se registrirali da se ćutu za Hrvate. Nažalost 8 mandatov od 23 u današnji prilika „visoke demokracije” ne znači čuda, ipak sada se moramo u budućnosti zato boriti, da se po tom omjeru bude i investiralo u ove regije, kade živu još Hrvati, čuvajući stare jezike čakavicu i kajkavski govor, veliko blago hrvatskoga jezika.

Kako ćete viditi u izdanje smo zibrali čuda kipićov s različnimi temami, ki ćedu svakoga po svojoj mjeri zabavljati i razveseliti.

Slavi se 70 ljet od završetka II: Svitskoga boja, ki je bio tužan i za nas Hrvate i po njem je dugo duralo, dok smo se mogli opet viditi skupa na priredba i diliti skupne spominke s našom braćom na drugoj strani granice, ali se i to dočekalo. No to nisu doživili neki velikani našega naroda, ki sut u sanju svaki dan sanjali.

Isto se ali moramo spomenuti najveće tragedije hrvatskoga naroda u poznatoj povijesti, na Bleiburg i Križni put ljudi, ki su tu sanju većinom na njemu i ubijeni.

Najveća i najslavnija akcija pri kraju Domovinskog boja u Hrvatskoj bila je vojno-redarstvena akcija Oluja, ka je oslobodila privremeno od pobunjenih

Srbov okupiran teritorij u augustu 1995. ljeta. Od nje je isto prošlo 20 ljet.

Od osnivanja Gradišćanskoga Društva u Ugarskoj prošlo je 25 ljet. To društvo je osnovano po peldi Koljnofskoga Hrvatskoga Društva i djela do danas. Svojim radom je dalo dobar primjer drugim društvima, tako da se u ugarskom dijelu Gradišća smimo pohvaliti na dobro organizirani civilni život Hrvatov.

Kaušić Institut je dostao dvije stipendije od Zagrebačkog Sveučilišta za jed-nomisečni tečaj hrvatskog jezika. Na tečajima su bile dvije djevojke iz Kolkjnofa, Dora Grubić i Silvana Pajrić. O svojoj spominki su referirale na danu otvorenih vrata Instituta u Celindofu.

Važan moment u razvoju školstva da je Koljnofska hrvatska narodnosna samouprava prikazala pod svoje upravljanje osnovnu školu Mihovil Naković. Na svečanosti bili su nazočni veleposlanici Republike Hrvatske u Ugarskoj, Slovačkoj i Austriji, kako i Predstojnica Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Darija Krstičević.

To je bila uvertira i svečano otvaranje Dana Mladine 2014. u Koljnofu, na koju manifestaciju se okupila mladina (i svi koji se čuju da su mladi) iz cijeloga Gradišća. Ili bi morali reći, morala bi se okupiti, ali iz nekih regija je posjećenost bila dosta mala. Moramo se potruditi, da se mladina bolje uključi u sve naše programe.

Projekt Jedna obitelj 4 države opet je koraknuo dalje, pa je izložba o likovnoj baštini obitelji Pejačević došla i do Rume u Srijemu (danas Republika Srbija), koju smo imali prilike i mi pogledati. Na ljetosnji hrvatski dani u Šopronu imat ćemo goste Hrvate iz toga lipoga varoša u kojemu se organiziraju najveći tradicionalni sajmi u onom dijelu Europe.

Gizdavi smo da smo na završnoj priredbi Leader projekta društva Hrvati koji se zove Prava Kopča, mogli u Koljnofu organizirati skup, gdje je bilo nazočno oko 20 Leader grupa iz 3 zemalja.

To je mi se učinilo početak jedne šire suradnje na potezu nekadašnje važne europske komunikacijske staze od Jadrana do Baltika. Na našem putovanju u srpnju misec na toj stazi doći ćemo do Mikulova.

Na našem putu u Hrvatsku u istom projektu imali smo prilike upoznati se s lipotami Prigorja, Moslavine, Lonjskog Polja, Pakraca i Lipika. Pred tim još u maju misec bili smo na jednom skupu u Novskoj.

Naša suradnja s Hrvatima iz BiH je sve bogatija i pokriva sve šire područje. Dica nam putuju u Kiseljak, da bi se upoznali s lipotom BiH i s tamošnjim ljudima, a susreti s istraživačima nam daju ufanje u buduću suradnju. Kiseljak će biti domaćin na našem velikom putovanju Po stazi... 2015.

Književni susreti u Koljnofu, koji su bili organizirani u malo modificiranom

obliku doprimili su nam malo veću širinu i omogućili da naši ljudi i iz drugih krajev Gradišća budu imali prilike skupa doći s vrhunskimi intelektualci iz Hrvatske.

U pripreмноj fazi je i projekt hrvatskoga školskoga centra u Sambotelu, ča bi pomoglo Hrvatом toga kraja, ali i šire, da svoje školovanje dalje primu i u sridnjoj školi na hrvatskom jeziku.

Na znanstvenom polju, kako ćete viditi iz tekstov dogodila su se lipa prese-nećenja. међ njimi moram posebno napomenuti velika i za nas važna otkrića s Dr Igorom Šipićem.

Ufamo se da će vam izbor temov iz ovoga broja biti interesantan i da ćemo моć pozdraviti koju mladu Hrvaticu ili mladoga Hrvata u istraživačkom timu Instituta PanonIQm.

Urednik

Előszó

Tisztelt Olvasó!

Ismét gyorsan elszaladt egy újabb esztendő és mi immáron a Regionális Tanulmányok egy új a VII. kiadványát jelentetjük meg. Be kell vallanunk, hogy az elmúlt év nagyon bőséges programajánlatával talán minket is meglepett, akár szűkebb környezetünket vizsgálva, akár a nagyvilág dolgait szemlélve. Sok előadást, kiállítást szerveztünk, megjelentettünk néhány brossúrát, kis könyvet, hogy a nagyközönséghez is eljusson mindaz az információ, melyeket meg szeretnénk osztani.

A Soproni horvát napok mint minden évben jó alkalom arra, hogy közösen eltöltsünk egy kis időt és a programok végén megnézzük a záró rendezvényt városunk Fő terén, mely tavaly elsősorban a Nasicéből érkezett vendégeinknek köszönhetően, nagyon magas színvonalon zajlott, úgy, hogy a nézőseregből többeknél is könnyeket csalogatott a szemük zugába. Nemrég egy nagyszerű musical ősbemutatóját volt szerencsénk megnézni Zágrábban, mely nagyrészt nasici barátaink fáradozásának gyümölcse és egy szlavón ősi vár történetét mutatja be.

A soproni Rejpal házban szépen sorakoznak egymás után a rendezvények, aminek örülünk. Idén német barátaink mellett a borlovagrend soproni szervezete is itt találta meg otthonát. Kívánunk nekik sok sikert és szép eredményeket!

Augusztusban újból vendégként szerepelhettünk a kőszegi várjátékokon, ahol a mellett, hogy a szervezésben is jócskán kiveszik részüket, az ottani horvátok a szereplők között is fontos szerepeket vállanak.

Az Őseink nyomdokain 2015-ben Bobovac várából, a bevehetetlen királyi erődítményből indul útjának, a hegyekkel és erdőkkel teli Bosznia szívéből, hogy majd 17 nappal később, július 19-én a 7 országot érintő 5 országból összehozott kis csapat Mikulovban, dél Morvaországban, a cseh Köztársaságban érjen célba, a morvaországi horvátoknál.

Az őseink útján projekt egy többdimenziós utazás, melyet idén rendezünk meg második alkalommal az igen sikeres 2013-as utazás után. Ezúttal, mint azt már előbb említettük 7 országot érintünk, ill. utazunk át rajtuk. Ezek sorrendben

a következők: Bosznia Hercegovina, Horvátország, Szlovénia, Magyarország, Ausztria, Szlovákia és Csehország, hogy lerójuk tiszteletünket a közel 500 évvel korábbi horvátok nagy exodusza előtt, mely a 16. század oszmán hódításoknak volt a következménye.

Bobovacból indulunk 7 km-re Kraljeva Sutjeskától, ahol a vár romjai felett vitézek fogják kihúzni magukat lovaikkal és a napsugarak megcsillannak majd a fiatalok arcain. Ez az utazás időutazás is lesz egyben, hisz nagyon sok olyan objektumot fogunk felkeresni, melyek nem csak a horvát történelemhez köthetők, hanem a pannon közös történelem szerves részei az őskortól napjainkig.

Ez egy tudományágak között utazás is egyben, hisz lesz majd szó nyelvészet-ről, földrajzról, történelemről, folklórról, néprajzról, legendákról. Persze ennyi ága a tudománynak részben azért van, hogy összekuszálja a dolgokat, hisz végül is mindegyik egyről szól, az pedig maga az élet.

A kulináriumok világát is megjárjuk utunk során, hisz az átszelt vidékek eledleiből fogunk morzsázni és megismerni a kiváló csemegéket.

Ez egy nyelvi időutazás is lesz, hiszen ezen a képzeletbeli 900 km-es útvonalon őseink közös nyelvét fogjuk majd kutatni és egyben részben feltárni, amellet hogy a rovásírás lesz terítéken a megtanulandó írások közül. Az előbbi utazás során a glagolyica írást sajátítottuk el. Az utazás főszervezője a „KUME” A Gradistyei Horvátok Etnomemoriális és Információs Központja Alapítvány sok más civil egyesület, intézet, város és település mellett, kiknek ez úton is szeretnénk kifejezni köszönetünket. Ugyanez az alapítvány a volt kópházi vasfüggöny közelében, azoknak a régi vaskori gödrögnek a helyén, ahol a vasban gazdag földet bányászták egy tanösvényt alakított ki több különböző témával.

Történelmi tanösvényt avattunk tavaly a Gora hegyen felépített kilátó felé vezető út mellett, melyet a kópházi Önkormányzat és a Soproni Tanulmányi Erdőgazdaság közösen építettek, a Kópházi Természetbarát Egyesület nagy örömére, hisz évtizedes álmuk vált így valóvá.

Tavaly az Országos Horvát Önkormányzat megkezdte új öt éves ciklusát Gugán János elnök vezetésével A választásokon a nyugat magyarországi horvátság (a gradistyei horvátok és a muramenti horvátok) önálló koalícióban a szavazatok több mint egy harmadát szerezte meg. Sajnos azonban a 23 tagu testületből a mai demokratikus viszonyoknak megfelelően a 8 mandátum gyakorlatilag semmire sem elég. A jövőben azonban törekvéseinket abba az irányban kell fejlesztenünk, hogy a pénzeszközök elosztásánál ez az arány ugyanúgy mérhető legyen, mivel ezen a két vidéken a horvát nyelv felbecsülhetetlen értékét őrző két nyelvjárását, a régi kajkav és csakáv variánszt beszélik.

Mint ahogy a könyv tartalmából kitűnik sok képpel igyekeztünk minden igényt kielégíteni, már amit a vizuális tartalommal kapcsolatban elvár a Regionális Tanulmányok sokszínű olvasótábor.

A II. Világháború 70. évfordulóján újból emlékezünk, a szörnyű korra, mely a horvátoknak is csak szenvedést hozott, azon kívül pedig több évtized elszigetelődést egymástól, a határ két oldalához szegezve. Sokan nagyjaink közül nem tudták megélni a határnyitást és azt, hogy manapság valóban szabadon érinthetünk a határ két oldalán élő horvátok.

Ugyanakkor meg kell emlékeznünk a kis osztrák falu Bleiburg határában történt dolgokról is 70 év távlatából, hisz e téma említése a titói Jugoszláviában automatikusan a börtönt jelentette az illetőnek. A horvát nemzet ismert történelmi határokon belüli legnagyobb tragédiájaként tartják számon az ottani eseményeket és az azt követő Kereszt utat. Több mint 200 000 katona és civil vesztette így el életét, csak azért, mert horvát érzelmű volt. Titót egyébként a világ 10 legnagyobb népiptói között tartja számon a történelem.

A horvát honvédő háború legnagyyszerűbb akciója, a Vihar (Oluja) hadművelet 1995. augusztus 5-én hajnali 5 órakor vette kezdetét és 5 napon belül térdre kényszerítette a szakadár horvátországi szerbeket, majd folytatva lendületét a boszniai hadseregekkel karöltve végérvényes győzelmet aratott a nagyszerb politikát folytató akkori hatalmi elit és alakulatai felett. Ennek is immáron húsz éve már. Sajnos a nagypolitika másképp tervezte a jövőt, így a mai helyzet a Balkánon inkább a nagyhatalmak elrontott és félreértelmezett politikájának a következménye, mint az ott lakó egyszerű emberek vágya, egy nyugodtabb életet felmutatni tudó jövő iránt.

A Gradistyei Horvátok Egyesületét szintén 25 éve alapították az akkor már működő Kópházi Horvát Egyesület mintájára. Ez a regionális szervezet működésével jó példát mutatott sok azóta alakult civil szervezet számára, így a horvát civil élet itt a nyugati határokon elmondhatjuk jól szervezett keretek között zajlik.

A völgyfalvi Filip Kaušić Intézet tavaly két egy havi horvát nyelvi ösztöndíjat kapott a Zágrábi Egyetem Rektori Hivatalától, melyet Grubits Dóra és payrits Silvana nyert el ezáltal is javítva horvát nyelvtudásukon. saját élményeikről az Intézet nyílt napján számoltak be. Ez évben egy ösztöndíj várja az érdeklődőket.

A horvát iskolarendszer fejlődésének egyik mérföldköve volt tavaly, hogy a Kópházi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat átvette a helyi kéttannyelvű Naković Mihály általános iskolát. Az ünnepségen a magyarországi, az osztrák és a szlovákiai horvát nagykövetet valamint a horvát miniszterelnökséghez tartozó külhoni horvátokért felelős hivatal vezetőasszonyát köszönthettük köreinkben. Ez volt a tavalyi Fiatalok napjainak megnyitója is egyben, melyet minden évben

más-más horvát faluban tartanak meg mint a gradistyei fiatalok legnagyobb rendezvényét. Sajnos ez alkalommal az egyes régiókból a látogatottság kicsi volt, így ezen a közeljövőben dolgozni kell majd.

Az Egy család négy ország projekt újra tovább lépett egy lépést, így aztán a Pejacevich család képzőművészeti hagyatékával immáron a Szerb Köztársasághoz tartozó szerémségi Ruma és környéke lakosai is megismerkedhettek e család gyűjteményével, hisz egyik fontos gazdasági bázisuk volt ez a város és környéke. Idén a Soproni horvát napok vendégeiként köszönhetjük városunkban a Rumából érkező Matija Gubec kultúrcsoport nagy tamburazenekarát.

Büszkék vagyunk, hogy a Hrvati-Horvátok Egyesület Egyesület Valódi Kapocs Leader programja záró rendezvényeként Kópházán 3 országból közel 20 leader csoport vezetőit és képviselőit köszönthettük Reméljük, hogy ez a kezdeményezés egy sikeres közös együttműködés kezdete lesz majd a valamikori európai vertikális mentén. Ezen az úton a mi kis csoportunk az Őseink nyomdokain projektben Mikulovig halad majd. Ugyanennek a programnak a keretén belül ellátogattunk Horvátországba, ahol az Alpokalja-Fertőtáj Leader Egyesület vezetősége ismerkedett meg 3 horvátországi akciócsoport munkájával és vidékük nevezetességeivel.

A Bosznia hercegovinai horvátokkal együttműködésünk szépen fejlődik, hisz egyre több és különböző tartalommal telik meg és bővül évről évre. Iskolásaink Kiseljakba utaznak, hogy megismerkedjenek az ország szépségeivel és az ottani emberek vendégszeretetével. Kiseljak lesz 3 napon keresztül vendéglátónk és logisztikai bázisunk az Őseink nyomdokain 2015. projektben is.

Tavaly a Nemzetközi Írótalálkozó kissé más formában lett megszervezve, hisz más kezekbe került a szervezés. Sokkal több érdeklődőnek adtunk ilyen formán lehetőséget a horvát írókkal való találkozásra. Megkezdődtek a szombathelyi horvát oktatóközpont kialakítása terén folytatott tárgyalások és már megszülettek az első konkrét tervek is. A központ lehetőséget ad majd a környékbeli fiatalok számára, hogy horvát oktatásukat középiskolai szinten is folytathassák majd.

Tudományos téren, mint azt majd a szövegekből látni fogják szintén sok szép meglepetés ért minket, melyek közül Dr Igos Šipić-tyel közösen végzett kutatásaink adtak szép eredményeket és reményeket a jövőre nézve.

Reméljük, hogy érdekes cikkeinkkel kielégítjük a Kedves Olvasók igényeit és talán érdeklődést keltünk néhány fiatalban, kik majd bekapcsolódhatnak a PannonIQm Intézet munkájába is.

A szerkesztő

Einleitung

Sehr geehrter Leser!

Wieder ist ein Jahr rasch vergangen und wir melden uns mit einer neuen Ausgabe der Regionalen Studien. Es ist dies bereits der siebente Band der Serie. Im vergangenen Jahr hat sich vieles ereignet sowohl in unserer näheren Umgebung als auch im Burgenland, aber ebenso bei den Kroaten in Ungarn und in der ganzen Welt. Wir haben zahlreiche Vorträge und Ausstellungen veranstaltet und einige Broschüren herausgegeben, um unsere Leute über unsere Aktivitäten zu informieren und die Programme und das Geschehen etwas näher zu erklären.

Die Soproner Tage waren wiederum eine gute Gelegenheit zum geselligen Beisammensein und um im Zentrum unserer Stadt ein schönes Programm zu erleben, in erster Linie auch dank unserer Gäste aus Našice, die mit ihrer Vorstellung manche im Publikum zu Tränen rührten. In Zusammenarbeit mit Autoren und Schauspielern aus Našice, mit denen wir gleichzeitig befreundet sind, feierten sie unlängst die Premiere eines Musicals über die Burg Ružica am Fuß des Papuk Gebirges. Das Rejpál Haus in Sopron erwacht langsam und es finden darin zahlreiche Aktivitäten statt. Wir waren erneut beim großen Ritterspiel, das die Besetzung von Kőszeg nachstellt, wobei die Kroaten eine wichtige Rolle spielen, nicht nur als Akteure sondern auch als eifrige Organisatoren.

Die Reisekolonne „Auf den Spuren unserer Ahnen“ wird im Jahr 2015 mit Teilnehmern aus fünf Ländern von der uneinnehmbaren königlichen Burg Bobovac im Herzen des gebirgigen und waldreichen Bosnien starten und innerhalb von 17 Tagen durch sieben Länder bis Mikulov gelangen, nahe der Ortschaft Fröllersdorf bei unseren Mährischen Kroaten.

Das Projekt „Auf den Spuren unserer Ahnen“ ist eine mehrdimensionale Reise, die zum zweiten Mal organisiert wird. Sie führt durch sieben Staaten von Bosnien und Herzegowina beginnend über Kroatien, Slowenien, Österreich, Ungarn und Slowakei bis nach Tschechien (Südmähren) und erinnert an die große Wanderung der Kroaten im 16. Jahrhundert.

Wie bereits erwähnt, beginnt die Reise in Bobovac, der ehemaligen Königsburg, 7 Kilometer von der Ortschaft Kraljeva Sutjeska entfernt, in der wunder-

schönen Landschaft Zentralbosniens. Nun, es wird auch eine Reise durch die Zeit. Unterwegs werden wir wichtige Objekte besuchen, die interessant sind für unsere gemeinsame kroatische aber auch panonische Geschichte und einen Zeitraum von der Urzeit bis zum 20. Jahrhundert umfassen.

Es ist dies auch eine Reise durch diverse Disziplinen, wie Geschichte, Ethnologie, Geografie, Linguistik, Fabelwelt, Raumgeometrie, Folklore, Brauchtum und Tradition, die alle nur bestehen um uns zu verwirren, wo doch letztendlich alles eine Ganzheit ist, die wir Leben nennen.

Wir werden eine kulinarische Karte bereisen und während dieser 900 Kilometer die unterschiedlichsten ursprünglichen Spezialitäten der einzelnen Regionen serviert bekommen.

Gleichzeitig ist es eine Sprachreise, auf der wir die Ursprache unserer Regionen suchen. Unterwegs werden die Jungen die Keilschrift(Kerbschrift) lernen. So können wir sagen, dass wir auch durch die verschiedene Schriften reisen, wie die Glagoljica (beim letzten Mal haben wir sie erlernt), Bosančica, die Keilschrift und die lateinische Schrift.

Der Hauptorganisator der Reise ist die Stiftung EMC GRAH „KUME (=Ethnomemorials und informatives Zentrum der Burgenlandkroaten), die unterwegs von zahlreichen zivilen Vereinen, Gemeinden und Städten unterstützt wird, wofür uns bereits im Voraus bedanken.

Dieselbe Stiftung hat im Wald neben den Eisenbahnschienen, wo einst der Eiserne Vorhang lag und sich noch die Gruben befinden, die zur Eisengewinnung genutzt wurden, einen Lehrpfad zu verschiedenen Themen errichten lassen. Einen geschichtlichen Lehrpfad hat auch die Gemeinde Kópháza in Zusammenarbeit mit dem Lehrforst der Soproner Fakultät auf dem Hügel bis zum neuerrichteten Aussichtsturm errichten lassen, womit sich ein langgehegter Wunsch des Vereines der Naturliebhaber und uns aller erfüllt hat.

Mittlerweile wurden die Mitglieder der Kroatischen staatlichen Selbstverwaltung in Ungarn mit Ivan Guban an der Spitze für die Dauer von fünf Jahren gewählt. Bei den Wahlen haben die westungarischen Kroaten (Burgenlandkroaten und die Kroaten an der Mur) mehr als ein Drittel aller Wählerstimmen jener erhalten, die sich als Kroaten haben registrieren lassen. Leider bedeuten 8 von 23 Mandaten bei den heutigen Verhältnissen der „hohen Demokratie“ nicht viel. Deshalb müssen wir nun und in Zukunft darum kämpfen, dass diesem Verhältnis gemäß auch in diesen Regionen investiert wird, wo noch Kroaten leben und ihre alten Sprachen bewahren, nämlich das Čakawische und Kajkawische, diesen großen Schatz der kroatischen Sprache.

Wie Sie sehen werden, haben wir für diese Ausgabe viele Bilder zu den verschiedenen Themen ausgewählt, die jeden seiner Art entsprechend unterhalten und erfreuen werden.

Gedacht wird heuer des Endes des Zweiten Weltkrieges vor 70 Jahren. Auch für uns Kroaten bedeutete er viel Leid und auch danach dauerte es lange Zeit, bis wir einander bei Veranstaltungen wiedersehen und uns gemeinsam mit unseren Brüdern auf der anderen Seite der Grenze erinnern konnten. Aber schließlich ist es auch so weit gekommen. Einige Persönlichkeiten unseres Volkes, die davon tagein tagaus geträumt haben, haben dies jedoch nicht mehr erlebt.

Wir müssen uns auch der größten Tragödie in der Geschichte des kroatischen Volkes erinnern, an Bleiburg und die bei den Todesmärschen getöteten Opfer.

Die größte und ruhmreichste Aktion des Heimatkrieges in Kroatien war die militärisch-polizeiliche Operation „Sturm“, bei der das vorübergehend von aufständischen Serben okkupierte Territorium im August 1995 befreit wurde. Auch das liegt 20 Jahre zurück.

Seit der Gründung des Burgenländischen Vereines in Ungarn sind 25 Jahre vergangen. Dieser Verein wurde nach dem Vorbild des Kroatischen Vereines in Kópháza gegründet und ist bis heute aktiv. Mit seiner Arbeit gab er anderen Vereinen ein gutes Beispiel, sodass wir im ungarischen Teil von Gradišće auf ein gut organisiertes Vereinsleben der Kroaten stolz sein dürfen.

Das Filip Kausich Institut erhielt zwei Stipendien der Zagreber Universität für einen einmonatigen Sprachkurs in Kroatisch. Die Kurse besuchten Dora Grubić und Silvana Pajrić, beide aus Kópháza. Über ihre Erinnerungen referierten beide am Tag der offenen Tür des Kausich Institutes in Zillingtal.

Einen wichtigen Moment für die Entwicklung des Schulwesens stellt die Übernahme der Volksschule „Mihovil Naković“ unter die Verwaltung der Kroatischen Selbstverwaltung von Kópháza dar. Bei der Feierlichkeit waren die Botschafter der Republik Kroatien in Ungarn, Slowakei und Österreich sowie die Vorsitzende des Amtes für die Kroaten außerhalb Kroatiens, Darija Krstičević anwesend.

Dies war die Ouvertüre zur feierlichen Eröffnung des Tages der kroatischen Jugend 2014 in Kópháza. Bei dieser Veranstaltung versammelten sich Jugendliche (und alle, die sich jung fühlen) aus dem ganzen Gradišće oder – besser gesagt – sie hätten sich versammeln sollen, denn der Besucherstrom aus einigen Regionen ließ sehr zu wünschen übrig. Wir müssen uns bemühen, die Jugendlichen besser in all unsere Programme zu integrieren.

Das Projekt „Eine Familie – vier Staaten“ hat einen weiteren Schritt vorwärts gemacht, denn die Ausstellung über das Erbe bildender Kunst der Familie

Pejačević gelangte bis nach Ruma in Srem (heute Republik Serbien), welche wir auch Gelegenheit hatten zu besuchen. Bei den diesjährigen kroatischen Tagen in Sopron werden wir Gäste aus dieser schönen Stadt, in der die größten traditionellen Märkte in jenem Teil Europas veranstaltet werden, begrüßen können.

Wir sind stolz darauf, dass wir bei der Abschlussveranstaltung des vom Verein Hrvati initiierten Leaderprojektes mit dem Titel „Prava kopča“(Echte Spange) in Kópháza ein Treffen mit rund 20 Leader-Gruppen aus drei Ländern organisieren konnten.

Wir hoffen, dass dies der Beginn einer breiteren Zusammenarbeit entlang der Linie des einst wichtigen europäischen Kommunikationsweges von der Adria bis zum Baltikum ist. Auf unserer Reise im Juli dieses Jahres werden wir auf diesem Weg bis Mikulov gelangen.

Auf unserem Weg nach Kroatien im Rahmen des gleichen Projektes besuchten wir die Regionen Prigorje, Moslavina, Lonjsko Polje, Pakrac und Lipik. Davor waren wir im Monat Mai noch bei einem Treffen in Novska.

Unsere Zusammenarbeit mit den Kroaten in Bosnien und Herzegowina wird immer umfangreicher und erstreckt sich über ein immer weiteres Gebiet. Die Kinder fahren nach Kiseljak um die Schönheit von BiH und die Menschen dort kennenzulernen. Die Begegnungen mit Forschern geben uns Hoffnung auf zukünftige Zusammenarbeit. Kiseljak wird Gastgeber während unserer großen Reise „Auf den Spuren unserer Ahnen“ 2015 sein.

Die literarischen Begegnungen in Kópháza, die in leicht geänderter Form organisiert wurden, brachten eine etwas größere Breite und ermöglichten, dass unsere Leute aus anderen Teilen des Gradišće die Gelegenheit bekommen werden, mit führenden Intellektuellen aus Kroatien zusammenzukommen.

In Vorbereitung ist auch das Projekt eines kroatischen Schulzentrums in Szombathely, das den Kroaten dieser Region, aber auch im breiteren Umfeld helfen würde, ihre Ausbildung in kroatischer Sprache auch auf die Mittelschule auszudehnen.

Auf wissenschaftlichem Feld können wir, wie Sie aus den Texten ersehen können, mit schönen Überraschungen aufwarten. Besonders hervorheben möchte ich die großen und für uns wichtigen Entdeckungen mit Dr. Igor Šipić.

Wir hoffen, dass die Themenauswahl in diesem Band auf Ihr Interesse stoßen wird und dass wir bald eine junge Kroatin oder einen jungen Kroaten im Forscherteam des Institutes PanoniQm begrüßen können.

Der Redakteur

A két vezető (az újságé és a Leader csoporté)

Antun Vidić legenda od Hrvata

Benediktinski kloštar sv. Juraj U Boki Kotorskoj

Benediktinski kloštar u Budvi

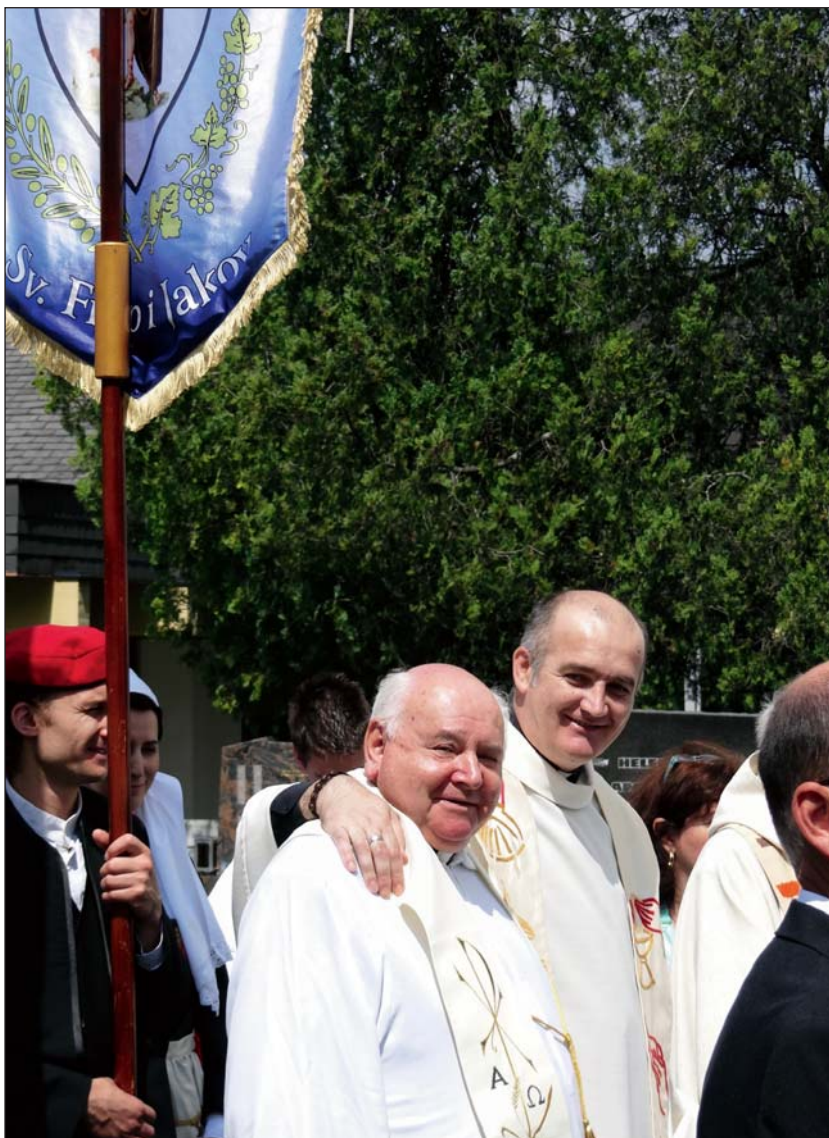
Bilo nas je dosta na trgadbenoj fešti 2014. u Koljnofu

Brojna publika na Hrvatski dani u Šopronu 2014.

Brigi iznad Bara u Crnoj Gori

*Na svetačnosti otkrivanja spomen ploče nadopatu
Panonhalme Celindofcu Krueszu Krizostomu*

Bogatstvo domaćih poslastica

Bujna vegetacija u Budvi

Čarobni svijet Hrvatskog Zagorja

Ćevapi kod Želje u Sarajevu

Čipka Velebita

Crikva sv. Ivana Krstitelja

Crikva Sv. Ane u Osekovu

Crikvica na nemogućem mjestu

Čuvari baštine u Osekovu

Dan Mladine 2014. Folklorni dio

Dan Mladine 2014. – Koljnof

Dan Mladine 2014. – Svečano otvaranje u koljnofskoj školi

Dica trojezične čuvarnice Kanica na Šopronski Hrvatski Dani 2014.

Dio trgadbene povorke

Operacija Oluja – A Vihar hadmúvelet

20. obljetnica vojno-redarstvene akcije »Oluja«

Prošlo je već dvadeset ljet od uspješne akcije vojno-redarstvenih snaga Republike Hrvatske. Otada je odrasla jedna nova generacija mladih ljudi, kot i moji sini i kćeri, kim je to povijest, aš je nisu doživili. Kako će se odvijati situacija 5. kolovoza 1995. godine i hoće li se naći smirujuće rješenje za otvorena pitanja, nije bilo svejedno nit za Hrvatsku, ali nit za cijelu regiju.

Nažalost, s odmakom od dva desetljeća moramo zaključiti da pronađeno rješenje nije ono što smo priželjkivali i možda se moglo i bolje udjelati posao. Tu prvenstveno mislim na političare ki, po mojoj procjeni, nisu svom snagom zastupali interese ovih prostorov, nego olako popuštali drugim centrom moći. More bit je jedan od uzrokov i čemerno ili krivo znanje osnovnih podlogov, matricov i vitalnih smjernicov ovih prostorov. Ni ni to slučajno. Predugo smo bili, a većinom još smo i danas pod utjecajem svjetonazorov, koncepcijov, ke nisu po našoj duši i volji. Zato tribamo u budućnosti djelati na odgajanju novog naraštaja, ki će moć bolje obraniti svoje vitalne interse na ovi prostori, no zato će tribati najt čuda mudrosti, razumijevanja i držanje uz tzv. božjih načelov.

No, vratimo se na hrvatski jezični standard i temu »Oluja«. Posljednjih godina smo upoznali mnoštvo ljudi, a s nekima smo se i sprijateljili. Oni su nam, iz prve ruke, potvrdili ili opovrgnuli ono o čemu smo mogli čitati u mnogobrojnim izdanjima o Domovinskom ratu.

Tako smo se s jednim sugovornikom ovog pisanog oblika audio-snimke, Ivanom Kozlicom, upoznali prije desetak godina i otada se redovito vidamo. On je, nadahnut jednim svojim dolaskom u naše krajeve zapadne Ugarske – mađarskog dijela Gradišća, napisao jako zanimljiv tekst o tome kako zamišlja naš dolazak ovamo prije nekih petsotinjak godina. Ivan je postao znanstvenik; istraživač. No, za vrijeme Domovinskog rata, bio je zadužen za obranu Zagreba i to na visokim položajima pa je situaciju mogao pratiti kao insajder prilikom donošenja odluka i radnji pojedinih poteza.

On će, zbog toga, biti jedna strana ove naše priče o »Oluji« i prilikama koje su dovele do nje.

Drugog našeg sugovornika ne poznamo dugo, ali, prilikom našeg drugog susreta u njegovom stanu u Rijeci, imao sam dojam kao da se poznajemo puno, puno dulje. U osobi Milana Kurilja, također, visokog časnika hrvatske vojske i člana specijalnih jedinica, prepoznali smo čovjeka koji gori za svoju Hrvatsku, koji je za vrijeme cijelog rata bio na svim frontama te u ključnim bitkama na prvoj crti bojišnice. Milan je doživio stresnih situacija dovoljno za nekoliko života i platio zdravljem, ali je zadovoljan postignutim te mirno uživa u kavici blizu Kvarnera u svom stanu pričajući svoju priču o ratu i »Oluji«.

Nakon ovih uvodnih riječi, započet ćemo s Ivanovom pričom. Pričom jednog čovjeka koji je, nakon Domovinskog rata, bio visoki časnik i pomoćnik ministra obrane RH. No, vidjevši kuda vodi stalno smanjivanje i omalovažavanje vojske i samih vojnika, napušta službu te svoj život nastavlja u civilu. Kao uspješan i temeljit istraživač, napisao je nekoliko važnih djela o povijesti svoga kraja podno Dinare i Kamešnice iz II. svjetskog rata.

Ivan Kozlica:

Ja sam 1995. bio zamjenik načelnika uprave za obranu Zagreba i o »Oluji« mogu govoriti kao mali kotačić koji je bio dio velikog kotača. U ljeto 1995. trebalo je podignuti vojsku, mobilizirati postrojbe koje su nakon 1991.-'92. godine većim dijelom bile demobilizirane. Imali smo relativno mali broj vojske na terenu u odnosu na ono što je bilo 1991. na 1992. Ta vojska je držala liniju, ali bile su i povremene akcije, operacije tipa »Maslenica«, »Medački džep«, zatim dolje južnije »Miljevački plato« i takve slične akcije. To je vrijeme kada mi držimo liniju razgraničenja sa tom Krajinom.

Nema velikog pomjeranja vojske. Ona je relativno statična. Onda se povremeno događaju šire operacije, koje mi, uglavnom, dobivamo. Na Maslenici se npr., dobiva širi pojas prostora. Medački džep čistimo pa ga prepuštamo, ali je Gospić postao sigurniji grad i moglo se u njemu nekako živjeti. U akciji »Miljevački plato« oslobođen je veliki dio ispod Promine i onda kreću akcije koje će biti priprema za »Oluju«, npr. »Zima 94.« itd. U njima, u tim manjim akcijama, sudjeluju najvećim dijelom profesionalne postrojbe, ali jasno je da ima i mobiliziranih postrojbi.

Franjo Payrić:

Molio bih kratak uvod u priču. Zašto je počeo rat? Samo u glavnim crtama. Rat u Hrvatskoj na kraju 20. stoljeća današnjem je običnom čovjeku u Mađarskoj još uvijek nerazumljiv.

Rat je posljedica nagomilanih, primarno neriješenih hrvatsko-srpskih odnosa. Oni su bili opterećeni nakon Prvoga svjetskog rata uspostavom Kraljevine Jugoslavije kada je hrvatski narod poražen u Austro-Ugarskoj državi, jer su Hrvati sudjelovali u toj vojsci. Oni su se borili protiv Srba, Talijana, Rusa. Raspadom Austro-Ugarske Monarhije jednostavno nije stvorena hrvatska država. Bilo je pak južnoslavenskih pokreta, npr., jugoslavenski odbor u Londonu, koji su pak željeli stvoriti jednu veliku južnoslavensku državu na prostoru Balkana. Nakon što su velike sile obećale Srbiji nagradu za njezino sudjelovanje u ratu na strani pobjednika, bivše hrvatske zemlje, Slovenija i BiH postaju dio novostvorene Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Talijanima je Londonskim ugovorom iz 1915. bio obećan jedan dio Dalmacije, tako da nije samo Pavelić prodao Dalmaciju. Tako su u zajedničkoj državi, koja nije bila po volji najvećem dijelu hrvatskog naroda, počeli živjeti pobjednici i poraženi. Svu vlast su držali Srbi, u vojsci je generalski kor srpski, crnogorski, a Hrvati postaju u svemu inferiorni. Da ne odugovlačim, nakon toga javljaju se različiti oblici političkog otpora, čak i ustanci npr., »Lički ustanak« iz 1932. Nakon atentata i ubojstva Stjepana Radića u Skupštini u Beogradu 1928. uvodi se diktatura kralja Aleksandra Karađorđevića, a dr. Ante Pavelić organizira ustaški pokret. Taj pokret nema veće značajke po svom broju. On je vojno krilo Stranke Prava, a ima cilj revolucionarnim putem srušiti Kraljevinu Jugoslaviju, tu velikosrpsku tvorevinu, koja je rezultat Versaillskog ugovora i Prvoga svjetskog rata. Ustaše s makedonskim revolucionarima organiziraju atentat na kralja Aleksandra u Marseilleu. Nakon toga dolazi do nekakvog popuštanja. Princ Pavle i skupina oko njega vrši neke određene ustupke prema Hrvatima jer vide da tako ne može dugo ići. Rezultat te hrvatske borbe je Banovina Hrvatska za koju mnogi kažu da je zapravo srpsko kukavičje jaje. Hrvatska je dobila jedan manji dio BiH, a preostali dio logično pripada Srbiji jer, ako nema Bosne, mora tako biti. U Drugome svjetskom ratu dolazi, nažalost, do velikog krvoprolića.

Komunistička partija imala je cilj prvenstveno izvršiti socijalističku i komunističku revoluciju na tom prostoru i njoj je zapravo idealno došao rat i okupacija. Nakon što je Jugoslavija potpisala pakt s Njemcima, došlo je do puča u Beogradu pod pokroviteljstvom engleskih tajnih službi. Tada je Hitler presložio svoje planove i, bez najave rata, napao Jugoslaviju. Razbio ju je zajedno sa Talijanima, Bugarima i Mađarima.

Došlo je do makljaže, ali da o tome ne govorimo, hrvatsko-srpska priča još se produbljuje, javlja se četništvo, ustaštvo, komunizam. Partizanske postrojbe koje su se formirale u Srbiji su protjerane pa se prebacuju na prostor NDH, u

Bosnu. Što više nereda, to komunistima bolje odgovara. Odnos između Srba i Hrvata prividno se rješava na kraju rata floskulom tzv. bratstva i jedinstva. Sve se moralo zaboraviti: pustimo rat, pobili smo što smo pobili, zatvorili smo što smo mogli i idemo stvarati novu socijalističku zajednicu bez ikakvih tenzija. Jasno je bilo kako je to bio samo privid. Sve loše pospremljeno je negdje ispod tepiha. Problem Bleiburga nije postojao za vrijeme Jugoslavije. Za njega se malo znalo, a radilo se zapravo o genocidu koji je počinjen nad hrvatskim narodom. Tito je Jugoslaviju držao dok je bio živ. No, nakon njegove smrti, ona se polagano počela raspadati. Pojavljulje se Milošević. Srbi žele stvoriti svoju Veliku Srbiju. Hrvatski uspavani nacionalizam, također, se počinje buditi. Pojavljulju se prve oporbene stranke i pokreti. Najjači je bio HDZ. Na parlamentarnim izborima 1990. komunisti gube vlast, dolazi HDZ. Predsjednik je postao dr. Franjo Tuđman, bivši Titov general koji je dva puta bio zatvaran u bivšem sustavu; povjesničar; čovjek koji će izrasti u neprikosnovenog nacionalnog vođu. U to se vrijeme dogodio raspad Sovjetskog Saveza i propast komunizma, sve je lagano išlo kraju.

Tu je veliko psihološko i filozfsko pitanje. Je li sve moglo proći bez rata?

Jasno da je moglo. No, to je sada samo hipotetski odgovor. Bez rata se moglo da je bilo volje sa srpske strane, da se prihvati činjenica postojanja republičkih granica iz vremena Jugoslavije. Tuđman je najprije nudio konfederaciju. Nije odmah govorio o samostalnoj državi.

Međutim, Milošević takve prijedloge nije prihvatao. On je želio unitarnu državu koja bi zapravo bila „Velika Srbija”. Iskoristio je Srbe u Hrvatskoj koji nikako nisu željeli prihvatiti ikakvu hrvatsku samostalnost. Na kraju svega, danas možemo reći, uz napomenu kako je svaki rat grozan, užasan, ali nama je Milošević došao kao da ga je netko poslao jer bez Miloševića pitanje je li bi mi izišli iz Jugoslavije. On je zaigrao jednu prljavu igru. Htjeli su uzeti sve, a na kraju su ostali na Beogradskom Pašaluku.

No, ne smijemo se opustiti jer sa istoka uvijek postoji težnja polaganja prava na ove prostore. Čak njihova historiografija daje njima predloške i podloge da oni polažu pravo i na Dalmaciju, na Bosnu, Slavoniju, sve su to srpske zemlje po njihovim nekakvim programima. Rat je, prema tome, bio neizbježan. Odlučnost predsjednika Tuđmana da ne posustane pod pritiskom koju mu je nadmetala JNA odredila je njegovu poziciju i važnost visoko na ljestvici najvažnijih osoba u hrvatskoj povijesti. Pokušao je postići da se JNA drži po strani. No, znamo da to nije uspjelo i da je došlo u konačnici do totalnog rata koji je završio kako je završio.

Teritorijalna obrana Jugoslavije bila je posložena tako da se pripremala za napad i bila naoružana za dugotrajnu obranu. Kako je oružje teritorijalne obrane nestalo iz Hrvatske?

Ono nije nestalo iz Hrvatske. Nakon rezultata izbora 1990. u Hrvatskoj, vrh jugoslavenske države procjenjuje da bi oružje teritorijalne obrane (TO) moglo doći u ruke tih novih nacionalnih snaga. Možemo reći da je TO bila republička vojska, ali sustav zapovijedanja bio je s vrha JNA iz Beograda. Znači, hrvatsko republičko rukovodstvo nije moglo donijeti odluku o upotrebi teritorijalnog oružja. JNA, znači, povlači oružje iz skladišta TO koje je bilo po različitim mjestima.

Ja znam za Zagreb, iz istočnog dijela je najvećim dijelom bilo povučeno u Sesvete, u Duboki Jarak. To je bilo jedno veliko skladište JNA. Mi smo kasnije do tog oružja najvećim dijelom i došli. Bivša komunistička vlast Hrvatske, koja je u interregnumu djelovala, znači, nakon izbora i preuzimanja vlasti od strane HDZ-a, a to je trajalo nekih petnaestak dana. U tom je vremenu predato oružje jedinicama JNA. To oružje smo mi u jesen 1991. godine (kako-gdje, jer su na nekim mjestima i odnijeli sa sobom, negdje je otišlo u zrak, kao npr. u Bjelovaru), kada su se kasarne predavale, velikim dijelom uzeli k sebi. Mi započinjemo sa mobilizacijama u ljeto 1991. Potom zauzimamo vojarne i naoružavamo postrojbe i šaljemo ih na teren.

Ovo je vrijeme kada pristiže oružje iz Mađarske, nije li?

Ne. Mi sa mađarskim oružjem naoružavamo postrojbe već krajem 1990. Mi poslije izbora ne preustrojavamo ništa. Nova vlast se uspostavlja od lipnja; potvrđuje se vlada, ministri. Tuđman postaje Predsjednik Predsjedništva, njega bira Sabor. Hrvatska je tada još jedna od republika i definira se kao Republika Hrvatska, samo gubi epitet socijalistička. Što se tiče konstitutivnosti, ona je dio Jugoslavenske Federacije. U 12. mjesecu se donosi Ustav i to je prvi hrvatski ustav. 25. lipnja 1991. godine Hrvatski državni sabor donosi odluku o neovisnosti. To isto radi i Slovenija, isti dan. Da bi se primirilo stanje i dalo prostora za nekakvo mirno rješenje, pod pritiskom europskih posrednika na Brijunima se donosi odluka da se primjena odluke o neovisnosti odgodi za tri mjeseca. Ta odgoda je trebala isteći 7. listopada.

Tada je Hrvatska trebala postati nezavisna država. Upravo tog 7. listopada 1991. ,kada je trebala stupiti na snagu odluka iz 25. lipnja, zrakoplovi JNA pokušavaju ubiti Tuđmana, Mesića i Markovića u Banskim Dvorima. Baš taj dan. Za malo su promašili. Sutra, 8. listopada u Ininoj zgradi u podrumu sastaje se Sabor i donosi odluku o raskidanju veza sa jugoslavenskom državom. To se

danas obilježava kao Dan neovisnosti, a Dan državnosti se drži da je 25. lipanj. Nakon izbora 1990., na vojsci se ništa ne radi. Jedino što se radi malo se pojačavaju policijske snage. Kako Srbi u policiji u Hrvatskoj onda čine oko 60% policijskog sastava, nije se išlo da se njima daje otkaz, da oni gube posao i da se zapošljavaju Hrvati. Odlučeno je povećavati broj policajaca i kroz povećavanje policijskih snaga taj omjer će se polako izjednačavati. Tada se početkom 8. mjeseca, prije Kninske pobune, organizira tečaj za prve hrvatske redarstvenike u koje su ušli kasnije npr. Norac i mnogi tadašnji mladi dečki, koji postaju prvi hrvatski policajci. Nakon 17. kolovoza dolazi do Kninske pobune. Oni tog ljeta već inače srbuju po Hrvatskoj i provociraju. Na to Hrvatska vlada donosi odluku da se povuče oružje u Benkovcu, Kninu itd., da ne bi oni ušli u posjed tog oružja.

Hrvatska šalje dva ili tri svoja helikoptera prema Kninu, 17. kolovoza 1990., da bi primirili Srbe koji su zaprijetili da će ući u skladišta i uzeti oružje. Negdje iznad Ogulina, međutim, policijske helikoptere zaustavljaju dva MIG-a JNA, koji su se možda digli iz Bihaća. No, to nije važno. Zaustavljaju ih i radio vezom im daju nalog da se okrenu i vrate natrag. Srbi tada preuzimaju oružje, spuštaju balvane i proglašavaju vrlo brzo Krajinu. Oni ne priznaju novoizabranu hrvatsku vlast. Ona je za njih ustaška. Tu večer, 17. kolovoza, bio sam jedan od četrnaest ljudi u Zagrebu koji su pokrivali poslove obrane. Pokojni general Zvonimir Červenko je šef obrane grada. Te večeri on kaže: „Gospodo mi smo od danas u ratu.” Tada dobivamo zadaću da u potpunoj tajnosti sa organizacijama HDZ-a, koji je na vlasti, radimo na naoružavanju malih skupina po mjesnim zajednicama, po selima, da tražimo ljude, dragovoljce koji imaju lovačko naoružanje, karabine itd. da bi u slučaju intervencije JNA imali s čim pružiti neki otpor jer nemamo oružja. I tada počinje naša tajna priča o tajnom naoružavanju. KOS (kontraobavještajna služba JNA) točno zna što smo mi radili (general Vasiljević zapovjenik KOS-a – You Tube), prate nas. Ministri obrane i policije stupaju u vezu s Mađarima. Mole da nam prodaju automatsko naoružanje. To se radi od listopada, studenog i nadalje. KOS sve doznaje i Tuđman dobija packe da i mi imamo paravojne postrojbe, ne samo pobunjeni Srbi. Tuđman to uporno odbija. 25. siječnja 1991. kada je išao na sastanak u Beograd ubacili su pauzu za TV Dnevnik. A na Dnevniku baš tu večer film o tajnim organizacijama HDZ-a. Martin Špegelj govori kako treba ubijati oficire JNA, njihovu djecu i žene. Nikome nije ništa jasno. Tada mi očekujemo da će doći do vojnog udara.

Je li istina da je Špegelj to rekao?

On je to rekao. Pitanje je samo konteksta iz kojeg je to izvučeno. To je konstrukcija. Špegelj je rekao: „...ako oni naprave vojni udar, mi kao inferiorni, moramo se braniti kako znamo. Kako? Vi znate da smo mi za svakoga JNA oficira znali gdje stanuje i imali određene ljude, ako zatreba, oni će ih spriječiti da odu u postrojbe, po svaku cijenu...” Znači izvađeno je iz konteksta i prikazano da ćemo mi njih početi likvidirati. To je ta manipulacija. Nakon toga mi polako pripremamo teritorijalnu obranu i povećavamo rezervni sastav policije. JNA je u to vrijeme u vojarnama, mi ih držimo u okruženju, stalno se vrtimo oko njih. Oni su u strahu. Mi ne znamo što oni imaju, oni ne znaju što mi imamo – to je bila ludnica! Psihološki totalni rat! Kada dolazi do nereda u Pakracu, sukoba sa JNA na Plitvicama na Uskrs 1991. gdje pogiba policajac Jović, tada Tuđman donosi odluku da se formira Zbor narodne garde u sastavu MUP-a. Još uvijek nemamo vojske, nego su to policijske snage. Specifičnost je, međutim, da su pod zapovijedanjem Ministarstva obrane. To je bila naznaka da će oni prerasti u Oružane snage Hrvatske. 28. svibnja na Zagrebovom stadionu se pokazuju te postrojbe po prvi put.

Ima li tu već ljudi koji dolaze izvana i postaju važni čimbenici u daljnjem razvoju događanja?

Još njih nema. Oni dolaze u ljeto i lagano prema jeseni 1991. godine se priključuju. Još nema ni jugoslavenskih oficira, Hrvata. Oni su još u JNA. Veliko je isčekivanje i ne zna se što će se događati. Lagano dolazi do sve žešćih i žešćih sukoba. Pobunjenici zaokružuju priču i znaju što žele. Formalno su donijeli odluku o stvaranju svoje tzv. Srpske Krajine.

Mi ne kontroliramo tada jednu trećinu teritorija Hrvatske. U Dalmaciju idemo preko mora, preko Paga trajektom Prizna-Žigljen, Paškim mostom, koji je kasnije bio isto oštećen, i uskim obalnim pojasom od Zadra do Šibenika na meti neprijatelja. Zanimljivo je da taj plan stvaranja Srpske Krajine isti kao u Druhome svjetskom ratu, gdje je ona bila isto proglašena, sa istim teritorijem: Zapadna Slavonija, Lika, Kordun, Banija, Dalmacija, sve to žele zaokružiti. Na jesen 1991. uz pomoć JNA oni, u biti, tu svoju nakanu i ostvaruju.

Mi nemamo kontrolu nad tim teritorijem. Pokušali smo neke stvari vraćati. Npr., slali smo našu policiju na Unu, u Kostajnicu, u Dubicu, Petrinju, Glinu, ali, nažalost, mi smo tamo svugdje izgubili ljude. Nešto su ih pobili, ali su ih većinu zarobili, pa odveli na Manjaču. Kasnije smo ih razmjenjivali. U Kostajnici je bilo zarobljeno oko dvjesto policajaca. Točan broj ubijenih ne znam i to upravo sada istražujem. U svakom slučaju u ljeto 1991. dolazi do totalnog rata; napadi na Dubrovnik, na Vukovar, Vinkovce itd. Tuđman u rujnu 1991. donosi

odluku da Zbor narodne garde ima glavni stožer, tj. vojno zapovjedništvo. Do tada je to bilo zapovjedništvo ZNG, a sada on želi imati vojno zapovjedništvo, da se stvara hrvatska vojska, da Zbor narodne garde postane dio hrvatske vojske. Imamo i specijalne postrojbe, pa pričuvne postrojbe. U Zagrebu je mobilizirano deset brigada.

Što je brigada?

Brigada je oko dvije tisuće ljudi. Regimenta. To je bilo onda oko dvadeset tisuća ljudi. To samo u Zagrebu. Ove su brigade mobilizirane prema pozivu.

Što su specijalne postrojbe?

Specijalne postrojbe su dobrovoljne i dobro obučene postrojbe, namijenjene za najzahtjevnije zadaće.

Kada su one formirane?

Evo kako. Dobrovoljci dolaze pomalo, kako tko. Kako tko osjeti potrebu i kako može. Već u 11. mjesecu 1990. godine postoje određene specijalne policijske snage. Ne redovna, temeljna policija, nego specijalna policija. Tada Josip Lucić i ekipa oko njega, kasnije general Miličević, pa Mareković npr., ta jedna policijska ekipa iz Rakitja, postaje okosnica Prve gardijske brigade. Ali, ona je ta koja u početku preko svojih bataljuna u početku drži zagrebačke punktove. Jedna od njih je bila ovdje u Studentskom gradu, druga na Tuškancu, a treća je bila u Rakitju.

Te tri bojne, to je po petsto i nešto ljudi po punktu. Njih su onda zvali „Hrvatski specijalci”. Oni su strah ulijevali protivniku jer su ih stalno prikazivali da su dobro opremljeni, dobro naoružani. Koliko su oni bili u stvarnosti u takvom stanju, to je druga priča. Od ljeta '91. se pak njima priključuju oficiri iz JNA i ljudi koji nam dolaze izvana. Znači, mi prve godine imamao pozicijski i više psihološki rat s protivnikom. To je isto rat. Mi naoružavamo ljude, organiziramo ih, a po zakonu to se ništa ne bi smjelo raditi jer to je sve bilo protuzakonito. Ali, bez tih radnji, nemaš sutra okosnicu i ništa na što možeš dalje graditi.

Zašto je to bilo ilegalno kada imaš svoju izabranu vlast i svoj Sabor?

Možeš ti donášati zakone, ali si morao poštivati savezne zakone. Republički zakoni su morali biti u suglasju sa saveznima. Mi smo tada još u sastavu Jugoslavije. Sve do 8. listopada 1991. se poštuju savezni zakoni SRJ. Mi možemo kupovati policijsko oružje i kupujemo ga u Kragujevcu. Mi smo slali narudžbe u Kraguljevac za pričuvnu policiju koja mora imati poluautomatsko i automatsko dugo oružje, ali oni nisu dali. Vide da su to neobično velike narudžbe. Znači,

probunjenici su u jesen 1991. svoj plan ispunili, čak na nekim mjestima su uzeli više nego što su planirali. Recimo nije bilo u planu uzeti Drniš, ipak su ga uzeli. Došli su nadomak Šibeniku, nadomak Zadru i Biogradu. Oni su svaki automobil koji bi prolazio iz Zadra prema Bibinju gore sa brda Križ vidjeli i mogli ga sa teškim mitraljezima tući.

Znači, mi bi morali ići iza otoka Pašmana, Ugljana da bi bili izvan njihovog vidokruga i djelovanja. No, oni imaju i podršku avijacije koje mi nemamo itd. To je, znači, sve skupa jedna ružna priča koja je u konačnici dobro i sretno završila. Znači, jesen '91. je vrijeme i teških masakra. Oni, u svojoj nakani da očiste svoj teren, rade zlodjela nad civilima, npr. u Škabrnji. Etnički čiste teren. Ovu njihovu Krajinu oni žele spojiti sa teritorijem današnje Republike Srpske u BiH, a kasnije se udružiti sa Republikom Srbijom.

(Napomena: Onda je to još krnja Jugoslavija, savez Srbije i Crne Gore, ali zbog jednostavnosti, pošto Srbi drže sve konce koristimo izraz Srbija.)

Koja je to sretna okolnost koju si spomenuo?

Sretna okolnost za nas. Sretna? Možda nije baš najbolji izraz i odgovarajuća riječ, ali oni su u prvoj fazi rata smatrali da su rat dobili, da imaju poziciju dobru. Mi osjećamo da smo tu fazu izgubili i pripremamo se da povratimo to nazad. Čitave tri, četiri godine oni što ekonomski propadaju. Oni su jad i bijeda u tom prostoru. Srbija im daje oružje koje je uglavnom zastarjelo, ljudi nemaju od čega živjeti i ima puno nezadovoljnih.

Kako se na to postavlja Hrvatska? Preustrojava li se za ratno stanje?

Hrvatska se država u jednom momentu čitava pretvara u ratnu državu. Sve se podređuje ratu. Svi kapaciteti i resursi se koncentriraju i stavljaju u funkciju obrane. Mi nemamo velikih kapaciteta izrade oružja. To što imamo su mali pogoni, skromni pokušaji. Nešto se radilo npr. Zagi, Ero, ali ništa značajno. Mi uglavnom radimo nešto oklopnjaka od kamiona i to su prvi oklopnjaci koje imamo. Mi nemamo mogućnosti nabaviti ih. U međuvremenu se mobilizira hrvatsko iseljništvo, koje financijski pomaže, ali ima ljudi koji preko svojih veza, npr. Argentina, Mađarska, Austrija pokušavaju pomoći.

Tu se ne gleda na koji način doći do cilja. Tu ima svašta. To smo mi. Jedna puška meni u džep, devet nosim državi. Mi smo pod embargom koji nama šteti dosta i mi se moramo ilegalno naoružavati. Nakon što je Hrvatska postala međunarodno priznata od većine država počevši od 15. siječnja 1992. ograničenja su još uvijek na snazi.

U Hrvatsku ulaze mirovne snage. Neke smo promatrače već i prije imali, ali tzv. UNPROFOR dolazi tada i razmiještaju se u zoni razgraničenja, s ciljem da

se postigne mir pregovorima. No, to nije išlo. Preskačem sada i želim malo bolje objasniti problematiku oko plana Z-4 koji je bio plan posrednika kao što su Owen, Stolthenberg, Lord Carrington itd. Po tom planu se Srbima nudi velika autonomija u Hrvatskoj. Velika kulturna autonomija, određena monetarna neovisnost, jezična autonomija itd. Tri dana prije „Oluje” je u Ženevi sazvan sastanak između hrvatske i srpske strane i Srbi odbijaju plan Z-4. Da su ga prihvatili, pitanje je što bi mi s „Olujom”. To danas ne znamo. Na onom poznatom sastanku na Brijunima, gdje se Tuđmana optuživalo da je izjavio da se Srbe mora etnički očistiti, raspravlja se i o tome: što ako se prihvati plan Z-4. To je za Hrvatsku najnepovoljnija mogućnost, to je živa koma. Ponovo imaš državu u državi.

Zna li se zašto nisu prihvatili tu ponudu i potpisali plan Z-4?

Zato što su bili idioti. Totalno su loše procijenili situaciju u kojoj su se nalazili. Oni su vjerovali da će, u slučaju ako Hrvatska napadne Krajinu, Srbija ući u direktni rat. Postoji danas dosta literature sa njihove strane. U jednoj načelnik stožera Martićeve vojske svjedoči ovako: »To jutro kada je ‘Oluja’ počela u pet sati i padoše prve granate probudi se Martić i kaže: ‘Nazovite mi Miloševića.’ Čak postoji i jedan film o tomu koji se zove Pad Krajine, gdje je ta scena isto dosta dobro izrežirana i ispričana. Njih dvojica razgovaraju. Martić pita Miloševića: »Predsjedniče, napali su nas Hrvati, što da radimo?« A on im odgovara:» Držite se!« A Martić ga pita: »A što da ja radim?« Odgovor: »Ubij se!« To je svjedočito taj general Milisav Sekulić.

Što u međuvremenu radi politička opozicija u Hrvatskoj? Znači, bivši komunisti.

Bivši komunisti na izborima 1992. gube u toj mjeri da su gotovo nestali, kao da ih nema. Mi smo bili uvjereni da Partije više nikada neće biti. U tom momentu njihovo mjesto preuzima HSLS na čelu s Budišom. Ja sam u HSLS-u od 1989. godine pa to dobro znam. Ima kritike od opozicije. No, Tuđman ne drži do nje. Njega opozicija ne zanima. Njega zanima samo kako se može osvojiti većina. Kako je on rekao: žuti, zeleni, crveni vragovi njega ne zanimaju. Tko nije s nama, on je protiv nas i gotovo. Stav prema »Oluji«, prema oslobađanju zemlje, bio je, međutim, jedinstven. To sam zapamtio. Mi smo u ovim godinama izrasli u ozbiljnu vojsku. Od ‘91., kada si gotovo poražen, kada ne kontroliraš gotovo trećinu zemlje, samo počinješ razmišljati kako ćeš uzvratiti. Svi smo puni adrenalina. Oni na drugoj strani mirni, postigli su što su htjeli. Mi znači rastemo, a oni ne samo da ne rastu, nego čak padaju. Uz sve ostalo propadanje

pada im i moral. Nakon »Bljeska« dolazi do odluke o širokoj akciji »Oluja«, kojom bi se oslobodilo veliki teritorij. Htjelo se čak ići i prema istočnoj Slavoniji. No, ipak se uvidjelo, da bi to, možda, bio preveliki zalogaj. Bojalo se je da bi se tamo mogla uključiti Srbija. Dobili smo zeleno svjetlo od Amerikanaca i zapadnih saveznika, ako budemo to napravili brzo, bez zločina, može se krenuti u akciju.

Koja je tu bila uloga Amerikanaca?

Moje su spoznaje da što se tiče logističke pomoći, ona nije postojala. Barem o tome nisu ostali dokumenti. Njihova pomoć je bila podrška da neće biti represija ako izvršimo akciju. Nema govora da bi nam davali karte i slično. Pa mi smo imali bespilotne letjelice, naše ljude na terenu, tako da smo imali potpunu sliku stanja. Jedina podrška koju smo imali bila je podrška umirovljenih američkih generala koji od 1993. preko jedne firme provode tečajeve s našim časnicima, daju nam, znači, stručnu pomoć koju mi i te kako plaćamo. Meni druga pomoć nije poznata, ali ju nismo ni trebali. Mi smo našu vojsku dobro ojačali. Imali smo dosta aviona, helikoptera, naravno, starih, ali je sve radilo. Naši su ljudi uništili njihove sustave veza, repetitore. Oni stalno kažu da su im to Amerikanci napravili. Nije istina. To su bile naše snage. U »Oluji«, u dalmatinskom i ličkom dijelu, s njihove strane ozbiljnog otpora nije bilo. Oni su bježali. U akciji »Zima '94.« je puno toga odrađeno. Srbi su se čudili što ovi rade na Dinari. Probijali smo ceste, gdje vuk ne može proći. Kada su oni shvatili da s Dinare gledamo Knin kao na dlanu, bilo im je sve jasno. Bobetko je spremao izvršiti identičnu akciju kao 1944., kada su partizani napali Knin, gdje ih je izginulo strašno puno jer su se Njemci čvrsto utvrdili oko Knina. Ovi su udarali od Benkovca, od Sinja i išli na Knin sa tri strane. Tu je puno ljudi onda stradalo. Sličnu je akciju htio izvesti i Bobetko. Tuđman se sa tim nije suglasio i smijenio ga je par dana prije »Oluje«. Postavljen je Červenko za načelnika Glavnog stožera.

No, u okolicu Petrinje došlo je do ozbiljnih sukoba. Zašto?

Oni su znali ako im Srbija neće pomoći da su gotovi. Tako se i dogodilo. Međutim, ako hrvatska vojska kreće u isti dan, a ovi u Dalmaciji i Lici počinju sa uzmakom i povlačenjem, a oni na sjevernom dijelu se isto predaju, onda se nemaju kuda povući.

Odsječena će im biti mogućnost uzmaka. S bosanske strane teritorij drže hrvatske i muslimanske snage. Njihov jedini izlaz je gore preko Dvora na Uni i prema istoku pod zaštitom UN-a. Zato oni tako grčevito drže taj dio Gline, To-

puskog, Petrinje, da se omogući njihov prolaz. Tu oni vrše otpor. Tada Tuđman smjenjuje generala Basarca – ja ne znam da li je to imalo ikakvog značaja – i na njegovo mjesto postavlja Stipetića. Oni su pružili otpor i kada su vidili da se jedan dio provukao i da će ih naši pustiti, korpus se predao i to je bio simbolični kraj »Oluje«. To je uz cestu od Gline prema Topuskom. Tu je postavljen tenk i tu se odigrala ta predaja. Možda je tu još važno spomenuti jedan problem koji nas je mučio. Ljeto je 1995., početak kolovoza, godišnji su odmori. Nema se baš želje i volje ići poginuti, a mi moramo popuniti postrojbe i mobilizirati do sto tisuća ljudi.

Kako ste to riješili?

Za jednog čovjeka istovremeno šaljemo dva, tri poziva, a cilj nam je jedan. Ljudi su išli na liječničke komisije hoteći dokazati da su zdravstveno nesposobni, a mnogi su bili zdravi. Tražili su veze i pokušali se izvući. No, mi smo ipak uspjeli popuniti 80-90% sastava postrojbi.

To su, znači, ljudi koji su već bili u ratu?

Nisu svi. Neki su bili, neki nisu. Kako tko. Odaziv je bio jako različit. Očekivalo se da će biti krvi do koljena u »Oluji«. To je konačni obračun. To se znalo. Znali su to i na drugoj strani. No, mislili su da se mi s oružjem samo zveckamo, da je to blef. Mi smo onda organizirali i veliki vojni miting na Jarunu. Veliki mimohod Oružanih snaga, da se vidi što mi imamo. Druga, srska strana je pak radila miting u Slunju. Danima se prije stvorila atmosfera da će se krenuti. Samo se ne zna kada. Dijelovi vojske, kako tko, gdje mu je bilo predviđeno, polako se rasporedila na svoja područja djelovanja. Pitanje je bilo kako će ispasti pregovori. Ako se potpiše sporazum, bit ćemo svi tužni jer onda smo u velikim problemima. Svi smo mi tada zapravo navijali da ne dođe do nikakvih rezultata u pregovorima. Nas je bilo strah da se prihvati plan Z-4. Većina ljudi je ipak bila za to da se protivnika već jedanput konačno pobijedi, da se okupatora porazi. Nakon tri dana se zavijorila zastava na Kninskoj tvrđavi. Opće oduševljenje. Mi smo znali da ih Srbija pomaže, ali što bi se dogodilo da dođe do totalnog rata između Srbije i Hrvatske...

Stvarno, što bi se dogodilo u tom slučaju?

Teško je na to dati odgovor. Mi jedino znamo da se on nije dogodio. Prvo, zašto bi jedan Srbin iz Srbije ratovao za Srbina u Kninu? Bilo kako bilo, mi rezultat danas znamo. Rezultat svega je ipak sljedeći: znamo da je danas u Hrvatskoj ispod 4% srpskog stanovništva, a da ga je pred rat bilo 12%. Mi njih nismo potjerali. Oni su zaigrali i oni su otišli.

Nakon Domovinskog rata donesena je odluka da se dosta ljudi umirovi na temelju sudjelovanja u ratu. Je li to bilo dobro? Ne govorim o stvarnim invalidima, kojima to svakako pripada, nego zdravim ljudima u najproduktivnijim godinama svog života? Neka istraživanja potvrđuju da je nakon Drugoga svjetskog rata u Njemačkoj pojava PTSP-a bila vrlo rijetka pojava upravo zahvaljujući velikim ambicijama i novoj izgradnji. Ljudi se nisu dali u neaktivnost i jadikovanje o izgubljenom, nego, s jednom pozitivnom slikom u budućnost, započeli stvarati.

Moj stav o tome je da je to jedna od velikih pogrešaka. O tom se rješenju nije puno razmišljalo, nego se tražilo vatrogasno rješenje, što da se napravi s ljudima. Na kraju je ispalo da su ljudi ratovali zbog nekih beneficija. Ljudi nisu zbog toga ratovali.

Kad je krenulo davanje nekih beneficija, pogodnosti kod kupovine auta itd., pa su ljudi ulazili u kredite koje na kraju, većinom, nisu mogli vratiti. Dala se mogućnost odlaska u mirovinu. Ja vjerujem da je tu bilo dobre vjere, ali, kasnije se uspostavilo, da to nije bilo dobro. Nije ih se smjelo pustiti u mirovinu, u pasivnost. Bilo je puno ljudi koji su sa svojim znanjem i vrlinama itekako bili potrebni ovoj zemlji. To je moj vrlo konkretan stav.

Nakon »Oluje« rat je još potrajao na teritoriju BiH i praktično završio neriješenim rezultatom s puno otvorenih pitanja. Je li moguće da, zbog toga, u budućnosti dođe do ponovnih nemira i ratova na ovim područjima?

Uz priču s našim uspjehom u »Oluji« išlo je htijenje da se na sličan način razriješi i bosanska priča, kada su Srbi u pitanju. Kada su hrvatske snage došle pred Banja Luku, i Banja Luka bi bila isto tako napuštena kao Knin da nije došlo do zaustavljanja sa strane Amerikanaca, sa direktnim nalogom da se tamo mora stati. To nismo predvidjeli. To je zaustavljeno. Srpske već poražene snage preko dogovora i pregovora vratile su se na teritorij koji je već bio prije od njih oslobođen i stvorena je Republika Srpska. Ona je sada na polovini BiH, ostali dio je Federacija tzv. drugi entitet sa Muslimanima-Bošnjacima i Hrvatima. Hrvatska ima vrlo nepovoljan geopolitički položaj. Ona je danas pod krilom NATO-a. No, mi, međutim, znamo da se može dogoditi da NATO više nije to i da se eventualno raspadne.

Da dođe do nereda, kako je to bivalo u sličnim situacijama u povijesti, jer ovo nije kraj priče. Kao da je sada nastupilo blagostanje i tako potraje do nedogled. Nije. Mi ne znamo što će biti. Geopolitički i geostrateški gledano nemamo dobru poziciju kada je u pitanju najveći dio naše zemlje. Nas se na najvećem

dijelu može pregaziti za par sati. Mi nemamo nigdje dubine u vojnom i ratnom smislu. Pošto se nama Republika Srpska uvukla u trbuh to nama nikako nije povoljno. Mi se možemo samo ponadati da će se razvoj odnosa odvijati u prijateljskom okruženju i da će doći do zaborava ovih ratova. Drugi problem je odnos sa Muslimanima, gdje je on loš, neiskren i to isto može biti uzrok problema i kao potencijalni izvor za suprotnosti u budućnosti. Ufajmo se da će nove generacije krenuti drugim putevima, drugim vizijama -više na bazi dogovora, uvažavanja i iskrenosti.

Hvala lijepa na razgovoru.

U Rijeci razgovaramo s jednim od visokih časnika hrvatske vojske Milanom Kuriljem. Milan je rođen 9. travnja 1963. u Imotskom. Osnovnu i srednju školu završio je u Makarskoj, a fakultet u Zagrebu. S njim i njegovom suprugom upoznali smo se prošle jeseni. Danas je Valentinovo pa to daje malu specifičnost ovoj priči. Sutra je inauguracija prve hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović koja je iz ovih krajeva iznad Rijeke, iz Grobnišćine i Čakavka je. U jako ugodnoj atmosferi razgovaramo o »Oluji« kojoi će biti, evo, već 20. obljetnica u kolovozu. Milan je cijelu priču o ratu doživio doslovce na svojoj koži. Na liniji sukobljavanja s neprijateljem, a ne iz nekih priča, izvještaja, vijesti ili iz treće linije.

Milan Kurilj:

Zahvalan sam da ste posjetili Rijeku. Kao što je rečeno, mi smo se prije šest mjeseci upoznali u Mađarskoj, u Koljnofu. Na gradišćanske sam Hrvate inače ponosan u Mađarskoj, u Austriji i Slovačkoj. Ponosan sam na njih jer su u najtežim danima stvaranja hrvatske države i u vrijeme agresije bili po svim osnovama velika potpora hrvatskom narodu i hrvatskim braniteljima.

Što se tiče dana kojeg spominjete, danas je dan zaljubljenih i dan ljubavi, a ja mogu reći da sam ja zaljubljen u moju državu, u moj narod koji se napatilo na ovim prostorima. Isto tako, i ponosan za sve ono što je prošao. Kada govorimo o hrvatskom narodu i kada smo prije 20-ak godina stvorili neovisnu državu međunarodno priznatu, zasigurno, ne smijemo ni u kom slučaju zaboraviti tu našu hrvatsku dijasporu, Hrvate ma gdje bili u svijetu.

Zato sam ponosan na sve njih u svijetu od Mađarske, Italije, Austrije, Vojvodine itd. Bez tih ljudi ne bi nam bilo baš lako ostvariti sve ono što smo ostvarili u obrani u vrijeme agresije od '91. do '95. godine. Ja sam jedan časnik Hrvatskih oružanih snaga, postrojbe Prvog hrvatskog gardijskog Zdruga – najelitnije hrvatske postrojbe. Postrojbe, koja je imala svoje komandose, koja je sudjelovala u svim akcijama tijekom Domovinskog rata od specijalnih postrojba Zrinski, Frankopan i drugih stožernih postrojbi, kao i postrojbi Gardijskih brigada, kao i pričuvnih brigada u obrani suvereniteta Hrvatske. Kada me pitate kako se osjećam sada i kako vidim sve to unazad dvadeset godina, u svakom slučaju, teško mi se sjetiti svih tih dana jer su oni bili teški za naš narod, a posebno za moje suborce od kojih je veliki broj dao i položio živote na Oltar hrvatske domovine, za ovaj narod. Teško mi je viditi sve moje napaćene invalide Domovinskog rata, među inima sam i ja.

Na tešku situaciju koja se odražava na obitelji diljem Hrvatske jer ipak je proces globalizacije isto napravio svoje. Krize su svugdje. No, ja ne bi zalazio previše ni u politiku, ni u diplomaciju, niti u ekonomiju, nego bi se vratilo upravo

na ono centralno pitanje i dvadeset godina »Oluje«. Nadam se da ćemo taj dan obilježiti u državi na jedan veličanstven način. Svi oni koji vole, poštuju, cijene i nisu zaboravili taj dan, sjetit će se. Ja ih pozivam, da ne zaborave se sjetit i mrtvih, ranjenih, a isto tako onih koji su ponosno odradili sve te akcije pod zapovjedništvom pokojnog i prvog predsjednika novostvorene Republike Hrvatske Franje Tuđmana koji je bio, ujedno, i vrhovni zapovjednik. Ministra obrane, cijelog stožera, koji je vodio tu operaciju iz više smjerova, da bi oslobodili okupirani dio Republike Hrvatske i da bi izašli na granice sa vojskom i policijom i na taj način i potvrdili suverenitet i ustavno-pravni poredak.

»Oluja« je bila vrhunac puno akcija prije nje. Kako je bilo odraditi toliko akcija i kakva je bila atmosfera prije »Oluje«? Je li se osjećalo da će to biti sudbonosni okršaj, da će se tu puno toga lomiti i biti, zapravo, skoro i završetak priče?

U vojno-diplomatskim i političkim krugovima su to vjerojatno sve planirali. Mi, kao vojne formacije, imali smo naše svakodnevne zadaće i svakodnevno smo se pripremali.

Kakva je bila psihološka priprema jer na to se, sigurno, pripremalo mjesecima ranije?

Ne bih to tako rekao. Pazite, mi smo čuvali informacije. Neprijatelj je možda pretpostavljao da ćemo mi imati svoj Dan D, koji je bio 5.8.1995. ujutro u 5.00 sati, kada smo krenuli. Oni su na nekim mjestima i napravili protuudar. Na našu sreću, to im nije uspjelo jer smo mi dobro pripremili akciju i išli smo iz više smjerova, koordinirano. Od topništva, zrakoplovstva, oklopnjaka, pješačkih snaga. Tu su bile i specijalne snage, vojna policija, policijske postrojbe. Stožernu ulogu su odigrale topničke, oklopno-mehanizirane i pješačke snage. Vi znate sami da je u vojnoj terminologiji oslobođeni teritorij onaj gdje je prisutan vaš vojnik. Mi smo to uspjeli u pet dana riješiti. Smatram da u tome svemu nije bilo drugog izbora, nego da na taj način uspostavimo trajni mir, što je nakon toga i uslijedilo potpisivanjem Daytonskog sporazuma i odlukama međunarodne zajednice, da neke stvari riješimo mirnom reintegracijom.

Mislim tu na istočnu Slavoniju i Baranju, i neke stvari, koje su bile teme prijevora nas i druge strane. Mi o »Oluji«, zasigurno, možemo puno pričati i malo je riječi, malo je vremena da se sve to može opisati, ali, zasigurno, kada imamo dvadeset godina i kada se sjetimo tih dana kada smo oslobodili Knin i cijeli teritorij RH, jasno da se mnogi sjećaju. Već sam i prije rekao, građani RH ne smiju zaboraviti svoju ponosnu vojsku koja je oslobodila sav teritorij pod oku-

pacijom. Slike nam pokazuju kako su hrvatske postrojbe ušle u Knin i zavijorila se zastava na kninskoj Tvrđavi.

Ja ne bih ulazio u sferu pravosuđa, procesuiranja. Naša pobjeda u »Oluji« je bila čista kao suza i na to sam i osobno ponosan, isto kao na svoje suborce – od običnog vojnika do visokog časnika.

Vaša postrojba je bila uigrana. Bili ste savršeni aparat i mogli ste izvršiti praktično sve zadatke koje su vam dodijelili. Kakav je za Vas bio taj prvi dan? Sjećam se, u Koljnofu je bila neka priredba. Imali smo goste iz Hrvatske, neke tamburaše. Na vijest o akciji smo trčali brzo da vidimo što se događa. Tako smo preko medija doznali za akciju »Oluja«. Gdje je tada bila vaša postrojba?

Zapovjedništvo moje postrojbe je onda bilo u Zagrebu. Dijelovi postrojbe su bili na području Primorsko-Goranske županije prema Lici i prema Dalmaciji. Bili smo na više mjesta, kao postrojba, koja je brojila nešto više od petsto boraca, vrlo specijaliziranih. Po ustroju pripadali smo najelitnijim snagama, kao hrvatski komandosi, Zelene beretke. Imali smo vrhunske zapovjednike. Moram ovdje spomenuti zapovjednika general – bojnika Miljenka Filipovića, koji je bio zapovjednik, sve ostale zapovjednike, kao i generala Antu Gotovinu koji je bio zapovjednik operativne zone svima drugima tamo pa tako i nama. Bila je tu i specijalna jedinica policije kojom je zapovijedao gosp. Markač itd. Bilo je tu gardijskih brigada, Tigrovi, 4. udarna gardijska brigada, 7. gardijska brigada, postrojene postrojbe topništva. Ne smije se zaboraviti doprinos generala Krstičevića, Koradea, generala Ademija. Mi smo, znači, bili na najpotrebnijim mjestima. Tamo gdje je bilo najteže, najkritičnije, gdje nitko nije mogao probiti, tamo smo mi uskakali jer to je i bila svrha postrojbe.

U pet dana je ta akcija vojno završila. Ono što se dogodilo poslije, nosilo je puno kontradiktornosti i u to sad nećemo ulaziti. Vojne operacije se nastavljaju na teritoriju BiH.

Kao živi sudionik ne bih htio komentirati političke i propagandne izjave bilo koga, ali mi smo tu imali politički dogovor i savezništvo sa Armijom BiH u određenim akcijama i da smo poštivali međunarodnu konvenciju ratnog prava. Oslobodili smo i taj dio do Banja Luke. Znači sudjelovanje hrvatske vojske sa postrojbama HVO (hrvatske vojske Herceg-Bosne) i Armijom BiH su bile vrlo jasne i čiste. Daytonski ugovor ne bih komentirao.

Gdje ste bili kada je osvojen Knin? Ako se dobro sjećam, to se dogodilo trećega dana.

Ja sam bio onda s mojom postrojbom na drugoj strani u zaleđu Knina. To je Bosansko Grahovo, Šator planina s druge strane Dinare. Mi smo onda doveli neprijatelja u okruženje. Isto tako, moram naglasiti da je zapovjedništvo na čelu sa generalom Gotovinom ostavilo koridor za povlačenje neprijatelju i da smo imali tu jednu veliku humanu vojnu crtu, koju su čak i neki Srbi spomenuli prilikom suđenja u Haagu. Govorili o moralnosti i visokoj profesionalnosti generala Gotovine koji je, na taj način, otvaranjem koridora izvlačenja očuvao život puno ljudi.

Jeste li Vi u toku ove akcije susretali civile ili ih više nije bilo na tom području?

Što se tiče civila, mi u kontaktnoj zoni vojnog djelovanja nismo imali kontakt s civilima, osim što smo u par slučajeva susreli civile koje smo prilikom oslobađanja određenih područja susreli u selu i njima dali pomoć. Tu moram naglasiti da je bilo civila koji su bili naoružani i stvarali su probleme, pa čak i ubojstva radili. Istina je i to da mi ne možemo reći da određeni civili nisu poginuli. Poginuli su jer su bili naoružani. To nije bila masovna pojava. Tamo gdje smo mogli mi smo zarobljavali i zamjenili naše za njihove. Mi smo imali taj kodeks.

Kad je ovo završilo, onda je mnoštvo ljudi dobilo status umirovljenika. Čak i oni koji nisu pretrpjeli oštećenja. Kako vidite taj problem? Je li to dobar potez hrvatske države ili nije?

Ljudi u javnosti ni danas ne percipiraju stvari kako treba. Možda iz razloga što nisu dobro informirani. Nije isto situacija sa pričuvnim snagama i sa profesionalcima već tada u operacijama.

Svaka čast ulozi i doprinosu pričuvnim mobiliziranim snagama, ali njihova uloga se ne može mjeriti sa onom gardijskih brigada. Oni, koji su imali profesionalni status, imali su najteže, najopasnije zadatke pa i najzahtjevnije. Oni su bili udarna šaka u A ešalonu. U B ešalonu su bile pričuvne snage koje su mijenjale određene postrojbe na području radi smjena i radi čuvanja crte obrane. Što se tiče zakonitosti i zakona, ja mislim da je tu više zakazao moral, možda kod pojedinika koji su koristili sebi za pravo i iskoristili Domovinski rat u profilerske svrhe, da bi se jednim dijelom domogli određenih privilegija. No, ja nisam prozvan da o tomu mogu precizno prosuđivati. O liječničkoj dokumentaciji i moralu bi se, možda, morala pozabaviti jedna temeljita revizija. Ne mislim da nas je bilo pola milijona branitelja u Domovinskom ratu. Sjećam se da nas je '91. godine bilo maksimalno trideset tisuća.

Kasnije je broj pripadnika, i u profesionalnom smislu i onih mobiliziranih, rastao s vremena na vrijeme. Bilo je ljudi koji su bili pet dana u Domovinskom ratu pa su ostali ranjeni. Bilo je ljudi koji su bili pet godina pa nemaju nikava prava. Moram naglasiti, kako sam već prije rekao, oni, koji su koristili rat za bogaćenje, moraju se pogledati u ogledalo. Vrlo dobro znamo, između sebe, tko je bio u ratu, a tko nije.

Kao komandos, Zelena beretka, kako ste proživljavali obuku koja se dosta razlikuje u određenim dijelovima od obične? Je li ulazak u teški tretman bio dobrovoljna odluka?

Mi smo imali vrlo tešku obuku, teške dane. Svaki dan je bio rad.

Tko je uopće odlučivao tko može u komandose, a tko ne?

Tu je bilo mnogih čimbenika. Trebalo je zadovoljiti puno kriterija da bi prošli sve te filtere. No, u svakom slučaju, morali ste biti hrvatski domoljub, dragovoljac, s neakvim znanjima, s kvalitetama nacionalnog ponosa. Nešto vam je moralo davati moral i motiv. Mi smo imali visok moral i motiv da oslobodimo zemlju, da naš narod može živiti u slobodi. Obuka je bila preteška. Visoki profesionalizam je bio kopiran od ljudi koji su bili u Legiji stranaca, u američkoj vojsci, u različnim vojskama NATO pakta. Sve ono što je bilo najbolje mi smo skupili u zapovjedni kadar i u kadar pripadnika te postrojbe.

Jeste li svi bili isto godište?

To je tu negdje. Najbolje godine vojnika su one između dvadeset i pete te trideset i pete godine. Zapovjedni kadar je bio, možda, već kojih godina stariji, ali zato ste već morali proći neke škole itd. Što se tiče Zelenih beretki, komandosa Prvog hrvatskog gardijskog zdruga, najelitnije postrojbe hrvatske države i drugih specijalnih snaga vojske kao što je postojba Lučko, Zrinski – Frankopan su vrlo elitne jedinice u koje nije mogao biti primljen bilo tko. Kakva je bila obuka? Bila je sljedeća: krv i znoj i suze. Upravo tako. Samo izuzetno dobro psihofizički pripremljen vojnik može ući u ratna zbivanja gdje vam je dovoljan samo jedan krivi potez da bude svemu kraj i da ga više nema. Zbog toga smo morali svakodnevno raditi 24 sata.

Jeste li mogli imati veze s obitelji? Je li kontakt bio moguć ili nemoguć?

Mogu reći da smo vrlo teško mogli ostvarivati kontakte s bilo kakvim civilnim strukturalama jer nije bilo mobitela i bili smo izolirani, jer je to zapravo zona ratnog djelovanja i što se upravo to traži od vas.

Koliko su Vaše obitelji znale što radite i u što ste upustili?

Nisu znale civilne strukture pa tako niti obitelji gdje smo čak i po mjesec-dva dana. Inače u kodeksu naših postrojbi je samozatajnost svih zadaća koje smo mi odradivali. Bilo je vrijeme doziranih informacija. Zakon o zaštiti podataka i držanje vojnih tajni u tajnosti nas je isto obvezao.

Kako su se Vaši zapovjednici moralno nametnuli i zapovijedali vam? Zašto ste ih cijenili i poslušali njihove zapovjedi?

Zapovjednički kadar je bio stvarno biran i moram reći da sam ponosan na sve moje zapovjednike, ali im sve podređene njima, iz razloga jer je filter vojnog mehanizma bio takav, da smo se mi svi duboko poštovali, svi bili jedan drugome brat i žena i sin.

Da je to jezgra maksimalnog povjerenja i poštovanja i mislim da je do dana današnjeg kod tih ljudi takav odnos i ostao. Kako su se nametnuli zapovjednici? Nametnuli su se kroz svoj rad, iskustvo. Većinom su bili zapovjednici koji su došli iz drugih vojski. Bilo je i zapovjednika iz JNA. Ne masovno, ali bilo ih je. Ja moram reći da sam osobno poznavao generala Rahima Ademija koga cijenim i poštujem i donio je svoj veliki doprinos u segmentu zapovijedanja. Imali smo znači vrhunski zapovjedni kadar sa vrlo, vrlo jasnim ciljem. Na kraju je to rezultiralo i manjim brojem žrtava .

S obzirom na jako stresna stanja i teške situacije, koliko je ljudi u kasnijem vremenu psihofizički stradalo zbog tih opterećenja i gubitaka u usporedbi s regularnom vojskom?

Koliko je meni poznato i nakon dvadeset godina ljudi, koje ja poznajem, moji suborci su u najelitnijim postrojbama, u vojnim misijama, rade kao vojni atašei. Zapovijedaju gardijskim i specijalnim postrojbama, što je potvrda da još imamo ljudi koji su teško ratovali, a još su u sustavu, kao vrloiskusni pripadnici HV-a. Na tu se jezgru kasnije moglo mirno graditi, kao na čvrsti temelj.

Od »Oluje« je odrasla jedna mlada generacija. Oni koji su se onda rodili, danas su dvadesetogodišnjaci. Što mislite koliko je novim generacijama prokumunicirano ono što se zapravo dogodilo u »Oluji« i kako oni proživljavaju u sebi te dane? Je li drugačije gledište sudionika tih zbivanja, ljudi koji su iz prve ruke proživljavali to vrijeme, ili novih generacija koje sve to znaju iz knjiga ili, eventualno, priča svojih roditelja?

Jasno je da svako vrijeme nosi svoje breme. Oni zapovjednici, koji su i dan danas u vojsci ostali su psihofizički stabilini jer su jaki, moralno čisti. Unatoč

svim stresovima, prenijeli su svoje znanje mladima. Mladi njih apsolutno poštuju jer su im ovi to i tako prenijeli. Rat je strašna stvar. On je tragedija.

Koliko je taj rat dobro predstavljen javnosti i koliko će ostati u sjećanju novijoj generaciji?

Ulazim možda u prostor koji nisam želio dotaknuti, ali ću ga ipak morati komentirati i pokušat naći nekakav diplomatski odgovor. Ja mislim da mi o Domovinskom ratu ne bi trebali raditi propagandu tipa narodnooslobodilačke borbe niti stvarati nekakvu partizanštinu, ali bih, u svakom slučaju, bio sretan da je Domovinski rat i stvaranje hrvatske države više zastupljeno u hrvatskoj povijesti i da su mlađe generacije više upoznate s tim događajima.

Možda su u pitanju druge političke motivacije koje su diktirale jedan takav školski program i osnovnih i srednjih škola pa fakulteta. U svakom slučaju, imamo muzeje Domovinskog rata, Dokumentacijski centar, ali u samoj literaturi nismo dovoljno zastupljeni i tu bi morali naći neku vagu-u čemu ničega nema ni previše ni premalo. Ja mislim da je do sada premalo prisutno na tom polju o tim zbivanjima.

Jeste li imali priliku pričati mladima o tome kao svjedok? Prve svjedoke imat ćemo još tridesetak godina. Nakon toga više ih neće biti.

Ja mislim da narod koji briše svoju prošlost, nema ni sadašnjost, a niti budućnost. Nisam pristalica zaborava, nego sam za to da se održi sjećanje na sve na ovim prostorima koji su dali ogromne žrtve. Od starih vijekova do danas. Onda nećemo izgubiti ni sami sebe. Veliki broj ljudi je u zadnje vrijeme angažirano na koncipiranju istine. Istina je jedna. Kut gledanja na tu jednu istinu može biti različit. Istina o Domovinskom ratu i stvaranju hrvatske države je različita iz različitih kutova. Izašlo je bezbroj knjiga, piše se i dosta knjiga, ali nedovoljno.

Tu moram spomenuti da je isto napravljeno malo filmova o Domovinskom ratu. Moram istaći veliki doprinos Ante Nazore u njegovim nastojanjima dokumentacije i pronalaska dokumenata i izvora vezanih za ta zbivanja. Mislim da istine nije nikada dosta.

Iako se rat dogodio na kraju 20. stoljeća, tj. pred našim očima, bio je dosta prljav, pun neugodnih i neljudskih obilježja. Kako procijenjujete taj aspekt zbivanja?

Moram reći da sam se uvijek distancirao od politike i medija. Želim ostati čist, ali ako me baš pitate, i to je jedan od rijetkih komentara i intervju-a da to kažem, jer sam dosta samozatajan, ali moram reći istinu jer ona boli. Specijalni

rat, koji se vodio na ovim prostorima, bio je pun dezinformacija, lobiranja, laži, podvala, pa viditi je i na suđenju u Haagu da se nikome nije sudilo zbog genocida, a mi smo ga imali.

Mi smo ga imali u Vukovaru pa sve do Dubrovnika. Branili smo se u našoj državi, na našem terenu. Nismo bili agresorska vojska. Bilo je tu svega, ali pogotovo onih koji nisu željeli Hrvatsku. Hrvatsku državu je htio narod, o čemu se očitovao na referendumu 1990. Agresor se zna, a to je JNA sa srbočetničkim paravojnim formacijama. Bilo je tu petokolonaša, pripadnika bivših službi. Bilo je i neinformiranosti, lobiranja, diplomatskih akcija kroz dosta država, kao što je to i danas prisutno. Koliko je to bilo realno i objektivno mogu samo reći da smo pobijedili i imali smo i pomoćnika na našoj strani. Ta borba oko međunarodnog priznavanja bila je nemilosrdna, no mi smo ju dobili.

Vi ste sami rekli da neke stvari vrlo rijetko podijelite i iznesete pred javnost te da ste samozatajani. Mislite li da je to dobro? Ako jedan heroj ostaje u pozadini, umjesto da se pokaže i dokaže da se nakon rata može početi graditi u miru i, pokazujući pozitivni primjer, dati nadahnuće i snagu drugima koji, možda, to manje osjećaju, čak se, u ovim vremenima krize i nemaštine, teško nose sa životom dižući često i oružje na sebe. Moramo li dati pozitivan primjer mladima?

Moramo pogledati istini u oči. Ljudi koji su stvorili hrvatsku državu u trapericama iz škola, fakulteta, kafića otišli su u rat. Mi smo u rat otišli nepripremljeni, razoružani. To nam je bilo nametnuto. Mi nismo ni mislili da ćemo nakon rata otići u političare i stvarati sami sebe od vojnika do političara. Mi smo obranili i oslobodili Lijepu Našu. Prepustili smo političarima i demokraciji da se stvari dalje razvijaju. Dali je sve ovo otišlo u krivom smjeru?

Nažalost moramo ustvrditi da je. Sve ovo što vidimo od Vukovara do Dubrovnika vidi se na sve strane. Branitelji za to sigurno nisu krivi. Vidite branitelje, koji vrše suicid, koji nisu zbrinuti, koji prosvjeduju, izgubili posao, ugroženi itd. Njihova djeca odlaze iz Hrvatske. To nije ono zašto smo se mi borili.

Daleko je ovo od onog što smo htjeli. Vjerujem da će se stvari mijenjati na bolje, ali ne smijemo sebi uzeti za pravo da se to radi nedemokratskim putem, da se ruši ustavnopravni poredak vlastite države koju smo stvarali. Imamo pravo na prosvjede i pokušati vratiti ono što je moguće na bolje. Neke stvari ne možemo vratiti.

Teško mi pada da su moji suborci u kolicima kojima su nanesene duševne nepravde, nezbinuti, bez egzistencije... To sigurno nisu zaslužili. Ipak se nadam da će država i narod naći put .

Rat je ujedinio tadašnje hrvatsko društvo. Koliko je to istina ili samo privid, to je drugo pitanje, ali je, u svakom slučaju, ostvario suradnju naroda. Kada se puno ljudi skupi oko jedne ideje, to će i ostvariti. Izgleda, međutim, da se u miru isti narod puno teže snalazi.

Sama pomisao na to da smo imali agresiju, teško ratno stanje... Mi smo tada, u vrlo nezavidnoj situaciji, bolje funkcionirali kao država nego danas. Meni nije jasno da političari, koji nas vode, ili su krivo shvatili politiku ili su zalutali u politiku, ali zasigurno su čak i okoristili se (pa neki su čak i dospjeli u zatvore). Po kvalitetama zaostaju od onih iz ratnih vremena. Više je anarhije, nego dobro funkcionirajuće države.

Vi ste čovjek koji je doživio mnogo tragedija. Na vlastitim rukama vidjeli ste smrt svojih suboraca. Svi znamo da je jedno takvo iskustvo previše traumatično. Kako ste uspjeli sačuvati zdravlje?

Da, ja sam tu temu htio zaobići u ovom razgovoru. To je stvarno ostalo u meni. Ja ne mogu pobjeći mislima, jer osamdeset i dva moja suborca su poginula i neka im je laka hrvatska zemlja. Teško je nositi se s tim. Mnogi su me pitali još '93. kako da sam tako naglo osijedio. To je bio znak teških trauma. Umirali su mi na rukama. Posljednja hrvatska žrtva Toni Višnjić iz Šibenika poginuo 11.10. 1995. pred Banja Lukom. Bio sa mnom rame uz rame dvije godine. Mislim da mi je sport puno pomogao i održao me stabilnim. Ne mogu i ne želim zaboravit svoje mrtve. Uvijek se pomolim i upalim svijeće za moje suborce. Oni su u meni i ja sam sa njima i ovog momenta. Nema veće cijene što čovjek može dat za svoj narod i državu, nego dat život na Oltaru domovine.

Ponosan sam na sve Hrvate. Znam da nije lako biti Hrvat izvan Hrvatske nigdje na svijetu. Prilike su pak takve da neki pojedinci i grupacije opet stvaraju neke rehabilitirane regione iz prošlih vremena. Očito je da oni nisu osjetili ništa od stvaranja hrvatske države.

Kao čovjek i iskusni borac koji je uvijek bio na prvoj liniji bojišnice, što biste poručili tinejdžerima?

Pazite, mladi ljudi, kao takvi, dovoljno ne razmišljaju. Svaki čovjek je poseban individuum. Najbitnije je ostati jak i pribran. Pokušati izboriti za sebe nešto najbolje. Neka ostaju ponosni, svoji i da se ne izgube u ovom svijetu i da ne zaborave odakle su i što su.

Vi ste čovjek koji je odradio i propatio taj period stvaranja svoje jako željene države. Danas, kada prolazite Hrvatskom i vidite da dobrim dijelom

nije obrađena, što mislite o tome? Mislite li da je narod lijen i ne želi raditi ili su mu uzeli volju za rad?

Mi, kao narod, gdje god dođemo u svijetu smo odlični radnici i priznati ljudi. U bilo kojoj struci. Nešto znači ovdje na ovim područjima u sistemu nije dobro posloženo. Da bi vi imali kvalitetnog čovjeka morate imati moral. Upravo o tome govorim. Vratiti moral, vratiti volju za rad i od toga živiti na pošten način je puno lakše reći, nego i ostvariti. Nije ništa lako u životu. Globalizacija je dala svoj danak, ali i uzela svoj danak. Hrvatski narod je mali narod. Moramo jedan drugome izaći u susret, jedan drugome pomoći što nas uči i povijest. Živimo na Bogom danoj zemlji na svijetu. Imamo potencijala i nadam se da s poštenim odnosom i radom možemo doći do svog cilja.

Želite li nešto poručiti na kraju ovog našeg razgovora?

Malo ste me zatekli, ali evo. Svaki Hrvat je, bilo gdje se nalazio na svijetu, ambasador svoga naroda; da se ne zatire nacionalnost, kultura, povijest i da to objedinimo i pokušamo prenijeti na naše mlade. To bih volio! Onog momenta kad to izgubimo, gubimo i sebe i sve ono što sam vam nabrojao. Ta snaga Hrvata, koja je spojena kroz svih kontinenata, da se ne zaboravi tko smo i što smo. Nadam se u svjesnost Hrvata i da ćemo mi sa svojim ponosom, savješću i svjesnošću ostati jer smo ostali i kroz stoljeća i znat prepoznat našu priliku u svim procesima i u budućnosti. Zato sam ponosan na moj narod hrvatski koji se toliko napatio!

Hvala Vam na ugodnome razgovoru! Živjeli

Delegacija iz Našica i Osijeka na Glavnom trgu Šoprona

Djelo Ferenca Taschnera

*Dora i Silvana pri prezentaciji boravka
na jezičnom tečaju u Zagrebu*

Dr. Fábíán Atilla és Goszonyi Miklós a Kisalföld újságírója előadó

Dužička povorka čeka

Dvi predavačice u Šopronu

Dvorac obitelji Drašković Trakošćan

Gospa od puta nad Skradinom

*Ferenc Taschner pred jednim panoom
na mjestu Željeznog firhonga*

*Gospođa Jela Pavlović rođena je i
odrasla u Borovici Donjoj blizu Bobovca*

Gospa od Škrpelja U Boki Kotorskoj (CG)

Gospodin Dr Kolić na Macicnu nedilju u Šopronu crikva Sv. Duha

Gospodin svećenik u Herceg Novom nam govori o povijesti crikve i mjesta

Gosti iz raznih zemalj u ugodnom razgovoru

Gostovanje u Voloderu

Grb Drašković

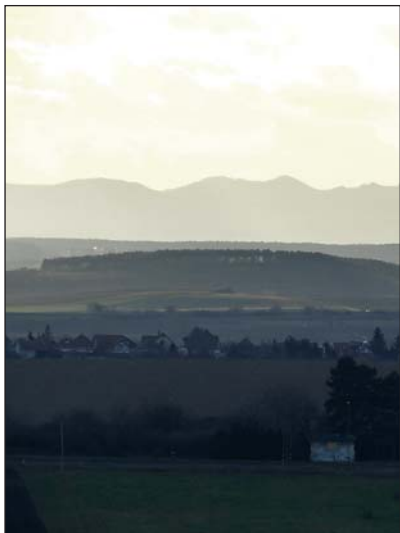
Grupa iz Varaždinskih Toplica u gostima kod nas

Grupa koja ide na putovanje Po staza naših starih 2015.

Hodočasniki Sv. Kvirina kod Kisega

Horka iz ptičje perspektive

*Hrvati iz Lendave nas isto čekaju
na putovanju u juliju*

Igra bez granica 2014. Koljnof 31.05. – o1.06.

Igra bez granica 2 2014. Koljnof – 31.05. – 01.06.

Ikona iznad ulaza u Budvu

Ikona

Intervju uživo u vinogradu

Ispred obnovljene starinske kuće u Lonjskom Polju

Ispred Zdenca vjernosti u Šopronu gosti iz Hrvatske

Gosti iz Našica su pogledali i izložbu o I. Svetskom Boju

Iznad Brezničkog Huma u Projektu Prava Kopča

Jačkari Muke Kristuševe u vrtu crkve u Koljnofu 2015.

Jačkari Muke Kristuševe na Macicnu nedilju 2015. ljeta

Jačkari Muke Kristuševe po maši pred Rejpál hižom u Šopronu

Jole na Danu Mladine 2014. u Koljnofu

Huszari veselo tancaju pri trgadbenoj fešti u Koljnofu 2014.

Az undi testvérfaluból, Budrovciből (HR) érkezett vendégek egyike kalapján a Buda jel

Karlo Pejačević u svom gradu

*Klanički kraj nije sam lip, nego je pun
presenećenja*

Kapela i mauzolej grofova Jankovića blizu Čeprega

Književna večer u Uzlopu

Koljnofksi tamburaši Na hrvatski Dani u Šopronu 2014.

Kraljica Katarina

Kulturno i duhovno blago Dalmacije

Lipe mlade na trgadbenoj povorki

Čuvajmo Jezik

*Projekt je dostao ime po našoj nakani,
da se očuva ono ča se još očuvati da.*

Leader Projektu „Čuvajmo jezik” prethodilo je nekoliko manjih projekata kot no ča su bili projekt „Izvori 4 rijeka”, projekt „Upoznajmo Hrvatsku” itd.

Očuvajmo jezik nam je otvorio nekoliko puteva i tako smo došli do iskustva, ke ćemo na kraju ove male knjižice i prvi puta pred javnost prezentirati.

Važno je da se naš materinski stari hrvatski jezik i jezik većine, tj. mađarski vržu na pravo mjesto, aš smo osvjedočeni, da ćemo pomoću njih laglje protumačiti događaje naših krajeva i isto tako crpiti snagu i moć za budućnost, da iz dana u dan budemo osvješteniji o lipoti i važnosti našega kraja, o prožetosti i zakoni, ki su od starih vremena vladali u panonsko-jadranskom prostoru.

Malo o projektu „Izvori 4 rijeka”.

U tom projektu smo po prvi puta pohodili izvore Gacke, Une, Krke i Cetine.

Svi ti krški izvori su zvanredno atraktivni i ukomponirani u prirodu na nevjerovatno skladan i harmoničan način. Izvori rijeke Gacke na početku Gackog polja blizu Sinca su nam nekolicini bili poznati već od prije prik naših prijateljev Sinčaranov, ke smo pohodili još 2000. ljeta, kada smo bili na putu iskati naše korijene, naše porijeklo.

Ali su naši mladi stoprv sada doznali za te lipe izvore (Majerovo i Tonković vrilo) i za najčišću rijeku u Europi.

Una je unikat, ča za ne zvjerovati. Istina mora se malo i pišačiti do izvora, ali se splati. Ta zelenoplava farba, ta stijena i kamen je ča zvanrednoga.

Krku smo vidili blizu Knina, kada smo bili i na tvrđavi, zgora va gradu. Odande se vidi, kada je dost čuda vode lipi slap Krčice, koga

smo pak i bliže pogledali i malo se namočili va toj strašno mrzloj vodi.

Cetina blizu crkve sv. Spasa izvire iz velike dibine podno velikog masiva Dinare. Ona napaja s drugim pritoki cijelu Cetinsku krajinu ili cetinski kraj. Ovde su alkari glavni junaki, ki svako ljeto pokažu na viteškoj igri sinjske alke ča znadu i kakvi su junaki i vitezi.

Za naše mlade su to bili veliki doživljaji i sigurno će se kada koč još jednoč vrnut u te kraje.

Projekt „Upoznajmo Hrvatsku” je nastao iz potriboće, da se o staroj Domovini nauči ča malo već, ča malo interesantnoga i takove detalje, ke do onda još nismo znali. Bili smo na otoku Pagu u Novalji, kade nas je prof. Crnković peljao i doznali čuda svega novoga od njega. S njim smo od onda u dobri kontakti i kada imamo vremena ga idemo poiskati .

U Sinju su nas peljali naši prijatelji iz KUD-a Sinj i pokazali ne samo svoj grad, nego i okolicu. U Samoboru smo bili na samoborski kremšnita i pogledali utvrdu malo više grada.

U Nacionalni Park Sjeverni Velebit vodio nas dobar prijatelj Šicl iz Samobora rodod djelomično iz Ruda, a po majki iz Lukovog Šugarja, tako da mu je Velebit najveća ljubav i on ga je nam tako i pokazao.

Osijek i okolicu pa i Baranju upoznali smo kroz našeg prijatelja i glazbenika Zdenka Gverijerija. I tako dalje i tako dalje. Svaki kutak Hrvatske vam ima čuda ča za povidati.

Projekt „Malo više o BiH”: u kojemu smo malo proputovali već puti kroz bosanske kraje i oćutili još jednoč stari naš kraj, staro ognjišće, staru domovinu. Poljanci su svoje pretke imali u ovi kraji. Hrvatske enklave (nažalost samo ostatki nekadašnjeg velikog broja) u centralnoj Bosni su posebna povidajka. Bili smo u Žepču, Kaknju, Visokom, Varešu, Kiseljaku, Kerševu, Fojnici, Vitezu, Jajcu itd. Vsagdir stara pripetenja. Vidili rijeku Vrbas, Bosnu i nje izvor, Pivu. U Hercegovini bili na Blidinjem jezeru, na Hutovom Blatu, u dolini Neretve, u Stocu i Neumu. Vidili Vlašić planinu, rijeku Ugar i utvrdu Bobovac. Franjevačke kloštre u Olovu, Kreševu, Fojnici, Visokom. Mostar sa mostom i Počitelj.

Nismo izostavili ni Međugorje.

Projekt „Izrada koljnofskih suvenira” je nastao da bi imali i mi ča dati svojim gostom kad dojdju kod nas u Koljnof, pa smo uz pomoć naših prijateljev, ke je vodila Snježana Pašalić iz Bjelovara po prvi put načinili radionicu suvenira.

Bili smo uključeni u međunarodni projekt „Baltik-Jadran – suradnja na 17. meridijanu, manjine za manjine”. U sklopu tog projekta, koga je vodio Stjepan Kos, upoznali smo manjine Bjelovarsko-Bilogorske županije, njihove projekte, kako oni živu i prik dali jedni drugim pozitivne utiske i iskustva.

U toku realizacije našeg projekta „Čuvajmo jezik” smo imali jedan paralelan projekt, ki je tek lani započeo, ali ki će potrajati mi se ufamo dugi niz ljet a to je: projekt „Po staza naših starih”.

Ta projekt objedinjuje sva naša pozitivna iskustva iz prijašnjih akcijov isto tako koristi već naše stare dobro uhodane veze sa matičnom domovinom Hrvatskom i tu moram spomenuti i BiH, aš iduće 2015. godine ćemo se ganut iz naše druge stare Domovine iz Bosne i Hercegovine upravo sa kraljevskog grada Bobovca.

Projekt „Čuvajmo jezik” osim, ča smo kupili dost infrastrukture, prvenstveno tehničkog karaktera i s tim postali manje više autonomni u rješavanju manjih priredbi i akcijov imao je u sebi uključeno 10 različitih programov. U 5 tema po dva puta smo organizirali priredbe i to od predavanja, radionic izrade suvenira, do folklor, terenske nastave i edukacije i zajedničkih susretov sa mladimi iz Hrvatske i BiH.

Koncepcija cijelog projekta nije u potpunosti odgovarala nam, aš uz 100% potporu za razvijanje naše infrastrukture (audiovizuelna sredstva, kompjutor, peć za pečenje keramike) nismo imali financijske potpore za naše programe, pa je to dost opteretilo naš ionako napeti proračun u ova dva ljeta.

Moramo već na početku zahvaliti našoj Leader udruzi, da su u svoj statut upeljali i očuvanje kulturne baštine, med ke pripada i čuvanje hrvatske manjine u našoj regiji. Bez tog pasusa bi bilo za čuda teže osmisliti programe ili bi morali djelati neke stvari skrivečki, kako bi rekli naši oko Zagreba.

Kronološki gledano započeli smo sa izradom keramičkih suvenirov, kada smo kupili peć za termičku obradu gline, svakodnevnim jezikom pečenje.

Angažirali smo poznatu keramičarku iz Austrije, Filešku Anicu Koščan, koja se rado odazvala i upeljala nas u tajni svet keramike, dekoracije, bojenja/farbanja i realizaciju naših idejov.

Po tom smo imali veljek program u sklopu projekta „Po staza naših starih 2013”. U Koljnofu je bila 11. glavna štacija i bili smo zaistinu ganuti dočekom i mnoštvom ljudi na našem glavnom trgu pred općinskim stanom.

U ranu jesen smo zvanično otvorili Etnomemorijalni i Informatični Centar Gradišćanskih Hrvata „KUME”. Priredba je to bila za zamerati, aš se po prvi put otvorio objekt, ki će nam biti od velike važnosti u budućnosti i bazira se na civilni udruga i zakladi.

Zatim još u misecu rujnu smo imali skupnu priredbu s udrugom (društvom) Veseli Gradišćanci iz Unde, na koj su i oni proslavili svoj jubilej doseljenja pred 480. godina (ljet).

Početak studenog/novembara se u Koljnofu održavaju Međunarodni hrvatski književni susreti. U sklopu toga smo i ove godine priredili kazališnu priredbu, na koj smo već hasnovali aparaturu, ku smo prije toga kupili.

Priredba je bila malo drugačija od dosadašnjih, aš je bilo prikazivanja i svojih filmskih uradkov isto tako i mladina se pripremila s jednim skečom.

Dva dana potom smo bili suorganizatori folklornog popodneva, koji je uz mnogobrojnu publiku dobro uspio.

Po tom smo još u Umoku organizirali prvu Tamburijadu i to sa velikim uspjehom. Izgleda da smo stvorili tradiciju, aš će se ovog puta po drugi put Tamburijada organizirati u Undi.

Uz stanku na kraju ljeta smo u veljači/februaru započeli s manjim programi za mlade i to vezane za medije i zdrav život uz održivi razvoj.

Tih događanja je bilo sve skupa 4. Imali smo goste iz Hrvatske, ki su bili s jedne strane študenti, a na drugi predavanji nam je krotalo proniknuti za kulisami animacije i pisanja scenarija.

Drugi program vezan za keramiku je već održan na višem nivou i zahvaljujući njemu smo mogli u srpnju/juliju podeliti plakete „*made in Koljnof*” svim onim, ki su nas pomagali u projektu „Po staza naših starih”.

Za ovim smo imali dva puta prilike upoznati se s održivim razvojem, alternativnim izvorima energije i čuvanjem okoline, pa smo tako bili na različnim destinacijama i u razgovorima pod orijentacijom ili na klupi u Etno-u razmišljali.

U malom taboru tradicionalnih instrumenta smo se upoznali sa slavonskim gajdama i zvuci različitih tamburica od vrsnih stručnjakova, Andora i Atile.

Na kraju velikog niza primredbi iz serije „Čuvajmo jezik” bio je tamburaški i plesачki tabor, na kojemu smo bili suorganizatori. Naša je velika želja, da se taj tabor k ljetu već odigrava u našoj novoj prostoriji u EMC GRAH „KUME”.

Tako smo završili naše priredbe, koje su bile za istinu male uvertire u puno opširnije programe, pomoću kojih želimo i sami sebe razvijati, ali isto tako i naše znanje predati drugima.

Dok je projekt tekao došli smo u kontakt sa puno interesantnih ljudi, upoznali ideje i druga razmišljanja. Nekoliko eseja vezanih na te teme smo vam priredili na kraju brošure.

Projekt „Čuvajmo jezik” je bio odskočna daska za nas, da se upoznajemo s funkcioniranjem europskih projekata, koje smo do sada samo poznavali, kao partneri, ali ne kod istinitih diozimatelja. Puno smo naučili i pronašli i nedostatke/falinge, koje nam otežavaju uspješnije djelovanje, a svakako je dobro nastojanje umreživanja, povezivanja, aš ovako imamo i više gostova i dočuje se i glas o projektu puno šire.

Kroz slike ćemo vam spoberati i dočarati taj razvojni put, kako smo skoro od ništa dospjeli na razinu, kada nas već i općina prosi da brzo riješimo neke tehničke detalje, koje prije toga nismo mogli i da smo kanili riješiti.

U međuvremenu smo sklopili prijateljstva sa drugima LAG-ovima (Leader grupama) iz Hrvatske i drugima udrugama, koje će nam veze sigurno dobro doći pri našim planovima u budućnosti.

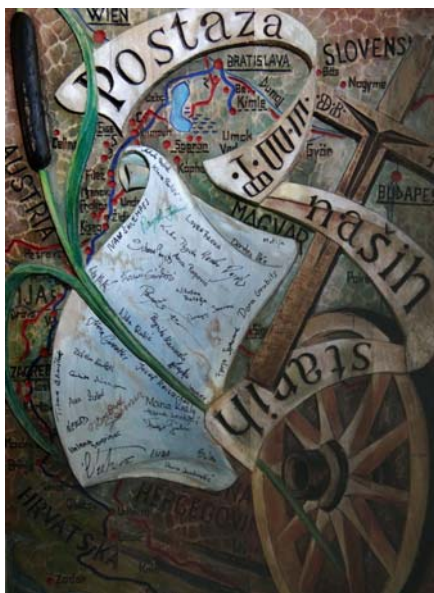
*Prvi vikend sa keramikom
Az első kerámia hétuége*

*Svi su bili jako kreativni
Mindenki nagyon kreatív volt*

Prvi finalni produkti / Az első kész termékek

*Djelo Ferenca Taschnera „Postaza naših starih”
„Őseink nyomdokain” Taschner Ferenc munkája*

*Ispred spomen ploče Pejačević u Šopronu
A Pejacscevih emléktábla előtt Sopronban*

Gostima pokazujemo i našu okolicu / Vendégeinket megismertetjük vidékünkkel is

*Spomenik Bosna u Kisečkom gorju
Bosna nevű emlékmű a Kőszegi hegységben*

*Ekipa je opet skupa na otvaranju EMC GRAH „KUME”
A csapat újból együtt az EMC GRAH „KUME” megnyitóján*

*Gosti na otvaranju EMC GRAH „KUME”
Látogatók az Etno megnyitóján*

Jedno od vikenda o zdravom životu i energiji / Az egyik egészséges élet és energia hétvégéjén

U Undi pred crkvom / Undon a templom előtt

*480 Obiljetnica doseljenja u Undi
480 éves jubileum Undon*

*Koljnofska kazališna grupa
A kópházi színjátszókör*

Projekt mediji i film / A médiák és a film projekt

Folklorno otpodne / Folklor délután

Kazališna grupa Koljnof / Az előadás végén

Po staza naših starih 2013. / Őseink nyomdokain 2013.

Koljnofske plesačice na folklornom otpodnevju / A lányok a Ražanac táncot táncolják

Vrijeda će se započet finale / Nemsokára kezdődik a finálé

*Nakon Adventskog koncerta gosti iz Požege KUD „Vila Velebita” u Kulturnom domu
Adventi koncert után kicsit vidámabb hangulatban*

*Sveta maša s gospodinom Dumovićem
Szent mise Ündon, előadással a végén*

I mediji su nas poiskali / A médiák is érdeklődtek

Gosti iz tri držav / Vendégek három országból

Prikazivalo se dosta toga / Sok mindent láthattunk közben

Na prvoj Tamburijadi u Umoku / Az első Tamburás fesztiválon Homokon

Gajdaš i u krvi / Végh Andor a népzenei táboron

Vidili smo razne instrumente / Láttunk sok érdekes hangszert

Imali smo u goste i vrsne svirače / Sok jó zenészt is vendégláttunk

Obnovljiva energija u praksi / Megújuló energia a gyakorlatban

Dali je to održivi razvoj / Így fenntartható a fejlődés?

One za na mi daju isto čistu energiju / Azok ott mögöttünk szintén tiszta energiát adnak

Ili je more bit ovakov održivi razvoj / Vagy talán így néz ki a fenntartható fejlődés?

Istina o chemtrailovima.... / Valóban léteznek a gyanús csíkok az égen?

Ovako se nekada dobivala energija / Így fejlesztették valamikor az energiát

*Sudioniki Tamburaškog i plesačkog tabora 2014.
A 2014-es Tambura és tánc tábor résztvevői*

... i nakon nastupa ... / ... és a fellépés után ...

... kada i dirigent svira ... / ... amikor a karnagy is zenél ...

Bez vježbanja nema znanja / Gyakorlás nélkül nincsen tudás

Domaći sastav na prvoj Tamburijadi / Az I. Tamburafesztivál házigazda együttese

*Tako su nas posjetili Koljnofci kada smo došli s konji u selo
Sokan jöttek ki a térre, hogy lássák lovainkat a hosszú útról jövet*

Ovako su nas dočekali u Koljnofu / Így fogadtak minket Kópházán

Tamburaši dođuće generacije / A jövő tamburás generációja

Őrizzük a nyelvet

*A projekt abbéli szándékunkat fejezi ki,
hogy őrizzük a megmenthetőt.*

Az *Őrizzük a nyelvet* Leader projektet több kisebb volumenű programsorozat ill. projekt előzte meg. Ilyenek voltak pl. a „4 folyó forrása”, vagy az „Ismerjük meg Horvátországot”, ill. „Tudjunk meg többet Bosznia-Hercegovináról”.

Az *Őrizzük a nyelvet* több utat is megnyitott számunkra és olyan tapasztalat illetve új ismeret birtokába jutottunk tarka programjai segítségével, melyekről a brossura végén olvashatnak majd bővebben.

A fontos az, hogy ősi ezer éves horvát nyelvünk, melyet beszélünk és a többségi nép, a magyarok nyelve megfelelő helyre kerüljön és hogy segítségükkel (csakis közösen, mivel külön-külön értelmetlen a dolog) szűkebb ill. tágabb szülőföldünk történései érthetőbbé válnak számunkra és a jövő építéséhez kaphatunk új inspirációt, lendületet. Érthetőbbé válnak az összefüggések és törvényszerűségek, melyek átszövik és uralják eme szép kárpát-medencei-adriai térségünket.

Néhány mondatot a „4 folyó forrása” projektről. Először látogatunk el a Gacka, az Una, a Krka és a Cetina folyók forrásaihoz. Ezek a karszt források nagyszerűen illenek bele a tájba, egységesen harmonizálva azzal. A Gacka folyó, mely Európa legtisztább folyója Sinac mellett két nagy és több kis forrásból táplálkozik. A Majerovo és Tonković vrilo források óriási mennyiségű vizet árasztva egész évben élvezhető látványt nyújtanak az oda látogatóknak. Közvetlenül a forrásoknál, amíg a víz elementáris erejét ki lehet használni régen malmok őrlték az ide hozott gabonát. Ezeket a forrásokat némelyikünk először 2000-ben látta, amikor gyökereink után kutatva ismerkedtünk meg sinaci barátainkkal. A fiatalok azonban csak most ismerték meg először a táj szépségét és a források titokzatos vonzerejét.

Az Una folyó egyedülálló minden tekintetben. Igaz a forrásához eljutni egy kis kihívást jelent, de megéri a fáradozást. Az élénk társuló kékeszöld mélység, amelyből a víz kiárad elámtított bennünket.

Azóta többször megjártuk az utat és mégis mindig elkápráztat minket.

A Krka folyó forrását Kninben látogattuk meg, amikor a régi királyi várat is meglátogattuk. A várból jól látható a távolban magasról lezúduló víztömeg. Közelebről megmártóztunk a mindig nagyon hideg vízben.

A sv. Spas középkori katolikus romtemplom közelében eredő Cetina folyó forrása a Dinara masszívjá mellett valóban élményként hat. Ez a folyó több mellékágával táplálja a cetinai vidéket, melynek központja Sinj városa, mely Európa legrégebbi a Sinjska alka nevű vitéz lovagi játékaikról híres. Minden évben augusztus elején így ünneplik meg a török hadak felett kivívott győzelmet.

Ezek a látogatások biztosan mindenkiben olyan emlékké válnak majd, hogy felnőtt korukra majd saját gyermekeikkel minden biztonnal visszatérnek majd még egyszer ezekre a helyszínekre.

Az „Ismerjük meg Horvátországot” programsorozat abból a célból született, hogy a régi szülőföldet megismerve a hozzá való kötődés is megerősödik illetve többet és másképpen megismerve Horvátországból más szemszögből és viszonylatban fogják majd azt később megítélni a résztvevők. Pag szigetén Novaljában voltunk, ahol Crnković professzor úr kalauzolt bennünket. Vele azóta sem szakadt meg a kapcsolatunk, ha lehet meglátogatjuk, aminek ő mindig nagyon örül.

Sinj városában és a vidéken a közben megismert kultúrccsoport tagjai vezettek minket és mutatták meg büszkén látványosságait.

Samobor-ban a hírhedt krémest ízeltük meg és a régi várat is meglátogattuk. A Sjeverni velebit (Északi Velebit) nemzeti parkban barátunk kalauzolt bennünket, olyan szeretettel, amelyet ritkán él meg az ember. Anyai ágon a Velebithez kötik a gyökerek, így minden második héten itt kint a természetben telíti meg akkumulátorait

és lelkét. Eszéket és a környékét a közeli Baranyával Zdenko barátunk mutatta meg nekünk. Ezek mind egyedüli élmények, hisz olyan dolgokat látunk és hallunk, olyan rejtett és féltve őrzött értékeket ismerünk meg, amelyekről az átlagos turista tudomást sem szerez, holott ő esetleg ugyanott volt mint mi.

A „Tudjunk meg többet Bosznia-Hercegovináról” programsorozatról csak annyit, hogy ennek keretén belül megismertük az ország szinte minden zegzugát, sokat tanulva más kultúrákról illetve szokásokról.

A „Kópházi szuvenírok” program abból a megfontolásból született, hogy az idelátogató vendégeinknek nem tudtunk saját készítésű emléket adni, melyek ránk jellemzőek volnának. Így került hát sor bjelovári barátaink közreműködésével, kiket Snježana vezetett az első ilyen kurzusra.

Részesei voltunk időközben a „Baltikum – Adria – Együttműködés a 17. meridián mentén” projektnek is, ahol a Bjelovár környéki kisebbségek életével ismerkedtünk meg.

Volt egy paralel programunk is, melyet tavaly kezdtünk el szervezni és amely program remélhetőleg sok-sok évre meghatározza aktivitásaink egy részét, mégpedig az „Őseink nyomdokain” program.

Ebben a projektben már az előbb megszerzett tapasztalatokra és kapcsolatrendszerre alapozva készítettük el a tervet és a megvalósítás nagyon sikeres volt. Jövőre éppen Közép Boszniából indulva fogunk közel 50 fiatallal 14 nap alatt 7 országot bejárva új barátokat szerezni, új terveket szőni, közben a horvát nyelvet jobban megismerni.

Az Őrizzük a nyelvet projekt, azon kívül, hogy lehetővé tette több eszköz beszerzését (hangosítás, audiovizuális eszközök, hangszerek, népviselet beszerzését, valamint transzport költségek bruttó 6 millió Ft értékben) melyek segítségével kisebb volumenű programok lebonyolítására lettünk alkalmasak, 12 különböző program megszervezését is magába foglalta. Több témában, melyek a folklór, a zene, az ismeretterjesztés a szuvenírok készítésén keresztül valójában azt a célt tűzte ki, hogy a mi és külföldi horvát fiatalok találkozzanak és együtt szerezzenek új ismereteket.

Az így kiírt koncepciónak azonban volt egy hátulütője, mégpedig az, hogy erre nem volt forrás biztosítva. Így aztán elég nehéz volt megfinanszírozni az egyes találkozókat. A falu és más pályázatok útján azonban úgy látszik sikeresen be tudjuk fejezni a programsorozatot anyagi téren is.

Meg kell említenünk a helyi Leader csoport azon pozitív törekvését, hogy alapszabályába a helyi értékek, ezen belül a nemzetiségek kulturális értékeinek megőrzését is célul tűzték ki, ezzel képezve jogalapot arra, hogy mi ezeket e projekteket megnyerhettük. Ezek nélkül minden kicsavarva és sokkal nehezebben valósulhatott volna meg.

Ha az időrendi sorrendet nézzük az első programunk a szuvenírok készítése volt még 2013. májusában.

Ekkor készültünk elő az agyag ajándéktárgyak készítéséhez, miután beszereztük a kerámia égető kemencét. Ausztriából érkezett Anica Koščan asszony, aki bevezetett minket az agyag és a kerámia megmunkálásának ill. elkészítésének rejtelseibe. Sok ötletet és útmutatást adott a jövőre nézve.

Júliusban az „Őseink nyomdokain” programsorozat részeként, ahol is az itteni horvátok 480 éves évfordulóját ünnepeltük faluról, falura járva, érkezünk meg Kópházára, ahol a helyi lakosság meghatározó szeretettel fogadott minket a félig magyarországi félig horvátországi fiatalokból álló csoportot a Petőfi téren.

Kora tavasszal megnyitottuk a Gradistyei Horvátok Etnomemoriális és Információs Centrumát az EMC GRAH „Kume”-t. Ez a létesítmény lesz majd hivatott a jövőben kiszolgálni logisztikailag a környék horvátjait, elhelyezés és információs területen egyaránt.

Még ugyanabban a hónapban szeptemberben közös szervezésben az undi Veseli Gradišćanci kultúr egyesülettel megemlékeztünk az ő betelepedésük 480. évfordulójáról.

November elején rendeztük meg az V. Kópházi nemzetközi horvát írótalálkozót.

Ennek keretén belül adtunk elő egy színdarabot, mely több rövidebb részből állt. Itt már sikeresen használtuk azokat az eszközöket, melyeket előbb már beszereztünk.

A rendezvényre saját készítésű filmmel is készültünk.

Ezen kívül a két nappal későbbi folklór délután társszervezői is voltunk egyben, melynek nézettsége talán a legnagyobb volt az eddigi évek során.

Ezután még egy Fertőhomoki Tamburijada is belefért a programba, amely úgy látszik tradíció lesz, hisz idén már Und lesz a következő Tamburijada helyszíne.

Az év végi szünet után februárban kezdtük el újból programjainkat. Az első hétvégén a fiatalok a médiában ill. hogyan is tudnánk megnövelni fiataljaink kommunikációját horvát nyelven. Eredményekről számolhatok be, hisz több olyan kapcsolat is kialakult, melyek a horvát nyelv használatára ösztönzik a program szereplőit.

Egy héttel később az animáció, és az animáción keresztül történő nyelvhasználati ismeretekkel lettünk gazdagabbak horvátországi előadóinknak köszönhetően.

A tradicionális hangszerek kis táborában megismerkedhettünk a szlavón dudával, melyet szintén a projekt keretén belül szereztünk be illetve a tamburák hangjával.

Ezek után következett a kerámiázás második szakasza, ahol már valódi „made in Kópháza” munkákat tarthattunk a kezünkben. mindazok a segítők és partnerek, akik az „Őseink nyomdokain” projekt részesei voltak, már a mi általunk készített plaketteket vehették az ajándékcsomagunk részeként készhez.

Két olyan program következett ezek után, ahol a fenntartható fejlődésről a megújuló energiaforrásokról, alternatív energiáról, környezettel kapcsolatos kérdésekről beszélgettünk, illetve látogattunk meg helyeket.

A programsorozat befejezéseként tambura és tánc tábor szerveztünk közösen a Kópházi horvát egyesülettel. Álmunk, hogy jövőre már az EMC GRAH „KUME”-ban lesznek elhelyezve a résztvevők.

Így fejeztük be azokat a programokat, amelyek valójában gyakorlás és belépő voltak újabb nagyszabású programsorozatokba, melyekkel saját magunkat szeretnénk fejleszteni és tudásunkat átadni másoknak (az utánunk következő generációknak).

A projekt keretén belül valóban sok embert ismertünk meg, sok jó ötlettel és kezdeményezéssel találkoztunk. Néhány dolgot majd megtalálnak kis kiadványunk végén.

Az „Őrizzük a nyelvet” projekt ugródeszka volt számunkra, hogy megismerjük és megtanuljuk az európai projektek világát, mivel eddig mindig csak mint partner szerepeltünk hasonló akciókban, de valóban most ismertük meg a háttérét ezen projektek működésének.

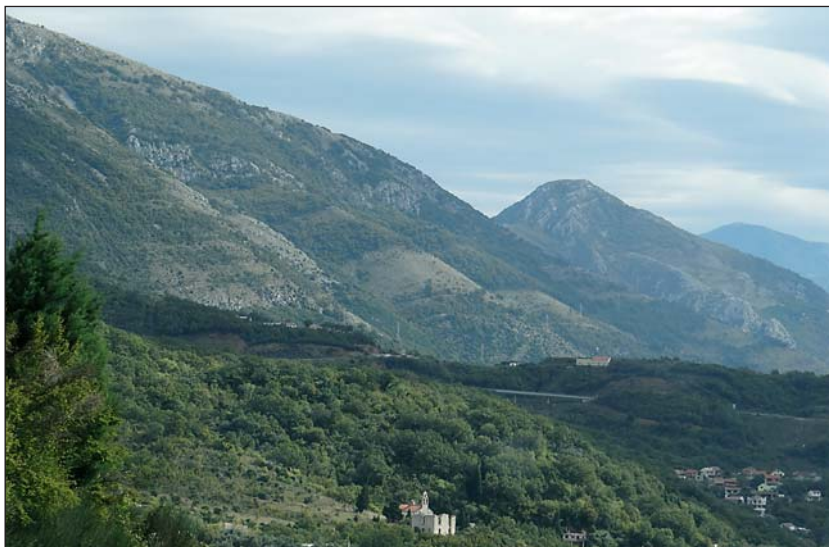
Mindenképpen hasznosnak ítéljük meg az összefonódás és együttműködés fontosságát, hisz így többen tudunk egy célért dolgozni közös erővel.

A képekkel reméljük betekintést tudtunk adni programjainkról, arról a fejlődésről, amihez ez a projekt hozzásegített minket, hisz néhányszor már a falu kér segítséget tőlünk technikai problémái megoldásához.

Időközben több horvátországi akciócsoporttal vettük fel a mi Leader csoportunkkal közösen a kapcsolatot, mely együttműködések mentén további projekteket leszünk képesek a jövőben realizálni.

*A tambura és tánc tábor résztvevői
Sudioniki Tamburaškog i plesačkog tabora*

Lipo crnogorsko primorje

Ljubitelji prirode u Matinoj kući va Gori

Luda KUĆA

Mikulov nas je zaistinu očarao

Mjesto stare katedrale iz 5. stoljeća u Budvi

Mladi iz Turopolja i okolice Kiseljaka

Mladi plesači grupe Palava iz Mikulova

Muški zbor iz Koljnofa kod M.M. Miloradića u Frakanavi 2014. 09. 21.

Muški zbor iz Koljnofa u Haschendorfu 2014. o9. 21.

Na maši u Herceg Novom (CG)

Na mjestu proboja 1989. u Koljnofu

Na novoizgrađenom vidikovcu va Gori

Na prezentaciji putovanja Po staza naših starih 2014.

Na predavanju Mediji u Rejpál hiži u Šopronu

Na prezentaciji Regionalnih Studijov VI. u Rejpál hiži

Na ulazu Boke Kotorske

Na znanje se daje...

Načelnik Kalnika gsp. Kešer

Najava Po staza 2015. u Frielištofu

Najbolji pojedinci na trgadbenoj povorki 2014.

Najstariji poznati grb Koljnofa

SABRATHA – KRONOMETAR (KOTAČ PROSTOR I VRIJEME)

Paralela 32°50' N – od Ocmulgaee do Sabrathe (K09e–K010e)

(Čitatelja prosimo, da tekst prati uz kartografske projekcije na kraju knjige, koje sadrže integralno sve njene tekstualizirane dijelove.)

„Skeptici iznose mišljenja, a ona u znanosti nemaju težinu. Potrebni su argumenti, a ovdje su činjenice nepobitne” – izjavio je Erich von Däniken, za svibanjskog nedavnog posjeta Bosanskim piramidama u Visokom. Doista, nove spoznaje ne moraju biti nužno i novo otkriće, dovoljna je nova zamisao, a ovdje je ona nepobitna. Najprije su bile točke, pa fenomeni i procesi. U razdoblju od 8.–5. st. pr. Kr. ne postoji teritorijalno i prostorno ocjelovljena grčka Država, postoji oko 1500 točaka odnosno gradova-država raspršenih diljem Sredozemlja. Tada već i sam *točkasti* konstrukt disperzije traži i zahtjeva, predmnijeva i podrazumijeva geometrijski pristup obrade kako bi se izbjegla suspekcija prostornog tkiva okvira. Tek na prvi pogled u neredu i kaosu, sve naše analize njihovih pozicija pokazuju kako je sustavna predantička i antička geografska matrica šireg sredozemnog prostora ustrojena pravilno spram nebeske slike i poglavito položaja zvijezda klastera Plejada. Unutar toga moguća je igra, svakojaka, sve do mitološkijske, kao savršenstvo spoja prirodne znanosti i humanističke književnosti.

Da, dokazi su nepobitni, ovdje je zaistinu riječ o prirodnoj znanosti. Može li se osporiti činjenicu kako planetarno sferičan, u Mercatorovoj projekciji jedan te isti pravac povezuje Ljubu, Klimatiu, Aleksandriju i El Gizu, ili, drugi, Ljubu (geometrijski centar sredozemne matrice),¹ Vloru (grčki *Aulon* iz 6. st. pr. Kr.

¹ Uspostavu geometrije prostora nalazimo u praktičnom primjeru simbolike sicilijanske trinacrije (vidi u: Zašto bi mogla... Atlantida?, 75–76) i pozicije grada Enna. Po rimskom piscu Ciceronu točka je geometrijsko središte otoka, kojeg naziva *Mediterranea maxima*, a nepoznati autor prikaza Prijenosa Nazaretske kuće u Loreto (16. st.) tu je smjestio Marijino srce (vidi u: Karta Leopardi. Vrhunac loretske historiografije, 184–185). Arheološki nalazi sežu tu do 14. st. pr. Kr. Nije li stoga zanimljivo da baš Enna ima jednaku geografsku dužinu kao i fenička (oko 1000. pr. Kr.), potom i rimska, *Leptis Magna* (14°17' E)?

Grad Lecznycza naveli smo kao prirodno geometrijsko središte Poljske, na Jantarnoj cesti. Naknadnom pretragom slučajem smo otkrili podatak da je to zapravo na istoj geografskoj dužini mjesto Piatek (52°4' N 19°29' E), udaljeno od Leczycea (52°3' N 19°12' E), svega oko 20 km istočno.

– posljednja sigurna luka u plovidbi iz Jadranskog u Jonsko more i obrnuto), vrh planine Cyllene (mjesto rođenja *majka* Pleione i njezinih sedam kćeri, sestara Plejada), potom *Argolis* (luka Mikene i Argosa), te, konačno, luku Knososa *Heraklion*. Zašto pravac, koji povezuje implementirane zvijezde Plejada – Taygeta i Pleione – završava u vrhu igličaste istake, rtu Sao Vicente, najjužnije točke Portugala, na kojoj, u Sagresu, Henrik IV. Navigator (15. st.) podiže prvu Pomorsku akademiju Europe, pandan aleksandrijskom bilu svjetske znanosti. Možda ni to ne bi bilo čudno da ne prolazi precizno kroz *visočko čvorište*. Upravo se u Visokom na udaljenosti između dviju zvijezda mjeri približna proporcija *zlatnog reza*. Toliko za povratak na neiščitano.

U knjizi *Zašto bi mogla... Atlantida*, međutim, prenijeli smo vijest, koju ovog časa držimo autonomno krucijalnom, o pronalasku indijanske zvjezdarnice uništene početkom 11. stoljeća na drevnom lokalitetu Ocmulgae, Macon u Georgiji (SAD). Astronom, Dallas Abbott s Lamont Doherty opservatorija sveučilišta Columbia, postavio je teoriju da je meteor udario usred Atlantskog oceana 1014. godine čime je uzrokovan masivan tsunami koji je utjecao na obje strane Atlantika. Anglosaksonska kronika bilježi takav događaj koji se dogodio 28. rujna 1014. Ako je točno da su vrata ovog zdanja usklađena s vrhuncem aktivnosti kiše meteora Taurida, zemljana je lođa stvorena, kažu astronomi, kako bi njeni graditelji znali datum tog vrhunca. Prenosimo dio teksta „Drevna zvjezdarnica iskopana u Georgiji – nekadašnji sat za određivanje sudnjeg dana”, Barbare Arbanas-Kovačević (matrix world, 08/02/2013):

„Većina je astronomskih objekata povezana s proljetnim ekvinocijem 21. ožujka. Što je onda bio razlog ovog jedinstvenog poravnanja 22. listopada na Ocmulgae zvjezdarnici? Jesu li graditelji možda željeli obilježiti neki drugi astronomski događaj?

Današnji se vrhunac kiše meteora Taurida odigrava u noći 5. studenog, no prije 1000 godina je, zbog fenomena zvanog precesija ekvinocija, došlo do blagog kolebanja u zemljinoj rotaciji zbog čega se tada vrhunac kiše meteora odvijao 14 dana ranije, odnosno, 22. listopada. Čini se da Tauridi potječu iz zvjezdanog klastera Plejada unutar sazviježđa Bika. Plejade bi također bile vi-

Izračunali smo točnu udaljenost: ako je $1^\circ = 75$ km, $1' = 1,25$ km ($75 : 60$). Razlika od $17'$ E daje vrijednost 21,25 km ($17' \times 1,25$ km). Što to kazuje? Ukoliko ste u stanju u minimalnoj grješci izračunati geografsku poziciju bilo kojim instrumentom ili metodom, što su stariji astronomi uspijevali i znali, ili je kao ovdje već imate, ne morate poznavati svoju realnu podlogu, dakle, prostor na širem planu od mjesta na kojem se nalazite. Drugim riječima, ne treba vam širi zemljovid. To štošta može protumačiti.

dljive kroz otvor na krovu strukture kada bi dostigle svoj zenit ili najvišu točku na nebu. No, zbog čega bi drevni astronomi svoju zvjezdarnicu poravnali s Plejadama i kišom meteora Taurida koja proizlazi iz Plejade?"

Naravno, to nas napućuje na geografsku širinu drevnog lokaliteta – 32°50' N. Kad već imamo znanstveno potvrđenu zakonitost kako je visina kulminacije pojedinih zvijezda jednaka ako se motri s mjesta jednake geografske širine, onda nas zanima i svako drugo mjesto na jednakoj geografskoj širini koje za našu projekciju ima kardinalno značenje. U knjizi smo notirali dva takva povijesna lokaliteta – feničku Sabrathu na samoj obali Libije, oko 2' sjevernija pozicija od modernog Sabrataha (32°48' N), i Haifu (32°49' N) na obali Izraela.

Sabratha (32°50' N 12°29' E) je fenički grad libijsko-berberskog imena Sbrt'n, što navodi na zaključak kako je i prije Feničana postojalo još starije naselje domorodaca. I danas s vidljivim, ponekim i dobro očuvanim, ostatcima zdanja, brojnim spomenicima, skulpturama i reljefima. Jedan od njih prikazuje egipatskog boga Besa, zaštitnika kućanstava, naročito majki, djece i porođaja, kojeg će Feničani prilagoditi pogledu zaštitnika navigacije. Sabratha je luka, trgovačka postaja, opsluživala je afričko zaleđe izvozom žitarica, maslinova ulja i, zanimljivo, živih slonova. Rimski mozaik, portret slona, u Ostiji, bio je logo „Stat (IO) Sabratensium”, pomorske agencije Sabratha.² Pamtimo, trgovačkim rutama upravo su slonovi prelazili tisuće kilometara afričkih pustinja; prema Liviju i Polibiju, Hanibal, Pun i Kartažanin, je marširao na Rim s 37 slonova, njih 80 pak sučelio je, u konačnom porazu kod Zame Scipionu Mladem. Međutim, što će slonovi, pa i sam Hanibal, ako je prostor nepoznat? Polazimo od te povijesne devijacije.

Vraćamo se na prvu kartu K01e (*Ahilej u virovima Vrtoloma*) i trojansku epinimsku matricu u kojoj je, spram polazne osovine Al Mina – Troja – Ljuba – Troyes – Paris, postavljen temeljni pravokutnik Al Mina – Paris – Zaragoza – Mut. Njegova južna, dulja stranica, od Zaragoze do Muta, prolazi pozicijom Sabrathe na samoj crti libijske obale, označavajući točnu polovicu njene duljine (38,85 : 2 = 19,425 cm). Kasnije bitno utječe na sustavan razvoj čitave projekcije. Njezin meridijan omeđuje nekoć feničko-punske najzapadnije rtove Sicilije i elimski grad Trapani, zatim Rim te najjistureniju točku delte rijeke Po, povijesno nominirane kao Eridan.

² Slon je jedan od najpopularnijih simbola, u raznim tradicijama javlja se kao donositelj sreće. U Feng Shui-u simbolizira sreću djece, pospješuje vjerojatnost začeca. Vjeruje se da je i sam Buddha začeo tako što je u obliku bijelog slona uzašao u utrobu svoje majke. Prema hinduističkoj mitologiji svijet leži na leđima slona Mahapudma. Riječ „slon” na kineskom zvuči kao „premijer”, nosi sve odlike plemenitog vođe.

A sada zamislimo kako bi to bilo glupo – nazvati slučajnošću činjenicu da u nastavku pravac, tj. zapadna, kraća stranica pravokutnika, od Parisa do Zaragoza, prolazeći kroz poziciju zvijezde Pleione (majka), nakon španjolske obale na ključnom rtu Cando, ponad drevnog feničkog Cadiza, nepravilnu crtu marokanske atlantske obale, na tolikoj udaljenosti od Parisa, prvi puta presijeca upravo na geografskoj širini Sabrathe. Nevjerojatno, ali ta je točka na polovici udaljenosti (aktualni Douar ben Kouch – $32^{\circ}50' N$) između portugalskih luka 16. stoljeća, Mazaden i Safi. Pravac, pak, prolazi središtem Safija te, južnije, ulazi u Essaouiru, portugalski Mogador, jedno od najsigurnijih marokanskih atlantskih sidrišta, luku posjećenu u 5. st. pr. Kr. po Kartažaninu, navigatoru Hannu.

Stoga namah promišljamo: ako jest sustav u pitanju, i istočno od Sabrathe, na njenoj paraleli mora se nalaziti nešto kardinalno. I, naravno, opet bismo glupošću manipulirali kad bismo kazali da se baš slučajno kapital Cirenaike (za razdoblja Ramesida, 13. st. pr. Kr., egipatski zapisi tu spominju plemena Libu i Mashwesh), jedan od gradova grčkog *pentapolis*, k tomu ponešto udaljen i od mora (njegova je luka *Apollonia*) – *Cyrene* (7. st. pr. Kr.), nalazi na geografskoj širini $32^{\circ}49'30'' N$. Na bliskoistočnoj obali to je Haifa.³

³ Premda se središte drevne astronomije – Babilon, nalazi na $32^{\circ}32' N$ (na Cirenaici se na istoj dužini nalazi drugi od gradova *pentapolis*, aktualna Tocra, grčka Taucheira), a buduće da su Plejade upisane u babilonski Katalog zvijezda (1531.–1155. pr. Kr.) naslovljen *Pleiades MUL.MUL.* ili „zvijezda zvijezdâ”, zanimaju nas udaljenosti po geografskoj dužini mjerene na karti izrađenoj u Mercatorovoj ravnoj konformnoj cilindričnoj projekciji (svaki stupanj geografske dužine jednakih je vrijednosti; u mjerilu 1: 7 500 000, na karti Sredozemno more, iznosi 1,025 cm, što znači – od nultog meridijana do $40^{\circ} E$ dužina iznosi točno 41 cm).

Zamijetili smo sljedeće: Ocmulgae se nalazi na $83^{\circ}36'30'' W$, što daje duljinu od nultog meridijana 85,80 cm ($41 + 44,5$ cm, tj. 41 cm = 40° , a $44,5$ cm = $43^{\circ}36'30''$). Zlatni rez (1,618) na toj duljini nalazi se na 53 / 32,8 cm. Međutim, sad kao da smo u drvenoj nekoj matrici: 44,5 cm mjerimo na udaljenosti od azorskog vrha Pico do Ljube, 53 cm mjerimo od Borsippe do meridijana Visokog Atlasa i rta Bares, najsjevernije točke Pirinejskog poluotoka, a 32,8 cm mjerimo točno na udaljenosti od Borsippe, što znači i Babilona, do Sabrathe.

Istodobno, izračunavši po istom modelu ukupnu duljinu od Ocmulgae do Borsippe, uvjetno i Babilona, dolazimo do još frapantnijih podataka: na duljini od oko 131,1 cm ($85,8 / 45,3$ cm) spram nultog meridijana danas koeficijent njihova odnosa iznosi 1,58. To znači, u smjeru $W E$, čisti zlatni rez trebao bi se nalaziti na udaljenosti od 81,02 cm, odnosno tada se zlatni rez bilježi na oko 81,02: 50,08 cm. Na tolikoj udaljenosti doimlje se impozantnom činjenica da je, čini se, konačno sve određeno nekom nepoznatom kopnu u Atlantiku: ako 32,8 cm iznosi udaljenost od Borsippe do Sabrathe, 50 cm od Sabrathe u smjeru zapada pada točno u područje predmnijevanog lociranja Atlantide. Ili, drugačije, ukoliko bismo zadržali prvotnu veličinu od 85,8 cm, zlatni rez bi uvjetovala ukupna udaljenost od 138,8 cm, što znači da bi preostala dužina iznosila ponovnih 53 cm, ali bi se tada protezala do oko $50^{\circ} E$, u područje sjeverozapadnije od perzijskih prijestolnica Pasargadae i Persepolis.

Stoga, u prilog Sabrathi i njenom geografskom položaju i ulozi, evo još dodatnih informacija: valja vidjeti kako u tom kontekstu stoji spram implementiranih zvijezda Plejada. Navodimo samo neke bitne i eklatantne situacije kardinalnih geografskih objekata i toponima.

- Iz zvijezde **Merope** pravac prolazi kroz Sabrathu, zatim sjecište meridijana Parisa i paralele zvijezde Atlas, potom, u Alboranskom moru, multisjecište *iberijske* kružnice, jednog od pravaca njezinih 8/8 i paralele Al Mina – središte Gibraltara; nakon toga pravac prolazi rtom Cando, gradom Faro, gađajući rt Sao Vicente;
- Zvijezdu **Atlas** i Sabrathu povezuje pravac koji vodi u toliko spominjanu, bitnu točku kod El Alameina, uvjetovanu meridijanom Istanbula;
- Zvijezdu **Pleione** i Sabrathu povezuje pravac koji prolazi samim središtem Lisabona, mimoilazi najviši vrh Pirineja, Mulhacen, a na jugoistoku libijsku obalu presijeca vrlo precizno na mjestu prolaska meridijana Ljube;
- Uz Sabrathu i zvijezdu **Elektra** pravac omeđuje jugoistočne rtove Krete, a u nastavku ulazi u samo središte Hatuše, prijestolnice Hetita; na jugozapadu ciljano ulazi u Zapadni Veliki Erg;
- Poglavitito je eklatantan pravac koji, povezujući Sabrathu i **vršiste plejadskog** poluluka, stotinkom milimetra ulazi u najistočniju točku Azovskog mora na ušću Dona, *Tanais*;
- Pravcem pak Sabratha – **Taygeta** obilježen je put do najsjevernije točke Crnog mora kod Nikolaeva;
- Pravac Sabratha – **Sterope** upućuje na plovidbeno bitan najistočniji kalabrijski rt Rizzuto;
- Pravcem povezana Sabratha i **polazište plejadske** simetrale,⁴ južno od zvijezde Alcyone, konačni cilj nalaze u središtu grada Troyesa, jednom od trojanskih eponima, nositelja ideje o sustavnosti njihova rasporeda.

Čitavo vrijeme zapravo se pitamo – otkud tolikim predajama, vrelima, arheo-

⁴ Naknadnim uvidom u itinerar simetrale utvrdili smo da nadilazi, ne samo krajnji jugoistočni sicilijanski vrh (986 m), kao izvrstan plovidbeni orijentir, već i oronimsku oznaku halkidijskog vrha Kissos (1209 m), čije ime vjerojatno dolazi od šumske nimfe ili nimfe bršljana, Kissiae ili Cissos. U nastavku pak, prolazi strateški pozicioniranim gradom *Amphipolis* (40°49' N 23°50' E) u estuariju rijeke Strymon, naseljenog 3000 godina pr. Kr. Kao i grad *Bolbe* (ime po najljepšoj među najadama), središte kružnice i točka *zlatnog reza* (točno na pola udaljenosti između Kissosa i *Amphipolisa*), *Amphipolis* se nalazio na *Via Egnatia*. U 8. i 7. st. pr. Kr. njime vladaju Ilirska plemena. Interes za ovim gradom podiže činjenica da su u njega protjerani i tu ubijeni, poslije smrti Aleksandra Velikog, zajedno s njegovom majkom i bratom, žena Roksana te sin Aleksandar. Arheolozi tu upravo vrše iskopavanja na monumentalnoj grobnici dugačkoj 590 m, koja potječe iz Aleksandrova doba pa upućuje na mogućnost da i pripada toj obitelji.

loškim nalazima i artefaktima, umjetničkim djelima, svih povijesnih slojeva, tako velika zastupljenost Plejada, naših Vlašića, otkud interes čovjeka za njima uopće. Moderni teleskop još ne postoji, a Plejade su sa Zemlje golim okom vidljiva tek svjetlosna točka kako je točka i Zemlja iz dubine svemira. Što je onda posrijedi? Radovi astronoma u novije vrijeme ukazuju na zvjezdani sustav Plejada i njihov izlazak na zvjezdanom nebu zabilježen također i u postojećim linijama Nazca na pustinjском platou Perua, koje se inače poklapaju sa kretanjem Sunca i Mjeseca. Linije su iscrtavane (pokazuju to posljednji rezultati radiokarbonskih testova na algama skinutim s odgrnutog vulkanskog kamenja) sigurno prije više od 4000 godina. Danas nam to izgleda smiješno, ali jedno od pitanja je – kako su tada usklađivali proporcije ako ih nisu mogli vidjeti iz zraka?

Prvi kineski car Qin Shi Huang (3. st. pr. Kr.), koji je ujedinio Kinu (dakle je i *točkasti* konstrukt gradova-država prešao u prostorni konsenzus države), prvu od pet prijestolnica Carstva, grad Xi'an na rijeci Wei (34°16' N), početnu i ishodišnu točku *Puti svile* i Dom *Terakota vojske*, podigao je razmještajući kultne objekte, poput palače Epan i hramova, vjernim preslikom neba odnosno zvijezda na zemlju. To je danas arheoastronomska praksa prihvatila, pa vrlo uvjerljivo zvuči i mogućnost, koju donosi suvremena teleskopska astronomija, o predviđanjima 30 godina unaprijed mogućih kataklizmičkih udara asteroida. Je li poznavanje Plejada i u predhistoriji išlo u tom smjeru? Ili su vijesti o tomu donesene na Zemlju, a mi ih danas samo ponavljamo. Kako god, Plejade smo postavili u kontekst upravljanja prostorom. Preklapanje nebeske i zemaljske slike, geometrije Plejada te implementiranja u realni prostor zemljovida originalno je.

Možda će moje ideje umrijeti u teškim *sifiličnim* ranama, Wilmotovim krastama, a Svijet još neće razumjeti zašto *kotač vremena* ne može zapeti (zastati) u snijegu. Naime, ni jedan niti drugi ne postoje. D. Icke ja kazao: „Nema nikakve *udaljenosti* niti *prostora*, samo jedno beskonačno *sve* u kojem su beskona-

Mjerimo: meridijanska udaljenost od *Amphipolisa* do crte libijske obale iznosi 11,12 cm. Isto toliko nalazimo od nje do obalne međudržavne granice između Egipta i Izraela, na zapadu pak perfektno ciljano do igličastog kalabrijskog rta Rizzuto te u samom središtu libijskog Tripolija, prije Krista, 1000 godina starog feničkog grada *Oea*. Obrnuto mjereno iz pozicije *Amphipolisa*, ta udaljenost odgovara dužini do najzapadnije točke Krima, rta Tarhankut, zatim do hetitske prijestolnice Hattuše, a na zapadu do tirenskog rta Circeo. Kardinalnost pozicija doslovno napućuje na sustavnost odabrane lokacije grada, vrlo bliskog geografskoj dužini Atene. Naime, mjesto gdje dužina 11,12 cm siječe sjevernu obalu u Crnom moru, što je zapravo njegova najsjevernija točka, između Odese i Nikolaeva, ujedno je i mjesto prolaska meridijana *Tetide*, sjecišta *plejadske* tetive i simetrane, i najsjevernije točke delte Nila, tj. njegova središnjeg ušća kojim prolazi i *plejadska* kružnica. Kompozicijski, fenomenalno skladano! Tipično za grobnicu iz plejade Velikana. Naravno, time se potvrđuje autonomnost i konzistentnost metodološkog postupka.

čnost i glava pribadače isti. Kako uopće vrijeme koje mjerimo može biti *stvarno* kad možete prijeći nevidljivu liniju u oceanu i prijeći u sutra? Ili otići na drugu stranu i ući u jučer?”

Dakle, slažemo se, mozak *misli*, srce *zna*. Kad sam o nečemu imao intuiciju nisam trebao sjesti i uposliti um, kako bih o tome *promislio*. Tada sam jednostavno *znao*. *Društvo srca* zaistinu je društvo ljubavi, poštivanja, mira, sklada, nevjerojatnih razina inteligencije, uz svakodnevne plimne valove kreativnosti i uvida, goblen i tapiserija – zlatni rez ove projekcije. Možda stoga u trojstvu mojih srca, uma i emocija stoji izvorna inteligencija srca, „ljubav” i Ljuba, znanje koje sam umetao u um, pokatkad znanju bio vođen, što je uglavnom rezultiralo dobivanjem ponovnih potvrda iz vedra neba nakon što bih nešto objavio javnosti.

Čini se, i tu je Icke u pravu: biblijska priča o *Potopu* ponavlja se diljem svijeta s različitim imenima junaka i bogova, a pripovijest o Noi prijepis je mnogo starijih priča iz drevnog Sumera i Babilona. Sumerska verzija govori kako su vanzemaljski *bogovi*, Anunne ili Anunnaki, odlučili uništiti čovječanstvo, ali jedan od njih, po imenu Enki, o nadolazećem je potopu upozorio svećenika-kralja Ziusudru. Ziusudru je rekao da izgradi veliki brod i ukrca *zvjerad i ptice*.” Vrijeme koje se često spominje u vezi tih zbivanja odnosi se na razdoblje prije nekih 11.000 do 13.000 godina. (94-95)

Istodobno, „zuluški šaman Credo Mutwa rekao mi je da ime *Afrika* potječe od drevne riječi *Wafirika*, što znači *prvi ljudi na Zemlji* ili *prvi ljudi ovdje*. Sama riječ *Zulu* znači *ljudi sa zvijezda*. Pripadnici naroda Zulu kažu da potječu od rase koja nije sa Zemlje.” (105) Barbara Marciniak, pak, prakticira komunikaciju s nekom svjesnošću koja je prenijela da je povezana sa skupinom zvijezda znanim pod nazivom Plejade.

U redu, znanstvena metoda takvo što ne trpi pa to zanemarimo, ali ostaju činjenice – spiralno zvijezde uklesano u stijenu u doba kad astečkom astronomijom ne vlada teleskop. Kako su mogli uklesati spiralu kad je sa Zemlje vidljiva doslovno svjetlosna točkica? S istim problemom suočavamo se na razini Plejada. Nalazimo ih na već objavljenom *Nebra disku*, artefaktu unjetičke kulture srednjoeuropskog brončanog doba. Dobila je naziv po nalazištu Únětice u Češkoj, južno od Praga. Nalazi se na 50°9' N 14°21' E. To je svega 2' sjevernija geografska širina od pozicije zvijezde Sterope, a 1' istočnija geografska dužina Prevalčke uvale, najsjevernije točke Kvarnera i kardinalne točke Jadrana. Pišući o Keltima, Nora Chadwick⁵ navodi kako je srednja Europa, pa i područja poput

⁵ N. Chadwick, *Kelti*, Naklada Bošković, Split, 2014.

Bretanje i Wessexa, stvorila u brončanom dobu uspješna društva koja su imala koristi od svojih kontakata s istočnim Mediteranom i udaljenijim krajevima. Od većeg su značenja bile vrijedne naslage ruda, i to bakra u Tirolu, a kositra u Češkoj i Slovačkoj. Ponovno širenje kultura Sumera i Egipta odvelo ih je u potragu za metalnim sirovinama. Vjerojatno se radilo o nešto široj uobičajenoj potrazi, ali je ona dovela tražitelje, u daleke zemlje i, konačno, u srednju Europu. Stoga je bitna ova njena konstatacija: „Geografski položaj je također bio važan razlog zbog kojeg je unjetička kultura brzo napredovala. Bila je zgodno smještena na pravcu kojim se odvijala trgovina između jugoistoka i udaljenijih dijelova Europe te je od toga imala koristi. Kositar s Cornwalla npr., zlato i, moguće, bakar iz Irske su se možda izvozili u srednju Europu i dalje. Jantar sigurno... Unjetička kultura je zapravo kontrolirala čvor trgovačkih putova unutar barbarske Europe. Trgovinom se sve više povezivala s istočnim Mediteranom, poglavito s miken-skom kulturom u svojim kasnijim fazama s kojom je, vjerojatno, imala neke zajedničke pretke.” (19)

Nije li to dovoljno!? U knjizi *Tajna Apolonova tronošca* detaljno smo opisali utjecaj položaja Cornwalla i poglavito njegove najjužnije luke Penzance, koja se nalazi, gle čuda, na geografskoj širini kao i zvijezda Sterope 50°7' N. A Sterope je tetivom povezana s Elektrom. Njezin korijen dolazi iz grčkog a znači „jantar”. I to smo objavili javnosti u knjizi *Zašto bi mogla... Atlantida?* Zaključiti je: ništa nisam otkrio, samo sam uspio ponoviti nešto davno već otkriveno, nestalo, izbrisano, zagubljeno, uništeno, na sreću u prostoru sačuvano, poput *Nebra* diska, ili *planetarija* Antikitere. Kazao je dr. Andrew Newberg: „Sve ovo ima smisla ako je Bog tamo, a mi ovdje te imamo mozak koji je u mogućnosti komunicirati s Bogom, moliti se Bogu, činiti stvari koje Bog od nas zahtjeva.”

REZIMIRAMO – kružnica Plejada opisuje šest kardinalnih točaka Sredozemlja:

- najistočniju točku Sredozemnog mora u Iskenderunskom zaljevu (pozicija zvijezde Elektra, na geografskoj širini zvijezde Alcyone);
- ušće rijeke Orontes, odnosno luku Al Mina, polazište *Kadmove osovine* Troja – Ljuba – Troyes – Paris;
- vrh delte i središnje ušće toka Nila (geografska dužina El Gize, Sakkare i točke *Tetida*, sjecišta *plejadske* simetrane i tetive);
- najjužniju točku Sredozemnog mora kod El Agheile (geografska dužina točke P na *Kadmojoj osovini*, polovica udaljenosti od Al Mine do Parisa);
- poziciju zvijezde Alcyone (*Utica* i Kartaga);
- najistočniju točku Sardinije, rt Comino.

Tetiva geometrijskog konstrukta *strijelca* povezuje zvijezde Elektru i Sterope.

Geografska dužina potonje, najsjevernije zvijezde klastera Plejada, ujedno je i približan meridijan Troje. S Homerom uvijek sve počinje, no ne i završava. Barem zasad.

Jer dužni smo objaviti: na zapadu, doseg *plejadske* kružnice, meridijan što prolazi neposredno uz najistočniji sardinijski rt Comino, ujedno i njezina tangenta;⁶ korespondira geografskoj dužini Bizerte (9°52' E), istočnije od rta Blanc, najsjevernije točke Afrike. Bizerte je drevna kolonija Feničana iz Tira (1100. pr. Kr.). U zaljevu La Spezije (nastala na prapovijesnoj pa rimskoj luci *Luni*) na crti obale odgovara geografskoj dužini mjesta prolaska pravca od Rijeke, tj. Trsata do portugalske Troie (na *karti Leopardi*, zapadna trajektorija prijenosa *nazaretske kućice*). Na krajnje istočnom diralištu opsega kružnice tangenta je ujedno meridijan samog ušća rijeke Kuban i sjevernih vrata Kerčkog prolaza.

Blistavo, međutim, u knjizi *Zašto bi mogla... Atlantida* eksplicirali smo kružnicu sa središtem u Zaragozi i polumjerom na rtu Finisterre te u poziciji Ceute u Gibraltarskim vratima (8,8 cm). Sada pravimo dopunu: ako polumjer mjerimo na rtu Roca (9,3 cm), najzapadnijoj točki europskog kontinenta, Pirinejskog poluotoka i Portugala, tangenta te kružnice na istočnoj strani jest meridijan koji fino naliže na najzapadnije rtove Sardinije, Falcone i Caccia. Sardinija tada ostaje kao međuprostor između dvije tangente, najistočnije i najzapadnije njene točke. Božanski, upravo savršeno, kružnica nas uvodi u pitanje: što je zapravo Sunce?

U Splitu, 20. kolovoza 2014.

Sabratha – kronometar (kotač prostor i vrijeme)

Od 23.-28. rujna 2014. boravio sam u Gradišću, u Koljnofu, danas najvećem središtu Hrvata, koji su tu dospjeli pred oko 500 godina trasom koju danas službena znanost tek od Ptuja sjeverno nominira dijelom Jantarne ceste. Na Zapadnom mađarskom sveučilištu u Šopronu (Universitas Hungariae Occidentalis Anno 1735), u dvorani Ekonomskog fakulteta, 24. rujna održao sam predavanje: *A tér geometriája – A Borostyánkő út új megközelítésben* (Geometrija prostora – novi pogledi na praksu Jantarne ceste). O toj sam temi pisao iscrpno u knjizi

⁶ Na istočnoj strani kružnice njena je tangenta približno meridijan Alepa (37°10' E), grada čiji prvi spomen dolazi iz *Ebla tablica* u 3. mileniju pr. Kr. a nalazio se na kraju *Putá svile*.

Tajna Apolonova tronošća (Piscu Galskih ratova: O istini i jantarskoj ohrlici, 223–245). Trasa što od Šoprona i Sambotela vodi ravno u smjeru Nina, Ljube i Ravnih Kotara, dakle, u konačnici Zadra, čini se na dobrom je putu da uskoro bude opravdana i potvrđena. Upoznao sam se, naime, s metodom dr. Franje Pajrića, vrlo uspješno primijenjenom u iščitavanju povijesnih tragova toponima u jeziku Panonskog bazena, kojeg on naziva *panonski* ili *jezik sunca*. Nakon toga ništa više nije bilo isto. Radi autentičnosti donosim ponajprije izvorni tekst dr. Pajrića, nastao nakon održanog predavanja i provjere na toponimima koje sam ne slučajem odabrao.

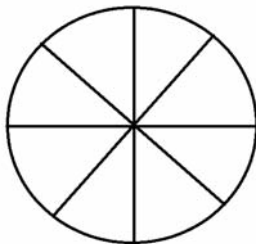

Mauzolej Besa u Sabrathi, egipatskog boga, kojeg su Feničani prilagodili zaštitniku navigacije

**Metoda, kojom smo dešifrirali nekoliko toponima vrlo važnih
za potvrdu znanstvenog pristupa
Dr Igora Šipića u proučavanju geometrije prostora**

Kružnica, koja je podijeljena na osam dijela nas je navela na put, kojim smo krenuli u eksperimentiranje s izrazima.

Prvi puta sam tu kružnicu vidio u Vrbniku, kao *vrbničko kolo*. U literaturi se inače spominje kao *kolo sreće* i *kolo vremena*.

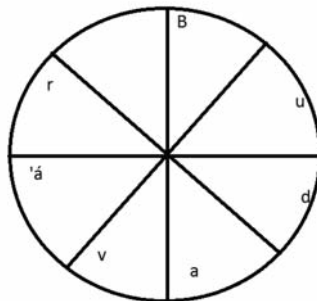
Ono je i polazna točka naše glagoljice a isto i simbol sunca, objekta, koji nam određuje život.

Sljedeći korak je bio upoznavanje s klinastim pismom, kojeg u Mađarskoj nazivaju *rovás*. To je jako staro pismo i neke simbole tog pisma su našli čak i na megalitima u Bosanskoj piramidi Sunca.

Ako međutim pogledamo oblike slova u tom pismu u čitanju Ferenc Varge, vidimo da je slovo B zapravo prvo slovo (jer se samoglasnici ovdje ne označuju i piše se s desna na lijevo, kako sunce ide) slovo X, a slovo D, u ovom slučaju, četvrto po redu je +, i ako se oni stave jedan na drugi, upravo imamo naše kolo. To je ujedno i broj 1000, savršeni broj, kako je i značenje tog simbola *savršen* jer znači BD tj. Budu, prosvijetljenog, probuđenog.

Znači taj krug nas je fascinirao isto tako, kako i predavanja na internetu, kao što su npr. ona od Jásdi Kiss Imre-a, o toponimiji mađarskog prostora, gdje se riječi dosta puta izopačuju, izobličavaju. To je zbog činjenice, jer se rezbarilo na štap, koji je kružnog oblika. Na taj način se otvorio prostor i postaje polako razumljiv. Nas je prvi put fascinirala činjenica, da ako se stavi riječ **Budavár** na kružnicu, koje po značenju nije ništa drugo no „prosvjetljeni čeka”, odnosno „čeka se prosvjetljenje”.

Ako se pak počinje čitati u obrnutom smjeru od slova *d*, dobit ćemo riječ **dubrava**. Znači dubrava je mjesto gdje se čeka na prosvjetljenje, tzv. bliski susret s „onim”. Mi Kršćani to možemo slobodno reći Bogom. I tu je započela ta igra, kada smo otkrili dosta naših toponima, koji imaju suvislo značenje, ako se stave na kružnicu. Tu je, međutim, vrlo važno znanje mađarskog jezika i to onog starijeg izdanja, kojeg mi više ne znamo. Istodobno smo otkrili, da postoji nekoliko ključnih kratkih riječi, koje su pak preostale u hrvatskom jeziku. Naslućujemo jedan stari jezik, koji je nosio značenje prostora i opisivao mjesta po svojim karakteristikama. Taj jezik je govorio o prostoru. Tako su jezik i prostor bili u sinkronu i zbog toga vrlo lako za zapamtiti, ali znali i ponavljati se, jer se pojave ponavljaju kretajući se u prostoru. Tako je bilo močvara, rijeka, kuka, mirnih mjesta, mjesta, koja su mogla prebroditi čamcem, tzv. „sveta” mjesta, mjesta gdje se nešto dijelilo, itd. No, međutim, ta suvislost prostora i toponima je nestala, ako se pogleda površno na kartu. Ali u dubljim slojevima je još sve povezano. Tu nam je dobro došlo poznavanje mađarskog jezika, koji je dosta opisan, glede razumijevanja nekih izraza, koji se savršeno uklapaju u prostor.

Prvo sam upozorio prof. Šipića na činjenicu – kada je on držao predavanje o svom sustavu i kardinalnosti značenja *zlatnog reza*, koji je integriran u njegov sustav vrlo precizno i pomoću njega postaju jasne stvari – da je na mađarskom jeziku „zlato” i „omjer” u suštini ista riječ **arany**, odn **arány**. To nije slučajno! Kao što nije slučajno i podudarnost izraza „riba” i „smrt” (*hal-hal*), jer upravo kada je počelo kozmičko doba riba (smrtno opasno, pa zato je i došao među nas) rodio se Krist, a rani kršćani su se prepoznavali upravo simbolom riba – H – u klinastom pismu.⁷

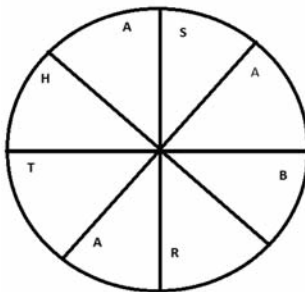
⁷ U prvom navedenom primjeru klinastog pisma ovaj znak je drugačiji, ali u svima drugima je skoro isti tj. dvije piramide uvučene jedna u drugu, ili dvije polukružnice, koje se sijeku na dva kraja.

No idimo dalje!

Vrlo je indikativan izraz *tar* u riječima, toponimima. To znači „spremnik”, ali isto ima i značenje da se nešto otvara. Pa je tako i značenje rijeke Tara na tom tragu.

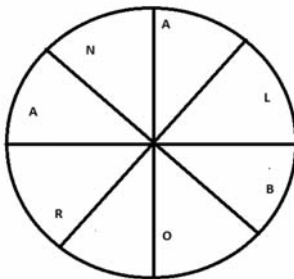
Uzmimo riječ **Sabratha**, koja je značajna u razumijevanju fine sheme, koju je razradio Dr Šipić. Stavljajući izraz na kružnicu dobijemo ovaj oblik:

Pripazimo na lijevi donji dio kruga. Tu uočavamo izraz, kojeg smo prije spomenuli: *tar*. Čitajući dalje od slova *h* imamo izraz *hasab* (ili *hasáb* na mađ.), ali kako na Wikipediji možete pročitati isto ima značenje i u arapskom,⁸ što znači „geometrijski oblik u prostoru”, čiji oblik ovisi o obliku tlocrta. Znači imamo mjesto na obali, koje ima značenje skladišta geometrijskih formi, pa tako i forme piramide, na primjer.

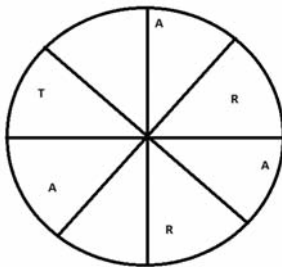
⁸ Google Nyelv és Tudomány Főoldal urali had, török sereg.

Riječ **Alboran** je vrlo interesantna, jer ako ju stavimo na krug, dobijemo ovo:

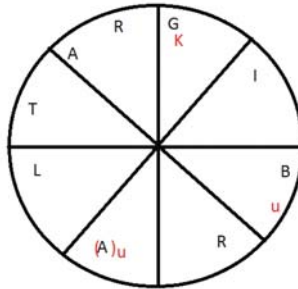
Kako znamo da je klinasto pismo samoglasničko, ne moramo se striktno držati zadanih samoglasnika, nego ih možemo mijenjati. Tako dobijemo izraz čitajući riječ od slovo B *bora(o)nal* – *boronál*, što znači „sa branom ravna, poravna, ravni, izjednačuje”.

Tako i riječ **Ararat** dobije suvislo značenje, kada znamo već značenje riječi *tar*, a sada se još priključuju izraz *ar*, što znači „bujica”. Znači, „spremnik bujice”. Nije li priča o Noi povezana s vodom i bujicom, i nije li Arka upravo završila na Araratu?

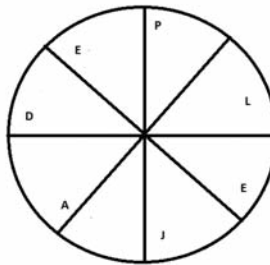
Orontes će prema tome dati značenje *ar* i *ontes* (*ár* i *öntés*) što bi značilo opet „bujicu i lijevanje”. To je jedna od većih Sirijskih rijeka, koja se ulijeva u Sredozemno more blizu njegove najistočnije točke. Upravo odatle polazi glavni pravac Šipićeve projekcije, tzv. *Kadmova osovina* ili „linija sunca”. Nedaleko od ušća se nalazila povijesna luka Al Mina, a u zaleđu megapolis Antiochia.

Idemo na drugi kraj Sredozemlja do **Gibraltara**. Isto imamo izraz *tar* za spremnik, što je zapravo „bazen toga mora”. A *gibral* je deformirani oblik brzog izgovora *kiburul*, što bi značilo „izlijevati se”, prolijevati se, izliti se. Stvarno se tu kao preko lijevka u simboličnom smislu izliva Sredozemno more u Atlantik.

U puno se tekstova spominju **Ley** linije, kao vrlo važne poveznice, a nikom ne bi palo (osim u Mađarskoj) u glavu obrnuti izraz u **jel**, što znači „znak”. Pa stvarno označavaju ključne pozicije svojim smjerovima.

Izraz **Plejade** stavljen na krug nas isto upućuje na interesantne stvari.

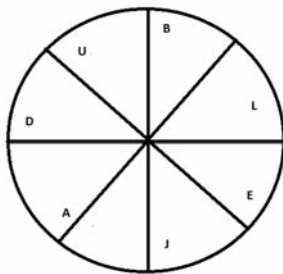

Kao što znamo slovo *p* i *b* mogu se zamijeniti i više se puta i zamjenjuju, jer su u srodstvu. Na taj način i koristeći već gore navedenu zakonitost⁹ taj izraz je mogao biti nekada **Blejadu**. Ovo pak stavljeno na krug:

Čitajući pak od slova B prema lijevo daje **Budajel**, znak Bude tj. znak prosvjetljenja, sveti znak.

Objašnjavajući značenje riječi **Ljuba** (*Iuba*), što je kod nas povezano s ljubavi u prenesenom i konkretnom značenju, moramo upozoriti na činjenicu, da je tu

⁹ Pravilo, da je to pismo suglasničko, a samoglasnike stavlja čitatelj po smislu pisma. Naravno, ovo je pretpostavljalo, da čitatelj zna jezik i pismo. Ovo nije baš bio slučaj s latinskim pisarima onda kada se iskorijenilo u našem prostoru ovo pismo i preživjelo je na periferiji u modificiranom obliku.

u starom jeziku *buj*, tj. „sakriti se”. A u stvarnosti, da se te stvari rade čovjek si ipak nađe neko mirno mjesto, topli kutak.

Što je znači sakrito na Ljubi, mogu znati samo oni, koji su to napravili, a u dobroj nadi u dogledno vrijeme i mi sami.

Na kraju pozabavimo se s izrazom **jantar**, koji nas direktno upućuje na široku poveznicu jezika i univerzalnost i kompatibilnost među jezicima koja je nekada vladala.

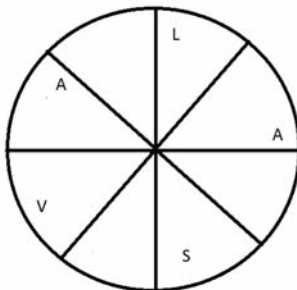
Kako smo već naglasili *tar* znači „rezervoar, spremnik”. **Jan** bi bio nešto suprotno od *jin*-a. Sada već sigurno znate o čemu je riječ. Ako pročitate u mrežinoj sveznatici Wikipediji osobine jantara, začudit ćete se, da je on stvarno spremnik negativnih naboja. Nije slučajan grčki izraz *elektron*, što je pak opet suvisla riječ dodajući par samoglasnika *élektáron* (znači, „na spremniku života”).¹⁰

Da se radi o vrlo staroj riječi, koja je obitavala među nama, govori nam nekoliko toponima u Panoniji, koji su izgleda **Tarjan**. Sada mi već vjerujete, nadam se i bez kružnice, da je to jantar. Kod jednog mjesta Tarján, nedaleko od Dunava imate brdo, koje se zove Borostyánkő, koji je današnji mađarski izraz za jantar. Nije li to prekrasno!

Imamo još jedan vrlo interesantan pojam a to je rijeka **Lašva**. Ime rijeka u Bosni zavrijedilo bi posebnu studiju, jer svaka ima interesantno i znakovito ime, no o tom poslije. Prema studiji Dr Šipića s *Kadmovom linijom* paralelan je pravac Sarimazi – Monfalcone koji prelazi preko virtualne točke Visočice, zato virtualne, jer se radi o deriviranoj točki, koja je na pola puta između Visočice i Vlašić planine (hr. Vlašići = Plejade). Kako je pozicija Ljube geometrijski centar Sredozemnog mora, isto tako je Visoko centar sredozemno-crnomorskog prostora. I sada dolazi nešto zapanjujuće. Rijeka Lašva! Nitko ne bi rekao da ovo

¹⁰ Znamo da je bez oživljavajućih elektrona život nezamisliv. Koliko su bili mudri prijašnji ljudi. Npr. u piramidama je koncentracija elektrona odnosno negativnog naboja višestuka od uobičajene i na taj način djeluje ozdravljajuće.

ime krije veliku tajnu, a istodobno i istinu. Stavljajući ime Lašve na naš poznati kotač ili krug dobijemo ovo:

Čitajući naime sada od slova *v* u smjeru kazaljke na satu dobijemo riječ **valas** (na mađ. *válás*, čitaj: *valaš*) što znači „razvod, dioba, odjelivanje”. Nećete vjerovati, ali Lašva stvarno dijeli zapadni dio gore spomenutog prostora od istočnog. Vrlo je interesantno, da su se Hrvati u centralnoj Bosni očuvali na i oko ove razdjelnice, kao potomci autohtonog življa, u nekim trenutcima povijesti reducirani na vrlo mali broj ostali su iako samo podsvjesno najbliže sakrivenoj istini. Ovo više ne može biti slučajno! Znači svi nam gore spomenuti toponimi imaju značenje njihovih funkcija u realnom prostoru!

Svaki naziv ima u sebi odgovor zašto nosi upravo taj naziv ili ime. Time smo došli do spoznaje, da nam prostor ne govori samo o kutovima, smjerovima i kružnicama, što je za stručnjaka vrlo važno i na tome se i temelji ta *sveta geometrija*, a sada znamo i s njom povezano vrijeme, nego preko svojih toponima. Mi smo međutim izgubili jezik, tj. ključ (a Vatikan u svom grbu njega – čak dva ključa raspoređena u simboliku *andrijinog križa* – znači „oni” znaju nešto, samo se krije ispred naših očiju), kojim bi otključali vrata ka istini.

Završavajući ovaj kratki uvod u nadi da smo okvirno mogli objasniti nit vodilju u rješavanju značenja imena u prostoru vrlo jednostavnom metodom, ali uz pretpostavku, da se vlada osnovnim fondom i značenjem riječi starog jezika, kojeg ja volim nazvati panonski, tj. jezika sunca.¹¹

Dr. Franjo Pajrić
U Koljnofu, 2. listopada 2014.

¹¹ Forma našeg kruga i osmokratna podijeljenost kružnice nas direktno navodi na sunce. Još jedna interesantnost. Kako vidite ova kružnica je derivirani oblik sastavljenih piramida, koje su ključni simbol u klinastom pismu.

Schneeberg, oko 6.30, 28. rujna 2014. (snimio F. Pajrić)

Komentar

Dakle, na prvi mah je vidljivo, ne radi se baš o nikakvoj alternativnoj prilagodbi, jasnimo da metoda sadrži sve elemente znanstvenog projekta, pa temeljem postupka komparacije dr. Pajrić dolazi do krucijalnog zaključka:

„....spomenuti toponimi imaju značenje njihovih funkcija u realnom prostoru. Svaki naziv ima u sebi odgovor zašto nosi upravo taj naziv ili ime. Time smo došli do spoznaje, da nam prostor ne govori samo o kutovima, smjerovima i kružnicama, što je za stručnjaka vrlo važno i na tome se i temelji ta *sveta geometrija*, a sada znamo i s njom povezano vrijeme, nego preko svojih toponima.”

Kako bi se realno provjerila utemeljenost geometrijske matrice Sredozemlja, koju sam usvojio, te svi ključni učinci po kretanje i bivanje u njemu, evo zašto sam odabrao baš navedene toponime, hidronime i oronime. Naravno, u niti jednom slučaju nisam spominjao riječ ili pojam kojeg sam tražio u prevedenom značenju.

Alboran – postavio sam ga prvoga, da bih, ukoliko dobijem zadovoljavajući odgovor, postupak sa zanimanjem mogli nastaviti. Ozbiljnost postupka naglašavala je i činjenica da u tom času, kako konzultanta ne bih navodio na cilj, hidronim nisam niti povezivao s Alboranskim morem, za kojeg, usput, većina neupućenih i ne zna da postoji. Riječ, koju sam tražio, bila je „poravnanje”. Naime, Alboransko more nalazi se pred samim Gibraltarom, gdje se Sredozemno more sužava u „lijevak”. To je pojas kojeg na sjeveru omeđuje jedna od *nosivih* paralela sustava: od najsjevernije točke Iskenderunskog zaljeva (Sari-mazi) do najjužnije točke Portugala, rta Sao Vicente, što je bazna stranica istokračnog trokuta s vrhom u najsjevernijoj točki Sredozemnog mora (Monfalcone). Druga pak *nosiva* paralela, od Al Mine na ušću Orontesa do središta Gibraltarskih vrata, što je bazna stranica istokračnog trokuta s vrhom u poziciji Ljube, geometrijskog središta Sredozemnog mora, prolazi samim središtem Alboranskog mora. Ali zašto „poravnanje”? Dva su razloga: prvi, jer je pozicija Al Mine na bliskoistočnoj obali ujedno i ugao *pariskog* pravokutnika, koji stoji pod kutom od 27.8° a u prostoru Alboranskog mora ta ista paralela ga „poravnava” na nultu vrijednost. Drugi pak, jer prilikom implementacije Plejada u realni prostor Sredozemlja jedino poravnanje zvijezda Elektra i Alcyone, između dviju prethodnih paralela, a na geografskoj širini najistočnije točke Sredozemnog mora (Iskenderun) i starog feničkog grada *Gadesa* (Cadiz) na atlantskoj obali, uspostavlja preciznu matricu sustava. Točka poravnanja nalazi se posred Alboranskog mora u sjecištu *iberijske* kružnice (osmodijelni kotač – sunce), zatim paralele Al Mina – Gibraltarska vrata te razdjelnice iste kružnice, koja iz zone Gijona vodi u najviši vrh Pirinejskog poluotoka, Mulhacen ($45^\circ/225^\circ$). Sad je zanimljivo da je paralela Al Mina – Gibraltarska vrata točno polovica udaljenosti do paralele El Gize i usuprot do paralele talijanske Troie (7,3 cm). To je i približna polovica dužine ortogonale od Sabrathe do točke P (7,375 cm).

Pajrićevo tumačenje izraza Alboran: „sa branom ravna, poravna, ravni, izjednačuje”, time držimo u potpunosti opravdanim uporabljenim toponimom u funkcionalno-geometrijskom smislu.

Sabratha – sljedeći toponim kojeg sam postavio kao model bio je Sabratha, prije svega zbog uloge geografske širine koja odgovara širini indijanske zvjezdarnice Ocmulgae, što za sobom vuče i značenje položaja Plejada, s početka ove studije. Spram toga trebala mi je riječ odgovorna pojmovno „težištu”, „vagi”, „vaganju”. U prvi mah dr. Pajrić ponudio je rješenje, složenicu riječi *tár*, što je „spremnik”, i *hasáb* (čitaj, *hošab*), što bi bio „geometrijski oblik” ili „stupac”. Upravo se to i pokazalo kao konačno rješenje čitavog sustava – Sab-

ratha kao spremnik svih geometrijskih oblika i stupac, što indicira ideju upravljačkog mjesta.

Unutar primarno postavljenog okvira na karti K01e (Al Mina – Paris – središte *iberijske* kružnice – Mut), Sabratha je točno polovica dužine (19,425 cm) duže stranice pravokutnika položenog pod kutom 27.8° od Muta do središta *iberijske* kružnice. Na sjevernoj paralelnoj stranici to je točka P. Na njegovom sjeveroistočnom uglu nalazi se Al Mina (ušće Orontesa), vidjeli smo, polazište linije „poravnanja”, dok jugozapadni ugao nosi osmodjelnu *iberijsku* kružnicu. Ako F. Pajrić tumači ispravno simboliku *kotača* ili *sunca*, tada s velikom sigurnošću Sabrathu ovdje imamo na sjevernoj afričkoj obali kao centar azimutalne projekcije pravokutnika kojim su određeni položaji sunca na dane njegovih ekstremnih solsticijskih i ekvinocijskih vrijednosti. Tada bi Sabratha doista bila u funkciji „težišta vage”, ali ujedno i „spremnika” svih interaktivnih geometrijskih konvergencija sustava. Položaj pravokutnika, kojeg smo upravo opisali, bio bi smjer izlaska i zalaska sunca na dan **ljetnog suncostaja** ili **solsticija**, 21. lipnja. Putovanje sunca po horizontu prema sjeveru ili jugu od geografskog istoka, tj. kut otklona od ekvinocijskih točaka, različit je za svako mjesto na zemlji. Za geografsku širinu Sabrathe $32^\circ 50'$ N azimut bi trebao iznositi $A = 27.8^\circ$, što znači da solsticijske točke zime i ljeta zatvaraju ekvinocijalnim pravcem poravnanja u sredini obzora kut te veličine.¹² Čak i da odstupa, geometrijski, on je potpuno ispravan – položaj četvorine prostorno zahvaća Sredozemlje od najistočnije točke Sredozemnog mora do prirodnog središta Pirinejskog poluotoka, iz kojeg kružnica (osmodjelni kotač, sunce) na četiri pozicije presijeca crtu obale Poluotoka baš u mjestu prolaska njezinih razdjelnica. Među tima i na rtu Roca, najzapadnijoj točki europskog kontinenta. Pravac pokazuje da bi sunce precizno zahodilo horizont u smjeru ušća portugalske rijeke **Lima** na atlantskoj obali. Pravac od Muta upravo tamo i vodi.

Zakretanjem pravokutnika u točki Sabrathe, u smjeru obrnutom od kazaljke na satu, pravokutnik se poravnava u njegovoj južnoj, dužoj stranici – paraleli Sabrathe. To bi trebao biti položaj sunca na dane **jesenskog i proljetnog ekvinocija** ili **ravnodnevnice**, oko 23. rujna i 21. ožujka. Simulator sada pokazuje prostorno *gibanje* sukladno putovanju sunca, znači vremena. Pomičući prostorne determinante za sobom, sunce kreira novu sliku u kojoj meridijan Sabrathe ima ulogu središnjeg „stupca”. Ta vertikala sada pomiče točku P ulijevo u poziciju aktualne Kneževine San Marino ili preciznije grada na njenom sjeveru, Serra-

¹² Na primjer, za geografsku širinu Splita $43^\circ 31'$ N azimut iznosi $A = 33^\circ 3'$.

valle (43°58' N 12°29' E), antički *Olnano*. Geografska je to širina i grada Avignona (43°57' N) na zapadu, te Vrane (43°57' N) na hrvatskoj obali (*Aurana*, *Laurana Arauzona*), posjeda hrvatskih kraljeva i Templara (1136.-1312.), nakon njih i Ivanovaca (vidi: I. Šipić, *Karta Leopardi*). Sve to ima osobito značenje zbog činjenice da se na stupcu Sabrathe, dakle njenom meridijanu, uz najzapadniju točku Sicilije (Trapani, Marsala), i najistureniju, središnju točku delte Poa, nalazi i samo središte Rima (12°29' E). Dakle, Sabratha, Rim i Serravalle tri su kapitalne odrednice „stupca” koji svoje uporište ima na libijskoj obali.

Ravnodnevnički položaj pravokutnika na istočnoj polovici proizvodi nekoliko pravilnih figura. Ponajprije usklađen je u potpunosti s *trojanskom* kružnicom sa središtem u Troji i polumjerom u najsjevernijoj točki Iskenderunskog zaljeva (Sarimazi). Naime, donja-duža stranica pravokutnika, na paraleli Sabrathe, prolazi sjecištem kružnice i dijagonale Ljuba – Cirenaika na samoj crti cirenaičke obale. *Trojanska* kružnica naslanja se i na jugoistočni ugao pravokutnika, koji tek pravo iznenađenje priređuje u nastavku njegovih stranica. Po paraleli vodi u središte Haife na izraelskoj obali, dok po meridijanu vodi u središte egipatske Ture ili Troje (31°20' E). Na sjeveroistočnom uglu, po meridijanu kraća stranica vodi u poziciju aktualnog ukrajinskog grada Rybakivka na ušću rijeke Berezan (31°21' E), gdje se nekoć nalazila grčka kolonija *Borysthenes* ili *Borysthenis*, pozicija koju imamo držati najsjevernijom točkom Crnog mora. Međutim, ključna je činjenica da baš tim mjestom na crti obale prolazi ponovno *trojanska* kružnica. To kazuje da se može raditi samo o sustavnosti prikaza. No može li se taj toponim dovesti u vezu s brdom Borostyanko u Mađarskoj, što navodi Pajrić, a znači „jantar”?¹³

Po meridijanu zapadna kraća stranica pravokutnika prolazi pak ušćem rijeke Guadalquivir na rtu Cando, kojim prolazi i nastavak zapadne kraće stranice ljetno-solsticijskog pravokutnika iz smjera Parisa, a vodi u marokansku Essaouiru. Primjećujemo naročito kako svaki pravokutnik nosi u sebi svjesnu kardinalnost položaja što se najbolje iskazuje u demonstraciji *zlatnog reza*. U četiri prethodne knjige dosta je prostora posvećeno upravo tom fenomenu. A u mađarskom jeziku, ukazuje na to Pajrić, „zlato” je ujedno i „omjer”, s razlikom u jednom jedinom naglasku. Evo kako na stupcu Sabrathe funkcionira **omjer zlatnog reza**:

- na visini stupca (14,75 cm) od Sabrathe do Serravallea *zlatni rez* se mjeri na geografskoj širini središta *iberijske* kružnice ($14,75 \times 0,618 = 9,1155$ cm);

¹³ *Bor* znači vino, a dolazi od *bar*-a, jer je nastalo kipljenjem i izlazio je ugljični dioksid (CO₂) iz mošta da bi se dobilo vino. Po F. Pajriću, *Isthen* ili *Isten* (*Ōs Then*) znači „Bog“, Bog vina, Božanstvo vina, ako to nešto znači, onda Dionüsos.

- na visini stupca, sada nadolje, od paralele središta *iberijske* kružnice (9,1155 cm) do Sabrathe, omjer *zlatnog reza* bilježimo na geografskoj širini polazišta *plejadske* simetrale kod Mahdije na tuniskom rtu Afrika ($9,1155 \times 0,618 = 5,63379$ cm);
- postavljamo pitanje: ako je Rim centar *svega*, između kojih dužina i koordinata je on sam *zlatni rez*? Odgovor je jednostavan: točka *zlatnog reza* u Rimu je između krajnje sjeverne točke stupca (Serravalle, San Marino) i paralele portugalske Troie ($38^{\circ}28'$ E), na kojoj se još nalaze najviši azorski vrh Pico, talijanski rt Stilo te grčki Khalkis i Delfi ($7,5922 \times 0,618 = 4,6922$ cm);
- što je onda s talijanskom Trojom? Na meridijanu Ljube, ona je *zlatni rez* između Ljube i paralele zvijezde Elektre, na liniji „poravnanja” u prolasku Alboranskim morem ($10,4 \times 0,618 = 6,4272$).

Dakle, sve je apsolutno proračunato i toponimski postavljeno sustavno. Zanimljivo je stoga pratiti kako se rasponi među ključnim paralelama sustava ponašaju spram svih međusobnih udaljenosti, računajući od paralele Troje nadolje. Tako od nje do paralele rta Sao Vicente (Sarimazi) nalazimo jednaku udaljenost od 4 cm kao i od paralele Sabrathe do paralele Gibraltarskih vrata i Al Mine. Zato je i udaljenost od Sabrathe do paralele rta Sao Vicente, 5,25 cm, ekvidistancija od paralele Troje do paralele Gibraltarskih vrata (Al Mina). Sada nepo bitno vidimo, sve su *eponimske Troje* u potpunosti podređene funkciji prostorne disperzije ekvidistantno, što je vrlo bitno za projekciju. Sve dosad urađeno, istinito je, potvrdilo se i znanstveno opravdalo.

Stoga ćemo još pogledati itinerare dijagonala ekvinocijalnog pravokutnika. Dijagonala njegove istočne polovice, a povezuje jugoistočni ugao i Sarravalle (San Marino), prolazi ponajprije multisjecištem meridijana Troje, paralele Gibraltarskih vrata i Al Mine te dijagonale od točke M do Dakhla oaze. Zatim preko Korintske prevlake vodi u sam Krfski prolaz, povijesno plovni iz Jonskog u Jadransko more i obrnuto. U nastavku dodiruje kardinalni rt Testa di Gargano. Iz sjeveroistočnog ugla dijagonala u Sabrathu pak vodi preko središta današnje grčke Aleksandrije i vrha turske Istranča planine.

Istodobno, dijagonale zapadne polovice pravokutnika pokazuju sljedeće geografske značajke. Iz Sabrathe u sjeverozapadni ugao dijagonala ponajprije nadilazi oznaku tuniskog pustinjačkog vrha visine 1533 m, zatim prolazi kroz fenički Constantine (*Sarim Batim*), čija luka je obalni fenički grad Skikda (*Rusica*). Međutim, krucijalna je činjenica da u taj ugao ulazi prolazeći na obalnoj crti kod Gijona mjestom gdje se sijeku *iberijska* kružnica i njena razdjelnica 45. stupnja. Ova se razdjelnica čini vitalnom za sustav; ona, naime, ne samo da vodi u najviši vrh Mulhacen, nego utječe i na formiranje točke „poravnanja” u Al-

boranskom moru, i to u sjecištu kružnice i paralele Gibraltarskih vrata. No najvitalnije od svega jest spoznaja da razdjelnica u svom nastavku ulazi u poziciju otočja Chafarinas (tri manja otočića), nad ušćem 520 km dugačke marokanske rijeke V. Moulouya, te rtom Vode (Cap de l'Eau). Pitamo se, zašto se baš tu si-jeće s dijagonalom suprotnog smjera, koja iz jugozapadnog ugla vodi u poziciju Serravalle. Njezin nastavak u smjeru jugozapada vodi izravno u rt Rhir kod Agadira, toliko puta već ubiciran. U smjeru sjeveroistoka prolazi korzikanskom lukom Ajaccio, te otocima Pianosa i Elba prije nego će nadići rt i luku Piombino. Sad je ovo krasan dokaz kako se svi pojedinačni sklopovi istraživanja međusobno dopunjuju u jedan zajednički sustav.

Naravno, pravci moraju negdje proći, ali sad se vidi jasno: kad je pet Troja razvuklo svoju mrežu, svaka u svom smjeru, *plijen* teško da može umaći sudbini žrtve. Brod ili putnik, navođen je u *zamku* iz koje je mogao pobjeći samo onaj tko je imao šifru. Onaj tko je postavio *stupicu* uvijek je lovio sebe. Glupo bi bilo stradati u takvim okolnostima od vlastite ruke. Bio si do kraja zaštićen. Ovdje je sve zrcalno postavljeno. *Ruka* tipična za kasniju templarsku praksu.

Stoga valja kazati i sljedeće: premda nije dokazano sa stopostotnom sigurnošću gdje, po većini znanstvenika rijeka Rubikon i mjesto čuvenog „bacanja kocke” (*alea iacta est*) neposredno je sjevernije od vršne točke „stupca” Sabrathe kod San Marina, zapravo je to područje Riminija, odnosno Cesene (po Cezaru, *Caesena*). A to što je izrekao Cezar – „prijeći Rubikon” – značilo je „prijeći točku bez povratka”, čin kojeg možemo prevesti i kao engl. *insurrection* ili *rebellion* – ustanak, buna, i kao *uprising* – izlaz sunca, ustajanje iz kreveta. Nije li ovo potonje značenje izravno u funkciji Sabrathe, kronometra, kotača s kojim putuju i prostor i vrijeme.

Tako dolazimo do novog položaja sunca zakretanjem pravokutnika u točki Sabrathe, u smjeru obrnutom od kazaljke na satu. Pravokutnik se postavlja u križni položaj, suprotan prvotnom. Dakle, pod kutom 27.8° u smjeru sjeveroistok-jugozapad, što je položaj sunca na dan **zimskog solsticija**, oko 22. prosinca. Sad se događaju vrlo čudne stvari. Točka P sada seli na poziciju gdje ortogonala iz Sabrathe, polovica dužine pravokutnika, vodi ponovno u grad Avignon, u doba *Avignonskog progonstva* (1309.-1378.), papinsku stolnicu nakon napuštanja Rima za Klementa V. – pape u čijem pontifikatu je 1307. pogubljena većina pripadnika Templarskog reda.

Opisujemo pozicije četiriju uglova pravokutnika. Jugoistočni ugao nalazi se na geografskoj dužini Muta i sjevernih vrata Bospora, na području planine Uluda, poznate u antici kao *Olimpos*, lat. *Olimpus*. Znači, planina svih bogova i božanstava. Planinom dominira najviši vrh Kartaltepe (2543 m), a zapravo

drži „pod kontrolom” Mramorno more. U srednjem vijeku nazivaju je i Planinom redovnika, zbog nazočnosti, još od prvih eremita, velikog broja svećenika i manastira. Pod planinom smjestio se grad Bursa, nakon rušenja i pustošenja od strane Filipa V., nazvan *Prusa*. Kao kolonija Mileta bio je poznat pod imenom *Cius*. Veliko je trgovište na Putu svile. Dakle, imamo iznimno kardinalno sveto mjesto. Kartaltepe bi po Pajriću bilo Képet – lát rá ili Rá – képet lát, što znači „na njega, na njemu vidi sliku”. Vrlo figurativno upečatljivo!

Sjeveroistočni ugao nalazi se na geografskoj širini Parisa, te na meridijanu koji prolazi središtem Nacionalnog parka Đerdap na „kuki” Dunava. Zanimljivo je da se baš tu križa s pravcem što iz *Leptis Magne* vodi izravno u poziciju dačanske prijestolnice *Sarmizegetuse*, što smo obradili u prvoj knjizi *Ahilej u vrtovima Vrtoloma* (K01e).¹⁴ Pravac je, naime, paralelan s položajem ljetno-solsticijskog pravokutnika u smjeru pravca od Točke P do Sabrathe, time i simetrale *ljubačkog* isječka kruga. Tim više je ingeniozno da je meridijan sjeveroistočnog ugla zapravo i meridijan točke T', tj. vršišta *ljubačkog* isječka kruga, ali precizno i najjužnije točke Peloponeza, rta Matapan, te planine Tayget, po kojoj je zvijezda Plejada Taygeta dobila ime. Sama pozicija nalazi se uz slovačko-ukrajinsku granicu kod mjesta Velykyi Bereznyi, na rijeci Uzh (48°53' N 22°28' E), što je točno deset stupnjeva (10°) istočnije od Sabrathe. Po tumačenju dr. Pajrića „Bereznyi” u klinastom je *ny* slovo *d* pa smo opet kod „Bude”, ali ovaj „ne čeka”, nego „zatvara”, a što to može značiti, što zatvara? Ugao pravokutnika, naravno!!! A pored Bereznyija je i mjesto Révhely, što znači mjesto gdje se prelazi u realnom, ali i u mentalnom smislu (opet Rubikon, Cezar!?). Riječ „révül” znači „ide na drugi stupanj”, „u drugu dimenziju svijesti”, kaže Pajrić. Istodobno, sa slovačke strane, svega 6' zapadnije (22°22' E), ali precizno na geografskoj širini Parisa (48°52' N), nalazi se i mjesto Dubrava. Nismo li u samom središtu, jer po Pajriću, vidjeli smo, „dubrava” je „mjesto gdje se čeka na prosvjetljenje”, tzv. bliski susret s „onim”.

Sjeverozapadni ugao, premda na morskoj površini oceana, što nije neuobičajeno u kartografskoj praksi, ima gotovo dramatičan položaj spram njegove geografske dužine, naravno, ako računamo da po geografskoj širini i ne može biti drugačije: na paraleli Al Mine i Gibraltarskih vrata to je samo suprotan ugao. Meridijan ovog ugla prolazi afričkom atlantskom obalom na oko 11°6' E, što je pozicija rta Draa i ušća istoimene rijeke, najduže rijeke Maroka (1100 km). To

¹⁴ Jedno od imena je i *Zermizegete*. Budući je to bio glavni grad Dacije i prije Rimljana i danas se zove rumunjski Stonhenge (zbog sličnog rasporeda kamena), što F. Pajrić i drži, da riječ to i krije. To se može čitati Szer – mű – eget – e To bi značilo „ovaj aparat” ili „konstrukcija je za nebo”.

je područje grada Tan-Tan, gdje je, uz mnoge petroglife na okolnim stijinama i špiljama, pronađena i Venus Tan-Tan, najstariji ljudski oblik skulpture na svijetu (200.000-500.000 godina). Prva referenca na rijeku povijesno dolazi od pomorca Hanna, kralja Kartage (živio oko 550. pr. Kr.), što je sada ozbiljan test projekcije. Čini se kako upravo afrička obala rješava pitanje starosti njezine matrice. Punkski tekst kao sjećanje na Hannovo putovanje, poznat i kao *Periplus*, ugraviran je u hramu Kronosa (Baal Hammon) u Kartagi. A, ne zaboravimo, ortogonalna iz Ljube ide ravno u Kartagu. Uz boga žetve (rim. Saturn), pak, Kron je i bog vremena! Sabratha je stoga fenomen: imamo sva tri položaja (zimski i ljetni solsticij te ekvinocije, poravnanje) i usto mitološku komponentu. Broj slova (8) točno se uklapa u osmodjelnu kružnicu, a površ svega, najbitnije – *hošab* (*hasab*) se počinje čitati točno u smjeru kako je postavljena *Kadmova osovina* odnosno prvotni pravokutnik. Nije li mauzolej Besa u Sabrathi, egipatskog boga, kojeg su Feničani prilagodili zaštitniku navigacije, upravo Pajrićev piramidalni oblik (*hasáb* = *hošab*) na kojemu počiva „spremnik” svih drugih geometrijskih oblika, pa i samo težište ekvilibrija – vaga?

Dakle, ako neka pozicija drži u poravnanju najistočniju i najzapadniju točku Sredozemnog mora (povezujući time i krajnje točke dvaju križanih pravokutnika), a po vertikali mjesto na kojemu ljudi žive 200.000 do 500.000 godina, onda ona ima čudesne vrijednosti, daleko iznad kardinalnih. Kron nije zaništa jedan od prvih Titana. Što je onda s posljednjim, jugozapadnim uglom? Nalazi se u alžirskoj pustinjskoj provinciji Tindouf 37' južnije od mjesta Chanachane (26°6' N), na geografskoj širini Muta (25°29' N) u Dakhla oazi i geografskoj dužini središta *iberijske* kružnice (39°54' N 4°18' E), definitivno *toledskog*, pa s njim kao da se (a zapravo tako i jest) zatvorio krug od prvog poteza projekcije. Zanimljivo, ali svega 4' istočnije od tog meridijana u marokanskoj pustinji nalazi se grad Erfoud čije područje je identifikirano izgledom i eventualno geološki kao vrlo slično određenim područjima na planeti Mars. Zbog toga za ovim područjem postoji interes znanstvenog istraživanja analognog onom na istrazi Marsa.

Što se pak tiče geografske širine, pogledajmo što se na 25°29' N događa na atlantskoj marokanskoj obali. Prije svega, oko 1°46' južnije nalazi se veća prirodna luka, vrlo indikativno, istog imena Ad Dakhla. Grad je smješten na poluotoku, kojeg berberska plemena naseljavaju u staro doba. Portugalci ga koloniziraju 1441. a Španjolci od 1502. Međutim, točnu poziciju 25°29' N nalazimo južno od rta golemog povijesnog značenja, Cabo Bojador (26°7' N), na mjestu pod izvornim nazivom Punta el Risquete Negro, što bi u slobodnom prijevodu značilo „Crna točka”.

U 15. stoljeću, portugalskim pomorcima on je još uvijek psihološka granica, iza koje nitko nije odlazio, iza nje morske nemani izranjaju iz dubina, gutaju pomorce i slično, sve dok 1487. Bartolomeu Diaza jedna oluja slučajno nije nanijela do rta Oluje (kasnije po Ivanu II. rta Dobre nade) te tako ponovno otvorila put oko Afrike.

Zapravo se radi o uzvisini na oko 54 m, a nalazi se u okružju vrlo čudnih toponima poput mjesta El Mesiah ili Aauinat Tartar. I Mesija i Tartar sugeriraju određene napore biblijskog doba.¹⁵ Stoga držimo kako i ovaj ugao doslovno aktivira eponimiju geografskih objekata velikih udaljenosti, koji imaju duboku povijesnu logiku, što starost matrice apsolutno podržava.

Obradili smo uglove pravokutnika na dan zimskog suncostaja. Da vidimo što je s njegovim stranicama? Gotovo fantastično je vidjeti kako istočna, kraća stranica od Burse do V. Bereznyija prolazi najzapadnijom točkom Crnog mora u Burgaskom zaljevu. Njezin zapadni pandan gotovo idealno nadilazi najviši vrh Visokog Atlasa, Toubkal (4165 m). Vrlo je zanimljivo na njoj jedno sjecište kojim, uz nju, prolaze još i paralela Sabrathe ili nastavak južne, duže stranice poravnatog pravokutnika, te nastavak zapadne, kraće stranice prvotnog pravokutnika. Sjecište je baš na crti marokanske atlantske obale sjeverno od Asfija. Siguran je to znak da se radi o svjesnoj izmjeri ekvidistantnih međuobalnih udaljenosti većih razmjera.

Južna, duža stranica pravokutnika vodi u Sabrathu preko Istočnog Velikog Erga baš u smjeru kako je položen planinski lanac. U tom smjeru, dakle, sunce zahodi na dan 22. prosinca. Na putu do Burse prolazi sjecištem *Kadmove osovine* i *ljubačke* kružnice sa središtem na rtu Misurata i polumjerom u Ljubi. Mirakulozan je, međutim, prolazak sjeverne, duže stranice pravokutnika: ona, naime, povezuje dvije kardinalne točke sredozemnog prostora i projekcije – rt Sao Vicente i Monfalcone, najsjeverniju točku Sredozemnog mora, što znači da je to ujedno i pravac koji se preklapa sa zapadnom stranicom istokračnog trokuta s vrhom u Monfalconeu i drugim, istočnim krakom u najsjevernijoj točki Iskenderunskog zaljeva.

Zanimljiv je također prolazak dijagonala. Iz jugozapadnog ugla dijagonala zapadne polovice pravokutnika vodi u najjužniju toku Francuskog kopna, rt Sicié, kroz sjecište paralele Sabrathe i ponovno iste *ljubačke* kružnice, te kroz sjecište paralele Troje, meridijana Troyesa i zapadne stranice istokračnog trokuta

¹⁵ Za „Tartar” F. Pajrić ima sljedeća rješenja: spremnik; drži bujicu, *tárt-ár*; otvara spremnik, *tár(a)t-tár*; prostor se vraća, *tér-tér*; spremnik prostora, *tér-tár*; odrezani, kada šumu kroz porežeš ostaje *tar* (*a*, ne *á*), spremnik, poravnani spremnik.

s vrhom u Ljubi, od Ljube do Gibraltarskih vrata. Nevjerojatno, ali to je siguran dokaz o međusobnoj interakciji svih podsustava projekta. Matricu se nipošto ne može osporiti! Suprotna dijagonala pak prolazi tek 9' sjevernije od najstarijeg feničkog grada na atlantskoj marokanskoj obali, *Lixusa* (8./7. st. pr. Kr.). Smješten na ušću rijeke Loukkos, kasnije je aneksiran od Kartage, a nakon njenog pada dolazi pod rimsku kontrolu. Potvrđuju ga svi drevni izvori, čak i Thor Heyerdahl, za svoga istraživačkog pothvata. Međutim, pravo je čudo ono što njen nastavak proizvodi u smjeru jugoistoka: nakon što prođe Sabrathom, nastavlja se linijom *Leptis Magna* – rt Misurata (fenički grad Misratah) – sjecište meridijana južnih vrata Dardanela (Troja) i dijagonale od točke P do Muta. Konačno, ulazi u samu El Gizu!

Iz ugla istočne polovice pravokutnika kod Burse, dijagonala u smjeru sjeverozapada prolazi ponovno kroz središte Rima te središtem kanala Dardanela kod prapovijesnog Canakalea. Suprotna dijagonala prema V. Bereznyiju prolazi najjužnijom točkom Sicilije i zapravo čitave Italije, rtom Correnti, te čitavom duljinom Mesinskog kanala!!! Samo briljantan um mogao je to konstruirati.

Preostaje još vidjeti gdje je na duljim stranicama ovog pravokutnika *zlatni rez*. Znamo, od Al Mine do Parisa on je u Ljubi, potpuno „u rukama” *trojanske* eponimije. Drugačije ni ovdje ne može biti: od alžirske pozicije južno od Chanachanea do Burse, *zlatni rez* je točno na mjestu gdje stranicu presjeca pravac Monfalcone – točka M', što je i mjesto prolaska simetrale *ljubačkog* isječka kruga, koja vodi u točku T". Ka sjevernoj dužoj stranici, sada pravac, kojeg podižemo iz točke *zlatnog reza*, prolazi fino minuciozno sjecištem „stupca” Sabrathe, od nje do Serravallea, te ortogonale od Ljube do *Utice* odnosno Kartage. Sjajno! Samu stranicu precijeca pak u čistom sjeveru oko 12' sjevernije od La Spezie, što je, horizontalno-usuprot Ljubi, njena točka *zlatnog reza* i to na meridijanu koji je ujedno i geografska dužina starofeničke tirske Bizerte (oko 1100. pr. Kr.) na tuniskoj sjevernoj obali (9°52' E), u blizini najsjevernije točke Afrike, rta Blanc. Nije li fascinantno vidjeti da je to onda i meridijan najistočnije točke Sardinije, vrška rta Comino?

Dakle, tri fenička grada, Sabratha, Misratah i Bizerta, na europskom kontinentu *drže* dvije točke *zlatnog reza* na dvije stranice unakrsno postavljenih pravokutnika, a na trećem, poravnatom, na meridijanu Sabrathe, vrh njihova sjecišta. Pa, kako je to moguće? Na takvoj udaljenosti? Poglavitito kad znamo da se sve događa spram ključnih kardinalnih geografskih objekata, ovdje jednog od ključnih rtova Mediterana (Misurata), te nevjerojatno dobro prirodno zaštićene luke (Bizerta), zaljeva u kojeg se s otvorenog mora ulazi vrlo uskim prolazom. Uvijek se vraćamo na isto: božanska geomorfologija, pa sveta geo-

metrija. Valja stoga dopuniti: potonja ortogonalna *zlatnog reza* prolazi precizno poluotokom Monte Argentario, što je na *karti Leopardi* iz 16. st. pozicija *prve kućice* zapadne trajektorije *prijenosa* Marijine kuće iz Nazareta u Loreto (vidi: I. Šipić, *Karta Leopardi*, 2012.).

Jesmo li time stigli do kraja? Koliko dugo se provlači to znanje? Grb na stijegu Vatikana ima dva unakrsna ključa sa po dva kruga – sunca: desno, na izlasku, za ljetnog suncostaja, lijevo, na zalasku, za zimskog suncostaja. Središnji stupac nosi papinska tijara i okomito obješen konopac. Identično formi prikaza triju pravokutnika sa središtem u Sabrathi i Rimom na istom meridijanu! Nije li i Andrijin križ, implementiran na zastavi Škotske; u prometnom značenju mjesto obveznog zaustavljanja. Pred Sabrathom zaistinu valja zastati! Na kraju, ukrižavanjem dvaju pravokutnika, u točki Serravallea, dobili smo *fronton* ili *pediment* Pantheona (vidi: K010e, osjenčan trokut) s vrhom pred samom Venecijom. Možemo li mi dokazati zašto je baš taj grad, jedan jedini na svijetu, od 5. st. podizan na vodi, na takav način i na tom mjestu, na 118 manjih otočića, u močvarnoj venecijanskoj laguni? Na sve je odgovoreno. Vrh frontona Mletačka je Republika; Republika San Marina, poslije Vatikana i Monaka, treća je najmanja i jedna od najstarijih država na svijetu. Prema predaji, osnovao ju je 3. rujna 301. klesar Marin s otoka Raba. Nije li to čudno? A našeg Jadrana od *rovaša* nigdje u „njihovim” planovima!

Držimo da je stajalište i tumačenje dr. Franje Pajrića opravdano. Sabrathu se zaistinu ima držati i stupcem i spremnikom geometrijskih oblika, težištem na kojemu tri lepezaste forme važu sunce prostorno i vremenski po načelu konstante, u mađarskom jeziku poznate kao *arany*. Nije li stoga i „**rt**” ili „**rat**” svaki pojedinačno jedan od spremnika (*tar*) dok se matrica temelji na vremenskom i prostornom kotaču putovanja od rta do rta. I **Ararat** smo postavili u ranu zoru u vožnji s pogledom na čudesni Schneeberg. Dr. Pajrić je snimio trenutak kad se na njegovom vrhu pojavilo točkasto svjetlo, vjerojatno stoga jer je sunce izranjalo okomito na njegov postav (5 dana nakon jesenske ravnodnevnicke). Taj fenomen donosimo na dvijve fotografije.

A zašto smo uopće postavili Ararat? Pa zato jer je već upozoreno na činjenicu (*Značaj lokacije Bosanske piramide*, 45–50), da na pravcu od Muta do Ararata nalazimo grad Akhenaton (Amasra) te nekoliko ključnih toponima duž Mojsijeve „lutanja” egipatskom pustinjom: Elim, Kadeš, Gora Hor, Hebron i Nebo. Na trasi pravca su još Rabat Amon (Amman) i planinski vrh 1539 m. Nije li čudno da taj pravac vodi izravno u poziciju Ararata? A on je opet u sustavu pravokutnika Ljuba – rt Misurata, rt Misurata – Borsippa (Babilon), Borsippa – zakarpatski ugao, kojeg zatvaraju geografska širina Ljube 44°17' N i geografska

dužina Borsippe i Ararata 44°17' E. Nije li to mistično, a istodobno genijalno? Nakon „potopa” – bujice (*ar*), završiti put Noinom Arkom, „spremnikom” (*tar*) života, upravo na Araratu!?

Sve drugo, **Orontes i Gibraltar, Lej linije i Plejade, Ljuba i jantar (Tarjan)**, dati su od strane Pajrića suvislo i apsolutno korespondentno matričnim zahtjevima. Zbog značenja i značaja dužni smo još pojasniti tumačenje hidronima **Lašva**.

Dugo već radim na tumačenju geografske pozicije Visočice, čisto piramidalnog brda u Visokom na kojemu se nalaze i ostatci srednjovjekovnog gradutvrde bosanskog kralja Tvrtka I (1353.–1391.). Njegovo je kraljevstvo u jednom času sezalo do srednjodalmatinskih otoka, od Zemunika do Kotora. Danas je to, zahvaljujući istraživanjima dr. Semira Osmanagića, *Bosanska piramida Sunca*, po mnogim svjetskim stručnjacima i arheolozima, najveće i najsenzacionalnije arheološko otkriće u svijetu, koje vraća u duboku prošlost *intelligentne ruke* i do 20.000 godina. O tomu sam pisao u prethodnim radovima a također održao i predavanja na Konferencijama u Sarajevu 2013. i 2014. Baš u tom prostoru, naime, između planine Vlašić, koju su Rimljani nazivali *Mons Matrix* (gle čuda, što sve znači *matrix*: materica, matrica; u prenesenom smislu, podrijetlo, izvor, uzrok; javna lista, popis, matica, suvremeno čak i kontrolni sustav), i Visokog nalazi se križište – upravljač i distributor pravaca. Nazvao sam ga *visočko čvorište*. Između ostalih kardinalnih utjecaja, koje vrši na šire Sredozemlje, točka je primarno polovica udaljenosti između Gibraltarskih vrata i najistočnije točke Crnog mora (Kobuleti). Uz Ljubu, to je po kardinalnosti druga geometrijska pozicija naših prostora. Po meridijanu to je čista *razdjelnica*. Međutim, kako upravo tim smjerom, Lašvanskom dolinom, nastanjenom većinskim hrvatskim stanovništvom, teče i rijeka Lašva, ona je i razdjelnica u smislu razdvajanja zapadnih i istočnih bh. prostora, ali i poveznica Visokog i Vlašića. Zato iznenađenju nije bilo kraja kad je toponim Lašva, po Pajriću, preveden na *valas*, u mađarskom jeziku *válás* (čitaj, *valaš*) u značenju „razdjelnice”.

Izvodimo završni argument: ukoliko na krajnjim uglovima dvaju ukrižanih pravokutnika, u poziciji Al Mina na bliskoistočnoj obali i poziciji na morskoj površini Atlantika, fiksiramo njihove položaje, dopustivši im pritom linearno klizanje, te u poziciji Sabrathe povučemo sva tri pravokutnika prema dolje (kao da povlačimo konopčić), zarotirat će se i poput lepeze sklopiti u formu jednoga, ekvinocijskoga. U gornjim stranicama „poravnanje” će ostati na paraleli Al Mina – Gibraltarska vrata, točno kako je ekspliciran i, po Pajriću, preveden u „poravnanje” naziv Alboran. Donje stranice pravokutnika tada će se poravnati približno geografskoj širini jedne od pet najvažnijih paralela – **Rakove obrat-**

nice (23°26'22" N). Povezano je to s najsjevernijim točkama na Zemlji na kojima Sunce dolazi u zenit, odnosno na dan ljetnog suncostaja gdje Sunčevo svjetlo pada točno pod pravim kutom na Zemljinu površinu. Spram južne polutke i paralele Jarčeve obratnice, na dan zimskog solsticija, to je sjeverna granica pojasa tropske klime. No, neovisno što je to mjerenje ostalo od Grka od prije više od 2000 godina, ne kreće li se upravo rak unatrag, obrnuto? A zar se u naravi jarac ne propinje, naprijed? Dakle, najmanje smo u grčkom mitološkom razdoblju, u feničkom sigurno. Eto otkud rak i jarac na nebu!

Čisto topografski gledano, budući je riječ o međuobalnim mjerenjima na velikim udaljenostima, unutar pojasa 23° do 24° N nalazimo marokansku atlantsku povijesnu luku Ad Dakhla 23°43' N, od 1502. španjolsku koloniju. Suprotno njoj, na istočnoj obali afričkog kontinenta leži egipatski rt ili poluotok Banas (Ra's Banas), grč. *Lepte Akra* (23°54' N), koji se širi u Crveno more zatvarajući zaljev i drevnu pomorsku luku *Berenice* ili *Berenice Troglodytica*, u vrelima poznatu od Ptolomeja II. (285.-246. pr. Kr.). Rt Banas izvrsno se uklapa u matricu (nalazi se svega 10' zapadnije, na 35°47' E, od meridijana luke Al Mina, polazišta *Kadmove osovine*), tvoreći pravilan pravokutnik sa središtem u poziciji Sabrathe. *Kontrolor* je prostora, po geografskoj širini, od Gibraltarskog prolaza do Rakove obratnice, te, po geografskoj dužini, od izlaska iz Gibraltarskih vrata do delte Nila.

Dakle, nakon što sklopimo *lepezu* u jedan jedini ekvinocijalni pravokutnik, točka P će se tada iz pozicije Serravalle spustiti okomito do mjesta gdje paralelu Al Mine i Gibraltarskih vrata presijeca južna, duža stranica *ljubačko-trojanskog* pravokutnika od Cirenaike do Zaragoze, što je, pogađamo, dakako, istodobno i točka *zlatnog reza*. Prividna pozicija Sabrathe (visina 14,75 cm) tada će se naći južno na području današnje tromeđe Libije, Alžira i Nigerije, točnije na samoj libijsko-nigerijskoj granici sjevernije od naseobine Edeyeene de Mourzouk (23°20' N 12°31' E), gdje smo tek nešto jugozapadnije uočili i vrlo znakovit nigerijski toponim – Passe de Salvador ili Prolaz Spasitelja. Krasan završetak!

Ali, evo i novog iznenađenja pred ulaskom u novu fazu istraživanja *Jantarne ceste*. Ukoliko pravokutnik ekvinocijskog položaja i dimenzija (38,85 x 14,75 cm) sada postavimo tako da njegova donja stranica bude ujedno paralela Gibraltarskih vrata i Al Mine, gornja stranica naći će se na geografskoj širini 46°46' N. To je približna širina Hersona ili Khersona (od grčke kolonije *Cheronesos*) na ušću Dnjepra (grč. *Borysthenes*), te Ejska na ušću rijeke Eja, u Tiganrogskom zaljevu, završetku Azovskog mora gdje se na ušću Dona smjestio grad Rostov, antički *Tanais*. I Herson i Ejsk imaju svoju antičku prošlost. No, međutim, našu pozornost privlači jedan sasvim naoko nebitan detalj, ali izrazito krucijalan spram odnosa prema trasi *Jantarne ceste*.

Naime, paralela na $46^{\circ}46'$ N križa se s gornjom stranicom zimsko-solsticijskog pravokutnika (Atlantik – V. Bereznyi, a *Borysthenes* je na rijeci Berezan?) minuciozno precizno upravo na aktualnoj slovensko-mađarskoj granici. Izračunali smo i geografsku dužinu, $16^{\circ}19'$ E, i onda pošli u potragu za lokacijom. Nemalo je to bilo iznenađenje kad smo otkrili da se na dotičnim koordinatama, ali potpuno identično, sa slovenske strane nalazi mjesto nazvano Središće!? Od Zagreba sjeverno, preko Središća, put vodi izravno u Szombathely (*Savaria*), a potom u Sopron (*Scarbantia*). Dakle, ako poštivamo *matricu* na samoj smo logičnoj *Jantarnoj cesti*, bez uplitanja rimskog odvojka za Ptuj, Vrhniku i Akvileju. Nije više iznenađenje da smo lokaciju dobili geometrijskim putem. I to na geografskoj širini $46^{\circ}46'$ N. Već na prvi pogled vidimo da polovična numerička djeljivost ($23^{\circ}23'$ N) upućuje na približnu geografsku širinu Rakove obratnice, $23^{\circ}26'$ N. Zbog toga još nešto čisto matematički. Udaljenost u stupnjevima od paralele Rakove obratnice do paralele Gibraltarskih vrata (36° N) iznosi $12^{\circ}34'$ N. Od potonje paralele do paralele Središća, $46^{\circ}46'$ N, udaljenost iznosi $10^{\circ}46'$ N. To za ekvidistantnu udaljenost daje razliku od $1^{\circ}48'$ N, približno kolika je i razlika između geografske širine Muta u Dakhla oazi i grada Ad Dakhla na marokanskoj obali ($1^{\circ}46'$ N). (Je li to bila krajnja nakana *praoca* aktualnih toponima?) Naime, u uspravnoj konformnoj cilindričnoj Mercatorovoj projekciji matematička osnova pokazuje da se u pravocrtnoj mreži, spram jednakih stupanjskih udaljenosti meridijanskih osi po geografskoj dužini (λ), udaljenosti među paralelama po geografskoj širini (ϕ), prema sjeveru, povećavaju. Tako je stupanjska udaljenost ϕ , za istu stupanjsku vrijednost udaljenosti λ , veća za otprilike 20%. Pomicanjem prema sjeveru razlika se postupno povećava.

Nije li to dokaz da je geometrija ispravno postavljena!? Ekspertno: meridijan Središća ujedno je i tangenta *istanbulske* kružnice sa središtem u El Alameinu i polumjerom u Istanbulu, ali kako? Kao tangenta, točno dira kružnicu na mjestu prolaska donje stranice pravokutnika od Sabrathe do Muta. Nevjerojatno!!! Tko bi to kazao, tako malo selo, a tako veliki centar – *središće*!? Ali čega? Od njegova meridijana udaljenost do Kobuletija, najistočnije točke Crnog mora (26 cm) odgovara na zapadu udaljenosti do središta Lisabona, na ušću rijeke Tejo (antički *Tagos* ili *Tagus*), najduže na Pirinejskom polutoku (1038 km), pa time praktično i do najzapadnije točke europskog kontinenta, rta Roca, koji zapadno i zatvara atlantsku otvorenost glavnog portugalskog grada, pod feničkim utjecajem od 1200. pr. Kr. Ali sada znamo, *argonautski* poluluk Kobuleti – Monfalcone također prolazi sjecištem u Središću, znači dvije kardinalne točke Sredozemlja izravno su vezane za jantarni put što potvrđuje geometričnost kao podlogu njezine povijesne uloge (vidi: K07e). Apolonijev ep kao i rimski mit

mogao se nametnuti kao rezultat stvarne izmjere. Tako pomalo sklapamo *Stari svijet* u sliku pripovijeda.

Konačno se vratimo na kartu K05e i pravac kojeg smo usvojili kao *jantarski*: tuniski rt Kaboudia – Ljuba – Zagreb – Devin Hrad – Leczyca. Povucimo sada sami taj pravac na karti K010e. Što dobivamo? Na obje karte pravci prolaze istom točkom na slovensko-mađarskoj granici! U matrici to je definitivno zakonitošću riješena trasa *Jantarne ceste*. Sad vidimo da u istu točku pada i *izmaknuta* dijagonala, paralelna s pravcem Mut – točka P, koja iz Dakhla oaze prolazi Visokim, pa sada i doslovno *Bosanskom piramidom*. Sve je, dakle, rješavano sustavno. Središte očito nije dobilo ime tek tako. Nije to ni Sabratha. Kad povučemo dijagonale pravokutnika u rasponu od paralele Gibraltarskih vrata i Al Mine na bliskistočnoj obali (48,13 cm), do paralele Rakove obratnice, a okomito od meridijana Atlantske točke do meridijana Al Mine (14,75 cm), sjecište dijagonala na središnjem meridijanu Sabrathe događa se na geografskoj širini *Velike piramide* u Gizi (29°58'45 N). Kad se to isto napravi u rasponu od paralele Gibraltarskih vrata i Al Mine do paralele Središća, sjecište dijagonala na meridijanu Sabrathe nalazimo čisto južno od središta Rima, na samoj crti obale, u točki koja je geografska širina ugla *trojanskog* pravokutnika kod Zaragoze i točke M. U realnom prostoru to je pozicija ušća rijeke Torto i aktualnog grada Torvaianica, sljednika *Laviniuma*, luke starog Lacija 53 km udaljene od Rima (41°40' N 12°29' E), gdje se, po Vergiliju i njegovu epu *Eneida*, naselio trojanski junak Eneja. Potvrđeno je to arheološkim iskapanjima u *Laviniumu*. Imamo ozbiljan ukaz planskog postavljanja gradova. Drugačije, teško bismo se othrvili slučajnosti. Zašto bi se Eneja nastanio baš tu?

Sad vidimo da su prvi dio teksta, koji je napisan znatno ranije (Sabratha – Plejade), i drugi, aktualni (Sabratha – kronometar), u bitnoj interakciji. Na primjer, pravac Merope – Sabratha prolazi linijom točke „poravnanja” u Alboranskom moru, vrha rta Sao Vicente te rta Cando, kojim prolazi zapadni meridijan *ekvinocijskog* pravokutnika. Ili pak pravac Taygeta – Sabratha prolazi pozicijom na sjevernoj obali Crnog mora, što je zapravo *Borysthenes* kojeg određuje istočni meridijan istog pravokutnika. Ili pak pravac Sabratha – *vršiste plejadskog* poluluka prolazi kroz grad Ejšk na paraleli Središća. A pravac, koji povezuje središte *iberijske* kružnice i ugao pravokutnika V. Bereznji, vodi izravno u poziciju zvijezde Sterope. Suprotni ugao na poziciji Burse vodič je zvijezde Elektre na pravcu koji postaje tangenta *ljubačkog* poluluka u točki T”. I tako dalje! Savršeno! Dakle, apsolutno je sve povezano i ispravno postavljeno. Da nije tako tada od paralele Serravallea do paralele Ljube ni bi bila jednaka udaljenost (5 mm), kao i od paralele Sabrathe do paralele Misrataha odnosno rta Misurata, njezina

prirodnog uporišta. A po F. Pajriću, riječ *misurata* prevodimo kao *ősi-határ* što znači „pradavna granica”, ili spremnik prastarih molitvi ako je *ős-ima-tár*. Misratah pak, ako je *m = v*, je *határsáv* što prevodimo kao „pogranična zona”. S punim plućima i smislom! Kažu da se u drevnom Egiptu simbol sunca, duše, uskrснуća i plodnosti, sveti kukac, koji neumorno pred sobom kotrlja kuglicu – skarabej – orijentirao uz pomoć zvijezda.

„Rt je na mađarskom *fok*, ali *fok* je i stupanj, i geografski i termički. Kad se u mađarskom kaže *fokról-fokra* to znači „sa rta na rt”, ali to znači ujedno i povećanje ili smanjenje ovisno o kontekstu. U mađarskom je ostao taj stari osjećaj da je prostor i vrijeme isto!” – kaže dr. F. Pajrić. To su upravo pokazali u ovoj studiji projicirani pravokutnici. Takav konstrukt mogao se prenijeti u instrument, sklopiv, s mogućnošću pohrane u džep.

Zaključak

Premda na malom uzorku, metoda, koju primijenjuje dr. Franjo Pajrić u etimološkom dekodiranju toponima vrlo bitnih za potvrdu znanstvenog pristupa Igora Šipića u proučavanju geometrije prostora, s uvažavanjem i uvjerljivošću pokazuje znakove funkcionalne izvrsnosti te se drži opravdanom. Predlaže se njena daljnja provjera i verifikacija u znanstvenoj jezikoslovnoj praksi.

U Splitu, 14. listopada 2014.

LITERATURA

- Igor Šipić, Karta Leopardi Vrhunac loretske historiografije, Split, 2012.
- Igor Šipić, Tomislav Marijan Bilosnić, Ahilej u virovima Vrtoloma, Zadar, 2012.
- Igor Šipić, Tomislav Marijan Bilosnić, Tajna Apolonova tronošca, Split, 2013.
- Igor Šipić, Značaj lokacije Bosanske piramide, Split, 2013.
- Igor Šipić, Zašto bi mogla... Atlantida?, Split, 2014.

SABRATHA – KRONOMÉTER (A Tér- és Időkerék)

Az északi hosszúság 32°50′ foka – Ocmulga-e-től Sabratha-ig (K09, K010)

(Kérjük az olvasót, hogy a szöveget a könyv végén található kartográfiai projekciók segítségével kövesse, melyek összegezve tartalmazzák az összes térképekre vonatkozó hivatkozást.)

„A szkeptikusok kifejtik véleményüket, azok pedig tudományban súlytalanok. Érvekre van szükség, itt pedig a tények megkérdőjelezhetetlenek.” – nyilatkozta Eric von Däniken idén májusban Visoko-ban a boszniai piramisoknál tett látogatása alkalmából. Valóban, az új megfigyeléseknek nem kell kötelezően új felfedezéseknek is lenni egyben, elég az új gondolat, amely jelen esetben cáfolhatatlan tény. Először voltak a pontok, azután a jelenségek, majd a folyamatok. Kr.e. 8–5. században nem létezik a térben egységes Görög állam, a i létezik az kb. 1500 pont, illetve városállam szétszórva a Földközi tenger térségében. Már abban az időben ez a pontszerű diszperzív elterülés feltételezett és megkövetelt egy magától érthető hozzáállást a geometriai feldolgozás irányába, kiküszöbölendő a térbeli szövet kereteinek szétfolyását. A csak az első ránézésre rendetlen, kaotikus elhelyezésben megjelenő szélesebb Mediteraneum antik kor előtti, illetve antik földrajzi vázszerkezete a pozíciók általunk végzett eddigi elemzése során arra enged következtetni, hogy az egyfajta égi kép, pontosabban a Plejádok (Fiastyúk) csillagkép halmaza alapján lett leképezve, megszervezve.

Ezen belül lehetséges a játék és annak mindennemű formája, egészen a mitológiai játékig, mint a természettudományok és a humanista irodalom összekapcsolódásának tökéletessége. Valóban, a bizonyítékok megdönthetetlenek és itt valóban természettudományról van szó. Kétségbe lehet-e vonni hogy a földgolyón szferikus, a Mercator projekcióban ugyanazon egyenes kösse össze Ljubát, Klimatiát, Alexandriát és El Gizát, illetve egy és ugyanaz az egyenes kösse össze Ljubát (a földközi mátrix geometriai középpontját)¹, Vlorát (a görög Au-

¹ A tér geometriájának létezését a szicíliai Trinacria gyakorlati példáján láthatjuk (lásd *Zašto bi mogla... Atlantida?*, 75–76) és Enne város pozíciójából figyelhetjük meg. Cicero római író szerint a pont Szicília geometriai középpontja, melyet *o Mediterranea maxima*-nak nevez, valamint a Loretói Szent ház áthozatalát megörökítő ismeretlen szerző (16. sz.) erre a pontra helyezi Mária szívét (lásd: Karta Leopardi. Vrhunac loretske historiografije, 184–185, Leopardi térkép. A lorettói törté-

ront a Kr.e. 6. századból – mely az utolsó biztos kikötő a hajósok számára az Adriai tengerből a Jón tengerig és fordítva), a *Cyllene* hegy csúcsát (ahol, Pleione anya született, valamint hét lány gyermeke, a Plejádok), ezután *Argolis-t* (Mükéné és Argos kikötője) és végezetül *Herakliont*, Knosszosz kikötőjét.

Miért fejeződik be az az egyenes, mely összeköti a levettített két Plejád csillagot – Taygetát és Pleionét – éppen Portugália legdélebbi tűhegy szerűen a tengerbe nyúló Sao Vincente fokán, ahol is Sagresben IV. Henrik, a Navigátor (15. sz.) megalapította Európa első Tengerészeti Akadémiáját, mely az alexandriai tudásközpont allegóriája is volt egyben? Ez így talán nem is lenne olyan feltűnő, ha közben nem szelné át precízen a *visoko-i csomópontot* is.

Éppen Visoko-ban a két csillag távolságánál mérjük az aranymetszés pontját. Ennyit a kiolvasatlanhoz való visszatérésről.

A *Zašto bi mogla... Atlantida* (Miért is lehetne... Atlantisz?) című könyvünkben azonban, egyedülálló meghatározó tényként közöltük a hírt, miszerint megtalálták a 11. században épült indián csillagvizsgálót egy nagyon régi helyen Ocmulgea-n, (Macon, Georgia állam, USA).

Dallas Abbott Lamont Doherty-vel közösen, kik a Columbia Egyetem obszervatóriumának csillagászhai, kidolgozott egy elméletet, miszerint 1014-ben az Atlanti óceánba csapódott egy meteor, mely az óceán minkét oldalán nagy cunamit okozva kihatással volt az ott élőkre.

Az anglo-szaxon krónikás irodalom megemlíti egy ilyen eseményt 1014. szeptember 24-i dátummal. Amennyiben igaz, hogy ennek a csillagvizsgálónak a nyílása a Taurid meteoroső aktivitása csúcsához volt igazítva, a tudósok úgy vélik, azért lett így kialakítva a földből készült lodzsa, hogy az építők tudják az intenzitás csúcsának időpontját.

nelem csúcsa). A régészeti leletek itt Kr.e. a 14. századig követhetők vissza. Nem érdekes hát, hogy éppen Enna-nak van meg ugyanaz a földrajzi szélessége, mint a főniciai (Kr. e. 1000), majd későbbi római *Leptis Magna-nak* (14°17' E)?

Lecznycza városát, mint Lengyelország természetes középpontját, már említettük a Borostyánkő út vonatkozásában, mivel ez az út keresztül haladt rajta. Későbbi vizsgálódás után megállapítottuk, hogy valójában ugyanazon a földrajzi szélességen fekszik Piatek(52°4' N 19°29' E), Leczycea-tól (52°3' N 19°12' E), mindössze 20 km-re keletre. Kiszámoltuk a pontos távolságot 1°=75 km, 1' = 1,25 km (75:60). E), Izračunali smo točnu udaljenost: ako je 1° =75 km, 1' = 1,25 km (75:60). A különbség 17' E a 21,25 km (17' x 1,25 km) értéket adja. Mit is jelent ez? Ha képesek vagyunk arra, hogy bármely műszerrel ill. módszerrel kis eltérés mellett a földrajzi pozíciót meghatározzuk, amit a régi asztronómusok meg tudtak oldani, vagy ha már birtokában vagyunk az adatoknak, mint az a jelen esetben fennáll, nem kell ismernünk a saját reális vonatkoztatási rendszerünket, tehát azt a teret szélesebb értelmezésben, amelyben jelen vagyunk. Más szavakkal, nincs szükségünk nagyobb térképre. Ez sok mindenre magyarázatot adhat.

A továbbiakban idézünk az „Ősi csillagvizsgálót ástak ki Georgia-ban- régi óra a leszámolás napjának meghatározásához” – Barbara Arbanas-Kovačević (matrix world, 08/02/2013) cikkéből:

„A legtöbb csillagvizsgáló a tavaszi napéjegyenlőség időpontjához, március 21-hez kötődik ill. igazodik. Mi volt hát az oka, hogy az Ocmulga csillagvizsgálót október 22-re kalibrálták? Talán az építők valamilyen másik égi jelenséget szerettek volna így megjelölni?

A Taurid meteoroső napjainkban intenzitása maximumát november 5-én éjszaka éri el, de 1000 ezelőtt az ekvinóciум precessziója miatt, mely a Föld tengelyének enyhe kilengéséből adódik, ez 14 nappal előbb, azaz október 22-én következett be. Úgy tűnik a Tauridák a Bika csillagképhez tartozó Fiastyúk csillaghalmazból származnak: Így a Fiastyúk (Plejádok) is úgyszintén láthatóvá vált az építmény tetején kialakított nyílásban, amikor elérték zenitüket ill. legmagasabb helyzetüket az égbolton. Azonban miért igazították a régi csillagászok saját csillagvizsgálójukat a Fiastyúk csillagképhez és a belőle érkező Taurid meteor esőhöz?”

Természetesen ez visszavisz minket az ősi lelőhely földrajzi szélességéhez - $32^{\circ}50'$. Miután ismert számunkra az a tudományos törvényszerűség, hogy a különböző csillagok kulminációjának magassága ugyanaz, ha a megfigyelést ugyanarról a szélességi fokról végezzük, számunkra érdekessé váltak ezen a szélességi fokon létező helyek, melyek a mi projekciónkhoz meghatározó jelleggel bírnak.

A könyvben két ilyen történelmi helyet jelöltünk meg, mégpedig a főniciai Sabratha-t, Líbia tengerpartján, kb. 2° északabbi pozíció a mai modern Sabratha-tól ($32^{\circ}48'E$), és Haifát ($32^{\circ}49'$) Izrael tengerpartján.

Sabratha ($32^{\circ}50'N$ $12^{\circ}29'E$) főniciai város libiai-berber néven Sbrt'n, ami arra enged következtetni, hogy a főniciaiak előtt is létezett itt egy a benszült lakosság által alapított ősi város. A maradványok, emlékművek, szobrok, dombozművek még ma is néhol jó állapotban maradtak meg.

Az egyik ilyen mű Bes egyiptomi istent ábrázolja, mely a ház és népének volt az oltalmazója, különösen az anyáké, gyermekeké és a születésé, melyet majd a főniciaiak a navigálás védelmezőjévé formálnak át.

Sabratha kikötő, kereskedelmi pont, az afrikai hátországot szolgálta ki gabonával, olívaolajjal és ami érdekes; élő elefántokkal. Az Ostiában (Róma tengeri kikötője – a ford megj.) fennmaradt római mozaik egy elefánt portréjával valóban a Sabratha-i tengeri kirendeltség logója volt „Stat (IO) Sabrathensium fel-

irattal². Tudjuk a kereskedelmi karavánutakon elefántok közlekedtek több ezer kilométert megtéve az afrikai sivatagban Livi és Polibi felé. Hanibál a pun és kartágói Róma ellen 37 elefánttal kelt útra és 80 harci elefántot állított fel a végső vereségét jelentő zamai csatában a fiatalabbik Scipió ellenében. Mit érnek azonban az elefántok és maga Hannibál is, ha a tér ismeretlen?

Vissza kell térnünk első térképünkhöz (K01 e, Ahilej u virovima Vrtoloma című könyvhöz) és a trójai eponím mátrixhoz, melyben az Al Mina-Trója-Ljuba-Troyes-Paris tengely alapján felállítottuk a bázis téglalapunkat Al Mina-Paris-Zaragoza-Mut pontokkal. Ennek a téglalapnak a déli hosszabbik oldala Zaragoza-tól Mut-ig éppen átszeli Sabratha pozícióját éppen a líbiai tengerpart eme szakaszán éppen az egyenes közepén ($38,85:2=19,425$ cm). Ez később meghatározó jelentőséggel fog bírni az egész projekció kibontakozására nézve.

A hosszúsági foka pedig érinti Szicília valamikori főnóciai-pun legnyugatibb szírtjeit, elámi városát Trapanit, Rómát, valamint a Pó folyó deltájának legkitüremkedőbb pontját, melyet a történelem Eridan néven említ.

Most pedig gondoljuk csak végig mennyire hihetetlen lenne véletlennek nevezni azt a tényt, hogy a vonal tovább, tehát a téglalap nyugati oldala Párizstól Zaragoza-ig a Pleione (anya csillag) pozícióját átszelve a spanyol tengerpart kulcsfontosságú Cando nevű kiszögellésénél (fokán), a régi Cadiz főnóciai város mellett az egyenetlen marokkói atlanti tengerpartot követve ekkora távolságra Párizstól, azt éppen Sabratha szélességi fokán keresztezi először. Hihetetlen, de ez a pont éppen félúton van (a mai Douar ben Kouch -32°50') a 16. százai portugál kikötők, Mazaden és Safi között. Az irány áthalad Safi középpontján, átmegey Essaouir-on (potrugál Mogador), az egyik legbiztonságosabb marokkói atlanti kikötőn, melyet még Kr.e. 5. században felkeresett a kartágói Navigátor Hann.

Azonnal gondolkodóba estünk: ha egy rendszerről van szó, akkor Sabratha-tól keletre azonos szélességi fokon is kell valamilyen kulcsfontosságú pontot találnunk. Természetesen újfent a butasággal manipulálnánk, ha azt feltételeznénk, hogy megint csak véletlenül majdnem Cirenaika fővárosán (a Ramesidák idejében Kr.e.13. sz. az egyiptomi írások itt a Libu ill. Mashwesh törzsről tesznek említést) a görög *pentapolis* egyik városán, mely egyébként egy kicsit tá-

² Az elefánt az egyik legkedveltebb szimbolumként használt állat és sok hagyományban a szerencsehozót jelenti. A Feng Shui-ban a gyermekek szerencséjének szimbóluma és a teherbeesés esélyét növeli. Úgy mondják, hogy maga Buddha is úgy fogant, hogy fehér elefánt formájában keverte fel anyja méhét. A hindu mitológia szerint a Világ Mahapudma elefánt hátán nyugszik. Az elefánt szó kínaiul azt jelenti, hogy „elnök” és a vezető, melynek minden jó tulajdonságát hordozza.

volabb is fekszik a tengertől (kikötője- Apollonia) *Cyrenén* (Kr.e.7.sz) halad át (32°49'30"). A közel-keleti tengerparton ez Haifának³ felel meg.

Sabratha földrajzi fekvéséhez valamint szerepéhez fűznénk még néhány adalékot; meg kell tudniillik figyelni, milyen a pozíciója a leképezett Plejádok egyes csillagaihoz viszonyítva.

Csak néhány eklatáns és fontos szituációt említenénk meg földrajzi pontok ill. helységnevek vonatkozásában.

- A **Merope** nevű csillagból meghúzott egyenes áthalad Sabratha-n, ezután metszi Párizs hosszúsági fokát, valamint az Atlasz csillag szélességi fokát, metszi az Alboráni tengerben az ibériai kör csomópontját, mégpedig a 8/8 sugár és az Al Mina –Gibraltár középpontja hosszúsági vonal keresztezésében, ezután áthalad a Candó szírtén, Faro városán és Sao Vincente-be köti ki.
- Az **Atlasz** csillagot és Sabratha-t összekötő egyenes az oly sokszor említett El Alamein-nél található pontba visz, melyet Isztambul hosszúsági foka jelöl ki.
- A **Pleione** csillagot és Sabratha-t összekötő egyenes Lisszabon városán megy keresztül, éppen elkerülve a Pireneusok legmagasabb hegycsúcsát, a

³ Ugyan az ősi asztronómia központja Babilon a 32°32' pozícióban fekszik (Círenic-ában ezen a helyen a pentapolis másik városa, a mai Tocra, a valamikori görög Taucheira fekszik) – a Plejádok viszont be vannak jegyezve a babiloni Csillag katalógusba (1531–1155 Kr.e.) a Pleiades MUL.MUL: azaz a „csillagok csilaga”, néven. Minket a távolságok érdekelnek a földrajzi szélességek mentén a Mercator féle egyenes, konform, cilindrikus projekciójú térképen (minden földrajzi hosszúsági fok ugyanolyan távolságra van egymástól, ez a

1:7 5001,025 cm-t tesz ki, ami azt jelenti, hogy a 0 hosszúsági foktól a 40° E hosszúságig ez pontosan 41 cm).

A következőket figyelhetjük meg: Ocmulgae a 83°36'30" pozícióban fekszik és ez a 0 hosszúsági foktól 85,80 cm (41+44,5 cm, tj. 41 cm=40°, 44,5 cm= 43°36'30"). Az aranymetszés (1,618) ezen a szakaszon az 53/32,8 cm-en van. Most azonban képzeljük magunkat egy ősi rendszerbe : a 44,5 cm-t az Azori szigetek Pico nevű hegycsúcsától éppen Ljubáig kapjuk meg. 53 cm-t kapunk Borsippa-tól (Babilon) a magas Atlas és a Bares szírt, a Prieneusi félsziget legészakibb pontjának hosszúsági fokáig. 32,8 cm-t mérünk Babilontól Sabratha-ig.

Ugyanakkor ugyanezen módszer alapján kiszámolva Ocmulgae és Babilon távolságát 131.1 cm-ben mérjük (85,8/45.3) ami a 0 hosszúsági fokhoz arányosítva 1,58. Tehát kelet-nyugat irányba a tiszta aranymetszés a 81,02 cm-nél kell hogy legyen, mivel az arányok így állnak 81,02:50,08. Ekkora távolságoknál lenyűgöző az a tény, hogy minden egy ismeretlen atlanti óceáni szárazföldnek van alárendelve. Ha 32,8 cm-re van egymástól Borsippa és Sabratha, akkor 50 cm-re nyugati irányban a feltételezett Atlantis helyén mérjük ezt a távolságot. Vagy másképpen, ha megőrizzük az előbbi 85,8 cm értéket, az aranymetszést a teljes távolság feltételeznénk, amely 138,8 cm, így a maradék hosszúság 53 cm-t tenne ki, de így az 50° keleti hosszúságig érne, ami nem más mint a perzsa fővárosok Pasargadae és Persepolis térsége.

Mulhacen-t, délkeleten a libiai tengerpartot pedig éppen Ljuba hosszúsági fokán metszi.

- Az **Elektra** csillagból Sabratha-ba meghúzott egyenes Kréta szigetének délkeleti kiszögelléseit érinti, tovább belemutat Hatusa középpontjába, a hettiták fővárosába, délnyugaton pedig a Nyugati Nagy Ergbe hatol.
- Különösen említést érdemel a Sabratha-t és a Plejádok alkotta ív közepét összekötő egyenes, mely az Azovi tenger legkeletibb pontjába mutat a Don torkolatába, *Tanais*-ba.
- A Sabrata-**Taygeta** egyenes a Fekete tenger legészakibb pontját jelöli ki, Nikolaevet.
- A Sabratha-**Sterope** irány a legkeletibb kalabriai fokot Rizzutót jelöli ki.
- A plejád szimmetrális⁴ kezdetét és Sabratha-t összekötő egyenes az **Alcyone** csillagtól délre végcélját Troyes városában leli meg, a trójai eponimok egyikebe, mely őrzi térbeli elhelyezkedésükben rejlő kódot is egyben.

Egy kérdés kerülget minket minduntalan: honnan az összes hagyományban, írásos emlékekben, régészeti leleteken, művészi alkotáson a Plejádok ilyen gyakori megjelenítése? A modern teleszkóp még abban az időben nem létezik, a

⁴ A szimmetriatengely további tanulmányozása során derült fény arra, hogy nemcsak átmegy az utolsó délkeleti szicíliai csúcs felett (986 m), mely kitűnő tengerészeti tájékozódási pont is egyben, valamint a halkidiai csúcs Kissos (1209m) felett is, melynek neve minden bizonnyal az erdei ill. borostyán nimfa Kissiae, Cissos nevéből ered. A továbbiakban átmegy a stratégiai helyen fekvő Amphipolis –on (40°49' N 23°50' E), mely a Strymon folyó torkolatában fekszik és már Kr.e. a 3. évezredben is lakott hely volt. Mint ahogy *Bolbe* városa is (mely nevét a legszebb nejádról kapta) a kör közepe és az arany metszés pontja (éppen félúton Kissos és Amphipolis között) *Amphipolis* is a *Via Egnatia*-n feküdt. Az i.e. 8. 7. században Illírek ellenőrzik területét. Eme város iránt mutatott érdeklődést még az is tetézi, hogy ide lettek száműzve és később megölve Nagy Sándor halála után anyja és testvére mellett, felesége Roxána és fia Sándor (Alexandros) is. Az archeológusok éppen ásatásokat folytatnak azon a monumentális sírhelyen, mely 590 m hosszú és a Nagy sándori időkből való, éppen ezért is feltételezik hogy családjához tartozik.

Mérünk: Amphipolis távolsága a libiai partoktól 11.12 cm. Ugyanezt a távolságot mérjük tőle az egyiptomi-izraeli határig. Nyugatra ez a távolság adódik a túszerű kalabriai kiszögellésig, Rizzuto-ig és végül Tripoli kellős közepéig is, mely 1000 évvel Kr. előtt a főníciai Oea nevet viselte. Fordítva mérve Amphipolistól ez a távolság megfelel a Krím félsziget legnyugatibb pontjának, a Tarhankut fokának, azután a hettita fővárosnak Hatusa-nak, nyugaton pedig a tírren szirtnek, Circeo-nak. A pozíciók helyzete a városok helyeinek rendszerszerű kiválasztására mutat, mely Athén földrajzi hosszúságának közelében van. Az a hely tudniillik ahol a 11.2 cm a Fekete tenger északi partját szeli, valójában a legészakibb pontja is egyben Odessza és Nikolaeva között, azonban ez a **Tetide** csillag meridiánja is, mely a Plejádok íve húrjának és az ív szimmetria tengelyének metszéspontja is egyben, továbbá a Nílus deltájának legészakibb pontja, a fő torkolat helye, melyen áthalad a Plejádok íve is. Összetettségében tökéletes.

Plejádok pedig szabad szemmel csak egy pont az égen. Mivel állunk itt szemben? A csillagászok rámutatnak arra a tényre, hogy a Plejádok rendszerét a perui sivatagi Nazca fennsíkon található rajzokon is regisztrálták készítőik, olyan pozícióban, ahogy a csillagos égen megjelennek, mozgásuk pedig megfelel a nap és a hold mozgásával. Ezek a vonalak több mint 4000 évvel ezelőtt készültek (amit a vulkáni kőzeteken talált algák radiokarbon elemzése bizonyít). Számunkra ma az a kérdés talán nevetségesnek tűnhet, de hogyan hangolták össze az arányokat a rajzoló, ha azokat nem láthatták felülről? Az első kínai császár Qin Shi Huang (Kr.e. 3.sz.), aki elsőként egyesítette Kínát (tehát a városállamok pontszerű szerkezetét felváltotta az állam térbeli konszenzusa) az öt főváros közül az elsőt, Xi'an-t a Wei folyón ($34^{\circ}16'$) a selyem út kezdőpontját és a terrakotta katonák otthonát megalapította, úgy helyezte el a kultikus objektumokat, mint pl. az Epan palotát és a szentélyeket, hogy azok a csillagképek pontos leképezései legyenek a Földön. Ezt a mai archeo-csillagászati gyakorlat igazolta és így elég meggyőzőnek tűnik a lehetősége annak, amit a mai modern teleszkópikus csillagászat tár elénk az aszteroid ütközések 30 évvel bekövetkezésük előtti előrejelzésének lehetőségéről. Az ősi idők Plejádokról szerzett ismeretei talán ilyen irányba mutattak? A másik lehetőség, hogy az információk a Földre kerültek és mi csak ismétljük őket.

Akárhogy is történt a Plejádokat a tér irányításának funkciójába állítottuk.

Az égi és földi kép átfedettsége, a Plejádok geometriája és a térkép reális térbe helyezése pedig újdonság.

Lehet, hogy gondolataim meghalnak a nehéz szifilitikus sebekben, Wilmot féle hegekben, a Világ pedig még mindig nem fogja megérteni; az idő kereke nem tud megakadni a hóban. D. Icke mondta: „Nem létezik semmiféle távolság és tér, csak egy végtelen minden, ahol a végtelen és a gombostű feje egy és ugyanaz. Hogyan lehet az hogy az idő, melyet mérünk valóságos legyen, amikor át tudja lépni az óceáni láthatatlan vonalat és átléphet a holnapba? Avagy képes átmenni a másik oldalra és belépni a tegnapba?”. Tehát megegyezhetünk, az agy gondolkodik, a szív pedig tud mindent. Amikor valamiről gondolatom támadt nem kellett leülnöm és az eszemet használnom, hogy belegondoljak a dolgokba. Abban a pillanatban egyszerűen mindent tudtam.

A szív társasága valóban a szeretet társasága, a tiszteleté, békéjé, az egységé, az intelligencia hihetetlen mértékéé, a kreativitás és belátás mindennapi árapály hullámai mellett, gobleinje és tapétája – eme projekció aranymetszése. Lehet hogy ezért a szívem, értelmem és hangulatom hármában az igazi szív intelligenciája áll, a „szeretet” és Ljuba, a tudás, melyet a fejembe rakosgattam, sok-

szor a tudománytól vezetve, ami aztán általában újbóli megerősítésekkel szolgált a derűs égből, miután a közönségnek megjelentettem volna valamit belőle.

Úgy tűnik itt is *Ickének* van igaza: a Vízözön bibliai története a világon mindenhol megtalálható más-más hősökkel és istenekkel, Noé története pedig csak átirása a sokkal idősebb sumér és babiloni történeteknek. A sumér verzióban a földönkívüli istenek Anunne és Anunnaki elhatározták tönkretenni az emberiséget, de egy közülük, Enki, figyelmeztette a közelgő vízözönre a pap-királyt Ziusudra-t. Azt mondta neki építsen egy nagy hajót és költöztesse bele az állatokat és madarakat. "Az idő amiről ezek az elbeszélések szólnak 11 és 13 ezer évvel előbbre tehető. (94-95)

Ugyanakkor, „a zulu sámán Credo Mutwa azt mondta nekem, hogy Afrika neve a régi Wafirika névből ered, ami azt jelenti: az első emberek a Földön, vagy az első emberek itt. A zulu szó maga azt jelenti: emberek a csillagokról. A zulu nép tagjai azt állítják magukról, hogy egy olyan faj leszármazottjai, mely nem a Földről származik..” (105) Barbara Marciniak egy olyan tudatossággal tart fent kapcsolatot, mely arról számolt be neki, hogy a Plejádok csillagaival van összeköttetésben.

Rendben van, a tudományos metódus ilyen állításokat nem tolerál, így tegyük őket félre, de az mégis tény, hogy létezik spirális csillagkép belevésve a kőbe abból az időből, amikor a azték csillagászat nem ismeri a teleszkópot. Hogyan tudták, hogy spirált kell vésniük, mikor szemmel csak egy pontot láthattak? Ugyanezzel a problémával találkozunk a Peljádokkal kapcsolatban is. Fellelhetők a már megjelentetett Nebra korongon, a középeurópai bronzkori unjetikai kultúra régészeti leletén. A kultúra a nevét a Prágától délre fekvő cseh Únetice településről kapta. Földrajzi koordinátái: 50°9′ N és 14°21′ E. Ez mindössze 2′ északibb földrajzi szélesség a Sterope csillagnál és 1′ keletibb földrajzi hosszúság a Prevlakai öbölnél, mely a Kvarner leg északibb pontja és az Adria kardinalis csomópontja. A keltákról írva Nora Chadwick említi, hogy közép Európa, de Bretagne és Wessex is a bronzkorban olyan sikeres társadalmakat hoztak létre, melyek hasznat húztak kapcsolataikból, melyeket a keleti Mediterráneum ill. még távolabbi tájakkal ápoltak. Nagyobb jelentőséggel bírtak a tiroli réz lelőhelyek, az ón cseh és szlovák lelőhelyei. Sumer és Egyiptom újbóli felvirágzása elvitte felfedezőiket a fém ércek felkutatására. Minden bizonnyal komolyabb kutatóutakról volt szó, így érkezhettek közép Európába is. Ezért fontos következő kijelentése: „az unjetikus kultúra gyors fejlődésének meghatározó eleme volt földrajzi fekvése. Jó fekvése miatt kihasználta a rajta keresztül lebonyolódó kereskedelem adta lehetőségeket. Őn érkezett Cornwall-ból, arany, de lehet hogy réz is Írországból. Itt volt a borostyánkő is. Fekvése miatt tehát

ellenőrző szerephez jutott ez a kultúra. A kereskedelem útján összeköttetésbe került a késői Mykénei kultúrával, mellyel valószínűleg közös elődökkel is rendelkezhetett.” (19)

Nem elég ennyi?! A Tajna Apolonova tronožca (Apolló háromlábú székének titka) című könyvünkben részletesen megírtuk Cornwall fekvésének jelentőségét, kiemelve legdélebbi kikötője, Penzanca helyzetét, mely láss csodát, ugyanazon a földrajzi szélességen fekszik, mint a Sterope csillag, $50^{\circ}7'$.

A Sterope csillag pedig a húron keresztül összeköttetésben áll az Electrával.. Az utóbbi neve pedig görögöl (Electra) a borostyánkőt jelenti. Erről a Zašto bi mogla... Atlantida (Miért is lehetne... Atlantisz) című könyvünkben fejtettük ki álláspontunkat részletesen.

A következő következtetést vonhatjuk le a fent leírtak után : semmit sem fedeztem fel, csak újra sikerült meglátnom azt, ami régen tudott volt, csak elfelejtődött, kitöröltetett, megsemmisült, elveszett. Szerencsénkre a térben megőrződött, mint ahogy a Nebra korong vagy Antikitera planetárium.

Dr Andrew Newberg mondta: Mindennek akkor van értelme. ha az Isten ott van, mi meg itt és van agyunk, amellyel lehetőségünk van kommunikálni vele, imádkozni hozzá és olyan dolgokat cselekedni, amelyeket Ő megkövetel tőlünk.”

Összesítsük az eddig elmondottakat: A Plejádok köríve hat földközítengeri kardinális pontot köt össze:

- a Földközi tenger legkeletibb pontját az Iskenderumi öbölben (az Elektra csillag pozíciója az Alcyone csillag földrajzi szélességén);
- az Orontes folyó torkolatát, ill. Al Mina kikötőjét, a Kadmó-i tengely kiinduló pontját, Troja-Ljuba-Troyes-Párizs irányában;
- a Nílus deltájának és középső torkolatának csúcsát (El Giza, Sakkara és Tetida csillag földrajzi hosszúsága);
- a Földközi tenger legdélibb pontját El Agheile-nél (a P pont földrajzi hosszúsága a Kadmó-féle tengelyen, félúton Al Mina és Párizs között);
- az Alcyone csillag pozícióját (Utica, Kartágó);
- Sardinia legkeletibb pontját, Comino fokát.

A nyilas geometriájából következő húr összeköti az Elektra és Sterope csilagokat. Az utóbbinak, mint a Plejádok csillagcsoportjának legészakibb tagjának földrajzi hosszúsága, megegyezik Trója meridiánjával. Homérosszal kezdődik minden, de nem fejeződik be. Legalább is egyenlőre nem.

Ki kell jelentenünk: nyugaton, a Plejádok főívének kiterjedése a legkeletibb szardíniai pont Comino hosszúsági foka, de egyben az érintője⁶ is, Bizerte földrajzi hosszúságával egyezik meg. Bizerte ($9^{\circ}52'$) régi főníciai kolónia, melyet

a tir-ből érkezők alapítottak (1100 Kr.e.) a La Spezije öbölben (ősi kikötő ill. római Luna) a part vonalában megegyezik a Rijekából ill. Trsatból a portugál Troie-be húzott egyenes földrazi hosszúságával (a Leopardi térképen, a názáreti ház átvitelének nyugati szárnya) A legkeletibb érintőn át átfogó egyben a Kubán folyó torkolatának meridiánjával egyezik meg ill. a kerci szoros északi bejáratával.

Gyönyörű! Azonban a Zašto bi mogla... Atlantida könyvünkben egy körrel írtunk, melynek középpontja Zaragoza, a Finisterre ill. a Gibraltári szorosban fekvő Ceute-ig érő sugárral (8,8 cm). Kiegészítésként: ha a sugarat a Roca fokon mérjük (9,3 cm), az európai kontinens, a pireneusi félsziget és Portugália legnyugatibb pontján, ennek a körnek az érintője keleten az a hosszúsági fok lesz, mely lágyan ül rá Szardínia legnyugatibb pontjaira, Falcone-re és Caccia-ra. Szardínia így e két érintő közé esik. Istenien tökéletes, továbbá ez a kör teszi fel számunkra a kérdést: mi valójában a nap?

Split, 2014. augusztus 20.

SABRATHA – KRONOMÉTER

(A Tér- és Időkerék)

2014. szeptember 23-28-ig Gradistyében voltam, Kópházán, ma a horvátok legnagyobb itteni központjában, akik közel 500 éve érkeztek ide azon az útvonalon, melyet a mai hivatalos tudomány csak Ptujtól északra nevez meg a Borostyánkő út részeként. A Nyugat-Magyarországi Egyetem (Universitas Hungariae Occidentalis Anno 1735) Közgazdaságtudományi Karának aulájában szeptember 24. tartottam meg a Tér geometriája – A Borostyánkő út új megközelítésben című előadásomat. Erről a témáról kimerítően a Tajna Apolonova tronožca című könyvemben írtam (A gall háborúk írójának: Az igazságról és borostyánkő nyakláncról, 223-245.) A Sopron és Szombathely közötti szakasz, mely egyenesen vezet minket Nin, Ljuba és Ravni Kotari, végezetül Zadar (Zára) irányába, úgy tűnik nemsokára újra meg lesz erősítve és valorizálva. Megismerkedtem Dr. Payrits Ferenc módszerével, melynek segítségével igen hatékonyan lehet értelmezni a történelmi nyomokat a Pannon medence toponímiájának felhasználásával, melyet ő pannon ill. a nap nyelvének nevez. Ez után a felfedezés után semmi nem volt olyan mint azelőtt volt. A hitelesség megőrzése végett először Dr. Payrits szövegét közlöm metodikájáról, mely az általam nem véletlenül kiválasztott toponímiák megfeleltetése után született meg.

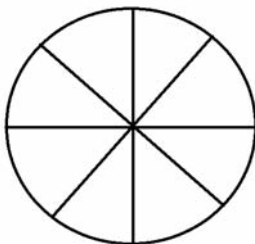

*Az egyiptomi Besa isten mauzóleuma Sabratha-ban, melyet a föníciaiak
a navigálás védelmezőjévé alakítottak át*

**A Módszer mellyel dekódoltunk néhány
Dr Igor Šipić tudományos analízisének,
A tér geometriájának kutatása igazolására szolgáló földrajzi nevet.**

A nyolc részre felosztott kör vezetett minket arra az útra, melyen azután elkezdtük kísérleteinket a kifejezésekkel.

Ezt a kört ilyen formán és érdekes háttér jelentésével először idén tavasszal láttam Vrbnikben, Krk szigetén, Horvátországban. Az irodalom egyébiránt mint a szerencse kerekét ill. mint az idő kerekét említi.

Ez a kör a glagolyita írás alapformája, ill. ebből születtek meg a legrégebbi háromszög alakú glagolyita írás betűi. Ugyanakkor a nap szimbóluma is, mely életünk meghatározó faktora.

A következő lépést a rovásírás megismerése és megtanulása jelentette. Ez egy nagyon régi írás, melynek elemeit a boszniai Nap piramisban is megtalálták.

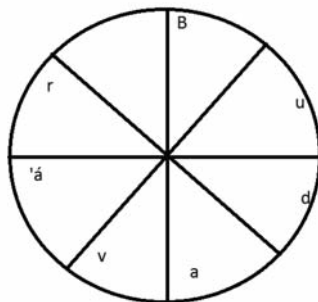

Azonban amikor a Varga Ferenc-féle rovás betűk alakjait kezdjük el vizsgálni, azt láthatjuk, hogy a *b* betű (az első, mivel egy jobbról-balra író mássalhangzós rendszerről van szó) valójában az *x* betűnek felel meg, a *d* betű pedig az összeadás ill. az egyenlőszárú kereszt jelének +.

Amennyiben ezt a két betűt egymásra és a körbe helyezzük, éppen a fent ábrázolt nyolc osztatú formát kapjuk meg, ami a *b d* ill. *B D* jelentéssel bír, ez pedig nem más mint a Buda. Ne feledjük, hogy ez a forma egyben az 1000 számértéket is képviseli, amelyet a tökéletes számként tiszteltek valaha. Tehát leírva is a tökéleteset, a felvilágosultat jelenti és számértékileg is az ugyanakkor.

Tehát ez a kör elkápráztatott bennünket, ugyanúgy mint a világhálón megtekinthető előadások, mint pl. Jásdi Kiss Imrée, a magyar tér helységneveinek vonatkozásában és értelmezésében. Ezt ő nagyon szemléletesen le is vezeti kifejtéseiben. Így azután lassacskán elkezdett feltárulni előttünk a Panonn-Adriai térség.

Amit megdöbbenve vettem észre egy idő után, az az a tény, hogy a **Budavár** nevű kifejezést, mely nem jelent semmi mást, mint a megvilágosult vár, ill. várás a megvilágosulásra, a „kapcsolatra”, a körre helyezve és másik irányból olvasva a *d* betűtől kezdve, a **Dubrava** szót kapjuk meg. Ezek szerint tehát a Dubrava egy olyan hely, ahol a megvilágosodásra várunk, egy „közele találkozás VELE”. Mi keresztények nyugodtan mondhatjuk, találkozás Istennel, az Atyával.

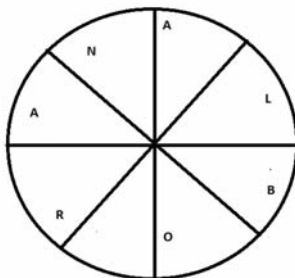
Itt azután elkezdődött egy játék, melynek segítségével sok földrajzi név igazi értelmére derült fény. Megemlíteném azonban, hogy a magyar nyelvnek és annak is inkább a régebbi kiadványának ismerete szükségeltetik, melyet a környező népek már elvesztettek. Ugyanakkor azt is megfigyeltük, hogy néhány kulcs szó már csak a horvát nyelvben maradt meg, a magyarból kikopott. A háttérben egy olyan közös ősi nyelvet sejtünk, mely a kommunikáció eszköze volt évezredek során és a teret értelmesen képezte le sajátosságai kiemelése mellett. Azaz a táj maga beszélt. Ilyen folytán aztán a nyelv és a tér teljes harmóniában funkcionáltak, könnyen megjegyezhető módon, persze ismételve magukat a térben, hisz maga a tér is megjelenik ugyanazon formákba más-más helyen. Ez az érthetőség szűnt meg létezni és ezt láthatjuk, ha ma felületesen a térképre nézünk. A mélyebb rétegekben azonban az ősi kohézió felismerhető. Itt a magyar nyelv leíró jellege sokat segített, hisz érthetővé váltak a földrajzi nevek, melyek tökéletesen beleillenek a reális térbe jelentésükkel együtt.

Elsőnek felhívtam Šipić professzor Úr figyelmét arra a tényre, hogy az ő geometriai értelmezésének oly fontos eleme, tudniillik az aranymetszés első szava az arany, a magyar nyelvben nagyon hasonlít az arány kifejezéshez, amit az aranymetszés a gyakorlatban valósít meg. Ez így már nem véletlen! De a hal ill a halál szavak egyezősége sem a véletlen műve, hisz mi éppen a halak kozmikus idejét éljük (ez pedig halálosan veszélyes és nem hiába született meg a Megváltó éppen e korszak elején) a kora keresztények az apostoli időkben pedig az ékírás h betűjével ismerték fel egymást.⁵

⁵ Az előbbi rovás ábécénél ez a forma négyzetet mutat, azonban a többi rovás jelkészlet majdnem mindenhol a két egymásba tolt piramis ill. a két egymásba tolt félkört mutatja be a h betű megfelelőjeként

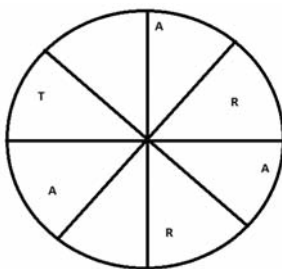
Figyeljük meg a kör bal alsó részén levő kifejezést: **Tár**. A h betűtől olvasva a hasáb szavunkat ismerjük fel (a Vikipédián olvashatjuk, hogy az arabban⁶ is ugyanaz a jelentése), tehát van a tengerparton egy városunk, melynek a neve a geometriai formák tára. A formák alakja az alaprajzhoz igazodik, hisz ez a hasáb definíciója.

Az Alboran szó megfejtése is igen izgalmas és érdekes, hisz a körre téve ezt kapjuk:

Mivel az ékírásról tudjuk, hogy mássalhangzós írásról van szó, nem kell a magánhangzókhoz tökéletesen igazodnunk és ragaszkodnunk. Ezek változhatnak és valójában így változik meg a kifejezés formája is.

Így olvasva a bora(o)nál – boronál szót kapjuk, mely a kiegyenlítést, egyenesítést jelenti. Így az Ararát szó is értelmet kap, hisz a tár részét már értjük, de most hozzájön az ár szó, mely áradást, sok vizet jelent. Ilyen megközelítésben Ararát az ár tárja. Nincsen-e Noé bárkája a vízzel összekötve, mely az Araráton köt ki az özönvíz végén?

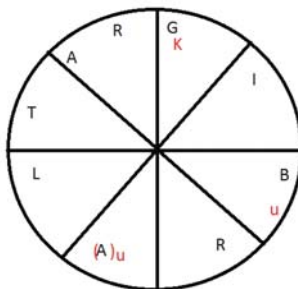

⁶ Google Nyelv és Tudomány Főoldal urali had, török sereg.

Az Orontes kifejezés az áröntéssé válik. Ez Szíria egyik legnagyobb folyója, mely a Földközi tengerbe ömlik legkeletibb pontjához nagyon közel. Innen indul ugyanis a Kadmó-féle tengely Dr Šipić projekciójának legfontosabb irányvonala, a *nap vonal*.

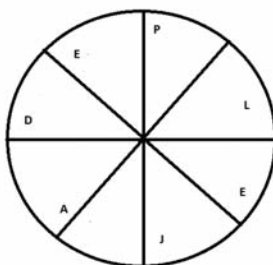
A torkolattól nem messze helyezkedik el a történelmi kikötő, Al Mina a hátterében pedig az ősi megalopolis, *Antiochia*.

Átugrunk a Földközi tenger medencéjének másik oldalára Gibraltárra. Ugyanúgy megjelenik a tár kifejezés, ami valójában a tenger tárját jelenti. A gibrál szó pedig a kiburul eldeformált gyors kiejtéséből született, ami valójában leírja Gibraltár helyét, hisz itt borul ki a tár, itt „borul ki” a Földközi tenger az Atlanti óceánba szimbolikusan, mintegy tölcséren keresztül.

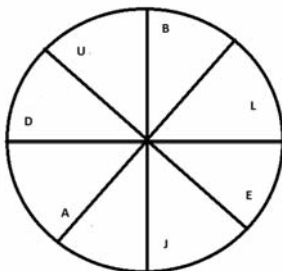
Sok szövegben tesznek említést a Ley vonalakról, mint fontos összekötő egyenesekről, melyek gyakorlatilag megfordítva a jel vonalak és teljesen érthetők funkciójukat nézve.

A Plejádokat a körre téve úgy szint értelmes szóhoz jutunk, mely elgondolkodtathat minket az eddig elmondottak ismeretében.

Mint ahogy azt tudjuk a rokon betűk felcserélődhetnek a szavakban így a b lehet p és fordítva. Ezt a szabályt alkalmazva⁷ valamikor talán a Blejadu kifejezés volt használatban. Ekkor viszont már beszélő szóról van szó, hisz a *Budajel* összetett szó köszönt vissza ránk, amit pedig úgy érzem nem kell ezek után tovább magyaráznom.

A horvátországi fontos kezdő és csomópont, a többször is emlegetett Ljuba (Iuba) értelmét keresve, mely szó a horvát nyelvben a szeretettel, szerelemmel van összeköttetésben jelentéstanilag mind fizikai, mind átvitt értelemben. Rá kell azonban mutatnunk arra, hogy a „régí” nyelvben a búj, bújik az elbújással, elvonulással van összeköttetésben, ami így ilyen formán már érthetővé teszi a horvát szó mélyebb értelmét, hisz „azért a dologért” az ember valóban valahova félrevonul, nyugodt helyet keres.

Mit rejthettek el Ljubán ill. mi rejtőzködik jelentése, pozíciója mögött, remélem belátható időn belül kiderül a nagyközönség számára is.

Végül próbáljuk meg megfejteni a jantar (horv. ejtsd jántár, magyar jelentése Borostyánkő) szó jelentését, mely újból utal a régi közös nyelvre annak univerzalitására és kompatibilitására. A horvátok erről a szóról nem tudnak leolvasni gyakorlatilag semmit, mivel az eszközüik hiányzik hozzá, ugyanúgy ahogy a magyarok sem a budából, mely viszont a horvátoknál van meg még élő alakban.

Mint azt látjuk itt is egy összetett szóról van szó. A *tár* részét már megértettük a *jan* része pedig rögtön érthetővé válik. Mint azt tudjuk a Föld körül van véve

⁷ Szabály, hogy mássalhangzós írásról révén szó a magánhangzókat az olvasó, mely beszél a nyelvet, helyezi a betűk közé általában. Persze vannak szabályok, melyeket az írásnál be kell tartani. Sajnos a latin alapokkal rendelkező írások, akik sokszor a nyelvet nem beszélték jól, gyakorlatilag egy új nyelvet kreáltak írásaikkal, amelyet azután később elolvasva úgy tűnhetett, hogy egy valódi nyelvről van szó.

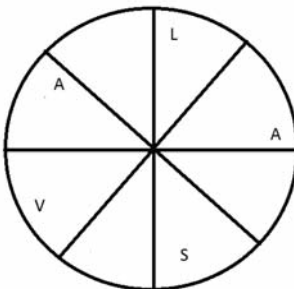
a nap vonallal a *pan* vonallal kelettől nyugatig. Így a valamikori *jin-jan* kettős, mely mindenki számára érthető volt nálunk is eltűnt. Szerencsénkre keleten még megmaradt és manapság egyre többen foglalkozunk is vele. Ezek szerint a pozitív *jin* a negatív *jan*-nal párosul és alkot egészet. Így viszont a mi jantar szavunk jelentése a negatív pólus tárja. Ha a Vikipédiában böngészve megkeresik a borostyánkő fizikai tulajdonságait, meg fogják találni azt a tulajdonságát, hogy dörzsöléssel feltölthető, így azután érthetővé válik neve, hisz ez is beszélő név.

Ezek után nem meglepő a borostyánkő görög neve: az elektron, amely szintén a mi régi nyelvünkéből szivárgott át hozzájuk, mint sok más szó is kicsit módosított alakban. Hisz miről is van szó? Az elektron valójában az él-ek tárján azaz az élet tárján.⁸

Hogy egy valóban régi kifejezést takar a jantar szó, azt azzal bizonyítjuk, hogy a Pannon térség több földrajzi kifejezése őrzi ezt a szót, de természetesen megfejtetni csak a mi körünk, a napunk segítségével lehet. Nem kell gondolom már ábrázolnunk, hogy a *tarján* kifejezés a fent említett szót rejt. Több *tarján* nevű ill. szóösszetételű településünk, toponimiánk is létezik. Ami viszont a legmeglepőbb, hogy a Komárom-Esztergom megyei Tarján (jantar) határában levő domb ill. hegy neve éppen Borostyánkő. Ennél szebb egybeesést úgy gondolom nem kell keresnünk.

Még egy nagyon érdekes és szemléltető kifejezést szeretnénk még elemezni, ez pedig a Bosznia Hercegovinában, annak is a boszniai részén folyó Lašva (ejtsd: Lásvá) folyó. A boszniai folyók nevének egyébként is egy kis füzetet kellene szentelnünk érdekességeik miatt, de erről majd valamilyen másik alkalmából teszünk majd említést. Dr Šipić szerint a Kadmó-féle egyenes áthalad a visoko-i piramisok derivált pontján. A Vlašić, Vlašići kifejezés horvátul éppen a Fiastyúkot, a Plejádokat jelenti. Ez azért is érdekes, mivel Ljuba, a Földközi tenger geometriai középpontja mellett, ill. átellenben vele, mivel egy tengerszoros választja el őket egymástól, fekszik Vlašići település. A viszokói Nap piramis pedig a Földközi tenger és a Fekete tenger egyesített terének geometriai középpontja. Átlellenben pedig ott a majdnem 2000 m magas Vlašić hegy. Ez így már nem véletlen. Ami viszont ezután következik az egyszerűen lélegzetmegállító. A piramis és a hegy között a derivált pontot szépen átszeli a mi Lašva folyónk, melynek jelentése így kap értelmet.

⁸ Tudjuk, hogy az élet az elektronok nélkül elképzelhetetlen: Hogy mennyire tudták ezt elődeink, arra az a bizonyíték, hogy a piramisok belsejében az elektronok koncentrációja sokszorosa a normál értéknek, így viszont gyógyító, terápiás erővel bírnak.

Szépen előjött a válás szavunk, hisz a folyó a gyakorlatban is kettéválasztja nyugatot a kelettől. Ami történetileg érdekes tény, hogy Boszniában a folyó környékén a mai napig meg tudták magukat őrizni a horvátok, talán lelkük mélyén megértve a szó jelentését.

Így tehát érthető, hogy a földrajzi nevek betöltik szerepüket a reális térben.

Minden kifejezésnek megvan a miértje. Így a tér nem csak egyenesekben, félkörívekben és körök formájában szól nekünk, mely adatok a szakember számára fontosak, hisz erre alapozza a „szent geometria” tézisé, hanem össze van kötve az idővel és a valóságos világgal is.

Mi azonban elvesztettük a közös nyelvet, amely kulcs a megfejtéshez (A Vatikán címerében ott a két kulcs az Andráskereszt formájában – ami talán valamit jelez, mit is tudnak ők) és amellyel ki tudnánk nyitni a zárat.

Nem véletlen ezek után a: *lefordítani* kifejezésünk, ha más nyelvre akarunk szó lefordítani. A kereket is fordítjuk és új értelmet nyer a ráhelyezett szó.

Befejezésül reméljük, hogy meggyőzően bizonyítottuk a körülöttünk meglévő földrajzi kifejezések értelmében rejlő szimbolikát, melyhez nagyban hozzásegített a magyar nyelv és a horvát tudása, melyek részben őrzői - ha nem is mindig tudatosan – a régi pannon nyelvnek ill. a nap nyelvének.⁹

Dr. Payrits Ferenc
Kópháza, 2014.október 2.

⁹ A mi körünk alakja direkt vezet minket a nap formájához. Ez a forma 8 db csúcsával egybeillesztett piramis derivált formája is egyben.

Schneeberg, 2014.szeptember 28. reggel 6.30

Kommentár

Szembetűnik tehát, hogy nem beszélhetünk alternatív hozzásimításról, mivel a módszernek megvan minden eleme, hogy érvekkel védhető legyen és végezetül Dr Payrits összehasonlító elemzése végeztével a következő kardinális következtetést vonja le:

„...az említett földrajzi neveknek jelentése megegyezik funkciójukkal a reális térben. Minden névben valójában benne van a válasz, miért is hordozza nevét. Így értünk el ahhoz a felismeréshez, hogy a tér nem csak szögekben, irányokban és ívekben fejezi ki magát, ami a szakember számára nagyon fontos, hisz erre alapozza „szent geometriáját” és most már tudjuk azt is a vele szervesen összekötött idő mérését, hanem saját nevei segítségével is.”

Ahhoz, hogy reálisan ellenőrizni tudjuk a Földközi tenger geometriájának szerkezetét, melyet kidolgoztam egyben az összes benne levő mozgás és létezés kulcs fontosságú elemére vonatkoztatva, nézzük meg miért is választottam

éppen ezeket a földrajzi kifejezéseket (toponimokat, hidronimokat és oronimokat). Természetesen egyik alkalommal sem említve meg a keresett szót ill. kifejezést, melyre szükségem volt.

Alboran – erről a kifejezésről szóló kérdést irányába azért tettem fel először, tudniillik, ha a megoldás megfelelő a folyamatot folytatni tudjuk. A folyamat komolyságát nyomatékosította az a tény is, odafigyelve, hogy a konzulenszt ne vezessem tudatosan a célra, nem kötöttem össze ezt a hidronimot az Alboráni tengerrel, melyről csak úgy mellékesen megjegyzem: a nem bennfentesek többsége nem is tudja hogy létezik-e egyáltalán. A keresett szó, mely érdekelt a „kiegyenlítés, az egyenlőség” volt. Az Alboráni tenger Gibraltár előtt helyezkedik el, ahol a Földközi tenger tölcésrszerűen beszűkül. Ezt a sávot északról a rendszer egyik hordozó paralell vonala határolja: az Iskenderumi öböl legészakibb pontjától (Sarimazi) Portugália legdélibb pontjáig, a Sao Vincente fokig, mely annak az egyenlő szárú háromszögnek az alapja, melynek csúcsa a Földközi tenger leg északibb pontjába vezet (Monfalcone). A másik hordozó egyenes Al Mina-tól, az Orontes folyó torkolatától indul a gibraltári szoros közepéig és így az alapja annak az egyenlő szárú háromszögnek, melynek csúcsa Ljubában, a Földközi tenger geometriai középpontjában van és áthalad az Alboráni tenger közepén. De miért is a kiegyenlítés? Két ok van a magyarázatra : az első mivel Al Mina pozíciója a közel-keleti parton egyben a párizsi téglalap egyik csúcsa is, mely $27^{\circ}8'$ fok alatt áll és az Alboráni tenger térségében ugyanaz a párhuzamos kiegyenlíti 0 értékre.

A másik ok, mivel a Plejádok bevonásával a Földközi tenger reális terébe egyedül az Elektra és az Alcyone csillagok kiegyenlődésével a két előbb említett párhuzamos egyenes között a Földközi tenger legkeletibb pontja (Iskenderum) és a régi föníciai város Gades (Cadiz) között az atlanti parton jön létre a rendszer precíz képlet. Az egyenlőségi pontot az Alboráni tengerben lokalizáljuk az ibériai kör (nyolc osztatú kör – nap) az Al Mina-Gibraltárt összekötő egyenes és a Gijonból a pireneusok legmagasabb fokán (Mulhacen) áthaladó egyenesek metszéspontjában. Most tűnik fel az az érdekesség, hogy az Al Mina-Gibraltári szorost összekötő paralell egyenes éppen félúton van El Giza és az olasz Trója hosszúsági köre között (7,3 cm) Ez kb. ugyanolyan hosszú szakasz, mint a Sab-ratha-t a **P** ponttal összekötő egyenes hossza (7,375).

Payrits, Alborán értelmezése, miszerint „boronával egyenesít, egyenget, kiegyenlít” ebben a kontextusban teljesen megfelelő kifejezés, mely funkcióját is jelzi a helynek.

Sabratha – a következő toponim, melyet modellként kiválasztottam Sabratha volt, mindenek előtt azért, mivel ugyanazon a földrajzi szélességen fekszik, mint az indián csillagvizsgáló Ocmulgae, mely maga után vonja a Plejádok fekvésének értelmezését is tanulmányunk elejéről. Ebből a megközelítésből számomra a súlypont, mérleg, kiegyensúlyozás értelmű szavak lettek volna elfogadhatóak.

Dr Payrits azonnal a következő megoldást ajánlotta fel: az összetett szó *tár* része tárolóra enged következtetni a másik a hasáb szó, mely egy geometriai elemet jelent, oszlopot pl. Éppen ez jelentette a rendszer végleges megoldását is – Sabratha, az összes geometriai forma tára, ami irányító jellegére enged következtetni.

A kutatás kezdetén felállított elsődleges kereten belül a K01e térképen (Al Mina-Párizs-az ibériai kör közepe-Mut) Sabratha éppen a hosszabbik dél oldal közepére esik 27.8° fok elfordulással. Az északi párhuzamos oldalon ez éppen a P pontnak felel meg. Az észak keleti csücsökben Al Mina található (az Orontes folyó torkolata), mely láttuk a kiegyenlítő egyenes kezdete, addig a délnyugati csücsök éppen a nyolc osztatú ibériai kör középpontja. Amennyiben Dr Payrits *a nap ill. kerék* szimbolikáját helyesen magyarázza, akkor Sabratha az afrikai tengerparton itt nagy valószínűséggel úgy jelenik meg mint a négyszög azimutális projekciójának központja, mellyel a nap napfordulás és napéjegyenlőségi helyzetei, ezekben az extrém fekvésekben kijelölődnek. Ekkor Sabratha valóban a mérleg nyelvének funkcióját töltene be, illetve az összes interaktívan keletkező geometriai konvergenciós alakzat tára is egyben. A négyszög pozíciója, ahogy azt fentebb leírtuk a nap kelésének és nyugvásának irányát mutatná a nyári napéjegyenlőség idején, június 21-én. A nap pályája a horizonton észak ill. dél felé a földrajzi kelettől, azaz az egyenlőségi pontok kilengései különbözőek a Föld minden pontján és más értéket mutatnak. Sabratha földrajzi szélességén $32^\circ 50'$ ez az azimutális érték $A=27,8^\circ$, ami azt jelenti, hogy a tél és a nyár napfordulás pontjai az ekvinociális kiegyenlítő iránnyal a horizont közepén ezt a szöveget zárják be¹⁰. Ha el is tér, az mértanilag teljesen elfogadható – mivel a téglalap helyzete térben magába foglalja a Földközi tenger legkeletibb pontjától a Ibériai félsziget természetes középpontjáig, melyből a kör 4 helyen átszeli a félsziget partjait, éppen azokon a helyeken, ahol a kör felosztásai is futnak. Ezek közül a Roca fokon is, mely az európai kontinens legnyugatibb pontja. Az irány azt mutatja, hogy a nap precízen a atlanti partoknál az óceánt elérő portugál Lima

¹⁰ Például Split földrajzi szélességén $43^\circ 31' N$ az azimut $A=33^\circ 3'$

folyó torkolatának irányába száll le. A Mut-ból meghúzott egyenes is éppen ide mutat. Amennyiben négyszögünket Sabratha pontján elforgatjuk az óramutató járásával ellentétes irányba, az déli oldalával kiegyenlítődik Sabratha szélességi fokával. Ez lenne a nap helyzete a tavaszi illetve az őszi napéjegyenlőségek idején március 21. és szeptember 23 környékén. A szimulátor tehát a tér mozgását mutatja a nap mozgásához, tehát az időhöz igazodva. A térbeli determináns pontokat maga után húzva a nap egy új képet hoz létre ahol Sabratha hosszúsági foka játssza a központi „hasáb” szerepét. Ez a vertikális ekkor a P pontot balra tolja a mai San Marino hercegség területére, pontosabban északi városába, Serravalle-ba ($43^{\circ}58' \text{ N } 12^{\circ}29' \text{ E}$), antik nevén Olnano-ba.

Ez egyben nyugaton Avignon város szélessége is ($43^{\circ}57'$), valamint Vrana-é (Várna) a horvát tengerparton (Aurana, Laurana, Arauzona), a horvát királyok és templomos lovagok (1136–1312) birtoka, később a János lovagoké volt (lásd. Igor Šipić: Karta Leopardi). Mindez azért jelentős megállapítás, mivel Sabratha oszlopán, azaz meridiánján, Szicília legnyugatibb pontja mellett (Trapani, Marsala) ott van még a Pó folyó deltájának legkiállóbb része, de Róma közepe is ($12^{\circ}29' \text{ E}$). Tehát Sabratha, Róma és Serravalle a hasáb három kardinális pontja, mely a líbiai partokon nyugszik.

A négyszög napéjegyenlőségi pozíciója a keleti részben több egyenletes képződményt alkot.

Elsőként teljesen összhangban van a trójai körrel Trójával a középpontjában melynek sugara az Iskenderumi öböl legészakibb pontja (Sarimazi). A déli, hosszabb oldala téglalapunknak Sabratha szélességi fokán áthalad a Ljuba-Cireneika körön éppen Cireneika tengerparján. A trójai kör éppen ráfekszik a négyszög délkeleti csücskére, mely az igazi meglepetést oldalának meghosszabbításával adja. A szélességi fokon éppen Haifába mutat az izraeli tengerparton, hosszúsági meghosszabítása pedig az egyiptomi Ture $31^{\circ}20' \text{ E}$ (Trója) középpontjába vezet minket. Az északkeleti csücsök meghosszabításai észak felé a mai ukrán Rybakivk-ba mutat a Berezan folyó torkolatába ($31^{\circ}21' \text{ E}$), ahol a valamikori görög kikötő *Borysthenes* ill. *Borysthenis* állt, mely a Fekete tenger legészakibb pontjaként szerepel. Kulcsfontosságú tény azonban, hogy éppen ezen a helyen keresztezi vonalunkat a trójai kör is. Ez bizonyítja újfent, hogy csakis rendszerről beszélhetünk. Össze lehet-e ezt a kifejezést hozni a magyarországi Borostyánkő heggyel, melyről Payrits a jantar szó elemzésénél számolt be?

A nyugati hosszúsági fokon a rövidebb oldal áthalad a Guadalquivir folyó torkolatán a Cando fokon, melyen keresztül vezet a nyugati rövidebb nyári napéjegyenlőségi négyzet Párizs irányából és a marokkói Essaouira-ba vezet. Észrevehetjük, hogy minden négyszög magába foglalja helyzetének tudatos

meghatározottságát, melyet az aranymetszés fog legjobban kidomborítani. A megelőző négy könyvben sok helyen let megemlítve az aranymetszés jelensége. A Magyar nyelvben pedig Payrits szerint az arany és az arány mindössze egy kis eltérésnyire áll egymástól kiejtésileg.

Nézzük, hogyan is működik az aranymetszés Sabratha oszlopának vonatkozásában:

- A Sabrathától Serravalle-ig meghúzott hasábon az aranymetszést éppen az ibériai kör közepének földrajzi szélességén ($14,75 \times 0,618 = 9,1155$ cm) mérjük;
- Ha most az ibériai kör közepétől lefelé mérjük ki az aranymetszést Sabratha-ig (9,1155 cm), akkor a pontunk a plejád húr szimmetria tengelyének kezdetének szélességi fokára esik Mahdij-nál a tunéziai Afrika fokon ($9,1155 \times 0,618 = 5,63379$ cm);
- Feltehetjük a kérdést: ha Róma mindennek a közepe, milyen hosszúságok és kordináták között található meg az aranymetszés pontjaként? A válasz egyszerű: a Rómába eső aranymetszés pontjai a hasáb legészakibb pontjai (Serravalle, San Marino) és a portugál Troie hosszúsági fokán ($38^{\circ}28'$) van, melyen még az azori Pico csúcs, az olasz Stilo fok és a görög városok Khal-kis és Delfi ($7,5922 \times 0,618 = 4,6922$) fekszenek.
- Mi van akkor az olasz Trójával? Ljube hosszúsági fokán, az aranymetszés pontjában van Ljuba és az Elektra csillag szélességén a „kiegyenlítőds” vonalán az Alboráni tengerben. ($10,4 \times 0,618 = 6,4272$).

Ezek szerint minden ki van számítva és szisztematikusan lehelyezve. Érdekes hát követni, hogy a távolságok a kulcs fontosságú hosszúságok között hogyan viselkednek egymáshoz képest Trója hosszúságától lefelé mérve. Így tőle éppen akkora távolságot mérünk a Sao Vincente (Sarimazi) fok hosszúságáig, mint Sabratha és a Gibraltári szoros és Al Mina hosszúságától. Ezért a távolság Sabratha-tól a Sao Vincente fok hosszúságáig 5,25 cm ugyanakkora, mint a trójai hosszúsától a Gibraltári szorosig (Al Mina). Most láthatjuk meggyőzően, hogy az összes Trója a térben egyenletes távolságokra let szétszórva, mely megállapítás fontos az elgondolás vonatkozásában. Minden amit eddig vizsgáltunk igaznak bizonyult, megerősítést nyert és tudományosan bizonyítottá vált.

Még megvizsgáljuk a napéjegyenlőségi négyszög átlóinak irányát is. A keleti rész átlója, mely a délkeleti csücsköt köti össze Sarravalle-val (San Marino) először is áthalad a trójai hosszúsági fok multicsomópontján, a Gibraltárt Al Mina-val összekötő egyenesen, és az M pontból a Dhakla oázisba húzott átlón. Ezek

után áthalad a Korintosi szoroson és a Krfi átjáróba mutat, mely a Jón tengerből vezet az Adriába és vissza. Tovább folytatva a fontos Testa di Gargano fokot érinti. Az északkeleti csücsökből Sabratha-ba húzott átló átmegyí a mai görög Alexandrián és a török Istranca hegység csúcsán.

Ugyanakkor téglalapunk nyugati felének átlói a következő földrajzi fontos helyeket jelölik ki. Sabratha-ból az északnyugati csücsökbe húzott egyenes először áthalad egy tunéziai sivatagi 1533 m magas csúcson, ezután a főníciai Constantine (Sarim Batim) a cél, melynek kikötője Skikda (Rusicade). Döntő tény viszont, hogy a csúcsba Gijon parti vonalán lép be, ahol az ibériai kör metszi a 45°-os osztó egyenest. Ez az osztó döntőnek bizonyult az egész rendszerre nézve; nem csupán azért mivel a legmagasabb csúcsba, a Mulhacen-be vezet, hanem az Alboráni tenger kiegyenlítő pontjának kialakításában is részt vesz, a kör és a gibráltári párhuzamos metszéspontjába érkezve.

A legfontosabb viszont megfigyelni, hogy az osztó folytatásában a Chafarinas szigetcsoportba mutat (három kisebb sziget) az 520 km hosszú marokkói V.Moulouya folyó torkolatába és a Vode (Cap de l'Eau) fokba. A kérdés az: miért is itt metszi az ellenkező irányból érkező átlót, mely a délnyugati csücsökből Seravalle pozíciójába vezet. Meghosszabbítása délnyugati irányba éppen a Rhir fokra mutat Agadir-nál, melyről már tettünk említést. Északkeleti irányban áthalad a korzikai Ajaccio kikötőjén, Pianos, valamint Elba szigetén, hogy elérje Piombino kikötőjét. Ez most egy nagyszerű példa arra, hogy lássuk a rendszer egyes elemei egymást kiegészítve, egy egységes rendszert alkotnak végezetül.

Természetesen az irányoknak valamerre haladniuk kell, de most tisztán megfigyelhető: amikor az öt Troja íly módon kivetette hálóját, a zsákmánynak nem volt sok esélye ebből a hálóból megszöknie. A hajó, vagy az utazó egy csapdába esett, melyből csak az tudott kiszabadulni, aki ismerte a kódot. Az, aki a csapdát állította, mindig saját magára vadászott. Szerencsétlenül nézne ki igazából saját keze által kiszervenéni. A végsőkéig védve voltál. Itt minden tükröképében van felállítva. A tipikus későbbi templomos gyakorlat keze nyomát véljük felfedezni.

Meg kell említenünk ezért a következőket is: ugyan nincsen bizonyítva teljes bizonyossággal hol is van a Rubicon folyó, a híres „a kocka el van vetve” (*alea iacta est*) helyszíne, azonban valójában itt a Sabratha-I oszlop csúcsától északabbra San Marino-nál vagyunk, Rimini város területén, jobban mondva Cesenánál (Cézárról kapva nevét *Caesena*). Azt viszont amit Cézár mondott – átlépni a Rubicont – azt jelentette, hogy átlépte a pontot, melyről nincsen visszaút többé, egy tett, melyet úgy fordíthatnánk, mint az angol rebellion vagy insurrection – felkelés, lázadás és úgy mint *uprising*- nap felkelte, ágyból való

felkelés. Nem jelenti-e ez az utóbbi éppen Sabratha funkcióját, a kronométerét, a kereket, mellyel a tér-időn keresztül lehetett utazni.

Így érkezünk meg a négyszög következő helyzetéhez, Sabratha-nál az óramutató járásával ellentétes irányú elforgatással. Így keresztpozíciót mutat az előbbi helyzethez képest, tehát $27,8^\circ$ fokkal fordul el északkelet-délnyugati irányba, mely a nap állása a **téli napforduló** idején, december 22. környékén. Most valóban érdekes dolgok történnek. A P pont elvándorol abba a helyzetbe, ahova a Sabratha-ból meghúzott egyenes, a négyzet hosszának fele újra Avignon városába vezet. Az *Avignoni száműzetés alatt* (1309–1378) a pápaság fővárosába, amikor is V. Kelemen pápa Róma elhagyása után pontifikátuma idején, 1307-ben a templomos lovagok többségét likvidálták.

Leírnánk a téglalap négy csúcsát. A délkeleti csúcs Mut és a Boszporusz északi kijáratának földrajzi hosszúságán fekszik az Uludag hegység területén, melyet az antik világból *Olümposz* néven ismerünk. Tehát minden isten és istenség hegyeként. A hegységet a Kartaltepe csúcs uralja (2543), valójában pedig a Márvány tengert kontollálja. A középkorban még a szerzetesek hegyének is nevezik még az első remetéktől kezdve, a sok szerzetes és kolostor jelenléte miatt. A hegy alatt Bursa városa fekszik, mely V. Fülöp rombolása és kifosztása után új nevet kapott, *Prusa*. Milétosz kolóniájaként Cius néven volt ismert. A selyemút egyik nagy központja. Kivételesen fontos szent hellyel állunk tehát szemben. Kartaltepe Payrits szerint a képet lát, rá lát értelmet hordozza. Nagyon figuratív megoldás !

Az északkeleti csücsök Párizs szélességén helyezkedik le valamint a Vaskapú nemzeti Park területén a Duna kanyarában. Érdekes, hogy éppen itt keresztezi a *Leptis Magna*-ból a dák fővárosba *Sarmizegetusa-ba* húzott egyenes, melyet az *Ahilej u virovima vrtoloma* című könyvünkben (K01e) dolgoztunk fel.¹¹

Az irány párhuzamos a nyári napfordulás téglala helyzetével a P pontból Sabratha irányába húzott egyenessel, ugyanakkor a ljuba-i körszelet szimmetria tengelyével is. Még jelentősebb az, hogy az északkeleti csücsök hosszúsága valójában a T' pont hosszúságával egyezik meg, azaz a ljuba-i körszelet csúcsával és precízen a Pelloponéz félsziget legdélebbi pontjával a Matapan fokkal, valamint a Taygetos hegységgel, melyről a Taygeta csillag is a nevét kapta.

Maga ez a hely a szlovák-ukrán határ közelében Velykyi Berzenyi-ben az

¹¹Egy a nevei közül a Zermizegete is. Mialt ez Dácia fővárosa még a rómaiak előtt is és ma még a román Stonhenge nevét is viseli (a kövek hasonló elhelyezése miatt), melyről Payrits azt állítja, hogy a nevében benne van. A nevet Múszer-eget – azaz konstrukció az ég figyelésére.

Uzh folyón (48°53' N 22°28' E) van, ami pontosan 10 fokkal (10') van keletebbre Sabratha-tól. Dr Payrits szerint a rovással összekötve a helység értelmezése újra a buda (Buda) szóhoz vezet vissza, ellenben ez a Buda nem vár, hanem bezár. Mit zárhat be? Természetesen a négyszöget, mivel a csúcsban helyezkedik el!!

A település mellett (egyébként a vidéken élnek magyarok is) a Révhely nevű település, mely átkelő helyet jelent fizikai síkon, de mentális síkon is egyben (hasnólóan mint a Rubicon vonatkozásában Cézárnál már említettük). A révül szó azt is jelenti, hogy más mentális síkokra lép, a tudat más dimenziójába. Ugyanakkor a szlovák oldalon mindössze 6' nyugatabbra (22°22') Párizs földrajzi szélességén (48°52') megtalálhatjuk Dubrava települést is. Nem vagyunk itt valaminek valójában a közepén, hisz Payrits szerint a dubrava révhelyet, a helyet melyen a megvilágosulásra várunk jelentését hordozza magával, a "közeli találkozót Vele".

Az északnyugati csücsök igaz az óceánban, ami nem ritkaság a kartográfiai gyakorlatban, megdöbbentő adatokkal szolgál földrajzi hosszúságára nézve, természetesen, ha figyelembe vesszük, hogy a földrajzi szélesség vonatkozásában nem is lehet másképpen az Al Mina Gibraltár egyenesen ez egy csúcs. Ennek a pontnak a meridiánja az afrikai partoknál húzódik kb 11°6', ami a Draa fok helyzete és az ugyanilyen nevű folyóé is egyben, mely Marokkó leghosszabb folyója (1100 km). Ez Tan-Tan város helyzete, ahol a környékbéli barlangokba ill. sziklákon sok petroglifát találtak, illetve itt találták meg a tan-tani Vénuszt, mely a földkerekség legöregebb emberformájú szobor ábrázolása (200 000-500 000 év). Az első említése a folyónak Hann tengerésztől, kartágó királyától származik (élt Kr.e.550), mely ebben az esetben a projektció komoly tesztje is egyben. Úgy tűnik éppen az afrikai part oldja meg a rendszer időbeliségére tett kérdést. A pun írás, mely Hann utazásainak leírata, más néven *Periplus* Kronos szentélyében (Bal Hammon) Kartágóban van begravírozva. Ne felejtsük, hogy a Ljuba-ból meghúzott egyenes éppen Kartágóba fut bele. Az aratás istene mellett (róm. Szaturnusz) Kronosz az idő istene is egyben. Sabratha e miatt egy jelenség, mivel megvan mind a három pozíciónk: a tavaszi és őszi napégyenlőségek és a nyári ill. téli napfordulók, azonkívül a hozzájuk fűződő mitológiai komponens is. A betűk száma (8) éppen megegyezik a nyolc osztatú kör felosztásával, illetve a hasáb szót onnan kezdjük kiolvasni ahonnan a Kadmó-féle tengely indul, az elsődleges négyszög. Nem lehet, hogy az egyiptomi istenség Besa mauzóleuma, melyet a főnóciák a navigálás istenévé adaptáltak, éppen az a piramis alakú hegy, melyen az összes geometriai forma nyugszik, talán a mérleg alátámasztópontja?

Megállapíthatjuk, ha egy pozíció tartja a Földközi tenger legkeletibb és legnyugatibb pontját (így összekapcsolva az egymást keresztező téglalapok végpontjait is), vertikálisan pedig a helyet ahol az emberek már 200-500 ezer éve élnek, akkor ennek a pontnak csodás értéke van, messze meghaladva földrajzi koordinátáinak jelentőségét. Kroon nem véletlenül az első titánok egyike.

Mi történik azonban az utolsó délnyugati csücsökkel? Az algériai sivatagi provincia, Tindouf területén találjuk 37' délebbre Chanachane –től (26°6') A Dakhla oázis beli Mut földrajzi szélességén (25°29') és az ibériai kör hosszúsági fokán (39°54' N 41°8' E), mondhatnánk *toledói*-nak és így a kör be is zárult a projekció első vonalának meghúzása után. Érdekességgé válhat még annyit, hogy mindössze 4' keletebbre ettől a meridiántól, a marokkói sivatagban találjuk meg Erfoud városát, melynek környékét azonosíthatnánk a Mars bolygón található hasonló kinézetű tájjal is egyben. Ezért a tudományos érdeklődés a táj iránt ma ugyanakkora mint maga a Mars iránt is.

Ami a 25°29' N földrajzi szélességet illeti, nézzük csak meg mi történik Marokkó atalnti óceáni partvidékén. Mindenek előtt 14°6' délebbre egy nagyobb természetes kikötőt találunk, melynek, igen érdekes, neve ugyanaz, azaz Al Dakhla. A város egy félszigeten helyezkedik el, melyet a berberek már ősidők óta laknak. A portugálok 1441-ben a spanjokok 1502-ben gyarmatosították. A keresett pontos helyet viszont 25°29' N A töténlemileg nagyon fontos Cabo Bojador foktól (26°7') délre találjuk meg, eredeti nevén Punta el Risquete Negro, ami szabad fordításban annyit jelentene, hogy a "Fekete pont. A 15. században a portugál hajósoknak ez a pont még mindig pszichológiai határt jelent, mely mögé senki sem merészkedett, mivel itt tengerio szörnyek várják őket, elnyelve a tengerészeket ée hasonló, egészen 1487. Egész addig míg Bartolomeo Diaz nem dobta egy vihar a Vihar fokra (később II. Jánosról a Jóreménység foka elnevezést kapta) és így újra megnyílt az út Afrika körül. A gyakorlatban egy 54 m magaslatról van szó melyet igen beszélő helyek vesznek körül, mint pl. El Mesiah vagy Aauinat Tartar. Mint a Mesiah mint a Tartar bibliai időket elevenítenek fel.¹² Arra gondolunk tehát, hogy ez a sarok is messzi földrajzi objektumokat hív elő, melyek mély történelmi logikával kapcsolódnak össze, amit a leképezés kora apszolút megenged. Leírtuk a téglalap csücskeit a téli napforduló idején. Nézzük meg mi történik az oldalaival? fantasztikus érzés látni ahogy a keleti rövidebb oldal Bursa-ból V. Bereznyi-be áthalad a Fekete tenger legnyugatibb pontján a Burgas-I öbölben. A nyugati, tehát másik rövid oldal át-

¹² A Tartar szóra Payrits a következő megoldást adta: tár-tár, tár(a)t-ár, tér-tár ill. tér-tér.

halad a magas Atlas legmagasabb csúcsán (Toubkla 4165 m). Nagyon érdekes rajta egy kereszteződés, melyen áthalad még Sabratha szélességi foka és a ki-egyen esedett téglalap meghosszabításának egyenese és az elsődleges téglalapunk nyugati rövidebb oldalának meghosszabítása is. A csomópont a marokkói atlanti tengerparton található északra Asfi városától. Ez biztos jele annak, hogy tudatosan mértek ugyanakkora távolságokat a partok között. A déli hosszabb oldal a Keleti Nagy Erg-en keresztül Sabratah-ba fut éppen a hegység fekvésének megfelelően. Ebben az irányban nyukszik a nap december 22-én. Bursa-ig áthalad a Kadmó- féle tengely és a Misurata foktól indított Ljuba-i kör metszéspontján. Érdekes az északi, hosszabb oldal vonalvezetése. Összeköti a Földközi tenger két kulcsfontosságú pontját a Sao Vincente fokot és Monfalcon-ét, a legészakibb pontot, ami azt is jelenti egyben, hogy ez ugyanaz az egyenes, mely a Monfalcone-ban találkozó egyenlő szárú háromszög egyik befogója. A másik befogó az Iskenderumi öböl legészakibb csücskétől indol Monfalcone-ba.

A téglalap átlóinak lefutása is érdekes. A délnyugati csücsökből induló a téglalap nyugati részének átlója a francia szárazföld legdélibb pontjába vezet, a Sicié fokba, kereszteződik a Sabratha hosszúságát l a Ljubai körívvel keresztező ponton, majd még egy nagyon fontos csomóponton halad át, melynek hosszúsága a francia Troes, a szélessége pedig a égei tengeri Trója, valamint metszi a Ljubából a Gibraltárig húzódó egyenlő szárú háromszög nyugati befogójának vonalát is. Hihetetlen, de ez a bizonyíték arra, hogy a rendszer alrendszerai is mekkora összehangoltságot produkálnak. Így a felvázolt matrix gyakorlatilag megkérdőjelezhetetlen. A szemben fekvő átló csak 9' halad északabbra Marokkó atalnti óceáni legöregebb főníciai városánál, Lixus-nál (8./7. sz Kr .e.). A Loukkos folyó torkolatában fekszik, később Kartágó annectálta, melynek eleste után római ellenőrzés alá került. Minden ősi irat megerősíti létezését, még Thor Heyerdahl is ezt teszi kutatásai folyamán.

Csodás viszont a folytatása délkeleti irányba. Miután áthaladt Sabratha-n folytatja útját *Leptis Magna* Misurata fok (főníciai város Misatah) a Dardanellák deli bejáratának meridiánja (Trója) és a P pontot Mut-tal összekötő egyenes keresztezésébe tovább egyenesen El Gisa-ba!

A keleti téglalapfél bursai csücskéből a Dardanellák közepén az ősrégi Canaklea városon át vezet Róma középpontjába. A másik átló pedig V. Berezny irányába áthalad Szicília és így egész Olaszország legdélebbi pontján a Correnti fokon és követi a messzinai csatornát teljes hosszában! Csak valami briliáns intelligencia konstruálhatott ilyes valamit.

Megmaradt még számunkra megvizsgálni hol is található az aranymetszés pontjai a téglalap hosszabbik oldalain. Tudjuk, hogy Al Mina-tól Párizsig ez a

pont a Ljuba, teljesen „a trójai névadás kezeiben”. Itt sincs másképpen: a Chanachanea-tól délre levő algériai pozíciótól Bursaign az arany metszés éppen abban a pontban van, ahol az odalt keresztezi a Monfalcone-t az M' ponttal összekötő egyenes, mely egyben a Ljubai körszelet sugarának kereszteződése is és a T'' pontba mutat. Az északi oldal felé vezető egyenes, melyet az arany metszés pontjából emelünk ugyanabban a pontban keresztezi a Sabratha-ból Serravalle-ba induló „oszlopot” és a Ljubát Utica-val (Kartágó) összekötő egyenest. Az oldalt tisztán északi irányba metszi 12' északabbra La Spezie-től, mely horizontális irányban Ljuba-val szemben helyezkedik el, az ő arany metszésének pontján, ezen kívül ez egyben a régi főnóciái tir város Bizerta (1100 Kr.e.) a tunéziai északi parton (9°52' E) Afrika leg északibb pontja a Blanc fok közelében. Tehát három főnóciái város Sabratha, Misratah és Bizerta az európai kontinensen két arany metszés pontot határoznak meg a két ellentétesen pozícionált téglalap oldalain, a harmadikon, a kiegyenlített Sabratha meridiánján pedig metszésük csúcsát. Kérdezhetjük, hogyan lehetséges ez? Ekkora távolságban? Különösképpen, amikor tudjuk, hogy minden kulcsfontosságú kardinális földrajzi objektumok vonatkozásában történik. Ebben az esetben a Földközi tenger egyik kulcsfontosságú foka (Misurata) illetve, a hihetetlen természeti adottságokkal rendelkező Bizerta kikötője között, melynek védett öblébe egy szűk szoroson keresztül vezet az út. Minden alkalommal ugyanott kötünk ki: I steni geomorfológiai és szent geometria. Kiegészítésül: az arany metszésből emelt egyenes a Monte Argentario félszigeten halad keresztül, mely a 16. századi Leopardi térképen az első ház pozíciója Mária házának Nazaretből Lorettóba történő átvitelét szimbolizáló nyugati egyenesen. (lásd: Igor Šipić: Karta leopardi, 2012.)

Élérkeztünk-e ezzel a célhoz? Hány éves ez a tudás? A vatikáni címeren két egymást keresztező kulcsot láthatunk két napot ábrázoló körrel, jobbról a felkelő napot a nyári napforduló idején, balra a napnyugtát a téli napfordulókör. A középső oszlopot a pápai tiara és a függőlegesen lelógó kötél tartja. Ez ugyanaz a kép mint a Sabratha középponttal ábrázolt 3 téglalap, ahol Róma ugyanazon a meridiánon fekszik! Nem jelenti-e a skót zászlón is szereplő András kereszt, a forgalomban is meglévő szimbólumot, a kötelező megállást? Sabratha előtt valóban meg kell állni!

Végezetül is a két téglalap keresztezésével Serravalle pontjában a Pantheon frontját ill. pedimentumát (lásd a K010e térképet a satírozott háromszög) csúcsával Velencében. Be tudjuk-e bizonyítani, hogy éppen ez a város lett egyedüli a világon, az 5. századtól a vízen építve ilyen módon, ezen a helyen, 118 kisebb szigeten a mocsaras velencei lagunában? Mindenre válaszoltunk. A háromszög csúcsa a Velencei Köztársaság; San Marino Vatikán és Monaco után a harmadik

legkisebb és az egyik legidősebb állam a világon. A monad szerint 301. szeptember 3-án alapította Marin kőfaragó Rab szigetéről. Nem érdekes hogy a rovás óta az Adria az „ő” terveikben sehol sem szerepel?

Úgy gondoljuk, hogy Dr Payrits Ferenc álláspontja és magyarázata helytálló. Sabratha valóban a geometriai formák tára és oszlópa, súlypont, melyen a három legyező formát a Nap billegeti térben és időben az állandó függvényében, a magyar nyelvben mint arány-nyal. Nem lehet hát hogy minden fok egy tár is egyben, közöttük pedig a tér és időkerék fokról-fokra lépeget?

Az Ararátot is hajnalban fejtettük meg a csodálatos Schneeberg látványa közben. Dr Payrits elkapta azt a pillanatot, amikor a tetején megjelent egy pontszerű fény, talán azért, mivel a Nap merőlegesen kelt az ott lévő fényvisszaverő dologra. (öt nappal voltunk az őszi napéjegyenlőség után). Ezt a jelenséget két fényképpel illusztráljuk a műben.

Vajon miért is tettük fel a kérdést az Ararátról? A tényre már többször felhívtuk a figyelmet (lásd: Značaj lokacije Bosanske piramide 45–50. A boszniai piramis helyzetének jelentősége) hogy a Mut-tól az Ararátig meghúzott egyenesen ott van Akhenaton (Amasra) és még Mózes bolyongásának az egyiptomi sivatagban több kulcsfontosságú megállóhelye: Elim, Kades, Hor hegye, Hebron, Nebo. Ezen az egyenesen fekszik még Rabat Amon (Amman) és egy 1539 m magas hegycsúcs. Nem érdekes, hogy az irány éppen az Ararátba tart? Az Ararát a Ljuba-Misurata fok-Borsippa (Babilon) Kárpátok mögötti csücsök téglalap részét képezi melyet Ljuba földrajzi szélessége $44^{\circ}17'$ és Borsippa illetve az Ararát hosszúsága $44^{\circ}17'$ zárnak be. Nem misztikus ez és zseniális is egyben? A vízözön *árja* után Noé bárkájával, az élet *tár*-jával éppen az Araráton végezni?

Az összes kifejezés Orontes, Gibraltar, Ley vonalak, Plejádok, Ljuba és a jantar (tarján) egyezik a rendszer követelményrendszerével. A fontossága és értelme miatt adósok maradtunk a Lásva hidronim kifejezésről szólni.

Régóta foglalkozom a Visoko-i i piramis földrajzi fekvésének magyarázatával, mely tiszta piramis alakú hegy, Visoko (olvasd: Viszokó) város mellett és melynek tetején I. Tvrtko király (1353–1391) középkori várának, városának romjai állnak. Az ő királysága egy időben a közép dalmát szigeteket is magába foglalta ill. a Zadar (Zára) melletti Zemunik-tól Kotor-ig terült el. Ma ez Semir Osmanagić kutatásainak köszönhetően a boszniai Nap piramis, sok ismert szakember és régész szerint a legnagyobb és legszenzációsabb régészeti felfedezés a világon, mely az „inteligens kezeket” 20 000 évvel visszafelé veti fel. Erről előbbi munkáimban már írtam és a Szarajevóban megtartott Konferenciákon 2013. ill. 2014-ben előadásokat is tartottam. Éppen ebben a térben, a Vlačić

hegy (melyet a rómaiak Mons Matrix-nak hívnak – láss csodát hisz mi mindent jelent ez a szó: anyaméh, matrica, átvitt értelemben származás, forrás, ok, nyilvános lista, összeírás, eredet, ma kontroll rendszer) és Visoko között található meg az az igazgató és irányvezérlő csomópont. A *visoko-ii csomópont* nevet adtam neki. Több más hatása mellett, melyek a Földközi tengerre vonatkoznak, ez a pont éppen félúton van Gibraltar-tól és a Fekete tenger legkeletibb pontjától (Kobuleti-től). Ljuba mellett ez térségünk másik kulcsfontosságú pontja. A hosszúsági foka alapján egy tipikus választóvonal. Azonban ebben az irányban folyik a Lašva folyó, a Lašva völgyben, melyet többségükben a horvátok lakják és a keleti illetve nyugati bosznia-hercegovinai területek szétválasztója is egyben, de a piramis és a Vlašić hegy összekapcsolója is. Meglepetésemet nem tudtam leplezni, mikor Dr Payrits a válás szóval éppen funkcióját találta telibe.

Bemutatjuk a végső érvet: amennyiben a két kereszteződő téglalap két leg-távolabbi csücskét (Al Mina-t a közel-keleti tengerparton és az atlanti pontot nyugaton) fixszáljuk megengedve nekik, hogy lineárisan csúszhassanak és Sab-ratha pozíciójánál mindhárom téglalapot meghúzzuk lefelé (mintha egy kötelet húznánk) el fognak fordulni és bezáródni a napjegyenlőségi pozícióba, mint a legyező (összecukódnak). A felső oldalakon a kiegyenlítődség megmarad az Al Mina-Gibraltar vonalon, éppen úgy, ahogy ezt Dr Payrits lefordította az Alboran kifejezésből. Az alsó oldalak viszont az öt legfontosabb szélességi fok körül fognak „kiegyenlítődni” – a **Ráktérítőn** (23°26'22" N). Ez a vonal azoknak a legészakibb földi pontoknak a vonala, melyeken a nyári napjegyenlőség idején a nap sugarai a felszínt éppen derékszögben érik el. A déli féltekére és a **Bak-térítőre** nézve a téli napfordulón ez a trópusi klíma északi határa. Függetlenül attól, hogy ez a mérés a görögöktől maradt ránk több mint 2000 éve, nem a rák mozog éppen hátra, fordítva? A bak pedig nem az az állat, mely előre lendül mikor szarvával ütni akar? Tehát minimum a görög mitológiai korban vagyunk, de a főníciaiban biztos. Itt a magyarázat arra, miért is került a rák és a bak az égre!

Tisztán topográfiaiailag nézve, miután nagy távolságokra kiterjedő partközötti mérésekről van szó, a 23° és 24° közötti sávban megtaláljuk a történelmi marokkói kikötőt Al Daklha-t 23°43' 1502-től mint spanjol gyarmatot. Vele átellenben az afrikai kontinens keleti partján az egyiptomi fok illetve félsziget Banas (Ra's Banas), görögül Lepte Akra (23°54' N), mely a Vörös tengerbe széleledik, így zárva be az öblöt és régi kikötőt Berenice vagy másképp Berenice Trog-lodytica, a forrásokban II. Ptolemaios-tól ismerjük (284–246 Kr e.). A Banas fok kitűnően illik a rendszerbe (mindössze 10' fekszik nyugatabbra (35°47' E)

Al Mina kikötő hosszúsági fokától, mely a Kadmó-i tengely kezdőpontja, derékszöget alkotva Sabratha-val a csúcsában. A tér ellenőrzője földrajzi szélességből adódóan a Gibraltar-i szorostól a Ráktérítőig, földrajzi hosszúságánál fogva a Gibraltár-i szoros kijáratától a Nílus deltájáig.

Miután tehát összezártuk a legyezőt egy téglalappá a P pont Seravalle helyéről függőlegesen leereszkedik addig a pontig ahol az Al Mina-Gibraltár egyenest nem szeli a ljuba-trójai téglalap hosszabbik oldala mely Cirenaika-ból tart Zaragoza-ba, mely – nem fogják elhinni – éppen az arany metszés pontja is egyben. Sabratha képzeletbeli pozíciója (14,75 cm magasság) délen fog elhelyezkedni Líbia-Algéria-Nigéria határmezsgyéjén (mivel lefelé húztuk a kötelet, hogy a legyező kiegyenesedjen, ill. összezsukódjon), pontosabban a libiai-nigériai határon Edeyeene de Mourzouk-tól (23°20' N 12°31' E) északra, ahol csak egy kicsit délkeletre a következő név várt ránk: Passe de Salvador, más néven A Megváltó átjárója. Micsoda vég!

Van azonban még egy meglepetésünk mielőtt belekezdzenénk a Borostyánkő út kutatásába. Amennyiben az egyenősségi téglalapot (38,85 X 14,75) úgy állítjuk be, hogy alsó oldala megegyezzen a Gibraltári szoros ill. Al Mina hosszúságával, a felső oldal a 46°46' szélességen lesz éppen. Ez kb. Herson vagy Kherson (*Cheronesos* görög kolónia nevéből) a Dnyeper (gör. Borysthenes) folyó torkolatában és Ejsk az Eja folyó torkolatában a Taganrogski öbölben az Azovi tenger végén, ahol a Don folyó torkolatában megtaláljuk Rostov városát az antik *Tanais*-t. Herson-nak és Ejsk-nek is megvan az antik múltjuk. A mi figyelmünket azonban egy látszólag jelentéktelen részlet keltette fel, mely azonban kulcs fontosságú a Borostyánkő út vonatkozásában.

Tudniillik, a 46°46' N hosszúság keresz tezi a téli napforduló téglalapját éppen a mai szlovén-magyar határon. Kiszámítottuk a földrajzi hosszúságot is 16°19' és ekkor elkezdjük keresni a helyet. Nem kis meglepetésünkre a nevezett koordinátákon a szlovén oldalon egy Središće nevű településsel találkoztunk! Zágrábtól északra Središće-én keresztül az egyenes éppen Szombathelybe (Savaria) visz bennünket, tovább pedig Sopronba (Scarbantia). Ha tehát betartjuk a rendszer szabályait, a valódi Borostyánkő úton vagyunk, a római Ptuj-Vrhnik-Aquileja kitérőt nem is említve. Nem meglepő számunkra az a tény, hogy a helyet geometriai módszerrel határoztuk meg, ezt tetéztve az is, hogy a 46°46'-on vagyunk. Első ránézésre látjuk, hogy ennek a fele 23°23' N közel a Ráktérítő adatait adja 23°26' N. Ezért engedjék meg még valami teljesen matematikai dolog. A Ráktérítő távolsága a Gibraltár-i szorostól (36°) fokokban 12°34' N. Az utóbbitól Središće hosszúságáig (46°46' N) a különbség 10°46' tesz ki, mely az ekvidisztális távolsághoz viszonyítva az 1°48' N különbséget adja, megkö-

zelítőleg akkorát, mint amekkora a különbség a Dakhla oázisbeli Mut szélessége és a marokkói partokon fekvő Ad Dakhla városnak ($1^{\circ}46'N$) földrajzi szélessége között. (Ez volt talán az aktuális toponimok ősapjának is az akarata?) A conform cilindrikus Mercator féle projekciós térképen a matematikai alap azt mutatja, hogy az egyenletes hálón az egyenlő fokos távolságok a meridian tengelyhez viszonyítva a földrajzi hosszúságon (λ), a távolságok a földrajzi szélességi fokok között (ϕ) észak felé nagyobbodnak. Így a fokbeli távolság ϕ az ugyanazon fokos távolsági érték mellett λ kb. 20%-al nagyobb. Északi irányba haladva ez a különbség növekszik.

Nem szolgál-e ez is bizonyítékkal arra nézve, hogy a geometria jól van felállítva. Szakértőként: Središće meridiánja ugyanakkor az Isztambul-i körív érintője is egyben, melynek központja El Alamein-ben van Isztambul-i rádiusszal, de hogyan? Mint érintő éppen érinti a kört, azon a helyen, ahol a téglalap alsó oldala fut Sabratha-tól Mut-ig. Hihetetlen! Ki is gondolná, hogy egy ilyen kicsi falu ekkor központ (središće –magyarul központot jelent) legyen!? De minek is a központja? Az ő hosszúsági fokától a távolság Kubuleti-ig, a Fekete tenger legkeletibb pontjáig (26 cm) nyugaton éppen Lisszabon központjának felel meg a Tejo folyó (ant. Tagos, Tagus) torkolatában, mely a leghosszabb folyó a Pireneusi félszigeten (1038 km), ami gyakorlatilag az európai kontinens legnyugatibb pontja a Roca fok, mely nyugatról zárja a portugál főváros atlanti óceán felé való nyitottságát, mely főníciai befolyásoltság alatt volt már 1200 évvel Kr.e.

Most viszont már tudjuk, hogy az argonauták félköríve, a Kubuleti- Monfalcone szintén áthalad Središće-én, ami azt jelenti, hogy a mediterrán két kulcsfontosságú pontja direkt módon kötődik a Borostyánkő úthoz, ami bizonyítja a geometriai háttér történelmi szerepéhez is (lásd a K07e térképet). Apollón eposza, mint ahogy a római mítosz elfogadtatása is csak a valóságban megtörtént dolgok felcseréléséből adódhatott. Lassacskán így teszük össze szép a *Régi világot* az elbeszélés képébe.

Végezetül térjünk vissza a K05e térképre és a Borostyánkő út általunk elfogadott irányára: a tunéziai fok Kaboudia-Ljuba-Zagreb-Devin Hrad-Leczyca. Húzzuk meg most mi magunk ezt az irány a k010e térképen. Mit kapunk? Mind a két térképen az egyenesek áthaladnak ugyanazon a ponton a magyar-szlovén határon! A rendszerben ez végérvényesen a Borostyánkő út irányvonala. Azt is látjuk, hogy erre a pontra esik a Mut-P pont közötti egyenessel párhuzamosan futó egyenes metszéspontja, mely a Dakhla oázisból a vizsokói Nap piramison keresztül érkezik Središće-ébe. Nem véletlenül kapta ezt a nevet ez a kicsiny falu.

Sabratha sem természetesen a Gibraltártól Al Mina-ig tartó téglalapban húzzuk meg az átlókat(48,13 cm) a Ráktérítőig és merőlegesen az atlanti ponttól Al Mina meridiánjára (14,74 cm)az átlók metszése Sabratha központi meridiánján fog megtörténni és egyben a gizai Nagy piramis földrajzi szélességén (29°58'45" N). Ha ugyanezt a művet elvégezzük a Gibraltari szoros és Al Mina valamint Središće vonatkozásában a metszéspontot Sabratha meridiánján pontosan délre mutatta Róma központjából a tengerparton találjuk meg, a pontban, mely a zaragozai csücske a tójai téglalapnak és az M pont földrajzi szélessége is egyben.A reális térben ez a Torto folyó torkolata és Torvainanica város a valamikori *Lavinium* a régi Lazio kikötőjének pozíciója, 53 km távolságra Rómától (41°40' N 12°29' E), ahol Vergilius és Énéasz című eposza szerint Énéasz, a trójai hős letelepedett. Ezt megerősítették a laviniumi régészeti feltárások. Komoly szándék húzódott tehát a városok helyének kijelölése mögött. Miért költözött hát éppen ide Énéasz?

Megfigyelhetjük hát, hogy szövegünk első részének tartalma, mely jóval előbb íródott (Sabratha-Plejádok) és a másik, aktuális szöveg (Sabratha- a kronométer) egyértelműen összecsengnek. Például a Merope-Sabratha irány áthalad a „kiegyenlítő ponton” az Alboráni tengerben, a Sao Vincente fokon és a Cando fokon, melyen keresztül halad a kiegyenlített napéjegyenlőségi téglalap nyugati oldalának meridiánja. Vagy nézzük a Taygeta-Sabratha irányt mely a Fekete tenger északi partján halad valójában Borysthenes-en keresztül, melyet ugyanannak a téglalapnak a keleti meridiánja jelöl ki. Vizsgálva a Sabratha-Plejádok félkör ívének csúcsát megállapíthatjuk, hogy Ejsk városán halad keresztül, mely pedig Središće hosszúsági fokával korrespondál. Az egyenes, mely összeköti az ibériai kör közepét a V. Bereznyi csücsökkel egyenesen a Sterope csillagba mutat. Az ellenoldali csücsök Bursa-nál az Elektra csillag vezetője azon az egyenesen, mely érintője lesz a Ljuba-i félkörívnek a T'' pontban. És így tovább. Tökéletes konstrukció! Tehát minden összefügg és tökéletes elrendezést mutat.

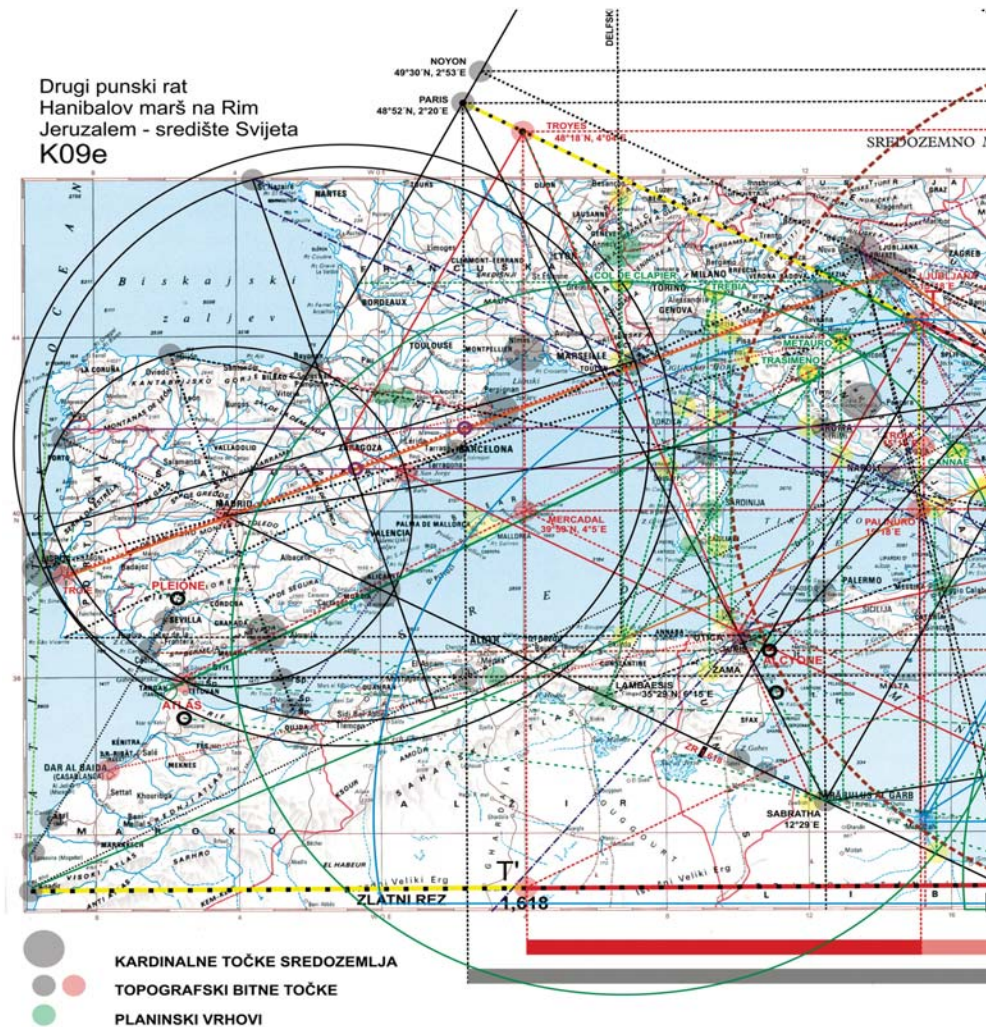
Ha nem így lenne, akkor Serravalle hosszúságától Ljuba ugyanezen vonaláig nem lenne 5mm a távolság, ugyanannyi mint Sabratha és Misratak (Misurata fok) ugyanazon pontjai között mért távolság, mely az ő természetes kezdőpontja is ugyanakkor. Payrits szerint Misurat-át ősi határként „fordítva”, vagy az ősi imák tárjaként. Misratak-t pedig határsávként érthetővé válnak a helyek. Teljes tüdőből és értelmezéssel! A mondák szerint az ősi Egyiptomban a szent bogár, a nap, a lélek, a feltámadás és termékenység szimbóluma – a szkarabeus bogár – fáradhatatlan galacsingörgetése során a csillagok segítségével tájékozódott.

A fok jelentése földrajzi értelmében mint konkrét hely, mint mérték, de nem csak földrajzi (illetve térbeli) értelemben, hanem hőmérséklet mérésekor is pl. Amikor azt mondjuk fokról-fokra, valójában a földrajzi fokok egymás utánjáról is szólunk, de az óra is fokról, fokra halad tovább mutatva az idő elmúlását, hisz mehanikájában a fogaskerék fokainak egyenletes elosztása „méri” fokról-fokra az időt. Itt tehát még megmaradt az idő és tér összekapcsolódása. Ezt támasztották alá és szimbolizálták a szövegben összekapcsolt téglalapok is. Ezt a konstrukciót márpedig képesek lehettek megszerkesztteni és akár zsebükben is magukkal hordani.

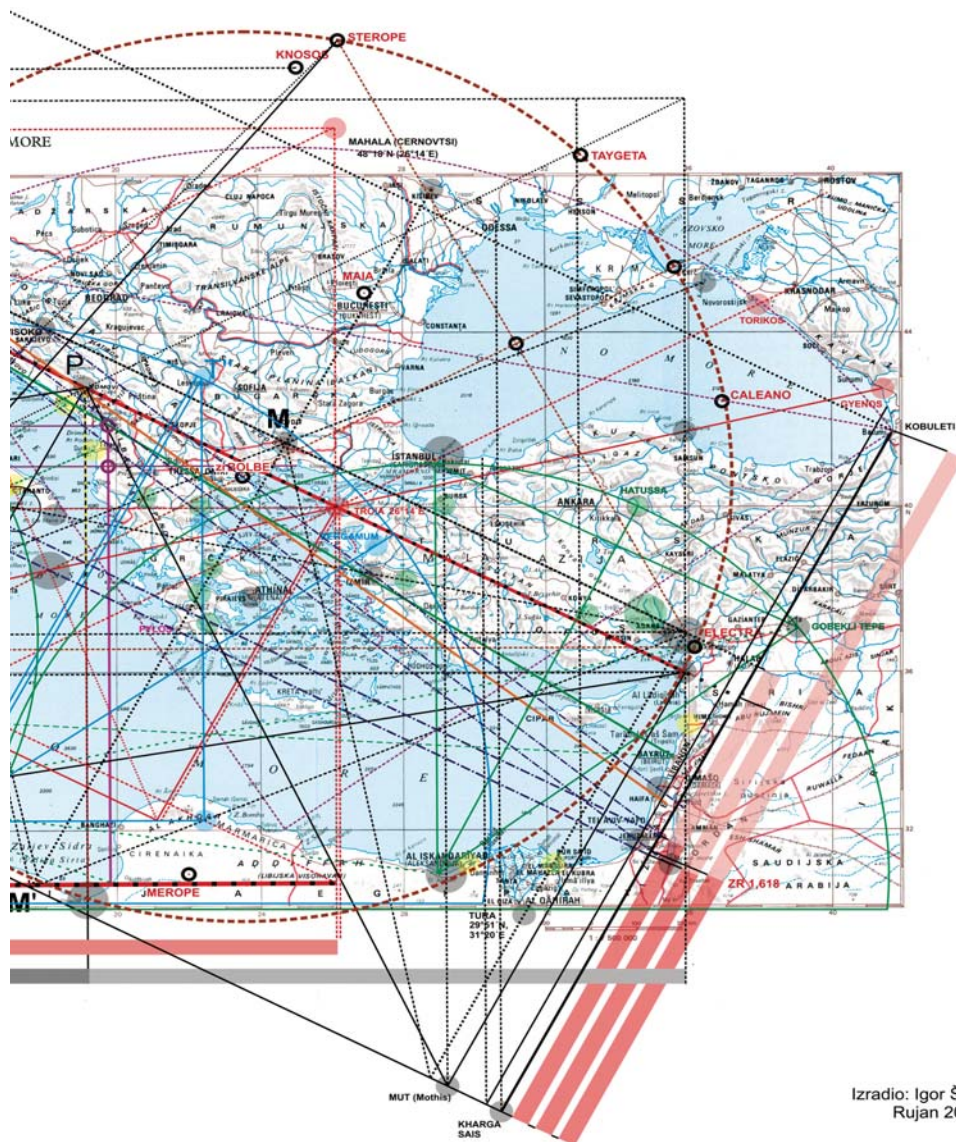
Végkövetkeztetés: Habár egyenlőre csak kis számú, de kardinális példán megerősítve, a Dr Payrits által használt helységnév funkciójára nézve kidolgozott megoldási módszere, mely Dr Šipić *a tér geometriája* tudományos módszerének bizonyítását erősíti és támogatja, elfogadható eljárásnak tekinthető és további tudományos vizsgálódásnak tárgyát kell hogy képezze.

SIMETRALA PLEJADA – DAN 23. LISTOPADA 2014.

Drugi punski rat
Hanibalov marš na Rim
Jeruzalem - središte Svijeta
K09e

A PLEJÁDOK (FIASTYÚK) SZIMMETRIA TENGELYE – 2014. OKTÓBER 23.

Izradio: Igor Šipić
Rujan 2014.

(Ovaj „dnevnički zapis” objavljujem kao integralni dio teksta „Sabratha – kronometar (Kotač prostor vrijeme)”. Nastao je nakon što je prethodni tekst već bio preveden na mađarski jezik. 22. listopada dr. F. Pajrić s grupom hodočasnika putovao je u Boku kotorsku. Po katoličkom kalendaru 2014. bio je to dan bl. Ivana Pavla II. U splitskoj luci bio je privezan cruiser ZENITH.)

Zbog unutarnjeg integriteta prostora kojeg čovjek ni zlo niti ratovi ne mogu narušiti „instrument” kojeg sam kreirao (pomjeranje, kutevi i poravnanja) sukus je autonomnosti sustava. Povodom toga zanimljivo je poravnanje obalnih gradova:

El Alamein (meridijan Istanbula) – Sallum – Gabes (na potezu Mut – Sabratha – iberijska kružnica) – Cadiz – Sagres (rt Sao Vicente). Zatim, poravnati su potpuno sljedeći elementi sustava od istoka ka zapadu: vrh delte Nila (meridijan El Gize, Sakkare i Tetide) – rt Al Milh (simetrala Kobuleti – Monfalcone) – Tobruq – trojanski ugao Cirenaika – Sabratha – Sale (najstariji grad na atlantskoj obali, Sala, utemeljen po Feničanima).

Kroz feničku matricu duboko se daje proosjetiti toponimsku povezanost pomorskog i kopnenog sredozemnog bazena. Sallum, Sala, ali i rimski Aelium Sala u Gradišću, čini se imaju zajedničkog oca. Istodobno Sallum je rimski Baranis, a Sidi Barrani danas se nalazi istočno od Salluma. Jednostavno, sve je ovdje matematički postavljeno!

Evo još jednog dokaza: vraćam se na početak grčke priče o trgovini jantarom na Sredozemlju. Pilos je, kažu, to glavno trgovište na Sredozemnom moru. Iz Jadrana je dolje odlazila roba u razmjenu i proizvodnju. Pilos se nalazi na 36°55' N 21°42' E. Njegov meridijan karakterističan je jer prolazi rtom Amir, najsjevernijom točkom Cirenaike.

Međutim, paralela rta Amir ujedno je i geografska širina Zuwaraha (Zuara). Tako Pilos, rt Amir i Zuwarah tvore pravilan pravokutni trokut, a kružnica sa središtem u rtu Amir prolazi Pilosom, točkom M' te na libijskoj crti obale mjestom prolaska meridijana Troje. Sve je već eksplicirano na karti K05e. Dakle, perfektno! Timviše što i pravac, koji povezuje zvijezdu Plejada Sterope s rtom Amir, prolazi kroz središte kružnice i točku zlatnog reza Bolbe. Extraordinaire, kazali bi Francuzi!

Ali, ako bismo prihvatili činjenicu da postoji etimološka veza između Zadra (Zara) i Zuwaraha (Zuara), „brava”, kao rješenje naziva Zadra (tumačenje F. Pajrića), mogla bi biti ovo: Zadar (geometrijski Ljuba) je centar ukupne projek-

(Ezt a „napló bejegyzést” mint a Sabratha- az idő és tér kereke írásom integrális tartozékát jelentetem meg. Az előző munka magyar lefordítása után készült el október 22-én, amikor Payrits Ferenc egy autóbusznyi zárandoklattal elindult a Kotori öbölbe, mely nap a katolikus naptár szerint Boldog II.János Pál pápa napja. A spliti kikötőben pedig kikötött a ZENITH nevű cruiser.)

A tér belső intergitása miatt, melyet sem az ember, sem a rossz, sem háborúk nem tudnak megbolygatni, a „műszer” melyet alkottam (a mozgás, a szögek és a kiegyenlítődések) a rendszer független működésének a lényegi része. Ezért is nagyon érdekes a következő tengerparti városok egy vonalba kerülése: El Alamein (Isztambul meridiánja) – Sallum–Gabes (a Mut-Sabratha- ibériai kör vonalán) – Cadiz – Sagres (a Sao Vincente fok). Ezután kiegyenlítődnék a rendszer következő elemei keletről nyugati irányba: a Nílus deltájának csúcsa (El Giza, Sakkara és Tetida meridiánja – az Al Milh fok (a Kubuleti-Monfalcone szimmetriatengely) – Tobrug – a Cirenaika-i trójai szög-Sabratha – Sale (az atlanti part legöregebb városa, Sala, melyet a Főnciciaiak alapítottak). A főnciai mátrix mélyen érezteti a Földközi tenger vízi és szárazföldi toponimiájának kapcsolatát. Sallum, sala, de Aelium Sala a mai nyugat Magyarországon úgy tűnik ugyanattól az apától kapták nevüket. Ugyanakkor Sallum megegyezik a római Baranis-szal, a mai Sidi Baranis pedig ma keletre fekszik Sallum-tól. Egyszerűen minden matematikai pontossággal van elhelyezve!

Még néhány bizonyítékot hadd hozzak fel: visszatérek a görög mondára a Földközi tengeri borostyánkő kereskedelemmel kapcsolatban. Az Adriáról jött az árú cseréjére illetve további megmunkálására. Pilos a $36^{\circ}55' N 21^{\circ}42' E$ pozíción fekszik. Meridiája érdekes, mivel áthalad az Amir fokon, Cirenaike legegészakibb pontján. Azonban az Amir fok szélessége megegyezik Zuwarah (Zuara) szélességi fokával. Így aztán Pilos, az Amir fok és Zuwarah egy egyenlő oldalú háromszöget képeznek. A kör, melynek középpontja az Amir fok áthalad Pilos-on, az M' ponton, a líbiai parton pedig Trója meridiánjának metszéspontján. Mindez már ki van fejtve a K05e térképen. Tehát tökéletes! Annál is inkább, mivel az irány, mely összeköti a Fiastyúk (Plejádok) csillagkép Sterope nevű csillagát az Amir fokkal áthalad a fent említett kör közepén és az arany metszés pontján, Bolbe-n. A franciák csak azt mondanák: extraordinarie!

Ha elfogadnánk azt a feltételezést, hogy létezik egy etimológiai kapcsolat Zára(zadar) és Zuara (Zuwarah) között a zárai „a zár” megoldással (Payrits F. szerint) ezt a következő képpen magyarázzuk: Zadar (geometriailag Ljuba) az

cije. Od nje do rta Amir mjerimo udaljenost od 10,6 cm. Jednako toliko iznosi udaljenost na pravcu od Ljube do Elblaga, u Laguni Visle, glavne luke trgovinom jantarom u smjeru juga, po meni, šestom Trojom (Truso) u nizu trojanskih eponima.

Povežemo li sada Elblag i rt Amir, dobijemo bazu istokračnog trokuta, pravac koji prolazi najzapadnijom točkom Peloponeza, na mjestu prolaska vrlo bitnog pravca od točke T', preko Troje i sjevernih vrata Bospora, do grčke kolonije Torikos na sjeveroistoku Crnog mora i središta Krasnodara na rijeci Kuban (vidi: K05e).

A kad znamo gdje se i sam Pilos nalazi (sjecište paralele Sarimazi – rt Sao Vicente te dijagonale točka M – točka M'), na krajnjem jugozapadu Mesenjskog poluotoka Peloponeza, interes počinje rasti.

Njegov meridijan, ujedno i meridijan rta Amir, s pravcem Ljuba – Lezcica – Nida siječe se točno na međudržavnoj granici Litve i Letonije, između Palange i Rige, gdje je navodno povijesni put skretao i prolazio (vidi: mapa Jantarski put, Tajna Apolonova tronošca). Dakle, matematički harmonično i toponimski sinkrono i ovdje je sve postavljeno.

Mjesto na 56°17' N i 21°42' E, uz samu granicu a ipak na strani Litve, zove se Aleksandrija!!! Nalazi se u okružju najstarije litvanske naseobine, bitne utvrde Kuronaca, Apuole, spominjane u pisanim povijesnim vrelima. Geometriji nema nikakvih smetnji na putu, a u ovu se slobodno možemo pouzdati, slijediti jantarni pravac kako je postavljen od Ljube nadalje. Zadar bi mogao, dakle, biti ta „brava"! Ali što je onda „ključ”?

Čini se da je on ipak postavljen u Atlantidi – ankh ili „ključ života”, sam Toth, znanje, zlatni rez – red, koji čuva sam sebe! Ankh je čitav u zlatnom rezu, a proteže se od nultog meridijana po Greenwichu do meridijana Rodosa, nultog meridijana u doba antike. A što je antički omfalos? Delfi ili Delphi ili Del – phi? Svijetom poznato svetište i proročište posvećeno je Apolonu, a Phi ili – oznaka je za geografsku širinu, ili oznaka za zlatni rez, = 1,6180339887...

A Delfi su na meridijanu točke T'' (vršište ljubačke simetrale) te na paraleli Picoa, portugalske Troje, vulkana Lipar, Chalkisa, vulkana Ercivas... zlatni rez je pak između dvaju nultih meridijana na meridijanu točke M'. I što bismo još htjeli, ujedno je to meridijan vrha Vlašića, mjesto gdje se siječe pravac Sarimazi – točka M – Monfalcone s tetivom Apsaros – Pula, u nastavku i s rtom Aiguille, „iglom, kazaljkom na satu ili skretnicom”.

egész projekció központja. Ettől a ponttól az Amir fokig 10,6 cm-t mérünk, mely megegyezik az Elblagig mért távolsággal, a Visztula lagúnájában, mely a borostyánkő déli irányú kereskedelmének fő kikötője, mely véleményem szerint a trójai elnevezések hatodik Trójájának (Truso) is felfogható. Ha most összekötjük Elblagot és az Amir fokot, annak az egyenlő szárú háromszögnek kapjuk meg az alapját, mely a Peloponezosi félsziget legnyugatibb pontján halad keresztül ott, ahol a T' pontból Tróján és a Boszporusz északi kapuján a görög Troikos-ig meghúzott egyenes halad, a Fekete tenger északkeleti részén, valamint Krasnodárig mely a Kuban folyón fekszik (lásd a K05e térképet). Mivel azonban tudjuk, hol helyezkedik el maga Pilos (a Sarimazi-Sao Vincente-t összekötő és az M-M' pontokat összekötő diagonális metszéspontjában) a Pelloponézosz Meseniai félszigetének leg délnyugatibb csücskén érdeklődésünk egyre nagyobbá válik.

Pilos meridiánja, mely az Amir fok meridiánja is egyben, a Ljuba-Lezcica-Nida egyenessel éppen a mai Litván-lett határon metszik egymást, Palanga és Riga között, ahol állítólag ez a történelmi út áthaladt és elfordult (lásd a Borostyánkő út térképét az Apolló háromlábú székének titka című könyvemben).

Tehát matematikailag harmónikusán, toponimiailag szinkronban van itt elrendezve minden. A hely a $56^{\circ}17' N$ i $21^{\circ}42' E$ koordinátákkal azonban mégis Litvánia oldalán van és Alexandriának hívják!!!!. A legrégebbi litván település környékén fekszik a kuronok fontos erődje Apuola mellett, melyet a történelmi források említene. A geometriának az úton semmi nem támaszt akadályt, és benne szabadon megbízhatunk, követve a borostyánkő irányát, ahogy az Ljubától elindult. Zadar tehát valóban játszhatja a zár szerepét. Hol van azonban a kulcs?

Úgy tűnik a kulcsot mégis Atlanisz őrzi – ankh avagy az élet kulcsa, maga Toth, a tudás, az aranymetszés- a rend, mely önmagát őrzi! Ankh ott van mindenütt az aranymetszésben a Geenwich-i 0 meridiántól a Rodosi antik világbeli kezdőpontig. És mit jelent az antik Omfalos? Delfi vagy Delphi vagy Del-phi? A világhírű jóshely és szentély, mely Apollónak volt szentelve, a Phi avagy a földrajzi szélesség jele, vagy az aranymetszés szimbóluma = 1,6180339887. Delfi a T'' pont meridiánján fekszik (ez a ljubai szimmetriatengely csúcsa) és a Pico, a portugál Trója, a Lipar nevű vulkán Chalkis és az Ercivan vulkán hosszúsági fokán fekszik. Az aranymetszés pedig a két 0 meridián között helyezkedik el az M' pont meridiánján. Ez megegyezik a Vlašić hegy csúcsának meridiánjával, a hellyel, ahol metszi egymást a Sarimazi-M pont-Monfalcone az Asparos-Pula ívvel továbbvezetve egészen az Aiguille „fokig, a tűig, az óramutatóig illetve fordulópontig”.

Del ili Delos je pak otočić u središtu Ciklada, sveto proročište milenij prije Olimpijske grčke mitologije, mjesto rođenja Apolona i Artemide. U geografskoj širini označitelj je kardinalnih točaka sredozemnog bazena: na istoku, najvišeg vrha Jugoistočnog Torosa (3585 m), na zapadu, najjužniji rt Delosa, Akra Granitis, ima jednaku širinu kao i najsjevernija točka Afrike, rt Blanc (38°22' N). Najsjeverniji rt Akra Kako ima identičnu širinu kao i luka Delfa, Itea (38°25' N), 8 km jugozapadno.

Dakle, jedino u harmoniji i sinkronosti, kardinalno i sveto, može biti funkcionalno uporabljivo bez sumnjičenja. Paralela Delosa križa se sa simetralom Plejada i ortogonalom od točke P do Sabrathe i to točno na meridijanu prapovijesne luke Messine. Na jugozapadu Španjolske prolazi središtem Seville, mitološki utemeljene po Herkulu, često izjednačavanim s feničkim bogom Melqartom, za kojeg se kaže da plovio kroz Gibraltarski tjesnac a osnovao trgovačke kolonije na trenutnim postovima Cadizu i Seville.

Oznaka pak za geografsku dužinu je lambda (λ), jedanaesto grčko slovo sa značenjem broja 30 (polovica kruga), spram četrnaestog slova ksi (χ) sa značenjem punog kruga ili broja 60. A lamed je feničko slovo s atribucijom „štapa“, gnomona, svojevrsnog pješćanog sata. I sad vidimo da se nešto ponovno događa s pozicijom Salluma. Meridijan Dela prolazi neposredno istočnije od luke, u najjužnijoj točki Sallumskog zaljeva.

Stoga je sad interesantno vidjeti što se događa s geometrijom kad se povežu pravcem Del(phi) i Del(os)?

Već na prvi pogled imamo urednu sliku: na taj polukosi pravac ortogonala iz Dela vodi ravno u cirenaičko sjecište triju kardinalnih pravaca: meridijana točke T'' (vršiste ljubacke simetrale), koji kroz Delphe i prolazi, zatim dijagonale od Es Mercadala (Menorca) do križišta meridijana Troje i paralele točke T' u sjeverozapadnom Egiptu, te, konačno, dijagonale od Sarimazija do točke M'. Multisjecište se nalazi, baš zanimljivo, na geografskoj širini grada Misurata, dakle rta Misratah, uporišta Ljube na afričkoj strani.

Na putu ka bliskoistočnoj obali pravac Delphi – Del „očeše“ jugozapadni trbuh Cipra a potom uđe u samo središte Sidona, jednog od najvažnijih feničkih gradova, možda i najstarijeg. Spram Tyra, čini se kako po ovom Sidon ima pravo na titulu – „Grad Majku“ Fenicije. Nevjerojatno, ali pravac na sjeverozapadu Europe završi točno na skali geografske dužine gdje je na karti K07e ucrтана razdjelnica prve osmine (45°) kružnice sa središtem u Zaragozi i polumjerom na rtu Finisterre te u Gibraltarskim vratima. Prođe on i kroz pozi-

Del illetve Delos a Cikládák középpontjában elhelyezkedő kis sziget szent jóshely 100 évvel az Olümposzi görög mitológia előtt, ahol Apolló és Artemisz születtek. Földrajzi szélessége a földközi medence kardinális pontjainak kijelölője: keleten a délkeleti Toros legmagasabb csúcsát jelzi (3585 m) nyugatra Delos legdélibb fokának Akra Granitis-nek ugyanaz a szélessége, mint Afrika legészakiabb pontjának, a Blanc foknak ($38^{\circ}22'$ N). Akra legészakiabb fokának ugyanaz a szélessége mint Delfi kikötőjének ($38^{\circ}25'$ N), 8 km-re délnyugatra. Tehát harmóniában szinkronban kihangsúlyozottan és szentül, használható kételkedés nélkül. Delos szélessége a Fiastyúk szimmetriatengelyét és a P pontból Sabrastha-ig meghúzott vonallal éppen a történelmi Messina kikötőjének meridiánján metszi. Spanyolország délnyugati részén áthalad Sevilla közepén, mely a mitológia szerint Hercules alapított, kit sokszor megegyezőnek tartanak a főniciai istennel, Melqart-tal, akiről pedig azt állítják, hogy a Gibraltári szoroson áthajózott és megalapította a mai Cadiz és Sevilla városokat.

A földrajzi hosszúság jele pedig a lambda (λ), a tizenegyedik görög betű mely a 30 számot is hordozza (a kör fele) a 14. betűvel a ksi-vel (χ) mely a teljes kör jelentését hordozta ill. a 60 számot. A lamed a főniciai betű, mely egy rúdra emlékeztet, gnomónra, mint egy homokórára. Most láthatjuk, hogy Sallum pozíciójával valami történik. Del meridiánja a sallumi kikötő legdélebbi pontján halad át éppen a kikötőtől keletre.

Ezért lesz most érdekes megvizsgálni, hogy mi történik most a geometriával, ha összekötjük Del(phi)-t Del(os)szal. Már az első ránézésre egy rendezett képet kapunk: erre a félig dőlt egyenesre a Del-ből húzott merőleges egyenesen a cireneikai középpontba fut, ahol három kardinális irányvonal fut össze egyben: a T' pont meridiánja (a ljubai felező szimmetriatengely csúcsa) mely áthalad Delf-en, ezután az Es Mercadala (Menorca-ból) a trójai meridiánig meghúzott diagonális és a T' pont hosszúsági fokának kereszteződéséig észak Egyiptomban és végezetül a Sarimazi-ból az M' pontba meghúzott diagonális is. Ez a többszörös metszéspont érdekes éppen Misurata város földrajzi szélességén, a Misratak fokon. Ljuba afrikai nyugvópontján fekszik. A közeli partok felé haladva a Delphi-Del egyenes érinti Ciprus hasát ezután pedig Sidon középpontján halad keresztül, mely a főniciaiak egyik legfontosabb városa, talán a legöregebb is. Tyrrel összehasonlítva ezek szerint Sidon joggal viseli a „anya város” nevet. Hihetetlen, de Európa északnyugati részén az egyenes éppen azon a földrajzi hosszúságon végzi, ahol a K07e térképen a zaragozai központú spanyol kör első nyolcadának (45°) választója helyezkedik el mint sugár, átmérővel

ciju Monte Argentario, prvu postaju prijenosa Nazaretske kuće na zapadnoj trajektoriji Zadar – Gibraltarska vrata, koju upravo tu presijeca ortogonala Monfalcone –

Dakle, ne možemo se više varati, dragi Grci, Rimljani! Sve je ovo funkcioniralo daleko ranije i mnogo dublje u prošlost. Matrica je jasna slika prapovijesnog svijeta.

Zvijezda Plejada Sterope preko Dela vodi u rt Al Milh. Iz pozicije zvijezde Tajgeta pravac preko Dela vodi u točku na crti obale Cirenaike, kojom prolazi i meridijan zvijezde Merope. Zvijezda Pleione preko Dela poveznica je s 12.000 godina starim svetištem u Turskoj, Gobekli Tepe. Pritom pravac prolazi središtem Siracuse. Iz pozicije Tetida pravac preko Dela vodi ponovno u točku obale Cirenaike gdje prolazi stranica pravokutnika, ortogonala iz Troje. Iz pozicije zvijezde Caleano pravac preko Dela vodi u Leptis Magnu. Sve su to ciljane pozicije u dubokoj ovisnosti o geometriji Plejada.

A Del očito igra krupnu ulogu medijatora i razigravača zbog čega su Del(phi) postali u grčkom svijetu zaštitnik kolonizacije tretirajući geografsku širinu kao neporecivo blago svijeta. Još više geografsku dužinu bez koje ne bi bilo ni učinkovita zlatnog reza.

Može li to afirmativno utjecati na teze o obelisku kao označitelju, ujedno i anteni? Zaistinu to ima smisla ako ga izvodimo iz konteksta grčke riječi obeliskos što znači „mali ražanj”.

Što bi to bio „ražanj”, ako on stoji slobodan, usmjeren k nebu? Jedino rješenje može biti sunce, a to je onda mjerenje vremena i prostora, pa astronomski i matematički raster, matrica geografskih pozicija. A kad „isk” obrnemo, imamo ksi, četrnaesto grčko slovo u značenju broja 60, zatvoren krug, 60’ u minuti, 60’ u satu, 1 stupanj.

Usto tu je još i slovo x – x kao sjecište, križište, Andrijin križ. Pogledajmo usput i stijeg grada Tangera, feničkog Tingisa. A još u feničkom pismu slovo x – tāw (tau) značilo je upravo „obilježje”.

U Gornjem Egiptu drevni grad Philae i danas čuva obelisk na kojemu uz hijeroglif nalazimo i tekst na grčkom jeziku.

Ponovno imamo, dakle, Phi(lae), dvadesetprvo grčko slovo, kojim danas označavamo geografsku širinu. Ali, tko zna, da nisu možda, kao sve grčko, zamijenjene strane, zamijenjeni simboli, širina za dužinu? Grčko slovo ksi u feničkom je sameh, što je i u hebrejskom petnaesto slovo sa brojčanom vrijed-

a Finistere fok és Gibaltár pontokkal. Áthalad a Monte Argentario pozíción is, mely a názareti ház nyugati (Zadar-Gibraltári szoros) átviteli trajektóriumának első állomása, melyet a Monfalcone-ből meghúzott merőleges éppen itt metsz.

Tehát, nem tévedhetünk tovább kedves görögök és rómaiak! Minden működött már sokkal előbb és sokkal távolabb a múltban. Ez a mátrix a történelem előtti korszak kristálytisztá képe. A Plejádok (Fiastyúk) Sterope csillaga Del-en keresztül éppen az Al Milh fokba mutat. A Taigeta csillagból az egyenes Del-en keresztül Cirenaika partján elhelyezkedő pontba mutat, melyen keresztül halad a merope csillag meridiánja. A Pleione csillag Del-en keresztül a törökországi 12000 éves szent hely Gobekli Tepe-vel van összeköttetésbe. Úgy hogy az egyenes Siracusa közepén keresztül vezet. A Tetida csillag pozíciójából az egyenes Del-en keresztül szintén Cirenaika tengerparti pontjába vezet, ahol négyzetünk oldala húzódik, a Tójából húzott merőleges. A Celeano csillagból Del-en keresztül az egyenes Leptis Magna-ba mutat. Az összes pozíció célzott és a Fiastyúk csillagaitól függő. Del láthatóan kulcsfontosságú szerepkörben van, mint mediátor, ezért is lett Del(phi) a kolonizáció védelmezője a földrajzi szélességet, mint a felbecsülhetetlen legnagyobb értéket megbecsülve. Még kitűntetebben féltve a földrajzi hosszúságot, mely nélkül nem létezne hatásos aranymetszés.

Talán ez még arra a feltételezésre is hatással van, mely az obeliszket mint jelelőt és mint antennát képzel el? Ennek valóban van értelme, ha a görög obeliskos szóból eredeztetjük, mely kis nyársat jelent. Mi lehet ez a nyárs, ha az egyedül az égnek meredve áll? Az egyedüli megoldást a nap nyújtja és így egy idő és tér mérő eszközzel van dolgunk, mely az asztronómiai ill. matematikai felbontást méri, a földrajzi pozíciók mátrixát. Ha az iks-et megfordítjuk, megkapjuk a ksi, a 14. betűt, a 60-as számértékkel, bezárt kör, 60" egy percben, 60' egy órában, 1 fok. emellett itt van még az x betű, a keresztezés, kereszteződés jele is egyben, az András kereszt. Mellesleg nézzük meg Tanger város, a valamikori főníciai Tingis zászlaját. A régi főníciai ábécében az x- tāw (tau) betűnek éppen „jel” volt a szerepe.

Felső Egyiptomban, Philae városa még a mai napig őrzi azt az obeliszket, melyen a hieroglifák mellett ó-görög szöveget is találunk. Újból visszaköszön tehát Phi(lae), a 21. görög betű, mellyel ma a földrajzi szélességet jelöljük.

De ki tudja, nincsenek felcserélve, mint a görögöknél általában az oldalak, megkeverve szimbólumok a szélesség helyett a hosszúság?

A görög kszi a főníciaiban a szameh, mely a héberben is a 15. betű 60-as szá-

nošću 60. Latinsko pak x odgovara hebrejskom sameh. Zanimljivo je kako se označava:

U međusobnoj razmjeni i preuzimanju pisama očito je bilo kompilacija koje su bitno utjecale na geografski koordinatni sustav. Analizirat ćemo stoga poziciju Philae, 24°1' N 32°53' E. Po geografskoj širini smještena je vrlo blisko Rakovoj obratnici (36' sjevernije), ali nas zbog slova sameh prije svega zanima geografska dužina.

Meridijan Philae prolazi egipatskom obalom na krajnjem istoku delte Nila u točki koja je ujedno i geografska širina luke Aleksandrije te najvišeg vrha Visokog Atlasa, Toubkal. Zatim, to je i meridijan rta Gata, najjužnije točke Cipra, i suprotnog sjevernog rta Kormakiti. Usto i geografska dužina najvišeg vrha Cipra, tj. planine Olympus ili Chionistra (1952 m), ponovno svete planine, planine svih bogova.

Nije li to začudno!? Treći podatak uistinu navodi na sumnju: na južnoj obali Crnog mora to je pozicija grčkog grada Kytorsa, Cytorusa ili Giderosa, kojeg spominje Homer. Ovaj se meridijan već javljao u prethodnim radovima, ali ga tada nismo povezivali sa Philae-om.

Identičnu situaciju nalazimo na meridijanu točke M što je ujedno i geografska dužina najjužnije točke Krete, rta Lithinon (24°44' E), te svete planine Ida, najvišeg vrha Krete, na kojoj je, bježeći od Kronosa, u špilji Reja rodila sa Zeusom. Istočnije 2-3' od ovog meridijana, između rta i Ida planine, nalazimo i dva grada minojskog doba, Hagia Triada i Phaistos, poznat po „disku“, po najaktualnijim vijestima iz svijeta arheologije, ipak posvećenom „Božici“. Na libijskoj obali to je pozicija zapadnog uporišta simetrane argonautskog poluluka od Kobuletija do Monfalconea.

Ptolemej je približno toj poziciji ubicirao grad Scithranus, na svojoj karti Europe i Sredozemlja. Tek sad je zanimljivo istaknuti paralelizam simetrane srednjeg poluluka (Poti – Trsat), koja kreće s rta Al Milh a prolazi planinom Ida poluotoka Troade.

Dakle, nevjerojatan je to sklad objekta i nazivlja. Gotovo svaku situaciju u kojoj se nađe neki ekstremno kardinalni rt ili neka od svetih planina rješava geografska dužina, tj. meridijan. Pametnom bi to bilo dosta.

mértékkel. A latin x viszont a héber szamehnek felel meg. érdekes, hogyan jelölik:

Az írások kölcsönös átadás-átvételénél láthatóan voltak kompillációk, melyek döntően befolyásolták a földrajzi koordináta rendszert. éppen ezért megvizsgáljuk Philae pozícióját,, $24^{\circ}1' \text{ N } 32^{\circ}53' \text{ E}$. Földrajzi szélességénél fogva nagyon közel esik a Ráktérítőhöz ($36'$ -kal északabbra), ellenben minket a szameh szó miatt inkább a földrajzi hosszúság érdekel. Philae meridiánja az egyiptomi tengerpartot a Nílus deltájának legkeletibb pontján éri el, a ponton, mely egyúttal Alexandria kikötőjének és a magas Atlasz legmagasabb pontjának, a Toubkal-nak a földrajzi szélessége. Ez ugyanúgy Ciprus legdélibb pontjának, a Gata foknak, és az északi Kormakiti foknak a meridiánja is egyben. Egyben földrajzi szélessége Ciprus legmagasabb csúcsának, illetve az Olympos ill. Chionistra (1952 m) hegynak, mely szintén szent, minden istenség hegye. Nem érdekes ez egy kicsit? A harmadik adat pedig valóban gyanakvással tölt meg minket: a Fekete tenger déli partján ez a görög Kytoros, Cytoros vagy Gideros város, melyet Homérosz is említ. Ez a meridián már több előbbi munkánkban fellelhető volt, ellenben akkor nem kötöttük össze Philae-val.

Hasonló a helyzet az M pont meridiánjával kapcsolatban, mely Kréta legdélibb pontjának a Lithinon foknak ($24^{\circ}44' \text{ E}$) és a szent hegynek, Idá-nak, Kréta legmagasabb csúcsának földrajzi hosszúsága, ahol menekülve Kronosztól, egy barlangban Réa szült Zeusz társaságában. Ettől a meridiántól $2\text{--}3'$ keletebbre a fok és az Ida hegység között, két minosi városra bukkanunk, hagia Triada-ra és Phaistos-ra, mely a legutóbbi archeológiai híradásokból ismert diszkoszáról, mégis „istennőnek” van szentelve. A líbiai tengerparton ez az argonauták Kubuleti-Monfalcone félköríve szimmetriatengelyének nyugati indulópontja. Ptolemaiosz nagyjából erre a pozícióra helyezte Európa és a Földközi tengert ábrázoló térlépén Scithranus városát. Még csak most érdemes kiemelni a középső félkörív (Poti-Trieszt) szimmetriatengelyének párhuzamos voltát, mely az Al Milh fokról indul, áthalad a Troade félsziget Ida hegységén. Tehát hihetetlen az egybeesés és összhang az elnevezések és objektumok körül. Gyakorlatilag minden szituációt, ahol valamely kitüntetett fok ill. szent hely van a meridián old meg. Az okosnak ennyi elég is lenne.

23. listopada 2014. 8.00

(Jednostavno, to je trenutak nadahnuća kad „lampica bljesne” bez ikakva povoda.

Uzeo sam u ruke mapu Plejada (K08e) i krenuo mjeriti kut simetrale spram paralele zvijezda Elektra i Alcyone. Iznosio je nešto manje od 28° . Kompjutorska provjera pokazala je kut 27.9° što je spram poznatog kuta Kadmova osovine 27.8° prostim okom nevidljiva ”grješka” od 0,0036. Takvu mogućnost ostavio sam otvorenom već kod implementacije Plejada u knjizi Zašto bi mogla... Atlantida?.)

Dakle, matrica je definitivno najsavršenije glazbalo, akord i suzvučje, nešto zaistinu čarobno što do izrade „trokrilne letjelice” Sabrathae nisam uočio.

Sada odjednom povezujem, simetrala Plejada i zimsko-solsticijski pravokutnik stoje paralelno pod istim kutom.

Je li to KLJUČ? Ulaz u zvjezdarnicu Ocmulgae usklađen je s izlaskom sunca na dan 22. 10. kad su Plejade u zenitu, a po Starom zavjetu i „Početak svijeta” dogodio se 22. 10. 4004. godine pr. Kr. Danas bi to bila 6010. obljetnica.

Stoga provjeravam i mjerim i druge međudnose udaljenosti zvijezda na poluluku kružnice Plejada. Između zvijezda Sterope i Taygeta, te između zvijezda Caleano i Electra, udaljenost je jednaka i iznosi 7,8 cm. Od vršišta poluluka (mjesto prolaska simetrale) do zvijezde Taygeta i do zvijezde Caleano, također je udaljenost jednaka i iznosi 4,4 cm. Gledamo i svjedočimo kako simetrija prelazi u harmoniju. S tim zaključkom sad možemo slobodno put Baltika, jantarnom cestom.

No prije toga ćemo još ponešto: središte ljetno-solsticijskog pravokutnika nalazi se na ortogonalnoj točki P – Sabratha točno u razini južnih vrata Mesinskog prolaza i najjužnije točke Apeninskog poluotoka, rta Spartivento.

Pravac, koji uzdužno dijeli pravokutnik na dvije jednake polovice, na sjeverozapadu vodi ponovno u rt Ferret u Zaljevu Arcachon, dok na jugoistoku ulazi u vrh delte Nila. Na suprotnom zimsko-solsticijskom pravokutniku središte se mjeri na ortogonalnoj Sabratha – Avignon na mjestu prolaska dijagonale iz Es Mercadala u trojansko križište u sjeverozapadnom Egiptu.

Sad je zanimljivo, da je to točka kroz koju prolazi meridijan središta prolaza Bonifacio između Korzike i Sardinije, ali i Cagliarija, najjužnije luke Sardinije. Dakle, sve je podređeno plovidbi, dva kardinalna tjesnaca i luka, najbliža spona do najsjevernijih luka Afrike (Bizerte, Utica, Kartaga).

Uzdužno položen pravac, kao polovica pravokutnika, u smjeru jugozapada

2014. október. 23. 8. 00

(Egyszerűen az az ihlet pillanata, amikor a „lámpa egyet villan” minden előjel nélkül. Kezembe vettem a Fiastyúk mappáját (K08e) és elkezdtem megmérni a szimmetriatengely szögét az Elektra-Alcyone paralell egyeneshez képest. Valamivel kevesebb mint 28° fokot mutatott. A számítógépes kontroll 27.9° mutatott, ami az ismert Kadmó féle egyenes dőlésszögéhez (27.8°) képest szabad szemmel nem látható 0,0036 eltérés. Ezt a lehetőséget nyitva hagytam a Plejádok elemzésénél a Miért is tudná... Atlantisz? című könyvemben.)

Tehát a mátrix az eddigi legtökéletesebb hangszer, akkord és összhang, valami elvarázsló, amit a sabrathai „háromszárnyú repülő” elkészítéséig nem vettem észre. Most viszont hirtelen összekötöm a kettőt; A Plejadok szimmetriatengelye és a téli napfordulós négyszög egymással párhuzamosan áll ugyanolyan dőlésszögben. Talán ez elne a KULCS? Az Omulgae-i csillagvizsgáló bejárata az október 10.-i napfelkeltére lett hangolva, éppen akkor, amikor a Plejadok éppen zenitben vannak, az Őszövetség szerint pedig a „Világ kezdete” éppen Kr.e. 4004. október 10. történt. ma a 6010. évfordulót ünnepelhetnénk.

Éppen ezért mérem a Plejádok félkörívén a többi csillag egymástól való távolságát.

A Sterope és Taygeta, valamint a Caleano és az Electra közötti távolság meg-egyezik és 7,8 cm-t tesz ki. A félkörív csúcsától (a szimmetriatengely kezdőpontja) a Taygeta ill. Caleano csillagokig ugyanannyi, 4,4 cm a távolság. Látjuk és szemtanúi vagyunk, ahogy a szimmetria átlendül a harmóniába. Ezzel a végkövetkeztetéssel nyugodtan elindulhatunk a Borostyánkő úton a Baltikum felé.

Előtte azonban még néhány dolog: A nyári napfordulós téglalapunk középpontja a P pont-Sabratha-val összekötő derékszögben futó egyenesen fekszik a mesinai szoros és az Appenin félsziget legdélebbi pontja a Spartivento fok magasságában. Az az irány, mely a téglalapot hosszában két egyenlő részre osztja, északnyugaton a ferret fokba mutat a Arcachon öbölben, míg délkeleten a nílus deltájának csúcsába visz. Az ellenkező téli napfordulós téglalapon a középpont a Sabratha-Avignon alapra emelt derékszögén mérjük, melyen keresztül halad az Es Mercadala-ból az észak Egyiptomi trójai metszéspontba indított egyenes. Ebben az az érdekes, hogy ezen a ponton halad keresztül a Bonifació szoros (Korzikai és Szardínia között) középpontjának meridiánja, de Cagliari-é is, mely Szardínia legdélebbi kikötője. tehát minden a hajózásnak van alárendelve, két kulcsfontosságú szoros és a kikötő, a legközelebbi kapcsolat az észak afrikai kikötőkkel (Bizerte, Utica, Karthágó). A hosszába eső irány, mint a téglalap hosszanti felezője, délny-

prolazi lukom Skikda, u suprotnom smjeru perfektно ciljano vodi u talijanski rt Licosa te u točku na crnogorskoj obali kojom prolazi meridijan točke P, tj. najjužnije točke Sredozemnog mora.

Sve je postavljeno kako bi se Plejade uistinu dokazale u funkcionalnom smislu kao zaštitnice navigacije i plovidbe. I otud stoji teza o plejadskoj uređenosti sredozemnog prostora. Dijagonale pravokutnika Ljuba – Utica (Kartaga) – Cirenaike – Troja čine sjecište kroz koje prolazi meridijan Visokog, zatim paralela Pico – Troie (PT) – Delphi – Ercivas, te simetrira plejadske izvedbe strijelca. Sjecište je istodobno i točka zlatnog reza za visinu pariskog pravokutnika od točke P do Sabrathe.

Sada je sve jasno – ne može netko postaviti neku točku u realni prostor a da ne zna da on uistinu postoji. Istraživanja poduzeta svojevrsnom geoforenzikom pokazuju: bez Ljube, središta čitave sredozemne matrice ne bi bilo ni ove savršene božanske, umjetnošću nadahnute slike lica sredozemne Europe. Ako je tako, a tako jest, tu je i početak jantarne ceste! Model je stopostotno siguran i projektu daje znanstvenu težinu.

Onako kako stoji, dakle, pod kutom 27.8° , simetrira Plejada odgovora zimsko-solsticijskom pravokutniku.

Udaljenost između njegove južne, duže stranice, koja vodi u poziciju svete planine Olympos kod Burse, i simetrira projicirane u realni prostor, iznosi 3,6875 cm. Potpuna jednaka vrijednost stane u visinu pravokutnika još tri puta. To znači da simetrira uvjetuje podjelu pravokutnika na četiri jednaka uzdužna polja, što ukupno daje njegovu visinu od 14,75 cm. Isti sustav prenosi se i na preostala dva pravokutnika.

Zato je sve gotovo na razini znanstvene fantastike. Jer ako netko postigne dosadašnji stupanj harmonije i sinkronosti sustava, pitanje je kako je onda moguće zadovoljiti i ovo što slijedi. Na četiri ugla ekvinocijskog pravokutnika događa se dosad neviđeno: na sjevernoj, dužoj stranici, što je već konstatirano, udaljenost od sjeveroistočnog ugla pravokutnika do Borysthenesa na crti crnomorske obale (čisti sjever) iznosi ponovno 3,6875 cm. Međutim, na sjeverozapadu ta se udaljenost od iste stranice do prve kontaktne obalne točke mjeri na meridijanu rta Aiguilles ($1^\circ 51' W$). Očito se radi o pravilu, svjesno postavljenoj zakonitosti.

Na južnoj stranici, od jugoistočnog ugla udaljenost 3,6875 cm mjeri se u Turi, egipatskoj Troji. Na jugozapadu, na meridijanu rta Aiguilles, ta se udaljenost

gati irányba Skikda-ba fut, a másik irányba pontosam megcélozza az olasz Licosa fokot és a Montenegrói parton azt a pontot, melyen a P pont meridiánja halad keresztül, azaz a Földközi tenger legdélebbi pontjának meridiánját.

Minden úgy áll, hogy a Plejádok valóban bizonyítsák működés közben, hogy ők a navigálás és hajózás védelmezői. Inne a tézis, hogy a földközi tengrei térség a plejádok szerint van elrendezve. A Ljuba,- Utica(Karthágó)-Cirenaika-Trója téglalap átlóinak metszéspontja a Visokói piramis meridiánjának felel meg, áthalad rajta a Pico-Troie (Pt)-Delphi-Ercivas hosszúsági vonal, és a plejádok szimmetriatengelye is. A metszéspont egyben a párizsi téglalap arany metszés pontja a P pont és Sabratha között. Minden világossá vált. Nem tehet senki egy pontot a reális térbe anélkül, hogy tisztába lenne a tér meglétével. A geoforenzikus kutatások bebizonyították; Ljuba nélkül, mely az egész földközi tengeri mátrix középpontja nem létezne ez a isteni tökéletes, művészileg inspirált kinézete Európa eme szegletének. Ha ez így van, márpedig ez valóban így van itt kezdődik a borostyánkő út is! A modell 100%-ig biztos és a projektnek tudományos súlyt kölcsönöz.

Úgy, ahogy áll, tehát 27.8° fokos dőlésszögben, a plejádok szimmetriatengelye megfelel a téli napfordulás téglalapnak. Hosszabbik déli oldalának, mely a Bursa melletti szent Olympos hegyre mutat és a valódi térbe projektált szimmetriatengely között mért távolsága 3,6875 cm. Ugyanez az érték a téglalapba éppen még hárszor fér bele. Ez azt jelenti, hogy a szimmetriatengely felelőse a téglalap négy teljesen egyforma hosszanti sávra bontásának, mely így összeadva a 14,75 cm-t adja ki. Ugyanez a rendszer a másik két téglalapra is alkalmazandó.

Minden már-már a tudományos-fantasztikum világába mutat. Mivel ha valaki már elérte a harmónia és összhang ilyentén tökéletes fokát, a kérdés az, hogyan tud megfelelni annak ami most következik. A napéjegyenkösi téglalap négy sarkán valami eddig sohasem látott dolog kezd történni.; az északi, hosszabb oldalon, amit már megállapítottunk, az északkeleti pont távolsága Borystanas-ig a fekete tenger partvonalán (tisztá észak) újból 3,6875 cm-t tesz ki. Azonban északnyugaton ugyanez a távolság az első parti ponttól az Aiguilles foko meridiánján valósul meg (1°51' W). Láthatóan szabályról van szó, mely tudatosan lett megalkotva.

A déli oldalon, a délkeleti sarkokból a 3,6875 cm-t Tura-ban mérjük, mely az egyiptomi Trója. Délnyugaton az Aequilles fok meridiánján ezt a távolságot a

od južne stranice mjeri u poziciji južnih vrata doline i istoimene rijeke Saour kod Bou Hadida ($29^{\circ}52' \text{ N}$ i $1^{\circ}51' \text{ W}$). Na karavanskom putu to su vrata Zapadnog Velikog Erga. Područje je nastanjeno od protohistorije te obiluje rijetko viđenim bogatstvom petroglifa.

Međutim, sada se spoznaje i pravi smisao značenja rta Aeguille kao „igle, skretnice, kazaljke na satu”. Njegov meridijan nije, kao u prethodnom slučaju, linija završne stranice pravokutnika već je udaljen od nje istočno točno 4,85 cm. Što bi to značilo? Ostajem potpuno zatečen: po duljini pravokutnika na svakoj njegovoj polovici, istočno i zapadno od Sabrathe, imamo po četiri polja jednake dužine, 4,85 cm. Ukupno to iznosi 19,4 cm, na obje strane 38,8 cm. Zahvaljujući razumijevanju simetrale Plejada dobio sam temeljni raster projekcije: po geografskoj širini $4 \times 3,687 = 14,75 \text{ cm}$; po geografskoj dužini pak $4 \times 4,85 (\times 2) = 38,8 \text{ cm}$. Ili, ukupno, 32 četvorine $3,6875 \times 4,85 \text{ cm}$. Međutim, to nije kraj mreže jer ju je moguće proširiti po geografskoj širini do Borysthenesa i Ture. Tako sigurno brojimo $6 \times 8 = 42$ četvorine jednakih dimenzija. Budući da paralela Ture prolazi zamalo južnije od najjužnije točke Sredozemnog mora kod El Agheile, a geografsku širinu Borysthenesa uvjetno možemo držati najsjevernijom točkom Crnog mora, ovime smatramo matricu zatvorenom za obuhvat šireg sredozemnog prostora. Izvorna simetrala Plejada i meridijan rta Aeguille stvorili su spektakularne preduvjete čitavog sustava izmjere. Ovdje se netko doista zaigrao. Jer, na kraju, udaljenost od meridijana Borysthenesa i Ture, što je istočna stranice ekvinocijskog pravokutnika, do zvijezde Elektre iznosi točnih 4,85 cm!!!

Statistički, po zakonu vjerojatnosti, da se ovo istodobno dogodi u oba smjera, po geografskoj širini i dužini, gotovo je jednaka nuli. Možda je sve to slučajno, ali, ako nije, onda je s antičkom Grčkom sve jasno. Ako 1 mm na karti Sredozemno more (mjerilo 1 : 7 500 000) u realnom prostoru iznosi 7,5 km ($1^{\circ} = 75 \text{ km}$) to znači da se u svakoj četvorini čovjek kreće unutar približno 360 km i 270 km po geografskoj širini. Takvi blokovi dopuštali su izvrsno snalaženje u prostoru, njegovu dnevnu kontrolu i siguran put. Možda zato i nije tek slučajem 17. blok ekvinocijskog pravokutnika omeđen na paraleli sjevernim vratima Bospora, a na istočnom meridijanu sjevernim vratima Dardanela.

Donosimo najzanimljivije situacije itinerara svakog od pravaca mreže:

Saour folyó völgyének déli bejáratánál mérjük Bou Hadid-nál ($29^{\circ}52' \text{ N}$ i $1^{\circ}51' \text{ W}$). A karavánúton ez a Nyugati nagy Erg bejárata. A terület a korai történelem óta lakott és kőfeliratok ritka sokasága díszíti.

Azonban, most látható az Aeguille fok értelmezése mint „tű, forduló, óramutató”. Az ő meridiánja nem, mint azt az előző esetben láttuk a téglalap végső oldaláé, hanem attól keletre éppen 4,85 cm-re helyezkedik el. Mit jelelnhet ez? Teljesen le vagyok döbbenve; a téglalap hosszában minden felén sabratha-tól keletre és nyugatra 4 egyenlő 4,85 cm hosszú sávot figyelhetünk meg. Ez összesen 19,4 cm, mindkét oldalon pedig 38,8 cm. A plejádok szimmetriatengelyének funkcionalitását megértve megkaptam a projekció alap mátrixát: a földrajzi szélességen $4 \times 3,687 = 14,75 \text{ cm}$, a földrajzi hosszúságon pedig $4 \times 4,85 (x 2) = 38,8 \text{ cm}$. Avagy összesen 32 téglalapot $3,6875 \times 4,85 \text{ cm}$ dimenzióval. Azomban ezzel a háló nem ért véget, mivel szélesíthető Borystenes-ig és Tura-ig. Így biztonsággal $6 \times 8 = 42$ ugyanolyan nagyságú téglalapot számolhatunk. Mivel Tura szélességi foka a Földközi tenger legdélebbi pontjától, El Agheile-től csak némileg fekszik délebbre, Borystenes földrajzi szélességét pedig a fekete tenger legészakibb pontjának vehetjük feltételeesen, a mátrixot zártnak tekinthetjük a szélesebb földközi tengeri térség meghatározásaként. A Plejádok elsődleges szimmetriatengelye és az Aeguille fok meridiánja az egész rendszer kimérésének csodálatos előfeltételét teremtették meg. Itt valaki valóban eljátszozott. Mivel a végén Borystenes és Tura meridiánjának (ami egyben a napéjegylenlőségi téglalap keleti oldala is egyben) és az Electra csillagig távolsága éppen 4,85 cm!!

Statisztikailag, a valószínűségi törvény alapján, annak az esélye, hogy ez egyidejűleg mindkét irányba a földrajzi hosszúságon és szélességen is így alakuljék gyakorlatilag a nullával egyenlő. Lehet, hogy ez minden csak véletlen, de ha nem az, akkor az antik Görögországgal kapcsolatban minden világos. ha 1 mm a Földközi tenger térképén ($1:7\,500\,000$ lépték) a valóságban 7,5 km-t tesz ki ($1^{\circ} = 75 \text{ km}$), ami azt jelenti, hogy minden kicsi téglalapban az ember egy $360 \text{ km} \times 270 \text{ km}$ -es térben mozog. Ezek a blokkok megengedték a térben való kitűnő tájékozódást, napi kontrollját és biztonságos utat. Lehet hogy ennek fényében a napéjegylenlőségi téglalap 17. blokkja a szélességi skálán a Boszporusz északi bejáratával mutat egybeesést, a keleti meridiánon pedig a Dardanellák északi bejáratával.

Néhány érdekes szituáció a mátrix különböző egyeneseinek valódi térben való viselkedéséről: úgy érzem a nevek maguktól beszélnek.

Zimsko-solsticijski pravokutnik

Uzdužne linije (odozdo na gore)

1. simetrala Plejada (itinerar već opisan u Zašto bi mogla... Atlantida?)
2. središnja, prolazi točno na pola između Visokog Atlasa i Antiatlata, ponovno Skikdom, rtom Licosa, Barijem te perfektno linijom triju luka, središta Galatija, Odesse i Nikolaeva
3. vodi linijom najsjevernijih luka Sardinije Sassari i Palau (prolaz Bonifacio) te ciljano u samu oronimsku oznaku vrha planine Vlašić.

Poprečne linije (s lijeva na desno)

1. vodi kroz poziciju doline Saour, Idigh, zatim izravno u Ceutu u Gibraltarskim vratima, te na portugalskoj obali u luku Aveiro.
2. izravno vodi u vrh Ksil gorja Amour (2008 m)
3. prolazi kroz središta Biskre i Palma de Mallorce
4. središnja, pored najsjevernije točke Afrike, rta Blanc, te jugozapadne obale Sardinije, vodi u luku Marseille i Avignon
5. vodi izravno u Pisu
6. uz luku Otranto, zatim Ljubu i Rijeku, vodi u oronimsku oznaku Triglava (2863 m)
7. bitna odrednica ovog smjera je multisjecište pravaca u Kasandrijskom zaljevu (beirutsko-zadarska i nazaretsko-trsatska trajektorija, paralela Troje, dijagonala točka M – točka M').

Ekvinocijski pravokutnik

Uzdužne linije (odozdo na gore)

1. simetrala Plejada – linija rta Spartel i Tangera, na izlazu iz Gibraltara (fen. Tingis, 5. st. pr. Kr.), zatim Orana, rta Spartha (najsjevernija točka Krete) i rta Andreas (najsjevernija točka Cipra); tangenta je u južnj točki dirališta iberijske kružnice.;
2. središnja, prolazi tek neznatno sjevernije od paralele Picoa, Troie (PT), Delpfa, Chalkitisa i Ercivasa
3. na ovoj su liniji Arhabi (veza Pont de Yeu), zatim luka Samsun (Amisos, od 8. st. pr. Kr. kolonija Mileta), sjeverna vrata Bospora, rt Circeo, Palau u prolazu Bonifacio, Tarragona te središte luke i grada Porto.

Poprečne linije (s lijeva na desno)

1. uvjetuje raster u njegovoj geografskoj dužini, vodi u rt Aeguille
2. meridijan kapitala Algera, Perpignana i vrha Cantal (1858 m)
3. vodi u središte Berna
4. središnja, Sabratha, Trapani, Lavinium, Rim, Serravalle, vrh delte Poa

5. središte Taranta, Vel'ky Javornik kod Bratislave (jantarna cesta), sjecište pravca Kaboudia – Ljuba – Lecznica te paralele Troyesa

6. rt Akritas, najjugozapadnija točka Peloponeza, Lepanto (grč. Naupaktos)

7. Galibolu ili Galipolje, sjeverna vrata Dardanela

Ljetno-solsticijski pravokutnik

Uzdužne linije (odozdo na gore)

1. simetrala Plejada, prati vrlo blisko stranicu ljubačko-trojanskog pravokutnika Zaragoza – Cirenaike; prolazi oronimskom oznakom vrha na rtu Bon (637 m) i središtem Zaragoze te ulazi u multisjecište prve osmine kruga iberijske kružnice (45°)

2. središnja, povezuje deltu Nila, južna vrata Mesinskog prolaza te ponovno francuski atlantski rt Ferret

3. vodi u Prevezu te ponovno u središte Taranta

Poprečne linije (s desna na lijevo)

1. izravno vodi u Temrjujski poluotok, istočnu obalu Kerčkog prolaza

2. uz vrh ciparske Ide vodi u središte Pergama a zatim u Herson luku na ušću Dnjepra

3. vodi u najzapadniju točku Peloponeza, zatim u luku Soluna

4. središnja, Sabratha – točka P

5. mimoilazi najviši vrh Apenina Gran Sasso d'Italia, vodi u smjeru Bizerte paralelno s ortogonalom Ljuba – Utica te izravno ulazi u poziciju Ključa (N. Marof)

6. povezuje vrh (2308 m) južno od alžirske luke Tizi Ouzou izravno s prijelazom odnosno vratima Brenner

7. prolazi alžirsko-marokanskom sredozemnom obalnom granicom, zatim samim vrškom rta Neo, potom kroz središte Barcelone, pa ponovno Perpignana.

Zanimljivu situaciju nalazimo kad bi ekvinocijski pravokutnik bio proširen južno za još jedan uzdužni blok u razini geografske širine Ture. Tada bi ljetno-solsticijski pravokutnik svoj jugozapadni ugao imao u poziciji drevne Seville (već je imamo na paraleli Dela), luke na rijeci Guadalquivir. Južna stranica tada bi bila linija središta gradova Malaga – Sevilla – Lisabon – rt Rocca, najzapadnija točka europskog kontinenta. Fantastično!!! Ekvinocijski pravokutnik već smo obradili (Borysthenes, rt Aeguille, Tura, Idigh). Fenomenalan je, međutim, taj dodatak na južnoj strani, zbog položaja simetrale Plejada i geografske pozicije Sabrathae, čini se ključnoga zimsko-solsticijskog pravokutnika. Itinerar njegove nove stranice kretao bi se od najjužnije točke Krete, preko najvišeg vrha Rodosa, do, konačno, najzapadnije točke Crnog mora.

Premda sve ukazuje na razvoj mreže u svim smjerovima, zbog ograničenja kartografske podloge na zemljovidu Sredozemno more u ovom času nema daljnje istrage. Dosadašnje konstrukcije, kad sada pogledamo meridijan Sabrathe, pretendiraju na prostorno realno u sustavu matrice. Upravo kod ekvinocijskoga pravokutnika čitavi sustav nosi stupac Sabratha – Rim – vrh delte Poa. A sve se događa u frontonu kojemu vrh zatvaraju solsticijski pravokutnici pod samom Venecijom (K010e). Očito je sve na zemlji povezano s nebom i astronomijom. Baš Tifonov „zvjezdasti Eridan” može taj smisao povezati i potvrditi.

Mislim da držimo u rukama jednu veliku povijesnu enigmu. Naime, ne znam kuda i kako je sve kolao jezik, ali nakon značenjskih prijevoda toponima dr. F. Pajrića, uočavamo vrlo usku vezu između sjeveroafričkih aktualnih toponima i njihova značenja u starom panonskom jeziku (Sabratha, Sallum, Bardiyah, Al Milh i drugi). Ako se – „se prevodi” – u mađarskom jeziku kaže *fordit*, a to zapravo znači „okreće”, i smislom i simbolikom poziva na „kotač”.

To smo već primijenili na primjeru geografskog termina MAGREB = BERGAM odnosno nekoć PERGAM, a sad ćemo to isto učiniti s pojmom ERIDAN. ERIDAN je s desna na lijevo NADIRE, a nadir (arapski, nazir, „koji leži nasuprot”) je „točka na nebeskoj sferi točno ispod promatrača. Nasuprot nadiru je zenit.

Okomica koja prolazi kroz zenit siječe nebesku sferu ispod horizonta u nadiru.” Na našoj okomici, stupcu, vrh delte Poa je u samom vrhu frontona, a Sabratha pod nogama!!! Fronton se formira upravo s položajem zimsko-solsticijskog pravokutnika kad su Plejade u zenitu. Dakle, Sabratha je „nadir”, a Eridan „zenit”! Zvjezdasti! Glupost su dosadašnje ine teorije, totalno pogrešno je tražiti i locirati stare toponime ambijentalno prema opisima. SVA SU RJEŠENJA GEOMETRIJSKA I JEZIČNA!

Na sumerskoj glinenoj pločici pronađen je crtež planeta Saturna s prstenom kojeg je otkrio teleskopom tek 1610. godine Galileo Galilej, a detaljno i sustavno opisao nizozemski fizičar i astronom Charles Huygens (1655.). Na crtežu načinjenom na keramici Babilonjani su prikazali u bojama tri Cassinijeva pojasa Saturnova prstena vidljiva tek moćnim teleskopom.

Na visoravni Bandiagara u porječju Nigera Dogoni znaju iz drevne predaje da je sjajna zvijezda Sirijus trojni zvjezdani sustav.

Njih nitko ne pita – kako? Jedan od „parazita” moderne znanosti zacijelo su i Plejade. Na sreću, kako sam već objavio u „Odgovorima na veleposlanička pitanja – Đuri Vidmaroviću”, Vučedolani su promatrali nebo i bili upoznati s promjenama

Mivel minden arra mutat, hogy a mátrix minden irányba szélesíthető, a térképünk korlátozottsága miatt tovább nem tudunk lépni kutatásainkkal. Az eddig konstrukciók, ha pl. megnézzük Sabratha meridiánját a valós térben való megfelelést szuggerálják. Éppen a napéjegyenlőségi téglalap esetén az egész rendszer a Sabratha.Róma-A Pó folyó deltájának csúcsa oszlopra támaszkodik. Minden pedig abban a frontonban zajlik melyet a három téglalap közösen fed le közvetlenül velence alatt (K010e). Úgy néz ki a Földön minden össze van kötve az éggel és az asztronómiával. Éppen Tifon „csillagos Eridan-ja” tudja ennek értelmét összekötni és bizonyítani.

Úgy érzem hogy a kezünkben egy nagy történelmi enigmát/titkot tartunk. Nem tudom merre és hogyan keringett a nyelv, de F. Payrits által értelmezett fordítások arra engednek következtetni, hogy az észak arikai aktuális földrajzi nevek igen szoros kapcsolatban vannak jelentésükkel a régi pannon nyelvben (Sabratha, sallum, Bardiyah, Al Milh stb.) Ha az egyik nyelvből való szónak másikkban való értelmezését a magyar a lefordít szóval fejezi ki, ez értelmében és értelmezésében is a kerékre asszociál. Ezt már bemutattuk a magreb-Bergam ill Pergam értelmezésénél, most pedig ugyanezt megpróbáljuk az Eridan kifejezéssel is. Eridan megfordítva nadire (a nadir arabul, nazir azt jelenti, hogy az ami a másik oldalon fekszik), ez az égbolzon éppen a megfigyelővel szemközti pont. A nadir-ral szemben tehát a zenith van. Az a merőleges mely áthalad a zeniten, z égi szférát a horizonton a nadirban metszi. A mi merőlegesünk esetén a Pó folyó deltája a fronton (háromszög) csúcsának felel meg, sabratha pedig a lábunk alatt van!!! A fronton éppen akkor alakul ki amikor a Plejadok zenitbe kerülnek a téli napforduló idején. Tehát sabratha a nadir, Eridan pedig a zenit! Csillagos! Az eddigi különböző teóriák semmit sem érnek és teljesen hibás a régi toponimokat keresni és lokalizálni a leírások alapján. Minden megoldás a térbeli geometriában és a nyelvben van elrejtve.

A sumér agyagtáblán megtalálták a Szaturnusz bolygó ábrázolását gyűrűjével együtt, melyet csak 1610-ben fedezett fel Galileo Galilei, részletesen és szisztematikusan pedig csak a holland fizikus és asztrológus Charles Huygens írta le (1655-ben). A kerámiában ábrázolt rajzon a babiloniak színekkel ábrázolták a Szaturnusz gyűrűjének három cassini sávját, melyek csak igen erős teleszkóppal felismerhetők. A bandiagara fennsíkon a Niger folyó vízgyűjtő területén a Dogonok régi mondákból tudják, hogy a szíriusz egy három csillagból álló rendszer. Senki sem kérdezi meg őket, honnan tudjátok ti ezt?! A modern tudomány egyik „parazitája” minden bizonnyal a Plejadok (Fiastyúk). Szeren-

na njemu. Na obojenoj keramičkoj zdjeli ili loncu oslikane su četiri vodoravne trake s po 12 polja. Svaki drugi je prazan a u punim kvadratima nalaze se slike zvijezda koji se pojavljuju u određenom razdoblju. Na vučedolskoj grobnoj posudi oslik je sadržavao prikaz Marsa i Venere u Plejadama.

Dr. Franjo Pajrić s pravom kaže: „U mađarskom je jeziku ostao taj osjećaj da je prostor i vrijeme isti.” Zato, po njemu, jezik čuva u sebi metodu kako doći do iskona. Otud i moj naziv za sve ovo – geoforenzika! Naime, kako god danas forenzičari po drevnim lubanjama rekonstruiraju lica tadašnjih humanida, tako i mi po topografiji geografski i etimološki rekonstruiramo sliku – lice Starog svijeta.

A kao što je Stvoritelj dao doslovno svakomu subjektu flore i faune pravo da se bori i preživi, mislim da je tako i s prostorom. Jedino tako moguće je pravdati kotač prostora i vremena koji sa sobom nosi i preklapa. „Ništa nije slučajno nigdje! A imenom svjedoči da je na dobrom mjestu!” – kaže Pajrić. Dokazali smo da je sve stvarno usklađeno, i ne nasumce porazbacano, kako neki misle. Sjetimo se samo Perzeja. Grci su sve sjajno obukli u mitove.

„Ovo su stvari, koje mijenjaju tok povijesti i pokazuju jedan puno ljepši nastavak u budućnosti.

To je bitno za nas, jer i Hrvatsku i Mađarsku napušta sada već zabrinjavajući broj mladih ljudi, da bi negdje drugdje tražili svoju sreću, gradili druga društva, ne razumijući, da im je tu mjesto i mi ih tu trebamo.” (F. Pajrić)

csére, mint azt már megfogalmaztam a Válaszok Đuro Vidmarović Nagykövet kérdéseire munkámban a Vučedoli kultúra emberei fürkésztek az eget és tisztában voltak változásaival. A színes keráma edényen 4 vízszintes sáv van megrajzolva 12 mezővel. Minden második üres a teli négyyszögekben pedig csillagképek fedezhetők fel, melyek csak az év bizonyos szakaszában láthatók. Egy ilyen temetkezési edényen leolvasható a Mars és a Vénusz képe a Plejádokban.

F. Payrits joggal mondja: „A magyar nyelvben megmaradt a tér és idő egységének képzete.” Ezért gondolja úgy, hogy a nyelv őrzi magában a módszert, melynek segítségével eljuthatunk a kezdetekig.

Inne származik erre kitalált kifejezésem: geoforenzika. Ugyanúgy, ahogy ma a tudósok régi koponyák alapján képesek rekonstruálni az illető arcát, úgy tudjuk mi a topográfiai nevek alapján rekonstruálni a földrajzi és etimológiai képet. a Régi Világ arcát. Ahogy pedig a jó Isten megadta az élővilág minden egyede számára a jogot hogy küzdjön és fenmaradjon, ugyanúgy ezt a jogot megkapta a tér is. Csaki így lehet a tér és idő kerekének létezését bizonyítani, mely visz és elfed. „Semmi sincs véletlenül sehol sem”! Nevével bizonyítja, hogy jó helyen van! – mondja Payrits. Bebizonyítottuk, hogy valóban minden össze van hangolva, és nem véletlenül szétszórva, ahogy azt néhányan feltételezik. Gondoljunk csak perzeuszra. A görögök mindent gyönyörűen mítoszokká alakítottak át.

„Ezek azok a dolgok, melyek megváltoztatják a történelem menetét és egy jobb jövőt vetítenek elénk. Ezért fontos ez számunkra, mivel Magyarországot és horvátországot is most már fenyegetően sok fiatal hagyja el, abbéli reményükben, hogy máshol találják meg szerencséjüket, más társadalmakat építve és nem megértve annak mélyebb értelmét, hogy őket valaminél fogva ide teremtette a Jó Isten, rájuk itt van szükség.” (Payrits F.)

Simon Gerengel 450 éve alapította a soproni evangélikus gyülekezetet

A soproni polgárság német kereskedelmi kapcsolatai révén hamar megismerkedett a reformáció tanaival. Kristóf ferences atya már 1520-tól a lutheri tanítás szellemében prédikált. Négy évvel később Christoph Peck plébános feljelentésére II. Lajos királyi vizsgálóbizottságot küldött a városba. A bizottság négy papot vádolt meg eretnek tanok hirdetésével, nekik nyilvánosan vasárnapi prédikációban kellett Luther ellen vallaniuk.

A soproni esperességben összegyűjtötték a plébánosoktól Luther könyveit, majd elégették azokat, vagyis nemcsak a soproni, hanem a vidéki papok körében is terjedtek a protestáns tanok. Eljárás csupán egy polgár ellen indult, pedig a biztosok számos további bűntársakat is találhattak volna. Paul Kramer azzal vádolták, hogy börtben húst evett (egyébként ez ügyben a gyanú Peckre is terelődött) és Luther könyveit olvasta.

A vádat nem tagadó és némileg bűnbaknak tekinthető Kramernek nyilvánosan, a Fő téren kellett tévedéseit, vétségeit megvallania, ezt követően az összegyűjtött lutheránus könyveket elégették. A város a komolyabb következményeket elkerülte.

A tanács 1524. október 31-én küldte el a vizsgálati jegyzőkönyvet a királynak, a kísérőlevélben pedig úgy tett, mintha nem is lett volna tudomása a lutherizmus városi terjedéséről, miközben Luther műveit városszerte nyilvánosan árulták. A további vizsgálatok sem akadályozhatták meg a reformáció terjedését.

A tanács egye inkább rokonszenvezett az új tanokkal, az 1534-ben megválasztott Ulrich Raidl városplébános, bár még nem szakított a katolikus egyházzal, de papjaival hajlott az új hit felé. Természetesen ez komoly konfliktust okozott a város és a győri püspök között. Konrad Jekkel a város jegyzője, Sopront, mint a hitehagyó és rosszerkölcű papok menedékét jelentette fel a reformációval szemben egyre határozottabban fellépő királynál. A tanács ezen annyira felháborodott, hogy Jekkelnek menekülnie kellett a városból. Sopron az 1553-as első soproni országgyűlés után már nyíltan színt vallott és a reformáció oldalára állt.

Ebben nyilván az egyháztól való szellemi és anyagi függés felszámolása is szerepet játszott.

Christoph Hummel polgármester végrendeletében (1562) vagyona egy részét többek között a katolikus egyházra hagyta, a városi tanács azonban két évig húzta annak végrehajtását, végül pedig Simon Gerengel a város első nyíltan evangélikus prédikátora katekizmusának regensburgi kinyomtatására is bízott belőle.

Gerengel Alsó-Ausztriában, Pottschachban született 1518-ban. Tanulmányai során került először kapcsolatba Luther tanaival, de ekkor még buzgó harcosa volt a pápaságnak. Aspangi szolgálata során tért át volt tanítója Thomas Kincker hatására az új hitre, emiatt 1551-ben inkvizíció elé állították, majd Salzburgban börtönbe vetették.

Szabadulása után papi állásától megfosztva Bajorországban Rothenburgban talált először menedéket, majd kilenc évig állást. Gerengel 450 éve, 1565 elején Sopronba látogatott felesége rokonaihoz. Látogatása alkalmával február 11-én prédikált először városunkban a Szent Mihály templomban. Prédikációját Rothenburgban ki is nyomtatta, ennek címe: „Eine Christliche Predigt über die Historie von der Verklärung Christi Matth. 17. Gethan zu Oedenburg an der ungarischen Grenzen gelegen, den 11. Februari Anno 1565. durch Simon Gerengel”.

A soproniakat prédikációjával teljesen lenyűgözte, a korabeli krónikás ezzel kapcsolatban a következőket jegyezte fel: „A nép pedig azt mondta, hogy soha életükben nem hallottak még ehhez hasonló prédikációt.” Így a soproni tanács 1565-ben meghívta rendes prédikátornak. Hivatalát 1565. augusztus 24-én foglalta el. Gerengel mellett a város óvatosságból alkalmazta a régi plébánost is. Hiába próbálta Oláh Miklós prímás Gerengelt tanai miatt vizsgálat alá vonni, elmozdítani nem sikerült.

Az akadályok elhárultával a reformáció lelkes híveként nagy elszántsággal látott feladatai elvégzésének, mindvégig ügyelve arra, hogy a római egyházat se sértse meg. A Szent Mihály templom használata közös maradt, reggel 8-ig a plébános misézett, azután pedig Gerengel prédikált. Hívei kívánságára adta ki a már említett kátéját 1569-ben. Neve és a káté egyet jelentett, még a 18. században is a következő szólásmód járt az iskolákban: „Mondd fel a Gerengelt! (Sage mir deinen Gerengel auf!)”

Ő adta ki a gyülekezet számára az első imádságos és énekeskönyvet. Az általa gyűjtött énekek szolgáltak alapul a soproni énekeskönyvhöz, amely 1785-ig használatban volt. Gerengel énekei más változást is hoztak: a gyülekezet az addigi papi és kántori magánénekek helyett az anyanyelvén énekelhetett a temp-

lomban. Gerengel írta Sopron számára az első agendát, amelyet 1828-ig használtak. A lelkész ezen műveivel alapította meg az istentisztelet rendjét. Sokat tett az iskolai oktatás fejlesztéséért.

Sopronnak nem Gerengel volt az első evangélikus papja, már előtte is többen a lutheri tanok szellemében prédikáltak. Gerengel Simon legnagyobb érdeme azonban, hogy megszervezte a soproni evangélikus egyházközséget, vagyis a katolikus egyháztól immáron nyíltan különvált az evangélikus gyülekezet. A lakosság nagy része pedig a soproni városi tanácsosokkal egyetemben, lassan, békésen áttért az új hitre. Soproni munkássága az 1571-ben bekövetkezett haláláig tartott.

Dr. Krisch András

Narodnosni dan u Undi gosti iz Budrovaca

Naš domaćin u Crnoj Gori Zvonimir Deković i Mirko Berlaković

Naš domaćin u Mikulovu

Od Bobovca do Mikulova, pred tornjem u Mikulovu

Naša grupa u Kotoru

Naši gospodini u kotorskoj katedrali

Nastup Glazbene Škole Kontesa Dora iz Našica na Glavnom trgu u Šopronu

Nevjerojatna kolekcija oružja u Fortnavi (Forchtentein, A)

Nošnje Moravskih Hrvatov

Novi Marof Leader grupa PriZag u kulturnom centru Ivan Rabuzin

Obiteljsko imanje Kezele

Oltarni mozaik u Budvi

Osmokraka roseta naš kolobar

Ostavio nas Don Sipe Mlikotic

Otočić sv. Jurja mjesto sastanka svitskog Jet seta

Otvaranje Dana Mladine 2014. u Koljnofu

Ovo je prava kapa na predavanju Folklor I. u Undi

Pavlinski kloštar Lepoglava

Piramida Mikulova

Službani plakat PO STAZA NAŠIH STARIH 2015.

Po maši u Budvi

Po maši u Kotoru

Po staza 2015. Jajce

Po staza 2015. Kiseljak gosti iz Vele Luke (Hr)

*Po staza 2015. Kiseljak, dva načelnika
u gradskom vrtu*

*Po staza 2015. Marija Zvijezda i brat
Franjo Banja Luka*

Po staza 2015. Kiseljak

Po staza 2015. Vareš

Po staza Podmilače 2015.

Po staza 2015. Lug kardinal Puljić sa uvažanim gostima

Podmladak Zelenjakov

Podno Kalnika najava putovanja Po staza...

Pogled dvorca u Željeznom sa pozicije hrama

Prava Buda na roseti

Prava Kopča povijesna izložba o hrvatski velikani i njihovoj tragediji

Pred dvojezičnom spomen pločom Pejačevićevih

Prava Kopča povijest

Pred katedralom u Sarajevu

Pred spomen pločom Sv. Kvirina u Sambotelu

Predavanje Dr Igora Šipića na fakultetu u Šopronu

Predavanje o hrvatski mediji u KUGI

Prekrasni trg Mikulova u Južnoj Moravskoj

Prijem za uzvanike u Kulturnom domu

Prikaz stare navade – Koljnofski pir

Hodočašće Sv. Kvirina 2015.

Szent Quirinus zárándoklat 2015.

Već treto ljeto grupa ljudi prvu nedilju junija hodočasti iz Šoprona do Samotela, da bi se na kraju puta na mostu kroz riječicu Perint pred spomen pločom panonskom svecu Sv. Kvirinu poklonili i pomolili.

Immáron harmadik éve június első hétfőjének vasárnapján egy kis zárándok csoport indul el Sopronból Szombathelyre, hogy az út végén a Perint folyócska hídjá mellett felállított emlékhelyen tisztelegjenek és imádkozzanak Szent Quirin pannon mártír szent emléke előtt.

Duhovni voditelj puta nam je posljednji glagoljaš, kako ga rado nazivam gospodin Dr Anton Kolić, svećenik u Ratištofu. On nas čeka uz druge ugledne goste na proslavi, koju organizira Salezijanski red iz Samotela, a njihovoj samobotskoj crkvi je Sveti Kvirin i zaštitnik.

Az út lelki vezetője, ahogy azt szeretem mindig megjegyezni, az utolsó glagolyita pap Dr Kolić Anton atya, Rótfalvi plébános. Ő vár minket minden évben a városi előjárókkal egyetemben azon az emlékünnepeken, melyet a szalézi rend szervez, mely rend szombathelyi templomának, éppen szent Quirin a védőszentje.

Iz Scarbantije do Savarije je put dužičak otprilike 60 km. Od spomen križa, Križa od odmora poviše Šoprona smo se ganuli u pol dvanajsti, u noći, da bi bili na vrime na odredištu. Put nas pelja kroz Koljnof, Deutschkreutz (nekadašnji Križ), Filež, Mjenovo, Lučman, Frakanavu, Hrvatski Židan prik hodočanog mjesta Peruška Marija prik loze do ceste, ka povezuje Kiseg ziz Sambotelom.

Scarbantiából savariáig az út kb. 60 km hosszú. A Pihenőkereszt, mely Sopron felett, a Balfra vezető út emelkedőjének végén áll büszkén, a kiindulópontunk minden évben. Fél 12-kor keltünk útnak, hogy időben ott legyünk a megemlékezésen. Az utunk Kópháza mellett, a határon át Keresztúrba vezet, majd Füles, Malomháza, Locsmánd, Répcesarúd az útvonal. Itt a falu határában lépjük át újból a határt, melyet a Trianoni békediktátum után állapítottak meg. Ezután Horvátzsidány, majd a Peruska Mária zarándokhely következik. A zsidányi erdőtől Kőszegfalvánál jövünk ki és itt a Kőszeg Szombathellyel összekötő út mentén érjük el uticélunkat, a Vas megyei székvárost.

Prik granice je danas put lagak, ali se još svejedno spomenemo na vrimena, kada smo ure dugo čekali, kako bi prik prošli u Austriju.

A határátkelés mostanság nagyon könnyű, de még mindig emlékezünk azokra az időkre, amikor órák hosszat rostokoltunk a határsorompó előtt, hogy Ausztriába juthassunk.

Od granice do Deutschkreutza nas pelja lipa biciklistička staza, ali svejedno va škurini moramo paziti kamo stupimo s nogami. Crikva u sredini sela sa osmodjelnim rasvjetljenim križem nas uz Spasitelja prisjeća na rozete naših malih okruglih crikvov, na Budu, na sunce, na savršeni broj 1000, na Ča i još čuda toga. Mi ali moramo dalje...

A határtól keresztúrig szép bicikliúton haladunk, de azért mivel sötét van vigyáznunk kell hova lépünk. A falu közepén a templom a kivikágtott kereszttel, mely körül ott vannak a nap sugarai. A világosság világossága, a megváltó mellett azonnal eszünkbe jutnak a kis körtemplomok rozettái, a buda, a nap, az 1000 szám a glagolyita ábécé csa betűje és még sok más is. Közben azért haladnunk is kellene tovább...

Loza va dolini med Deutschkreutzom i Filežom je bila sva u pari, aš smo bili kratko po godini. Na pol puta gori na brig je spomen ploča. Spominak na tužna događanja s kraja II. Svitskog boja, kada su ovde žitak izgubili dva tržci s konji i dva žendari. Nigdar se ni doznalo, ki ih je ubio. Svejedno kad se prisjetimo toga, nas ča malo stisne u duši. Malo dalje kada pak pišačimo na putu do Fileža vas pratu vjetroelektrane uz tajanstveno šušnjanje i svitlosni signali, ki zbog opreza ne svitu u sinkronom, nego se upale u asinkronom ritmu.

A keresztúr és Füles között erdő a kis völgyben párában úszott, mivel nem sokkal azelőtt esett az eső. Az emelkedőn félúton emléktábla áll. A hozzá kapcsolódó történet eléggé szörnyű és szomorú is egyben. Két lókereskedő és két fiatal csendőr lelte itt halálát nem sokkal a II. Világháború után. A tettest(eket) sohasem találták meg. Mindenesetre a gondolatra szívünk egy kicsit gyorsabban ver és nem maradunk érzéketlenek a dolog felett. A dombra érve némán állnak a szélerőmű vitorláit tartó oszlopok. A lapátok monoton suhogását csak az morzserűen felvillanó piros fények aritmikus felvillanása ellensúlyozza kissé.

U Filežu je u ovo vrime, u 2 ura po ponoći jur sve mirno. To je i zbog toga, kada je u susjednom selu bio kiritof, pa su ti Filežci, ki bi bili još na krčma u to vrime sada veselili u Mjenovu, samo 1 km daleko od Fileža.

Fülesen ebben az időben, mivel közben két óra után vagyunk már erősen, már csend honol. Ez azért van egyébként, mivel a még egyébként ilyentájt kocsmában italozgató fülesiek mind a kevesebb mint 1 km-re levő szomszéd Malomfalva búcsújában mulatoznak.

Kada se polako po cesti dižemo u Mjenovo nas čeka simpatična ploča iz keramike „Dobro došli u Mjenovo”. Tako selo i zbogom da svim, ki su ga pohodili. Na sredini sela, kod crikve stoji šator i čuje se dobra muzika.

Mikor lassan a malomfalvi enyhe emelkedőn kaptatunk felfelé egy szimpatikus kerámiából készült több részből összerakott tábla feliratára csodálkozunk „Üdvözöljük Malomfalván”. Ugyanígyen táblákon búcsúzik el a falu minden idelátogató vendégtől. A falku közepén sátor áll, melyből jó csattanós zene hal-latszík.

Ali gle! Ki to svira? Pa to su naši prijatelji Tamburaški sastav „Od srca do srca” iz Markuševca. Zdavno sam pogledao u naši novina kade čedu biti priredbe, pa sam zabio, da su danas oni gosti na kiritofu.

De ki zenél itt? Ezek a mi régi barátaink a „Szívtől szívig” tamburazeneka a Zágráb melletti Markuševacból. Régen néztem meg az újság programhírdetőjét

és teljesen kiment a fejemből ez az információ, hogy ma este ők Malomháza vendégei.

Samorazumljivo i Koljnofci su došli pogledati i poslušati njev omiljeni band, ki su ista generacija s našimi tamburaši, denašnjim Bondersölj-em (nekadašnjim Štrabancima).

Mi nem lenne magától érthető, ha az nem, hogy a kópháziaiak is eljöttek meghallgatni kedvenc zenekarukat, melynek tagjai a mi Bondersölj tamburazenekarunk tagjaival egy generációbeliek.

Uz kratku stanku put nas pelja do Lučmana (Lutzmansburg). Ovo selo s toplica, je postalo omiljeno odredište mnogih, ki su se zaželjili termalne vode, dobrog vina ili keramike. Na putu nas čeka i stup srama, ki je istog formata kot no liburnski cipusi u okolici Zadra. Starosjedioci isti na tako velikom teritoriju?

Rövid megállás után utunk Locsmándra vezet. Ez a termálfürdőjéről híres falu sok vendéget vonz ide, és nemcsak a termálvízre vágyókat, hanem a jó bor kedvelőit és a kerámia világának hódolóit is. A faluban az út mentén egy pelengér áll, melynek formája megegyezik a Zadar környéki liburn cipuszokkal. Ez talán az azonos múlt visszaintegetése?

Dalje nas pratu natpisi o Jantarskoj cesti. Mi smo zapravo na cijelom putu ili na toj prastaroj europskoj vertikali ili malo mimo nje. Do Frakanave nam već ni daleko. Ovde smo se oslikali uz bistu Mate Meršića Miloradića našega najvećeg pisca, ki kip je za gradišćanske Hrvate izradio po svitu poznat kipar Ivan Meštrović. No na natpisu vidimo i pogrišku u prijevodu i to u onom nimškom dijelu. Ovde stoji da je on velikan i učitelj burgenlandskih Hrvata. Bio je 40 ljet farnik u Hrvatskoj Kemlji, a to selo nikada nije bio dio Burgenlanda, ali je bilo dio Gradišća, kakvog si je zamislio veliki pisac. Opet dokaz, da Gradišće ni samo Burgenland, nego je širi pojam.

Továbbra is a Borostyánkőútra utaló feliratok kísérnek minket utunkon. Valójában ezen az ősrégi európai vertikális úton, csapáson, ösvényen haladunk egészen végcélunkig, kisebb nagyobb eltérésekkel. Répcesarudon Mersich Máté, Ivan Meštrović világhírű szobrászmű-

vész által készített mellszobránál fényképeszkedtünk, ki a gradistyei horvátság legkiemelkedőbb költője volt.

A horvátból németbe való fordításnál persz közbecsúszott egy kis értelmezési hiba, miszerint a költő a burgenlandi horvátok neves művelője illetve költője. Hozzátenném, hogy ez az ember, ki itt született de munkássága majdnem teljes egészében a mai Ausztria területén kívül Horvátkimléhez kötötte, a Burgenland szót nagyon találóan lefordította Gradistyére, e fogalom alatt azért egy szélesebb kontextus értett több szempontból is.

Ovde smo prik prošli kroz rijeku Rebac i dalje do zelene granice. Samo smo malo morali hoditi u visokoj, ali namočenoj travi. Sjeli smo se na male bijele stupiće na granici, na ki stoji 1921. i slova A i M. Još par korakovi i mi smo opet u Ugarskoj. Uz pišačenje od par sto metarova smo došli na cestu, ka povezuje Plajgor s Hrvatskim Židanom.

Itt haladtunk át a Répce folyócska felett és a zöldhatár felé vettük az irányt, ugyanúgy mint azt valaha a határsértők tették, csak éppen fordított irányból. Leültünk a kicsi fehér határkövekre, melyeknek egyik oldalán az A, a másik oldalán a M betű áll az 1921. évszámmal. Még pár lépés és újra Magyarországon vagyunk. Néhány száz méter gyaloglás után az Ólmódot Horvátzsidánnyal összekötő aszfaltútra értünk.

Polako se prtimo na brig i nam se pokazuje turam selske crikve. Crikva je nedavno bila renovirana zahvaljujući agilnom svećeniku Štefanu Dumoviću. Prik sela nas pelja put kratko na cestu ka ide do Kisega. Ovde se kod kipa B.D. Marije skrene s puta na livo i makadamom idemo do Peruške Marije. Interesantno je ovo mjesto. Ovde se strefu hatari 4 naseljov, Čeprega, Prisike, Kisega i Židana. Va daljini se vidu šopronski brigi s televizijskim odašiljačem, a u isto vreme se povida legenda o grofovskom dičaku, ki će kasnije postati posljednji ministar vanjskih poslova Habsburške Monarhije.

Lassan kaptatunk fel a dombon, amikor is egyre markánsabban kezd megjelenni szemeink előtt a zsidányi templom csúcsos tornya. A templom külső renoválása nemrég fejeződött be, ami nagyrészt a helyi agilis plébános Dumovics István érdeme. A falu után egy rövid szakaszt a Kőszegre vezető úton kell megtennünk. Talán ez az út legveszélyesebb része. A Mária szobornál balra vesszük az irányt és egyenesen a Peruska Mária zarándokhelyig menetelünk, észre sem véve a közbenso emelkedőt. Érdekes ez a hely. Négy település határa találkozik itt: Csepregé, Peresznyéé, Kőszegé és Horvátzsidányé. A távolban a Soproni hegység hegyvonulata a tévétoronnyal, ugyanakkor pedig felelevenítjük a za-

rándoklathoz kapcsolódó történetet is. A kisfiú kálváriáját, kit három napi keresés után talált meg apja és akiből majd évekkel később a Monarchia utolsó külügyminisztere lesz.

Malo dalje u lozi se već lugari priređuju za kuhanje gulaša. Nesmu pokvariti dobro jilo, ipak im je to godiönje hodoéaóäe ovde kod Marije u lozi. Nas ovde već nestrpljivo čeka drugi dio grupe, ki su iz Čeprega i Hrvatskoga Židana. Četire žene su nas lipo pogostile blizu svetišća, a zatim smo se prošli namoljati kod velikih trofejnih rogov jelena. Simbolično je to mjesto. Jelen je važna rič i u mađarskom jeziku s dva značenja, ka upravo predstavljaju smisao i samoga križa. A ovde uprav za ovimi rogi jelena stoji veliki drveni križ.

Az erdőben kicsit bejebb a vadászok már a gulyásfőzéshez készülődnek. Vigyázniuk kell nehogy elrontsák a finom ételüket, hisz ez éves zarándoklatuk az erdőbeli Máriához. Itt vár már türelmetlenül minket a csoport másik fele Csepregből és Zsidányból. A négy nő a szentélytől nem messze gazdagon megvendégelt minket, a már régóta úton levő zarándokokat. Ahogy az régen is lenni szokott. Ezután a kötelező fényképezkedés következett. Szimbolikával telített ez a hely. A szarvasagancs trófeáknál vált ez igazán érthetővé, amikor a szó horvát és magyar jelentését boncolgatva rájöttünk valódi jelentésére, mivel ez utóbbi szó is a jel alapszóra fűződik. A magában hordozott jelentés: a kereszt.

Idemo dalje, aš nas još čeka dužička cesta. Kroz cijelu lozu se molimo i jačimo pobožne jačke. Jako ugodna atmosfera uz stalni pjev ptic, ke su stalno oko

nas. U međuvrimenu smo se strefili s kolonom auta, ki se pašću na mašu k Peruškoj Mariji. Med njimi u jednom sidi za volanom već spomenuti svećenik Dumović, ki je i idejni i duhovni otac ovog mjesta. U drugom autu ovogodišnji gost prodikač kanonik Dr Ivan Šmatović, s kim smo se pred dva tjedni strefili u Celindofu pri proslavi otkrivanja spomen ploče najvažnijem nadopatu Pannonhalme, benediktincu Krueszu Krizostomu. Šmatovići su iz Celindofa, samo se tamo još zovu Šmatovići. On je rekao da je nezdavno štal o svecu Kvirinu, ki je gore na nebu maršal, jedan od četiri pomoćnih svecev.

Tovább kell azonban indulnunk, mivel még hosszú út áll előttünk. Az erdőn áthaladás alatt mindvégig imádkoztunk és énekeltünk. Ez annál is inkább volt inspiráló, mivel körülöttünk a madarak kellemes légkört teremtvé próbálták meg csicsérgésükkel felülmúni a mi teljesítményünket. Közben autók jöttek sorjában velünk szemben. Mindenki a 10-órás zárándoklati szentmisére igyekezett. Az egyik autó sofőrje éppen az előbb említett Dumovics plébános volt, aki a hely értelmi szerzője és lelki vezetője is. A másik autóban Dr. Smatovics János kanonok úr, mikor megtudta milyen zárándoklaton vagyunk, megemlítette, hogy a szentünk már ott fent marsall szerepben, mint segítő szent van jelen. A kano-nok úrral két hete találkoztunk a Völgyfalván a bencés Kruesz Krizosztom pan-nonhalmi főapát tiszteletére megrendezett emléktábla avatáson. A Smatovityok egyébiránt éppen Völgyfalváról származtak el pl. Bezenyére, de ott már Simatovitynak nevezik őket.

Na putu va lozi, ki je bio ov puta ugodan, moramo projt kroz par malih dolin da bi došli do Kőszegfalve na put, ki nas pelja u Sambotel. Sunce se jur smije na nas, a mi se veselimo dobrom vrimenu.

Az erdőn átvezető út, mely idén kellemesre sikeredett, néhány kis völgy átszelése után Kőszegfalvára vezetett minket. Itt csatlakoztunk a Kőszeget Szombathellyel összekötő útra. A nap nevetve kísér minket és örülünk, hogy ilyen jóra fordult az idő.

Noge se ali ne veselu. Tvrđ asfalt uz tako dugi put (a mi skoro bez pripremov začali pišačiti) zna načiniti dost problemov i velike boli. Nas ali goni tvrda vjera, da ćemo dojt na vrime na proslavu. Selo Gencsapáti je predužičko selo. Na kraju sela gledamo malu tablicu na stani, a tamo: broj 530. To je ali jako dužička gasa! Već od jedne ure se vučemo čas na cesti drugi put na trotoari, čas u hladu, pa i na suncu. Polako će biti svakomu dosta od pišačenja.

A lábaink azonban nem örülnek. A kemény aszfalt ilyen távolságoknál (mi pedig szinte felkészületlenül indultunk neki idén az útnak) sok problémát és

fájdalmat tud okozni. Minket azonban hajt a töretlen hitünk és a remény, hogy időben odaérünk az ünnepségre. Gencsapáti valóban túl hosszú falu. A falu végén az utolsó házak egyikén rémülten figyeltünk fel az 530-as számra. Ez egy valóban hosszú utca. Több mint egy órába tellett, amíg hol az úton, hol a járdán, egyszer árnyékban, máskor a tűző napon átvergődöttük magunkat ezen az akadályon is. Előbb-utóbb mindenkinek kezd elege lenni a gyaloglásból.

Na sriću vidimo tablu SZOMBATHELY. To je spas! No ni približno ni kraj puta. Još je jedno selo Herény. A onda do centra Sambotela opet ki kilometar. Na putu na stani vidimo dost imenov, ka su hrvatska. No ti ljudi se već ne pominaju po hrvatski.

Szerencsénkre megláttuk a Szombathely táblát. csakhogy ez még nem a vég! Egyenlőre Herény faluban vagyunk, melynek szintén nem rövid utcája torkollik lassan a város peremén már a valódi Szombathely célig vezető külvárosi sugárútjába. innen már csak egy kicsit több mint egy kilométer választ el bennünket célunktól. Az úton sok horvát névvel is találkoztunk. Ezek az emberek csak nevéükben hordozzák származásukat, a nyelvet már nem beszélik.

U Sambotelu smo došli do katedrale. Prik nje hiža, u kojoj je jedno vrime u mladosti živio Ivan Mažuranić. Uz katedralu pak spomen ploča: Lancsics Bonifác, rođeni Sambotelac, kanonik ki je na početku 18. stoljeća napisao najpoznatiju marijansku jačku Ugar: Boldogasszony anyánk...

Szombathelyen a katedrális előtt kicsit megálltunk. Szemben velünk az a ház ahol a híres horvát költő és bán Ivan Mažuranić élt fiatal korában, hátunk mögött pedig Lancsics Bonifácra emlékeztető tábla. Ez az ember írta meg a 18. század elején az annyira szeretett Mária éneket, a Boldogasszony anyánkat.

Samo nas dijeli par sto metrov od mosta prik Perinta i spomen ploče. U ov potok su hitili s mlinskim kamenom na vratu Kvirina sisačkog biskupa, ki je ovako postao naš mučenik, a njegov čin pelda svakom človiку.

Már csak pár száz méter választ el bennünket a Perint hídjától és az emlékhelytől. Ebbe a folyócskába vetették malomkövel a nyakában a sziszeki püspököt, Quirint, ki mártír szentünk lett, példát mutatva mindannyiunk számára.

Došli smo. Trudni, blatni od jutarnjeg blata, ali zadovoljni i napunjenji s novim iskustvom. Prodikač je protestanstski svećenik. Kvirin je svetac kršćanskog svita. Ekumena. Dr. Kolić nas je isto veselo dočekaо, blagoslovio krunice, ke smo još kupili kod Peruške Marije. Lipo je bilo čut i hrvatsku molitvu na priredbi. Bili su nazočni visoki dostojanstvenici grada. I duhovni, i društveni i oni peljači iz političkog žitka. Bili su nazočni i naši Hrvati iz grada i okolice. Ova priredba je svakoga ljeta lipša i bogatija. Uz muzičku pratnju gradskog puhačkog orkestra svi su položili vijence i tako je završena ceremonija. Potom su gosti bili pozvani na agapu u vrt crkve Sv. Kvirina. Mi smo prikitali križ svećeniku Petru, a on će nam ga u crkvi Sv. Kvirina čuvati do dođućega ljeta. Neka ih čuva i batri, a nam neka da moć i volju ovoga panonskoga sveca apostolskoga kršćanstva.

Megérkeztünk! Fáradtan, a reggeli sártól sárosan, de megelégedve és új tapasztalatokkal megtelve. A prédikátor protestáns lelkész. Mivel szentünk az egyetemes keresztény egyház mártírja ezért minden az ekuméne jegyében zajlott. Kolić papunk örömmel várt minket és megáldotta még a Peruska Mária zarándokhelyen vásárolt rózsafüzéreinket. Jó érzés áraszt el minket a horvát ima hallatán itt Szombathelyen. A város minden szegmensének elöljárói megjelentek, úgy mint az egyház, valamint a városvezetés a polgármesterrel az élen és civil szektor képviselői is. A város és a környék horvátjai is részt vettek az ünnepségen, mely évről-évre egyre rangosabb és tartalmasabb. A városi fűvő-szenekar kísérete alatt mindenki elhelyezte koszorúját, mely aktus után a rendezvény hivatalos része befejeződött. Ezek után a vendégek meg lettek hívva agapéra a Szent Quirin templom kertjébe.

Mi átadtuk keresztünket Péter atyának, a főszervezőnek, hogy őrizze azt a jövő évi zarándoklatig, védje és támogassa őket, nekünk pedig adja meg e pannon apostoli keresztény szent erejét és akaratát!

Publika na predavanji o grofovskoj obitelji Pejačević u Rejpál hiži

Radni sastanak na projektu Prava Kopča

Raskoš u Sarajevu

U gostima kod Hrvata u Rumi, nastup u kazališću

Rječina u Rijeki pred ulijevanje u more

Roseta u Budvi

Rotunda u Vedešinu i T.M. Bilosnić sa svojom molitvom

Sa Dr Šipićem, predavačem iz Hrvatske

Sestra i brat, Kapetanovići iz Brnjaka (Kiseljak)

Simbol sunca

Šopronski Glavni trg u Adventu

Stari prijatelji na Karnevalu u Rijeki

Studijsko Leader putovanje Kraplje, Lonjsko Polje

Sudionici i prijatelji iz Hrvatske nakon predavanja u sklopu projekta Prava Kopča

Sudioniki Književnih susretov 2014. u Umoku

*Sudioniki završne priredbe Prava Kopća, predstavnici Leader akcijskih grupa
u Koljnofu 23. 11. 2015.*

Sv. Maša sa fra Vjekoslavom Matićem u crikvi Sv. Duha u Šopronu

Sveta mjesta Podbiokovlja

Sv. Leopold Mandić u Herceg Novom

Svijetlosna točka na Schneebergu

Svirka u Diamond klubu, Kiseljak (BiH)

T.S. Bondersölj pred mostom Dr. Franje Tuđmana u Dubrovniku

T.S. Bondersölj Šopron 2014.

T.S. Dečki iz tri sela (Narda, Čatar, Hrvatske Šice)

T.S. Koprive

Országkép alap- és középfolkon, azaz mit gondolhatnak rólunk az osztrák és burgenlandi történelem tankönyvek alapján?

Ausztria demokratikus, barátságos ország. Múltjával azonban időnként ellentmondásos kapcsolatban áll, és ellentmondásosan viszonyul magyar szomszédjához fűződő történelmi sorsközösségéhez is. Mi sem állunk persze másképpen ezzel. Mindamelllett, hogy nyájasan sógorként emlegetjük őket, és magunk is a közmondásosan „gemütlich” szomszédot látjuk bennük, máig alig halványult az „elnyomó”, fölöttünk évszázadokon át „zsarnokként” uralkodó és bennünket „gyarmatosító” Ausztriáról alkotott történelmi képünk. Utóbbi jelzőket persze inkább a kormánypálcát tartó Rudolfok, Józsefek, Ferdinándok és társaik (no meg természetesen olyan segítők, mint Metternich vagy – az okkal gyűlölt – Haynau) „érdemelték” ki, legkevésbé sem az osztrák nép. Utóbbinak a magyarokról alkotott benyomásait szemügyre véve hasonló sztereotípiákat tapasztalhatunk, mint idehaza az osztrákokkal kapcsolatban. Ezekből a magyarok kissé elmaradottnak, roppantul zabolátlannak, veszélyesen rebellisnek, később pedig túlon túl nacionalistának látszanak. Ellenséges érzületet azonban legfeljebb Burgenlanddal kapcsolatos történelmi konfliktusunk kapcsán váltunk ki osztrák szomszédaink némelyikéből, azt is inkább a legkeletibb tartományon belül és egyre csökkenő intenzitással.¹

Általános osztrák történelem tankönyvek

A bevezetőben említett kettősség rányomja a bélyegét az osztrák történelem tankönyvek magyarságképre is. Szomszédunk természetesen minden tekintetben igyekszik megfelelni az Európa Tanács XXI. századi történelemtanításról szóló 2001-es ajánlásának, mely kiemeli a történelem tanításának fontosságát a különbözőségek tiszteletének formálásában, a nemzetek közötti kölcsönös

¹ A Magyarországgal kapcsolatos osztrák történelemszemléletről lásd Gerhard Baumgartner: Távoli rokonok. A magyar történelem osztrák szemléletmódjáról.

megértés, megbékélés és elismerés kialakításában. Az Európa Tanács éppen ezért úgy véli, hogy a történelemoktatás nem lehet az ideológiai manipulációk, az intolerancia, az ultranacionalista elvek terjesztésének eszköze. A dokumentum elutasítja a történelmi adatok meghamisítását, az ismeretek propagandisztikus célú felhasználását, a múlt olyan interpretációját, ami a mi és ők kettősség kialakításához vezet.² Ausztria, amint erre az osztrák kulturális kormányzat dokumentumaiból is következtethetünk,³ nem lenne – a bevezetőben említett – demokratikus és barátságos ország, ha a fenti gondolatokat nem tekintené sajátjának.

Ez az attitűd azonban nem terjed odáig, hogy a forgalomban lévő, legnépszerűbb osztrák történelem tankönyvekben külön fejezetet szenteljenek a szomszédos népek, országok történetének. A könyvek a hazai gyakorlathoz, hasonlóan – mutatis mutandis – taglalják az európai és világtörténelem fontos mérföldköveit és az osztrák történelem eseményeit. Ami – noha nem szegi meg az európai ajánlásban foglaltakat – az európai elvek szellemével mégiscsak ellentétben áll, nem más, mint az érdektelenség. Márpedig a hivatalos és általánosan használt osztrák történelem tankönyvek zöme alig tájékoztatja a kisebb és nagyobb diákokat a szomszédos népek, köztük a magyarok történelméről. Az ismeretlenről pedig tudjuk, hogy az bizalmatlanságot, gyanakvást kelt, nem ritkán ellenszenvet szül, elsősorban éppen annak a korosztálynak a körében, amelynek nincsenek személyes emlékei a közös múlttal kapcsolatban, sőt azt már szülői, nagyszülői elbeszélésből sem igen ismerheti.⁴ Azon kívül, hogy nem egyedi jelenségről van szó,⁵ a hallgatás okaként feltételezhetjük azt is – és erre Gerhard Baumgartner osztrák történész is utal már idézett, kitűnő tanulmányában –, hogy az osztrákok szinte sajátjukként tekintenek a magyar múltra, különösképpen annak egy-egy szeletére. E miatt legfeljebb akkor térnek ki külön is a magyar történelem ismertetésére, amikor az „leválik” az osztrákról, vagy a kettő viszonya éppen konfliktustörténété alakul. (Utóbbi nem annyira

² Idézi: Szilágyi Imre: A horvát történelem újraértékelésének kezdetei. Clio, 2004. 1. 11.

³ Lehrplan der Volksschule, Erster Teil, Allgemeines Bildungsziel, Stand: BGBl. II Nr. 368/2005, November 2005. Anlage A. Erster Teil Allgemeines Bildungsziel. Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, 2005.

⁴ A jelen sztereotípiái nyomán pedig sok esetben negatív kép alakul ki egymásról a szomszédos országok lakóiban. A magyarok nagy része például amennyire kedélyesnek ismeri szomszédainkat a hagyományok alapján, annyira látja őket gögösnek, beképzeltnek a mindennapi érintkezés során.

⁵ Természetesen ugyanilyen bírálatban részesíthetnénk hazai tankönyveinket, melyben szintén alig esik szó a szomszédos vagy közeli népek történetéről, így az osztrákokéről sem. A magyar kiadványok csupán az 1526 utáni kormányzattörténet részeként foglalkoznak „Ausztriával”, valójában a „bécsi kormányok” működésével, illetve annak magyarországi vonatkozásaival.

gyakori, mint azt idehaza sokszor gondoljuk.) A közös múlt részeként kap hangsúlyt természetesen a Dunai Monarchia kialakulása, a magyar koronataromány (Stephanskrona) megszerzése. A korszak oszmánok ellen vívott háborúit mindemellett meglehetősen egyoldalúsággal mutatják be, kizárólag a Habsburg uralkodók török-ellenes küzdelmeit tárva a tanulók elé. A magyarokat ebben az összefüggésben inkább a Habsburg fáradozások kerékkötőiként állítják be. Differenciálta a kép is, melyet Magyarországnak a Habsburg Birodalomba való beillesztéséről rajzolnak, s melyben az 1620 utáni Csehországgal állítják párhuzamba a Magyar Királyságot.⁶

Az eltérő utak és konfliktusok közül az 1848-as forradalom és függetlenségi harc élvez valamelyest nagyobb figyelmet, annak magyar eseményeiről azonban a tankönyvírók így is szűkszavú közönnyel emlékeznek meg, természetesen auszrocentrikus kommentárral.

A tankönyvek viszont részletesen kitérnek – méghozzá általában pozitív összefüggésben – a dualista állam létrejöttére és működésére. A magyarokkal való megegyezésre úgy tekintenek, mint a „kizökkent idő” helyreállításának sikeres kísérletére. Egyes szerzők a kiegyezést kedvezően ítélik meg, az esemény Ausztria alkotmányos és gazdasági fejlődésére gyakorolt hatásai miatt is.⁷ A korszakkal kapcsolatban mindazonáltal egyik szerző sem mulasztja el hangsúlyozni a magyar fél etnonacionalista, a nemzetiségi törekvéseket elfojtó politikáját, felvetve egyben felelősségét is a monarchia felbomlásában. Utóbbi kapcsán fogalmazzák meg kritikájukat is a dualista állam működésével kapcsolatban.⁸

Ott, ahol a párhuzamosan, vagy legalábbis nagyjából egy irányba futó történelmi utak szétválnak, esetleg keresztezik egymást, ismét élénkül a tankönyvírói figyelem. Mindez azonban csak rövid időre. Az Osztrák-Magyar Monarchia feldarabolódása, Német-Ausztria kiválása a közös államból olyan kikerülhetetlen probléma, melynek révén a szomszédos utódállamok ügyei és a területiális kérdések is terítékre kerülhetnek. A szerzők röviden ismertetik is a térséget érintő legfontosabb békekötések (Saint germain-i, és trianoni) leglényegesebb előírásait. Az osztrák békemódosítások kapcsán sor kerül a burgenlandi kérdés

⁶ Scheipl-Scheuer-Wald-Lein: Zeitbilder. Geschichte und Sozialkunde 6. Vom Hochmittelalter bis zum Wiener Kongress. ÖBV et HPT, Wien, 2. Auflage, 1999. 128.

⁷ Lásd: Achs-Scheuch-Tesar: Gestern Heute Morgen 6. Vom Beginn der Neuzeit bis zum Ende des ersten Weltkrieges. 156-157.

⁸ Scheucher-Wald-Lein-Staudinger: Zeitbilder. Geschichte und Sozialkunde 7. ÖBV et HPT, Wien, 2. Auflage, 2000. 56-57.

rövid, ám egyoldalú bemutatására is, ám azt követően a szerzők hosszú időre ismét hallgatásba merülnek a szomszéd országok modern kori történelmét illetően. (Az egyetlen kivétel Németország, melynek az európai- és világtörténelemben játszott szerepe indokoltá teszi, hogy történetét – csakúgy mint nálunk – Ausztriában is figyelemmel kísérjék és kísértessék.)

Az osztrák tankönyvek tökéletlensége természetes módon vezet el az ottani diákok hiányos ismereteinek kialakulásához. Egy 2001-ben elvégzett kérdőíves vizsgálat szerint osztrák fiataloknak csupán mintegy 42 százaléka tudott magyar történelmi személyiségeket megnevezni, míg fordított kérdésfeltevésnél, magyar diákok körében ugyanez az arány 98 százalék körül alakult.⁹ Mielőtt azonban elégedetten hátradölnénk, és felmagasztalnánk a európai horizontú hazai történelem tanítást, érdemes megjegyezni, hogy az osztrák történelmi szereplők itteni ismertsége tulajdonképpen a magyar történelemben való jártassággal áll szoros összefüggésben, hisz a magyarok által megnevezett személyek egyben saját országuk történetének is fontos figurái, elsősorban uralkodók, udvari politikusok. Szembetűnő, hogy a legnagyobb ismertségre az osztrák diákok körében is egy „kettős identitású”, azaz a magyar és az osztrák történelemben és közéletben egyaránt kiemelkedő szerepet játszó személy, vagy inkább családnév, az Esterházy tett szert. Utóbbit figyelembe véve – amint arra korábban is utaltunk – dőreség lenne részünkről, ha egyoldalúan elmarasztalnánk az osztrák oktatási rendszert, sőt Liszt Ferenc (akinek nemzeti hovatartozása máig vita tárgyát képezi bizonyos osztrák és magyar körökben) és Bartók Béla előkelő ismertségi pozíciója jogosnak tűnő kétségeket vethet fel bennünk: vajon hasonlóan ismerősen cseng-e Arnold Schönberg neve a magyar iskolások fülében?

A személyek ismertségén túl, a történelem eseményeit (még hozzá az Ausztriától különvált Magyarország historikus fordulatait) illetően legnagyobb figyelmet kétségkívül az 1956-os forradalom vívta ki magának a tankönyvszerzők körében. A „Zeitbilder 7.” című tankönyv¹⁰ a „népi demokráciák” működésével kapcsolatban külön tárgyalja a magyar kommunista berendezkedést és az 1956-os forradalom jelentőségét, utóbbit verses idézettel is illusztrálva.

A tankönyvírók érdeklődése és az 1956-tal kapcsolatos bőséges ausztriai

⁹ A vizsgálat eredményeit közli: Huttererné Pogány Irén: Adalékok az auto- és heterosztereotípiák problematikájához osztrák–magyar viszonylatban. In Jankovics József-Nyerges Judit (szerk.): Hatalom és kultúra. Az V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (Jyväskylä, 2001. augusztus 6-10.) előadásai II. 164.

¹⁰ Wald-Staudeinger-Scheucher-Scheipl-Ebenoch: Zeitbilder 7. ÖBV et HPT 2005. 130-131.

könyvtermés arra enged következtetni, hogy az esemény nem közömbös az osztrák nemzettudat számára sem. A második világháborút, az anchluss-korszakot, és a *denazifizierung* időszakát felemás érzelmekkel lezáró (?) Ausztria számára a magyar forradalomhoz való viszony meghatározó lett az ország nemzetközi megítélése és az osztrák társadalom önértékelése szempontjából egyaránt. Szomszédunk (úgyis mint az osztrák kormány és az osztrák társadalom) egyértelműen pozitív szerepvállalása, főként a segélyezésben és a menekültek befogadásában játszott kiemelkedő szerepe egyben az önálló Ausztria első nagy morális nemzetközi sikerét eredményezte, és komoly nemzetközi (erkölcsi) elismerést hozott az ország számára.

Speciális tankönyvek

Noha a magyar történelem az 1956-os forradalmon kívül túl nagy érdeklődést nem vált ki az osztrák tankönyvek szerzőiből, a tantervekben leírt szándékot mégis érdemes komolyan vennünk. Osztrák kiadók ugyanis az általános történeti áttekintést adó oktatási segédletek mellett néhány speciális – szempontunkból kiemelkedően fontos – könyvet is forgalomba hoztak. Ezek segítségével Ausztria – jóval maga mögé utasítva Magyarországot – mégis beépítette az oktatásba a közép-európai térség történetét. Ennek nyomán került sor az általános köztörténeti tankönyvek megírása mellett az osztrák-magyar kapcsolatok történetét bemutató tankönyv elkészítésére is. Az Osztrák Pedagógiai Kiadó kiadványa¹¹

1998-ban jelent meg és 222 oldalon mutatja be a közös osztrák-magyar történelmi múltat. A kötet gazdagon illusztrált, szerkezete jól tagolt. Az osztrák kulturális kormányzat 1500 iskolába juttatta el ingyenesen.

A könyv szerzője az osztrák-magyar történelmi sorsközösség felismerésére próbálta meg ráirányítani az olvasók figyelmét. A szerkesztési, forráskezelési fogásokat, a szakirodalom használat mikéntjét megfigyelve, nem nehéz felfedezni a két ország közös történelmében mutatkozó törésvonalak elegyengetésének szándékát. A könyv forrás- és irodalomjegyzékében a legkiválóbb magyar és osztrák történészek munkái köszönnek vissza, és a munka a legteljesebb mértékben reflektálja a magyar történetírás eredményeit. Az említett szerzői szándék mindazonáltal nem valamiféle pozitív szelekció révén, a negatívumok

¹¹ *Pesendorfer, Franz*: Ungarn und Österreich. Tausend Jahre Partner oder Gegner. Wien, ÖBV Pädagogischer Verlag, 1998.

elhallgatásával, mint inkább hangsúly áthelyezéssel látszik megvalósulni. Egyes történelmi eseményekről (lásd a dunántúli bajor uralom összeomlásához vezető 907-es pozsonyi csatát) például a magyar tankönyveknél jóval részletesebb ismertetést ad. Hasonló „dramaturgiai” fogással emel be a tananyagba olyan epizódokat, melyek meg a két nemzet közös történelmi sikereire utalnak.

Egyebek között ilyen a lengyelekkel szemben 1018-ban aratott közös győzelem. Mindazonáltal alapvetően békésnek interpretálja a Babenbergeket és az Árpádok egymás mellett élésének korszakát is. Jellemző, hogy felhívja a figyelmet a Habsburgok hatalmának megalapozásában játszott magyar szerepre, kifogásolva, hogy az abban döntő morvamezei ütközet dünnkruti emlékművének szövege még (sic!) ma sem emlékeztet a magyar részvétel messzemenő hatásaira.¹²

A könyv egyébként számos olyan ábrát tartalmaz, mely a hazai diákokat is nagyban hozzásegíthetné az osztrák-magyar közös múlt jobb megértéséhez. Ezek sorából érdemes kiemelni azokat az osztrák, illetve birodalmi perspektívájú térképeket, melyek meggyőzően támasztják alá osztrák-magyar kapcsolatokról, és azokat tágítva, a térség és az Oszmán Birodalom, vagy éppen a napóleoni Franciaország viszonyáról leírtakat. Az illusztrációk alkalmazása tipikus példája annak, mennyire hasznos lehet a komparatív szemléletmód alkalmazása a történelmi folyamatok rekonstruálásakor.

A konfrontatív helyett kooperatív identitás-keresésre alapuló – néhány hangsúlytvesztéstől eltekintve tárgyilagos és pártatlan – kötet egyetlen szempontból kifogásolható. A partneri viszonyt oly mértékben állítja koncepciójának középpontjába, hogy az események bemutatásakor „megállítja az időt” a legfontosabb 20. századi érdekkonfliktus ismertetése előtt. A könyv véget ér a kettős monarchia szétesésénél, egyetlen szót sem ejt a két utódállam között kialakult területi, államutódlási problémák rendezéséről, a területi küzdelmekről és az 1920-as évek elején valós feszültséget keltő burgenlandi ill. soproni kérdésről. Ezt hibának tartjuk, hiszen – többek között – ezen a ponton is nagy szükség lenne az ifjúság kiegyensúlyozott tájékoztatására. A 20. századi nemzetállami problémák, az új típusú határok, az elhatárolódás és az azzal járó konfliktusok bemutatása mindemellett olyan témát kínál minden szerzőnek, mellyel megértetheti az olvasókkal (jelen esetben a jövő nemzedékével), hogy az elszigetelődés korának elmúltával a szétválasztott térség(ek) szükségszerűen fogják kikövetelni az újbóli összetartozást, *indivisibiliter ac inseparabiliter*.

¹² Pesendorfer 63.

Burgenlandi tankönyvek

Az előbb leírtak mindazonáltal nem minden tankönyvírói koncepcióba illesz-
kednek. Már a nyugat-magyarországi kérdés kipattanásának, majd 1921 utáni
nyugvópontra kerülésének idejétől megfigyelhetjük, hogy a problémának és a
vele járó feszültségnek sokkal nagyobb a rezonanciája a határ menti régiókban,
mint azoktól távolabb, akár a fővárosokban. Az öröklött érzékenység a határ-
térségben mai is erősebb, mint az országok belsejében. Ez az érzékenység köz-
szereplők, egyes politikusok, értelmiségiek kommunikációs gesztusain még
mai is nyomot hagy. Mint említettük, az osztrák történeti konstrukciónak egyik
sarkalatos pontja Burgenland létrejöttének kérdése. Az 1950-es évekig a térség
helyzete gazdaságilag, politikailag is bizonytalan volt. Burgenland a szó szoros
értelmében a fennmaradásáért küzdött (1938-1945 között átmenetileg meg is
szűnt). A burgenlandi közgondolkodásnak súlyos történelmi előzmények után
kellett önazonosság-tudatát, a „burgenlandiság” gondolatát saját határain belül,
és azokon kívül – nem utolsó sorban Magyarországon is – elfogadtatnia. Az
osztrák történetírás éppen ezért kiemelt figyelmet szentelt annak az időszaknak,
melyben a mai Burgenland létének történelmi megalapozására sor került. A ha-
táron túl megjelenő folyóiratok, levéltári, múzeumi kiadványok, tanulmánykö-
tetek cikkeinek zöme azokkal a történelmi korkérdésekkel foglalkozik, amelyek
szorosabban vagy tágabban a „Landesidentitát”, a tartomány identitásának
problémáit érintik. A mai Burgenland területén született történelmi tanulmányok
sorában időarányosan kevesebb figyelem esik a korai, középkori, koraiújkorai és
újkorai témákra, sokkal több munka vizsgálja a huszadik századot, azt a korszak-
ot, amelyben Burgenland politikailag konstituálta önmagát. Az önazonosságát
bizonyos szempontból máig kereső – és a szomszédos nyugat-magyarországi
térséghez sok tekintetben ellentmondásos módon viszonyuló – tartományban
1922-től folyamatosan születnek eltérő terjedelmű és színvonalú dolgozatok,
melyek az 1919-21-es sorsfordulóval és az azt követő évtizedek kérdéseivel
foglalkoznak.

A második világháború és a hitleri időszak sokkja után Burgenlandban újult
erővel fogtak hozzá a tartomány múltjának feldolgozásához. A hidegháborús
időszak is közrejátszott abban, hogy a határ két oldalán a kutatási eredmények
és vélemények ütköztetése sokáig nem volt kielégítő. Az akkori Ausztriában –
szemben a magyar oldallal – számos kiadvány, közte nem kevés erősen nacio-
nalista kicsengésű mű látott napvilágot. Többségükben a két háború közötti tör-
ténelmi diskurzus érvei csengtek vissza.

A klímaváltozás a nyolcvanas évektől volt érezhető, a kilencvenes évektől

pedig egyre nyitottabb lett a kérdéssel foglalkozó osztrák történésztársadalom. A különböző konferenciakötetek egyre szélesebb nemzetközi kutatói kör diszkuszióit kezdték közölni, néhányan a kérdés osztrák historikusai közül pedig a nyelvi akadályokat leküzdve, közvetlenül is megismerkedtek a problémakör magyar forrásbázisaival. A viták alkalmával a magyar mellett más érintett nemzetek (például a horvát és a szlovák) kutatói is kifejtették nézeteiket.

A Burgenland születésének 75. évfordulójára „Geschichte des Burgenlandes” címmel megjelentetett tankönyv mindkét történelmi időszak nyomait magán viseli.¹³

A tankönyv szerzői sokat átvettek az elmúlt évtizedek történelmi és politikai vitairodalmának

módszertanából, ugyanakkor számos kérdés kidolgozása során – meglepő módon éppen a legkényesebb, 20. századi határrendezésről szóló fejezetekben – kiegyensúlyozottságra törekedtek. A munka óriási érdeme, maga a tankönyv megszületésének ténye.

Magyarországon a történészek kellő szakmai alapossággal tárták és tárták fel a különböző uralkodói centrumok, kormányzati központok történetét, s azokat a forgalomban lévő tankönyvek is tartalmazzák, ám az „unionista” fejlődési perspektívákkal nem egyező tradíciók kutatását és az oktatásban való megjelenítését sokáig nem tekintették igazán fontosnak. Ennek az is oka lehet, hogy a modern történetfelfogás sokáig valamiféle ósdi, „feudális” csökevényként tekintett a helyi autonómiákra, melyek felszámolását a hatékony egységállamok létrehozása érdekében, vagy nemzeti szempontból (lásd a 16. századtól 1867-ig autonóm közjogi státusszal rendelkező, és egyébként széles körben kutatott Erdély történetének kérdését) üdvösnek tekintette. Bár történészek a nemzetállami integráció létrehozását ma is alapvető princípiumnak tekintik, egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak kisebb egységek historikus jellegzetességeinek kutatása felé. A másik – ennél kétségkívül fontosabb – ok, hogy hazánkban a közép- és korautjkori európai monarchiák némelyikében megfigyelhető tartományiságról nemigen beszélhetünk. Létezett ugyan néhány, hosszabb-rövidebb ideig külön igazgatással rendelkező terület (pl. az említett Erdély, Horvátország, a déli területeken kialakított katonai Határőrvidék), de Magyarország a késő Árpád-kort leszámítva nem tartozott az olyan mozaikszerűen felépülő országok sorába, melyekben a miniatűr államiség vonásait viselő, önálló részállamok so-

¹³ Floiger, Michael–Gruber, Oswald–Huber, Hugo: Geschichte des Burgenlandes. Lehrbuch für die Oberstufe. Eisenstadt, 1996. és Floiger, Michael–Gruber, Oswald–Huber, Hugo–Göber, Hinz Karl–Naray, Josef: Geschichte des Burgenlands. Lehrbuch für die Unterstufe. Eisenstadt, 1997.

rakoztak egymás mellett. Ha egyéb nem, a középkori magyar történeti államtér feldarabolódásából eredő számos változás azonban már óhatatlanul regionális problémák vizsgálatának és tanításának szükségességét. Utóbbira Ausztriában (ahol a tartományiságnak komoly múltra visszatekintő története van) nagy gondot fordítanak.

A hagyományok ellenére ott sem megy zökkenők nélkül az egyes tartományok, regionális egységek történetének tankönyvi bemutatása. Különösen jellemző ez a Burgenland történetét ismertető kötetre. Határtérsegekről írni általában véve is jelentős kihívás, hiszen a határ gátló funkciói, hatásai ugyanúgy felléphetnek az írás során, mint a mindennapi életben. Nyelvi problémák, eltérő statisztikai adatfeldolgozások, a jelenségek, történések eltérő interpretálása stb. Határ menti területekről ezért történelmi és földrajzi szintézist, átfogó ismereteket adni, azaz tankönyvet alkotni igazán nem könnyű feladat. A szintézis úgy törekedhet a teljességre, ha a határ két (három) oldalának tudományos eredményeit egyesíti, és kerek képet igyekszik rajzolni tárgyról, az osztrák-magyar határtérsegről. Ezt az említett tankönyv alkotói elmulasztották.

A könyvnek elkészült az alapfokú és a középfokú oktatási intézményeknek szánt változata egyaránt. Már a kötet előszavából érezhető, hogy az alkotók az előbbiekben bemutatott kooperatív helyett, a konfrontatív identitás-formálás mellett foglaltak állást. A szerzőknek nem sikerült megtalálni az eltérő források közötti kellő egyensúlyt. A műből hiányolhatjuk az objektivitásra való törekvést. A könyv készítői ugyan nem adták meg a felhasznált irodalmak jegyzékét, ám annak tartalmi jellegzetességei arra utalnak, hogy a szerzők figyelmen kívül hagyták a magyarországi történeti kutatás és kutatók eredményeit, álláspontját. Okkal hihetjük ráadásul, hogy az előszóban hivatkozott kitűnő osztrák-burgenlandi történészek munkáinak is egyoldalú olvasatát közvetítették.

A magyar történeti felfogás legfeljebb a bírálat tárgyaként jelenik meg a tankönyvben. Noha utóbbi a történeti vitairodalom és az oktatási segédeszköz műfaji határán kényszerűen egyensúlyozó próbálkozásnak látszik, némely kritikai megjegyzését helytállónak is ítélni lehet. A könyv joggal kritizálja a magyar történetfelfogásban még fellelhető „dicsőséges honfoglalás” elméletét, (a besenyő támadás mellett elhallgatva a bizánci-besenyő háborút és az abban való magyar részvétel tényét), arról azonban nem tesz említést, hogy a magyar történetfelfogás e kérdésében már jóval árnyaltabban nyilatkozik, mint a korábbi évtizedek történetírása idején.¹⁴

¹⁴ Floiger–Gruber–Huber 1997. 42.

Jelzés értékű, ahogy történeti munkák szerzői a fogalmakkal bánnak. E tankönyv esetében érdemes megemlíteni, hogy – noha osztrák szakemberek egy jelentős része aggály nélkül használja a *Burgenland* elnevezést a térség korábbi történeti korszakaival kapcsolatban – a tankönyv e tekintetben igyekszik objektív maradni, és nem megfélemlíteni arról, hogy a XX. századot megelőzően a Burgenland-fogalom értelmezhetetlen és anakronisztikus.

Ennek ellenére – különösen a korai történeti fejezetekben – előfordul, hogy ahistorikus módon Burgenlandként említik a térséget. (A következetlenség okát nem sikerült megfejtenünk.) Utóbbi elnevezés alkalmatlan a mai Burgenland területéhez kötődő korábbi történeti események helymegjelölésére is, és a kategória történeti-földrajzi definícióként is értelmezhetetlen. (Egyes burgenlandi kiadványokban mindazonáltal nagyon is tudatos ez a fogalom-használat, mivel általa Burgenland későbbi létrehozásának történeti legitimációját igyekeznek elrejtteni a szövegben.)

A névhasználat kérdése mégis fontos, hisz éppen ebben ragadható meg a tankönyv – és más hasonló történeti összefoglalások – egyik fő problémája. A nyugat-magyarországi-burgenlandi terület ugyanis nem alkot homogén régiót, azaz nem rendelkezik egységes gazdasági, természeti és társadalmi sajátosságokkal. A terület a történelemben sem olvadt egyetlen integráns egységbe. Erről tanúsodik a térség egészét, vagy azt legalább nagy részben „lefedő” elnevezés hiánya is. A Nyugat-Magyarország megjelölés – a Nyugat-Dunántúlhoz hasonlóan – a XIX. század végéig legfeljebb pusztán földrajzi értelemben és fogalomként volt képes kifejezni Magyarország nyugati vármegyéinek, illetve az Ausztriához kapcsolódó határterületnek az egyneműségét.

Nagyon jellemző a kötetre a források célzatos kiválogatása és szövegbe illesztése. A koraközépkori magyarság bemutatásra például hosszasan idézi Freisingi Ottónak a magyarokról szóló leírását. Utóbbiakról a kútfő mély ellenszenvvel emlékezik meg, emberi szörnyetegeknek beállítva őket. A forrásválasztás tendenciózus jellege itt burkolt csúsztatással is társul. Ottó ugyanis – mint köztudott – semmi esetre sem sine ira et studio tudósított a magyarokról.

A tankönyv alkotói ráadásul olyan szöveggörnyezetbe helyezték a forrást, mintha annak szerzője a keresztes hadjáratok alkalmával járt volna Magyarországon, és így kvázi külső szemlélőként tudósított volna a magyar államról és annak lakóiról. Freising püspöke mindazonáltal nem a keresztes mozgalmak nyomán fogalmazta meg lesújtó ítéletét a magyarokról, hanem egy 1146-os osztrák-magyar csata kapcsán.

Ottóban feltehetően szörnyű emlékként élt a magyarok és az osztrákok között a Lajta menti csatamezőn lezajlott ütközet, ahol a magyarok – állítólag első-

sorban a besenyő segédcsapatoknak köszönhetően – legyőzték testvérét, a Babenberg családból származó Jasomirgott Henriket.¹⁵

A *Geschichte des Burgenlandes* című tankönyv egyoldalú, és árnyaltnak egyáltalán nem mondható képet fest a térség későközépkori és koraujkori politikai-társadalmi és etnikai viszonyairól is. A könyv szövege szerint a Német-Római Birodalom a magyar honfoglalás után rendszeresen igyekezett kiterjeszteni fennhatóságát Magyarországra. A XV. században a Habsburgok szereztek meg uradalmakat a nyugat-magyarországi térségben. A mai Burgenland területe nagy részben tehát már közel kétszáz évig a szomszédos Ausztriához kötődött (sic!). A szerzők véleménye szerint a nyugat-magyarországi lakosság az alpesi és dunai tartományokból származott, a nemesség nagy része pedig szintén osztrák és stájer származású volt, ami nagy mértékben megkönnyítette a térségnek Ausztriához való integrálódását.¹⁶

Az iménti részletből is jól látható, hogy a múlt interpretálása során kiemelt szerepet kaptak azok a XV-XVI. századi összecsapások, megállapodások, békék, birtokcserék, amelyek eredményeképp a későbbi Burgenland területe nagyrészt „osztrák igazgatás alá” került. A XV-XVII. században Nyugat-Magyarország jelentős területei kerültek különböző jogcímenek (zálogosítás, vásárlás-zálogosítás, öröklés, fegyveres erőszak) idegen zálogkezelésbe. Noha ezek az aktusok a zálog osztrák birtokosainak de facto uralmát jelentették, erősen kétséges az is, hogy a zálogstátuszok esetében magán- vagy közjogi aktusokról volt-e szó. Az osztrák szerzők mindezt figyelmen kívül hagyva, az eseményeket arra használták fel, hogy Burgenland osztrák birtoklásának visszamenőleges legitimációját adják. A „nyugat-magyarországi kérdést” visszavetítve idézik fel, amikor a középkori, illetve a későközépkori hódítások folyamatáról és eredményeiről szólnak. Ez előtörténetként helyénvaló is lenne, ám a szövegösszefüggésben bizonyító mozzanatként szerepel, ami azonban több mint esetleges, ahistorikus. A torzítás abban ragadható meg, hogy a dinasztikus ütközések, egyezkedések révén született középkori területi alkuk, területiális változások korántsem váltak törvényszerűen a modern nemzetállamok területformáló tényezőjévé.

Célzatos az a mód, ahogy a tankönyv alkotói az idézett forrásokkal bánnak, illetve azokat válogatják. Ahol mód van rá, olyan forrásokat citálnak, amelyek a magyarokat negatív módon mutatják be. Hasonlóan cselekszenek pl. a napóleoni háborúk leírásánál, ahol egy helyi szemtanú a Budapesten (sic!) verbuvált

¹⁵ Uo. 52-53.

¹⁶ Uo. 62.

inszurgenseket lusta, iszákos, rablókként állítja be, akiket joggal nevezhetünk országárulóknak, mintsem az ország védelmezőinek. A tendenciózus forrás arról is szól, hogy a felkelők teljesen lemásolták nagyszüleik viselkedését a „Kuruzzenrummel” idején.¹⁷ Tragikomikus, hogy fejezet szerzője miközben nagy elszántsággal ostromozza a magyar felkelők viselkedését, teljesen megfélemedezik a francia megszállás – káros – következményeinek ismertetéséről.

Ellentmondásos viszont, hogy más helyen a tankönyv igyekszik kiegyensúlyozottan fogalmazni az osztrák-magyar, pontosabban Habsburg-magyar rendi ellentétekről. Önkritikusan állapítja meg, hogy a magyar rendi ellenállást Ausztriában sokan pusztán rebellióként interpretálják, majd nem sokkal később maga is Bocskai lázadásról, kurucuralomról, felfordulásról ír. Nem ennyire elitélő az 1848-as forradalmat illetően (már csak annak európai és osztrák vonatkozásai miatt sem), ám nem szól az 1849-es megtorlásokról. Haynau szerepét pedig a nyugalom és a rend megteremtésében láttatja.

A tankönyv nem foglalkozik a kiegyezés előkészítésével, az ahhoz vezető okokkal, az osztrák és a magyar felet megegyezésre kényszerítő indokok ismertetésével, holott ezek nagyban hozzájárulhattak volna a magyar-osztrák közjogi viták és nézetkülönbségek árnyalt megismertetéséhez, a közös történelmi érdekek és felelősség felismertetéséhez. A tankönyv azonban érezhetően nem törekedett a problémák és sorsközösség okainak feltárására és megjelenítésére.

Jóval részletesebb elemzés alá veszi azonban a XIX. századi (nyugat-) magyarországi magyarosítási tendenciákat. Inkább helyénvalónak, mintsem megalapozatlannak és meglepőnek gondoljuk, hogy a könyv összeállítói nagy figyelmet fordítottak az etnikai kérdések ismertetésére. Annál meghökkentőbb azonban, hogy a németiséget érintő problémák taglalása mellett elenyésző érdeklődést mutattak a Nyugat-Dunántúlra a XVI-tól tömegesen beköltöző horvátok története iránt. Utóbbi nem a csupán a demográfiai változások ismeretének tükrében kelt hiányérzetet, hanem fontos gazdaság és kultúrtörténeti vonatkozások felfedezését is megnehezíti a tanulók számára.

A könyv alkotói e mellett számos talányos megjegyzést is közöltek a szövegben. A XIX. századról szóló fejezetben például minden különösebb okfejtés nélkül kijelentik, hogy a közúti és vasúthálózat fejlesztése, csakúgy, mint az iparosítás, a magyarosító érdekek szolgálatában állt.¹⁸ Talán ennél is elgondolkodtatóbb, hogy rendkívül árnyalatlanra sikerült a helyi németiség asszimilációjának bemutatása. A magyarosodást a szerzők kizárólag politikai okokkal

¹⁷ Uo. 132.

¹⁸ Uo. 167.

indokolják annak ellenére, hogy a probléma magyarázata ennél jóval összetettebb. A németek asszimilációs veszteségei ugyanis részben magyarázhatók csupán a XIX. század magyarosító politikájával. A felgyorsult modernizációs folyamatokkal, mobilizációval összefüggő természetes asszimilációról a könyv nem ejt szót. A magyar nemzetiségi politikát illető jogos bírálatok mellett, elfogulatlan tankönyv-szerzőktől elvárható lenne az 1918 előtti magyar politika liberális jellegének bemutatása, különösen az 1868-es nemzetiségi törvény előrevivő tartalmi elemeinek megjelenítése. Ami a szűkebb térségben lezajló folyamatokat illeti, megállapíthatjuk, hogy XIX. század elejének haza-elképzelései ráadásul nagyon nehezen körvonalazhatók a nyugat-magyarországi németek megnyilvánulásaiban is. Az őket ért hatások nyomán igencsak vegyes képet alkothatunk identitásukat illetően. A reformkortól mindenesetre kezdett tisztázódni a németiség gondolkodásában a haza fogalma, s azzal egyre inkább Magyarországot azonosították. Erre utal, hogy a nem magyar anyanyelvű polgárság is ismerte Magyarország történelmét és kultúráját. Szívesen azonosult ugyanakkor a német vezetésű, nemzetek feletti felvilágosult birodalommal is. Osztrák nemzettudat kialakulását – mint általában - itt sem tudjuk kimutatni. A multietnikus nagybirodalom politikai elitje elsősorban a dinasztiahoz, illetve magához a monarchiához kötődött. Hasonló mentalitás jellemezte az államot működtető polgári és katonai bürokrácia tagjait. Ezzel a szellemiséggel és lelkiülettel azonban nem találkozott nap mint nap a határtérség lakossága, mely nem sok jelét adta, az erős birodalmi tudatnak és kötődésnek. A birodalom szupranacionális jellege ráadásul gátja volt a helyi német nemzeti öntudat kifejlődésének is, ám annak az útját nem zárta el teljesen. Meghatározóak voltak a többségében evangélikus németek ellenérzései a katolikus udvarral és általában Ausztriával szemben. A XIX. századi Sopron lutheránus lelkészeinek legjobbjai ezért – miközben elutasították az osztrák katolikus dominanciát – Németországban tanultak, ragaszkodtak a német kultúrához és írásbeliséghez, s ez utóbbit közvetítették híveik felé is.

Mindezek után több mint érdekes az a fordulata a tankönyvnek, amit a burgenlandi és soproni kérdésről írt fejezetek tartalmaznak. A szerzők itt felsorolják mindazokat az érveket, amelyeket az osztrák történeti irodalom Nyugat-Magyarország Ausztriához csatolásának jogszerűségéről és történelmi megalapozottságáról, valamint a soproni népszavazás körüli visszásságokkal kapcsolatosan felsorakoztat. Ausztriának a területre vonatkozó történeti jogaira a fejezetekben már nem hivatkozik (ezt az előzőekben feltehetően bizonyítottának látta), Burgenland létrejöttét az etnikai viszonyoknak, és magyar kisebbségi politika következményének tudja be. Ezek után szinte páli fordulatnak tűnik az

a megállapítás, hogy a magyar népszavazási csalások mindössze 2-3 százaléknyi magyar többlétszavazatot eredményeztek. A fejezet készítője helyteleníti az Ausztriában „még napjainkban, évtizedekkel a népszavazás után is széles körben nyilvánosságot élvező nézeteket Sopron elrablásáról, Burgenland természetes fővárosának elvesztéséről.” A fejezet egyébként a „Hogyan született a népszavazás eredménye – a szomszéd nézőpontjából” címet kapta, és éppen itt szerepel a tankönyv egyetlen magyar szakirodalmi hivatkozása. A könyv e fejezete külön deklaráltan az objektivitásra törekvés jegyében született, s tárgyilagosságnak is tekinthetnénk, ha a jelen és a múlt összefüggésének a korábbi oldalakon nem történt volna már meg. A középkort és koraújkorat áttanulmányozva az olvasó (tanuló) már túljutott a jelen hitelesítésén, a múltnak a jelenhez rendelt historizáló értékelésén.

A könyv következő oldalain visszatér a „normál” kerékvágásba, nagyjából összhangban azzal a metternichi mondással, mely szerint a Balkán a Karlsplatznál kezdődik.

„*Burgenland 1921-től Ausztria, 1995. január 1. óta pedig az Európai Unió keleti periferiáján helyezkedik el. Geopolitikai értelemben az egységesülő Nyugat-Európának azon a szélén, mely a számtalan problémával küszködő Kelet-európai posztkommunista államokhoz kapcsolódik.*” – állapítja meg a tankönyv.¹⁹ Sajnálatos, hogy a tanulóknak szánt szöveg ezen a ponton sem az átalakuló határtársaság integratív jellegzetességeire helyezi a hangsúlyt, hanem elhatárolódás mozzanatát emeli ki és az együttélés konfrontatív elemeit helyezi előtérbe. Mindezen persze nincs mit csodálkozni, ha figyelembe vesszük azt az idegenkedést, amely a tankönyv kiadását követően jó néhány évvel, Magyarország schengeni csatlakozásának idején is axiomatikus eleme a Nyugat-magyarországi-burgenlandi kapcsolatoknak. A jó tankönyv feladata mindazonáltal az lenne, hogy ezeket a féltelmeket és gátlásokat oldja, a bevezetőben említett „mi és ők kettősség kialakításához” vezető érzelmi elkülönülést csökkentse, ne pedig erősítse. A demokratikus és barátságos Ausztriában szerencsére ez utóbira is találtunk jó példát.

Tóth Imre

¹⁹ Uo. 180.

T.S. Rouge pred Kaušić Institutom s Dr. Herbertom Gassnerom

T.S. Starci iz Šoprona 2014.

Tamburaski orkestar za tradicionalSKU kulturu – Varazdin -u Kugi

Tanulmányút hagyományörző múzeum Kraplje Lonjsko Polje

U boj... u boj

U Centru P.P. Lonjsko Polje po prezentaciji filma Od lana do ponjave

U Frielištofu s Lenkom Koprivovom

U gostima kod Mađara Moslavine

U muzeju Pakraca sa direktoricom i gradonačelnikom

U ovoj utvrdi u Bečkom Novom Mjestu bili su zatočeni Fran Krsto Frankopan, Petar Zrinski, ali i Franjo Rákóczy II. sin Jelene Zrinske

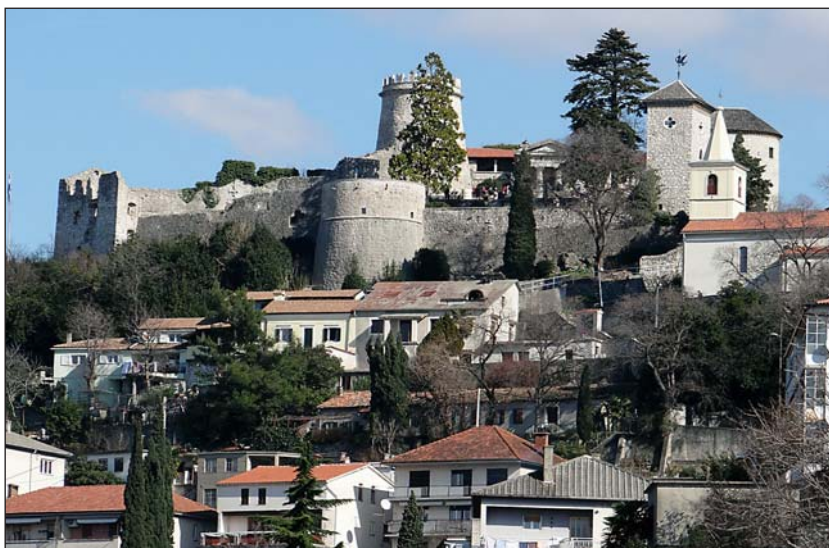
U prostorija Leader grupe Moslavina u Kutini

Učimo nove povijesne činjenice, Gornji Kuršanec, spomenik Nikoli Zrinskom

Ulaz u viteški dvorac Forchtenstein Fraknó

Utvrd Trsat

Veselo društvo starih naših prijatelja u Kiseljaku

Vićera u franjevačkom samostanu Živogošće

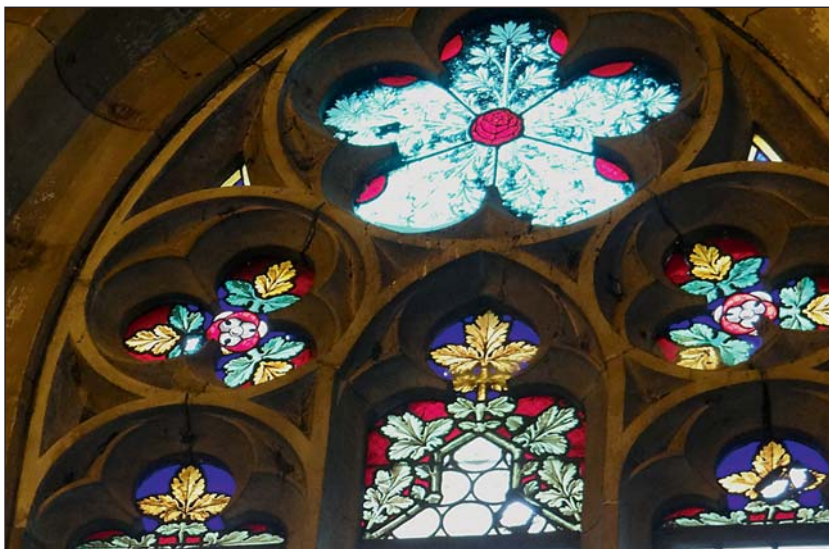
Vinarija Šafran u Brezničkom Humu

Vino od meda zvano Met

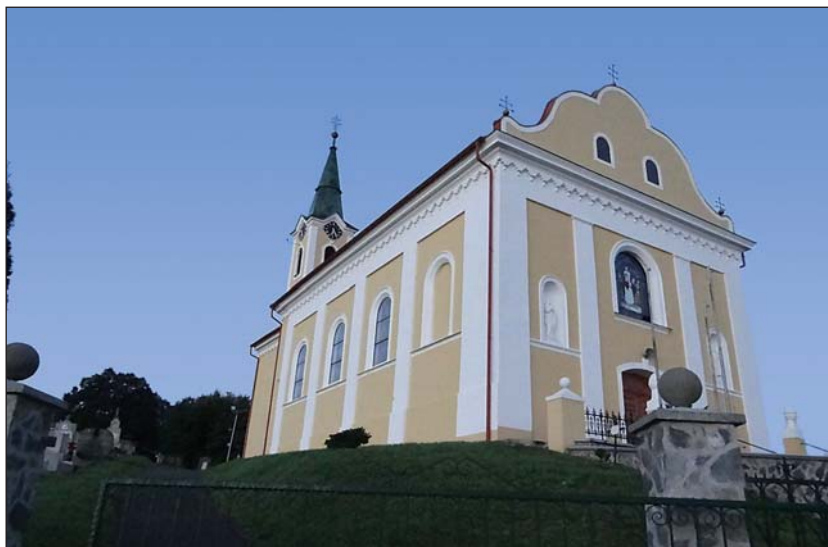
Visoka delegacija iz Kiseljaka na spomen mjestu Bosna

Vitraža crkve Sv. Ivana Krstitelja u Šopronu

Vodič na objašnjava kartu

Židanska crkva rano jutro ljeti

Vraćeni kip biskupa Draškovića u crkvu Sv. Ivana Krstitelja, Šopron

Živila kravata

Župnik u crkvi Gopse od Škrpelja

Grah na starinski način je uvijek bio zakon

Vlado Štarkelj u ulozi ugostitelja

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKEZELŐ
NEMZ-KUL-15-0611

